

TILINPÄÄTÖS 2025

Pohjois-Savon
hyvinvointialue

Sisällys

1	TOIMINTAKERTOMUS	5
1.1	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
1.1.1	Hyvinvointialuejohtajan katsaus	6
1.1.2	Hyvinvointialueen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	8
1.1.3	Yleinen taloudellinen kehitys	8
1.1.4	Olennaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa	8
1.1.5	Tuottavuusohjelma	9
1.1.6	Hyvinvointialueen henkilöstö	10
1.1.7	Ympäristöasiat	12
1.1.8	Muut ei-taloudelliset asiat	13
1.1.9	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	14
1.1.10	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	15
1.2	Hyvinvointialueen strategia	16
1.3	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella	19
1.4	Selonteko hyvinvointialueen sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä	22
1.4.1	Sisäinen valvonta	22
1.4.2	Sisäinen tarkastus	23
1.4.3	Riskienhallinnan järjestäminen	24
1.4.4	Sisäisessä valvonnassa havaitut puutteet kuluneella tilikaudella	25
1.4.5	Sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella	26
1.5	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	27
1.5.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	28
1.5.2	Toiminnan rahoitus	29
1.6	Rahoitusasema ja sen muutokset	30
1.7	Kokonaistulot ja -menot	32
1.8	Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous	33
1.8.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	33
1.8.2	Konsernin toiminnan ohjaus	33
1.8.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	34
1.8.4	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	35
1.8.5	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	35
1.8.6	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	37
1.9	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimet	40

1.9.1	Tilikauden tuloksen käsittely	40
1.9.2	Talouden tasapainottamistoimet.....	40
2	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	42
2.1	Hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen	43
2.1.1	Potilas- ja asiakaslähtöisyys	43
2.1.2	Taloudellisuus ja tehokkuus	44
2.2	Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	44
2.2.1	Käyttötalouden toteutuminen	44
2.2.1.1.	Konsernihallinto	44
2.2.1.2.	Hallintopalvelut	45
2.2.1.3.	Henkilöstöpalvelut	51
2.2.1.4.	Talouspalvelut.....	54
2.2.1.5.	Strategia ja kehittäminen	57
2.2.1.6.	Perhe- ja vammaispalvelut	62
2.2.1.7.	Yleiset palvelut.....	78
2.2.1.8.	Ikääntyneiden palvelut	90
2.2.1.9.	Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut.....	96
2.2.2	Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	105
2.2.3	Investointien toteutuminen	106
2.2.4	Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen.....	107
2.2.5	Rahoitusosan toteutuminen	109
2.2.6	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	110
3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	111
3.1	Pohjois-Savon hyvinvointialue.....	112
3.1.1	Tuloslaskelma	112
3.1.2	Rahoituslaskelma	113
3.1.3	Tase	114
3.2	Konsernilaskelmat	116
3.2.1	Tuloslaskelma	116
3.2.2	Rahoituslaskelma	117
3.2.3	Tase	118
4	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	120

5	ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	140
5.1	Kilpailulain vaatimusten mukainen eriytetty laskelma	140
6	ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	141
7	LUETTELOT JA SELVITYKSET	142
7.1	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista, tositelajeista ja niiden säilytyksestä	142

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Vuosi 2025 oli Pohjois-Savon hyvinvointialueelle taloudellisesti ja toiminnallisesti käännteentekevä. Hyvinvointialuejärjestelmän kolmantena toimintavuotena painopiste siirtyi muutoksenhallinnasta hallittuun vakauttamiseen, rakenteellisten uudistusten toimeenpanoon sekä palvelujen vaikuttavuuden vahvistamiseen. Tilinpäätös ja toimintakertomus osoittavat, että alue on edennyt asetettujen strategisten tavoitteiden suuntaisesti, vaikka toimintaympäristö säilyi poikkeuksellisen haastavana.

Kansallinen talouskehitys, rahoitusjärjestelmän muutokset, työmarkkinaratkaisut sekä väestön palvelutarpeiden kasvu loivat merkittäviä paineita hyvinvointialueiden toiminnalle. Tästä huolimatta Pohjois-Savon hyvinvointialue onnistui pitämään taloutensa hallinnassa ja turvaamaan keskeiset lakisääteiset palvelut. Uusi valtuuskausi alkoi strategian päivittämisellä. Strategian painopisteiksi valikoitui palvelujen saatavuuden, taloudellisen kestävyuden, kehittämisen ja digitalisaation hyödynnettävyyden, henkilöstön hyvinvoinnin sekä tutkimuksen ja kehittämisen näkökulmat.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen tilikausi 2025 muodostui ylijäämäiseksi ja toimintamenojen kasvu jäi 2,0 prosenttiin. Talouden kehitys oli tasaisesti myönteistä koko vuoden ajan, mikä näkyi jo ensimmäisen ja toisen osavuosikatsauksen yhteydessä. Kustannusten kasvu pysyi selvästi valtakunnallista keskiarvoa maltillisempana, ja menokehitys saatiin pidettyä kurissa erityisesti palvelurakenteen uudistamisen ja toiminnan tehostamisen avulla.

Ylijäämäinen tulos on merkittävä saavutus tilanteessa, jossa useilla hyvinvointialueilla talous pysyi edelleen alijäämäisenä. Tulos vahvistaa alueen kykyä kattaa aiemmin kertyneitä alijäämiä valtuuston hyväksymän aikataulun mukaisesti ja parantaa edellytyksiä täyttää rahoituslain vaatimukset myös tulevina vuosina.

Vuonna 2025 rahoituksen tasoa nosti merkittävästi jälkikäteistarkistuksen käyttöönotto, joka paransi koko hyvinvointialuesektorin taloudellista tasapainoa. Tästä näkökulmasta rahoituksemme kasvu oli yksi pienimmistä, kun taas joillain alueilla rahoituksen kasvu oli yli 10 % edellisestä vuodesta. Samalla rahoitusjärjestelmän rakenteelliset ongelmat tulivat entistä näkyvämmiksi. Rahoituksen kohdentuminen ei kaikilta osin vastaa alueellisia palvelutarpeita, ja alueiden välinen eriytyminen jatkuu. Jos rahoitus jakautuisi täysimääräisesti väestön sairastavuuden ja siten tarpeiden mukaisesti, niin Pohjois-Savolla kuuluisi olla maan korkein asukas-kohtainen rahoitus.

Pohjois-Savon näkökulmasta rahoituksen ennakoitavuus ja tarvemallin luotettavuus ovat keskeisiä kehittämiskohteita. Vuoden aikana esiin nousseet puutteet sairastavuus- ja palvelutarvetietojen hyödyntämisessä korostavat tarvetta vakauttaa ja selkeyttää rahoitusjärjestelmää. Vahvasta tarveperusteisuuden periaatteesta on pidettävä kiinni ja sitä on puolustettava. Valtiovarainministeriö päätti aloittaa rahoitusmallin ja puutteiden selvitystyön. Tuloksia odotetaan alkuvuodesta 2026.

Vuonna 2025 palvelujen saatavuus kehittyi Pohjois-Savossa pääosin myönteisesti, toki saimme palvelupuutteista myös valvontaviranomaisten huomautuksia.

Perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsy nopeutui, ja hoitotakuun toteutuminen oli valtakunnallisesti tarkastellen hyvällä tasolla. Digitaalisten palvelujen laajentaminen tuki palvelujen saavutettavuutta, vaikka fyysisten käyntien kysyntä ei vielä merkittävästi vähentynyt.

Erikoissairaanhoidossa kiireettömien hoitojen jonot pysyivät haasteena koko maassa. Pohjois-Savossa jonojen kasvu saatiin kuitenkin pysäytettyä ja uudistusten valmistelu loi edellytyksiä tilanteen parantamiselle tulevina vuosina.

Lasten ja nuorten palvelutarpeet kasvoivat edelleen vuonna 2025. Lastensuojeluilmoitusten määrä lisääntyi, mutta palvelutarpeen arviointien käsittelyajat lyhenivät ja lain edellyttämät määräraajat toteutuivat aiempaa paremmin. Terapiatakuun toimeenpano vahvasti matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja, vaikka resurssihaasteet eivät kokonaan poistuneet. Vammais- palveluissa asiakasmäärät kasvoivat, ja laitoshoidon purku eteni suunnitellusti.

Ikääntyneiden palveluissa kotihoito säilyi keskeisimpänä palvelumuotona. Palvelurakenteen uudistaminen eteni maltillisesti ja ympärivuorokautisen hoivan vähentämistä kompensoitiin kotiin vietävien palvelujen kehittämällä.

Henkilöstön saatavuus parani vuonna 2025 erityisesti terveydenhuollossa. Lääkäreitä ja hoitohenkilöstöä siirtyi aiempaa enemmän suoriin palvelussuhteisiin hyvinvointialueelle. Sosiaalipalveluissa rekrytointi ja henkilöstön pysyvyys säilyivät kuitenkin haasteellisina.

Valtakunnalliset työmarkkinaratkaisut nostivat henkilöstökustannuksia merkittävästi, mikä lisäsi painetta talouden sopeuttamistoimiin. Tästä huolimatta henkilöstön työhyvinvoinnin ja osaamisen kehittäminen säilyivät keskeisinä painopisteinä.

Vuonna 2025 valmisteltiin ja käynnistettiin useita rakenteellisia uudistuksia, joista keskeisimpiä olivat erikoissairaanhoidon ja yliopistollisen sairaalan toimintamallien uudistaminen sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kokonaisuudistus. Tavoitteena on yhdistää korkea lääketieteellinen osaaminen, alueellinen yhdenvertaisuus ja taloudellinen kestävyys.

Samalla digitalisaatiota ja tietojärjestelmien yhtenäistämistä edistettiin määrätietoisesti, mikä parantaa tiedolla johtamisen edellytyksiä ja toiminnan läpinäkyvyyttä. OmaSavo-palvelujen käyttö onkin kasvanut hyvää vauhtia ja rekisteröityjen käyttäjien määrä on jo noin viidennes maakunnan väestöstä.

Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2025 osoittavat, että Pohjois-Savon hyvinvointialue on edennyt vakaampaan ja ennakoitavampaan toimintavaiheeseen. Talous on saatu hallintaan ja palvelujen saatavuudessa on tapahtunut myönteistä kehitystä.

Haasteet eivät kuitenkaan ole poistuneet. Väestön ikääntyminen, mielenterveyden ongelmien lisääntyminen, henkilöstön eläköityminen sekä rahoitusjärjestelmän puutteet edellyttävät jatkuvaa uudistumista ja tiivistä yhteistyötä valtion, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Luottamus alueen henkilöstön osaamiseen, johdonmukainen taloudenpito ja rohkeat rakenteelliset uudistukset luovat vahvan perustan sille, että Pohjois-Savon hyvinvointialue pystyy vastaamaan tulevien vuosien haasteisiin ja turvaamaan asukkailleen laadukkaat ja yhdenvertaiset palvelut.

1.1.2 Hyvinvointialueen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Hyvinvointialue aloitti varsinaisen toimintansa luottamuselinrakenteella, jossa lakisääteisten toimielinten lisäksi on neljä lautakuntaa ja niissä yksilöasioiden käsittelyä varten kolmessa lautakunnassa erilliset jaostot sekä kolme aluehallituksen alaista jaostoa. Näiden lisäksi hyvinvointialueella on vielä lakisääteisiä ja vapaaehtoisia vaikuttamistoimielimiä. Osin raskaaksi havaitun ja muista hyvinvointialueista poikkeavan toimielinrakenteen tarkastelu tehtiin vuonna 2024, mutta isoja rakenteellisia muutoksia toimielinrakenteeseen ei tämän tarkastelun pohjalta tehty. Aluevaalit pidettiin keväällä 2025 ja uusi valtuustokausi käynnistyi 1.6.2025 nykyisen toimielinrakenteen mukaisesti.

1.1.3 Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön syksyn 2025 talouskatsauksen mukaan Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammasta kasvusta on nähtävillä. Talouden epävarmuus on kuitenkin toistaiseksi ohjannut lisätulot enemmän säästämiseen kuin kuluttamiseen, vaikka kotitalouksien ostovoima sekä Suomessa että vientimarkkinoilla on parantunut hidastuneen inflaation ja laskeneiden korkojen myötä.

Investointeihin on odotettavissa nopeampaa kasvua ennustejaksolle 2025–2027 energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvien hankkeiden ansiosta. Myös viime vuoden talouskasvun tilastollinen tarkentuminen vaikuttaa investointien lisääntymiseen.

Talouskasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit, mutta kasvun kannalta on suotuisaa, että EU:n asettamat vastatoimet ovat jäämässä vähäisiksi. Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin lisäävät vientimarkkinoiden kysyntää. Bruttokansantuote kasvaa vuonna 2026 1,4 % ja vuonna 2027 1,7 %.

1.1.4 Olennaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa

Valtiovarainministeriö ilmoitti kesällä, että hyvinvointialueet saavat alijäämien kattamiseen kaksi lisävuotta, jos ne eivät tee alijäämää vuodelle 2025. Tästä syystä Pohjois-Savon hyvinvointialue pyrki vähintään nollatulokseen vuonna 2025. Myöhemmin syksyllä 2025 valtio ilmoitti, että alijäämien kattamisen lisääjän edellytys ei ole ylijäämäinen tulos 2025. Laki hyvinvointialueesta (611/2021) velvoittaa kattamaan vuosien 2023–2024 alijäämät vuoden 2026 loppuun mennessä, mikä ei ole mahdollista vaarantamatta välttämätöntä palvelutuotantoa. Vuoden 2026 talousarvio laadittiin ylijäämäiseksi ja alijäämät tullaan kattamaan 2028 vuoden loppuun mennessä. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi hyvinvointialueella on käynnistetty tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma sekä palveluverkkouudistus (R-ohjelmat), joilla pyritään vakauttamaan toimintaa ja taloutta.

Toimia tehokkaamman toimintatavan saavuttamiseksi jatkettiin 2025. Pohjois-Savon hyvinvointialue on hakenut valtioneuvostolta lisälainanottovaltuutta vuosille 2023–2026 sekä lisärahoitusta palvelutuotannon turvaamiseksi. Lisälainanottovaltuutta saatiin vuodelle, mutta lisärahoitusta ei hyvinvointialueelle myönnetty.

Toiminnot on järjestettävä siten, että kansalaiset saavat riittävät palvelut, mutta toiminnassa tullaan hyödyntämään enemmän digitaalisuutta ja liikkuvia palveluja.

Pohjois-Savon hyvinvointialue on muodostettu lähes kahdestakymmenestä liikkeenluovutuksesta 2023. Muutoksia toiminnassa on jatkettu vuoden 2025 aikana ja toimenpiteitä tullaan jatkamaan 2026 aikana.

Pohjois-Savossa on täyden palvelun yliopistollisen hyvinvointialueen, korkean osaamisen ja integroidun toimintakonseptin mukaiset sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut sekä opetus, tutkimus ja kehittäminen saman katon alla aluevaltuuston määrittämän strategian mukaisesti. Tavoitteina uudessa toimintaympäristössä tulee olla huippuosaamisen edistäminen, toiminnan jatkuva parantaminen, kansainvälisyys sekä tutkimuksen kärki alojen menestyminen.

1.1.5 Tuottavuusohjelma

Valtioneuvosto päätti toukokuussa 2025, että Pohjois-Savon hyvinvointialue ei ole oikeutettu lainanottovaltuuteen vuonna 2026 liian pienen vuosikatteen takia. Syksyllä 2025 valtioneuvosto myönsi hyvinvointialueelle lisälainanottovaltuutta.

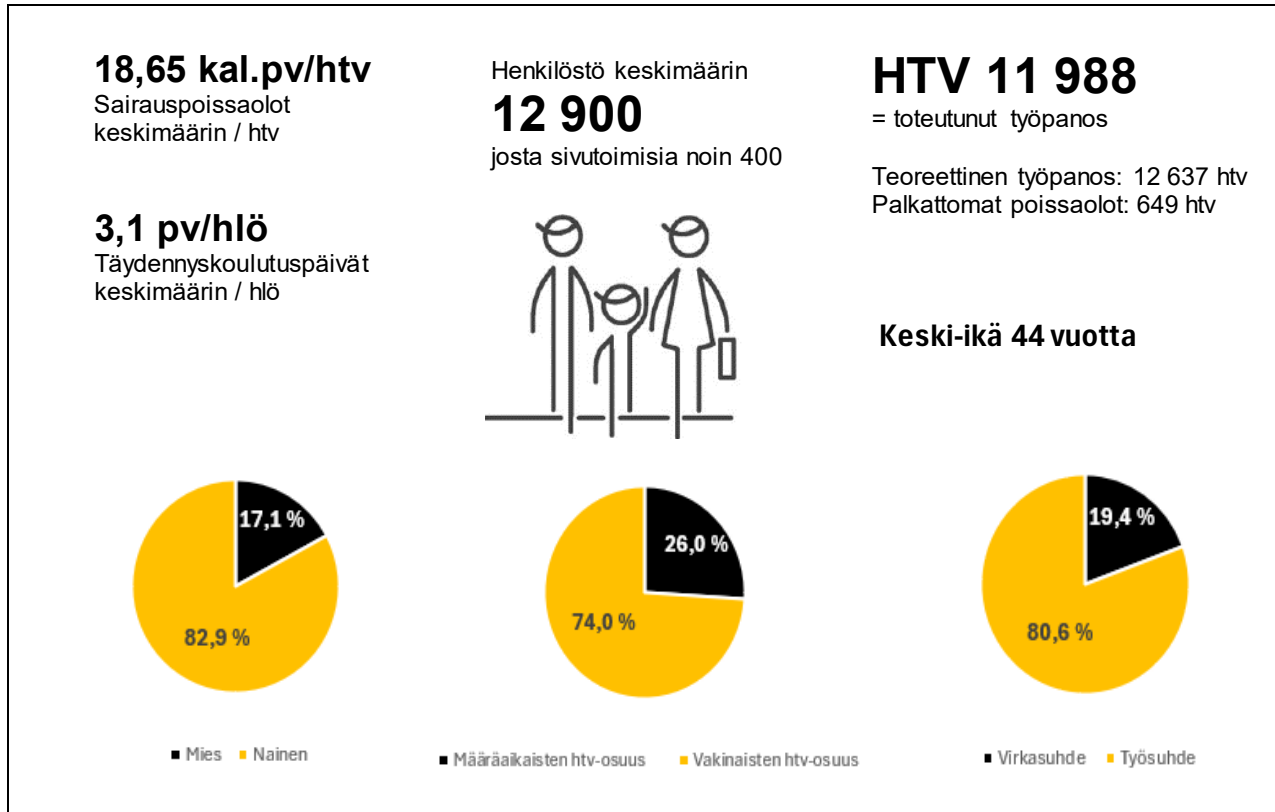
Lisälainanottovaltuuden ehtona on, että hyvinvointialue on velvoitettu laatimaan ja toimittamaan valtiovarainministeriölle hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisen toimitelimen hyväksymän suunnitelman tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteistä, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaavat lakisääteiset palvelut. Suunnitelman tulee sisältää vuosittaiset rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata.

Hyvinvointialueen lainanottovaltuuden ehtona päivittämisen talouden tasapainottamissuunnitelman tulee sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma ainakin vuosilta 2026–2029 laskentaperusteineen (oletus vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta, oletus yleisestä hintojen noususta). Suunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen tavoittelema vuotuinen sopeutuksen määrä.

Tuottavuus – ja taloudellisuusohjelma käsitellään aluevaltuustossa 04.05.2026.

1.1.6 Hyvinvointialueen henkilöstö

Pohjois-Savon hyvinvointialueen henkilöstön keski-ikä oli vuonna 2025 edelleen 44 vuotta. Henkilöstöllä oli vuonna 2025 keskimäärin 18,65 sairauspoissaolokalenteripäivää/htv ja vuonna 2024 keskimäärin 18,80 kalenteripäivää/htv.

Vuonna 2025 hyvinvointialueen henkilötyövuosikertymä oli 11 988 henkilötyövuotta ja vuonna 2024 vastaavasti 11 762 henkilötyövuotta.

Keskimääräinen henkilöstömäärä on vuositasoisena ja se on laskettu kuukausien viimeisten päivien muodostamana keskiarvona. Keskimääräinen henkilöstömäärä oli hieman laskenut vuodesta 2024 ollen edelleen noin 12 500 henkilöä.

Naisten ja miesten osuudet henkilöstöstä sekä määräaikaisten palvelussuhteiden osuudet kaikista palvelussuhteista pysyivät samansuuntaisina sekä vuonna 2024 että vuonna 2025. Naisten osuus oli noin 83 % ja miesten noin 17 %. Määräaikaisia palvelussuhteita oli keskimäärin noin 27 % kaikista palvelussuhteista. Myös työsuhteisten ja virkasuhteisten osuudet pysyivät vuonna 2025 vuoden 2024 tasolla. Työsuhteisia oli noin 81 % ja virkasuhteisia noin 19 %.

	Henkilöstön määrä	Teoreettinen	Htv
	31.12.2025	työpanos (htv)	
Hallintopalvelut	105	106	104
Henkilöstöpalvelut	823	854	820
Talouspalvelut	109	115	113
Strategia ja kehittäminen	257	255	252
Perhe- ja vammaispalvelut	1 471	1 476	1 396
Yleisten palvelujen toimiala	6 008	6 158	5 802
Ikääntyvien palvelut	3 395	3 307	3 152
Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut	322	359	342
Yhteensä	12 497	12 637	11 988

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

Henkilöstöpalveluiden tunnusluvuissa sisällä ovat myös keskitetyt sihteeripalvelut ja keskitetty hoitotyön varahenkilöstö.

HVA konsernihallinnon tunnusluvut sisältyvät yhteensä-riville.

Taulukon tunnusluvut eivät sisällä seuraavien ammattiryhmien henkilömääriä, koska niistä ei kerry henkilötyövuosia:

- sivutoimiset sopimuspelastajat, joita on poikkileikkauksena 397 henkilöä
- keikkatyötä tekevät työntekijät, joita on poikkileikkauksena 81 henkilöä

Toteutunut työpanos on kasvanut määrällisesti eniten sosiaalihuollon henkilöstön ja terveydenhuollon hoitohenkilöstön keskuudessa, ollen 146 henkilötyövuotta suurempi vuoteen 2024 verrattuna. Lääkäreiden henkilötyövuodet ovat nousseet 27 henkilötyövuoden verran. Näiden lisäksi kasvua on hallintohenkilöstössä 28 henkilötyövuotta ja muissa ryhmissä 26 henkilötyövuotta. Eniten on lisääntynyt sosiaalihuollon lähihoitajahenkilöstö, koska hyvinvointialue on tuottanut koko ajan enemmän palvelua omana tuotantona henkilöstövuokrauksen sijaan.

Toteutunut työpanos	2024	2025	Kasvu	Kasvu%
Lääkäri -henkilöstö	1 089	1 116	27	2,5 %
Sosiaalihuollon henkilöstö, terveydenhuollon hoitohenkilöstö	9 017	9 162	146	1,6 %
Muu hallintohenkilöstö	1 122	1 150	28	2,5 %
Lääkehuollon henkilöstö, tutkimushenkilöstö, pelastustoimen henkilöstö ja muut	534	560	26	4,9 %
Yhteensä	11 762	11 988	227	1,9 %

Taulukko 1. Toteutuneen työpanoksen henkilötyövuodet pääammattiryhmittäin 2024 ja 2025. Lähde: MonetTieto 10.1.2026.

Sosiaalihuollon henkilöstön ja terveydenhuollon hoitohenkilöstön henkilötyövuodet kasvoivat 156 henkilötyövuodella yleisten palvelujen toimialalla. Muutoksen taustalla on pelastuslaitokselta siirtyneen ensihoitokokonaisuuden (70 ensihoitajaa) siirto akuuttiin ja toteutuma kokovuotisena, ikääntyneiden toimialan henkilöstösiirto liikkuvaan sairaalaan (36 työntekijää) ja sote-keskuksesta Kuopion iltapäivystyksen siirto KYS-päivystykseen (8 hoitajaa). Lisäksi 116 117 otettiin omaksi toiminnaksi, jonka vaikutus on 9 htv.

Perhe- ja vammaispalveluissa vastaava pääammattiryhmä kasvoi 80 henkilötyövuodella. Ikääntyneiden toimialalla kasvua on ollut rakenneohjelman R2 mukaisesti kotiin annettavissa palveluissa. Pelastus- ja turvallisuustoimialalla työskenteli vuoden 2025 viimeisenä päivänä 322 työntekijää, joka on 8 työntekijää vähemmän kuin vuoden 2024 viimeisenä työpäivänä.

Näiden lisäksi sivutoimisten palvelussuhteiden määrä oli vuoden 2025 viimeisenä päivänä 397 ja vuonna 2024 yhteensä 384 eli sivutoimisten määrä lisääntyi 13:sta sivutoimisella.

Kasvu kohdistui pääosin vakinaisen henkilöstön kasvuun. Muun hallintohenkilöstön henkilötyövuosien määrän kasvusta noin 36 % eli noin 10 henkilötyövuotta oli vakinaisen henkilöstön kasvua. Suurin osa tästä kasvusta kohdistui strategian ja kehittämisen toimialalle. Strategia ja kehittäminen -toimialan henkilöstölisäykset selittyvät pääosin vuoden 2024 lopussa tehdyillä organisaatiomuutoksilla, jolloin toimialalle siirtyivät mm. sote-valvontayksikkö ja raportointiyksikkö. Hallintopalveluiden muutoksen taustalla on viestintäyksikön siirtyminen konsernihallinnosta em. Toimialalle.

Toteutunut työpanos	Lääkärihenkilöstö			Sosiaalihuollon henkilöstö, terveydenhuollon hoitohenkilöstö			Muu hallintohenkilöstö		
	2024	2025	Ero	2024	2025	Ero	2024	2025	Ero
Konsernihallinto	1	2	1	1		-1	29	5	-24
Hallintopalvelut				0,4		-0,4	83	104	21
Henkilöstöpalvelut	1	1	0	315	300	-15	520	519	-1
Talouspalvelut				2	2	0	117	111	-6
Strategia ja kehittäminen	5	4	-1	19	14	-5	162	211	49
Perhe- ja vammaispalvelut	0	3	3	1 274	1 354	80	42	39	-3
Yleisten palvelujen toimiala	1 065	1 090	25	4 229	4 385	156	104	102	-1
Ikääntyvien palvelut	17	16	-1	3 091	3 103	12	43	33	-10
Pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut				85	5	-80	22	25	3
	1 089	1 116	27	9 017	9 162	146	1 122	1 150	28

Taulukko 2. Toteutuneet työpanokset 2024 ja 2025 määrältään suurimmissa pääammattiryhmissä. Lähde: MonetTieto 10.1.2026.

Hyvinvointialueen henkilöstön tiedot on kuvattu tarkemmin tilinpäätöstä täydentävässä henkilöstökertomuksessa. Henkilöstökertomus on julkisen organisaation virallinen raportti, jossa kuvataan henkilöstöön liittyvät tiedot, muutokset ja kehittämistoimet.

1.1.7 Ympäristöasiat

Vuoden 2025 aikana vastuullisuustyössä painopiste oli toimintatapojen, tavoitteiden ja mittareiden valmistelussa. Hyvinvointialueelle koottiin vastuullisuustyön koordinoitua varten ESG-työryhmä, joka yhteensovitti valmistelua yhteistyössä toimialojen kanssa. Työssä koottiin ja kuvattiin tietoa palvelujen vaikuttavuudesta ja yhdenvertaisuudesta, ympäristövaikutuksista sekä hallinnon käytännöistä ja niiden kehittämistarpeista.

Valmistelun yhteydessä tarkasteltiin hankintojen vastuullisuuskäytäntöjen nykytilaa ja tunnistettiin palvelutuotantoon liittyviä keskeisiä ympäristönäkökulmia, kuten energiankäyttöä, kuljetuksia, materiaalien käyttöä ja jätehuoltoa. Samalla käytiin läpi asiakas- ja potilasturvallisuuden, saavutettavuuden sekä henkilöstön työhyvinvointiin liittyviä käytäntöjä ja niiden seuranta-tietoja.

Hyvän hallinnon näkökulmasta määriteltiin vastuullisuustiedon seurannan ja raportoinnin periaatteita sekä valmisteltiin alustavia mittareita toiminnan ja talouden seuranta varten. Lisäksi kuvattiin avoimuutta ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa koskevia toimintakäytäntöjä.

Vuoden aikana tehty valmistelutyö tuotti lähtökohdat vastuullisuuspolitiikan ja vastuullisuusohjelman luonnoksille sekä niiden jatkovalmistelulle.

1.1.8 Muut ei-taloudelliset asiat

Pohjois-Savon hyvinvointialueella oli keskeinen rooli maakunnan kehityksessä 2025 sekä taloudellisessa vakaudessa. Hyvinvointialue on joutunut sopeutumaan valtion rahoituksen niukkuuteen. Hyvinvointialueen perustaminen on merkinnyt suurta muutosta julkisten palveluiden järjestämisessä, kun sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut on koottu yhteen kokonaisuuteen. Tämä rakenneuudistus vaikuttaa laajasti sekä palveluiden saatavuuteen että alueen elinvoimaan.

Ensinnäkin hyvinvointialueella on suuri merkitys työllistäjänä. Pohjois-Savossa sosiaali- ja terveysala on ollut yksi suurimmista työnantajista, ja hyvinvointialue työllistää suoraan tuhansia ammattilaisia. Hyvinvointialue tarvitsee myös monipuolisia tukipalveluja, mikä vahvistaa välillisesti alueen elinkeinoelämää esimerkiksi siivous-, ruokahuolto-, kiinteistöhoito- ja teknologia-aloilla.

Toiseksi hyvinvointialueella on merkittävä rooli alueen vetovoimatekijänä. Laadukkaat ja saatavutettavat sosiaali- ja terveyspalvelut lisäävät asukkaiden turvallisuuden tunnetta ja parantavat elämänlaatua. Tämä puolestaan vaikuttaa muuttoliikkeeseen: perheet ja työkäiset hakeutuvat helpommin alueelle, jossa palvelut ovat toimivia ja kestäviä. Hyvinvointialue tukee siten työvoiman saatavuutta ja ehkäisee väestön vähenemistä, mikä on tärkeää erityisesti Pohjois-Savon kaltaisessa maakunnassa, jossa ikääntyminen ja muuttotappio asettavat haasteita.

Kolmanneksi hyvinvointialueen toiminta linkittyy vahvasti aluekehitykseen innovaatiotoiminnan ja koulutuksen kautta. Pohjois-Savossa tehdään tiivistä yhteistyötä esimerkiksi Itä-Suomen yliopiston, Savonia-ammattikorkeakoulun ja muiden oppilaitosten kanssa. Hyvinvointialue tarjoaa opiskelijoille harjoittelupaikkoja ja työmahdollisuuksia, ja se toimii myös alustana uusien hoitomuotojen, digipalveluiden ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseksi. Tämä tukee tutkimus- ja kehitystoimintaa sekä edistää uuden yritystoiminnan syntymistä maakuntaan.

Hyvinvointialueen taloudellinen merkitys ulottuu myös laajemmin julkisen talouden kestävyYTEEN. Kun palvelut järjestetään tehokkaasti ja pitkäjänteisesti, voidaan hillitä kustannusten kasvua ja turvata laadukkaat palvelut pienemmillä resursseilla. Tämä edellyttää kuitenkin strategisia investointeja, digitalisaation hyödyntämistä ja henkilöstön osaamisen jatkuvaa kehittämistä.

Kaiken kaikkiaan Pohjois-Savon hyvinvointialue on paitsi palveluiden järjestäjä, myös merkittävä aluekehityksen moottori. Se vaikuttaa suoraan alueen työllisyyteen, väestökehitykseen ja yritystoiminnan edellytyksiin sekä epäsuorasti maakunnan vetovoimaan ja taloudelliseen kestävyYTEEN. Hyvinvointialueen onnistuminen on siten koko Pohjois-Savon tulevaisuuden elinvoiman kannalta ratkaisevaa.

1.1.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Pohjois-Savon hyvinvointialue on onnistunut alentamaan kustannuskehitystään valtakunnan keskimääräistä kehitystä alhaisemmaksi. Tämän kehityksen uskotaan jatkuvan myös lähivuosina. Valitettavasti on todennäköistä, että myös valtion rahoituksen kasvu tulee Pohjois-Savossa jäämään tulevana vuosina keskimääräistä pienemmäksi. Alhainen tulokehitys pakottaa hyvinvointialueen etsimään uusia, tehokkaita tapoja turvata asukkaidensa palvelut.

Väestön sairastavuuden ja negatiivisen väestökehityksen vaikutukset aluetalouteen ovat merkittäviä. Erityisesti työikäisen väestön työkyvyttömyyden kustannukset, toisin sanoen sairauspoissaolot, rasittavat alueen työnantajien kilpailukykyä. Aluetalous, väestökehitys, sairastavuus, työkyvyttömyys ja työllisyysaste muodostavat toisiaan ruokkivan positiivisen tai negatiivisen kierteen ja vaikutussuhteen.

Pohjois-Savossa on monella mittarilla koko Suomen korkein sairastavuusindeksi. Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pitkälti tarvekertoimiin, mutta tarvekertoimien ja rahoituksen vastaavuudessa on epävarmuutta. Tästä huolimatta alueen on hoidettava lakisääteiset velvoitteensa. Ainoa tapa vastata tilanteeseen kestäväällä tavalla on muuttaa palvelutuotannon toimintamalleja sekä sopeuttaa menoja, mutta samalla minimoida niiden kielteiset vaikutukset väestön hyvinvointiin.

Alijäämien kattaminen vaatii merkittäviä sopeutustoimia hyvinvointialueella. Vuosien 2026–2028 taloussuunnitelma on laadittu siten, että vuosien 2023 ja 2024 toteutunut alijäämä ja vuoden 2025 ennustettu mahdollinen ali-/ylijäämä katetaan vuonna 2028. Tämä edellyttää toimintamenojen vähentämistä laajasti käytettävillä keinoilla, joilla alijäämien kattamistavoitteeseen päästään. Hyvinvointialuelain 15 §:n mukaan alijäämät tulisi kattaa 2026 loppuun mennessä, mihin hyvinvointialue ei pysty.

Rahoituslakiin suunnitellut muutokset tulevat alentamaan lähes kaikkien hyvinvointialueiden rahoitusta vuoteen 2029 mennessä.

1.1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Hyvinvoiva ja osaava henkilökunta tuottaa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen lakisääteiset ja asiakaslähtöiset palvelut parhaiten ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Henkilöstösuunnittelulla ennakoidaan henkilöstön osaamisen, määrän ja kohdentamisen tarvetta. Henkilöstön ja työhyvinvoinnin kehittämiseen panostetaan yhteisten ja tavoitteellisten HVA ohjeiden ja HR toimien mukaisesti, mutta talouden raju tasapainottaminen säteilee suoraan henkilöstöresursseihin, organisaation suorituskykyyn, ja yhdessä toistuvien YT-menettelyjen kanssa ne vaikuttavat henkilöstön tuntemuksiin, eettiseen stressiin ja edelleen työpäivän veto- ja pitovoimaan.

Avainhenkilöriski korostuu, erityisesti jos asiantuntijoilta ja vastuuesimiehiltä puuttuu vastuusiin perehdytettyjä sijaisia, jotka voivat ottaa hankkeita vastuulleen akuuteissa poissaoloissa tai kriittisten toimintojen henkilöstön vaihdoksissa.

Epäonnistuminen palvelujärjestelmän sopeuttamisessa palvelutarpeen muutoksiin ja epäonnistuminen samanaikaisten muutosten hallinnassa tai organisaatioiden siiloutumisen hillitsemisessä on merkittävä riski ja epävarmuustekijä, joka heijastuu palvelutuotantoon ja näkyy strategian toteutumisen haasteina ja strategisten päämäärien karkaamisena.

Epävakaa turvallisuustilanne, tietoturvallisuuden riskit ja kybervaikuttaminen lisäävät entisestään turvattomuuden tunnetta.

1.2 Hyvinvointialueen strategia

Tausta

Hyvinvointialuelain (611/2021) 41§:n mukaisesti hyvinvointialueella on oltava strategia, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Hyvinvointialueen strategian tulee perustua arvioon hyvinvointialueen tilanteesta strategian laatimishetkellä sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista hyvinvointialueen tehtävien toteuttamiseen. Strategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Hyvinvointialueen ensimmäisen strategia aluevaltuusto hyväksyi joulukuussa 2022.

Talousarviovuonna 2025 strategia päivitettiin (Avall 06.10.2025 § 72):

Visio: Haluamme, että Pohjois-Savossa voidaan hyvin.

Missio: Vahvistamme yhdessä hyvinvointia ja turvallisuutta

Arvot:

- Ihminen. Tärkein.
- Vastuullisesti. Totta kai.
- Yhteistyöllä. Aina.

Kolme strategista painopistettä:

I IHMISET TULEVAT AINA ENSIN

- Parannamme palveluiden saatavuutta ja asiakaslähtöisyyttä.
- Vahvistamme ennaltaehkäiseviä palveluita ja peruspalveluita.
- Kehitämme toimintaamme rohkeasti teknologian mahdollisuuksia hyödyntäen.

II TYÖNTEKIJÖIDEN HYVINVOINTI ON TOIMINTAMME PERUSTA

- Pidämme ammattitaitoisesta ja motivoituneesta henkilöstöstämme hyvää huolta.
- Panostamme henkilöstön osaamisen vahvistamiseen.

III UUDISTUMALLA TASAPAINOTAMME TALOUDEN

- Tasapainotamme vastuullisesti hyvinvointialueen talouden
- Vahvistamme tutkimus-, kehitys-, koulutus- ja innovaatiotoimintaa

Uuden hyväksytyyn strategian toimeenpanosuunnitelma kuvaa hyvinvointialueen strategian toimeenpanoa varten suunnitellut strategisten ohjelmat sekä strategian juurruttamisen ja viestinnän periaatteet (Ahall 09.02.2026)

Vuonna 2025 edellisen strategiakauden keskeiset toimeenpano-ohjelmat päättyivät:

- Palvelustrategia ja sen toimeenpano-ohjelma
- Henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen
- Digitaalisten palveluiden kehittäminen
- Hallinto, hankinnat ja tilat
- Tutkimus, kehitys, innovaatiotoiminta ja opetus
- Pelastustoimen palvelutasopäätös.

Ohjelmien toimeenpanossa hyödynnettiin ”hyvinvointialueen toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen vuosina 2023–2025 saatua valtionavustusta” (aluehallitus 14.6.2023 § 212). Tulevaisuus- ja strategiajaosto seurasi strategisten ohjelmien toimeenpanoa ja ohjelmien

toimeenpanosta tehtiin väliraportointi vuonna 2025 (Ahall 25.02.2025 § 88). Ohjelmista tehdään erillinen loppuraportointi vuoden 2026 aikana.

Strategian jalkauttaminen ja viestintä

Pshyvinvointialue.fi-verkkosivuilla ja henkilöstön Pulssi-intranetissä esiteltiin strategiaa ja strategisia ohjelmia (mm. verkkouutiset, uutiskirjeet, sosiaalinen media). Strategiasta on tehty visuaalista esittelyaineistoa ja sitä esitellään myös hyvinvointialueen yleisesityksissä. Strategiaa on jalkautettu henkilöstölle henkilöstöyksikön järjestämissä HR-infoissa, toimialojen ja palvelualueiden omissa henkilöstöinfoissa sekä esihenkilökahviloissa ja podcasteissa. Strategia esitellään myös uusien työntekijöiden perehdytysaineistoissa ja tilaisuuksissa. Valmentavan johtamisen koulutus rakennettiin osaksi strategian jalkauttamista. Työ jatkuu vuoden 2026 aikana, kun päivitettyä strategiaa lähdetään jalkauttamaan.

Strategian toimeenpanon keskeiset riskit:

- valtion rahoituksen kehitys tulevaisuudessa
- työvoiman saatavuus
- organisaation sitoutuminen strategian tavoitteisiin
- toiminnan kehittämisen kyky ja resurssit.

Pohjois-Savon hyvinvointialuestrategian mittarit

Painopiste	Mittari	TA25	Tavoite 25-	Toteuma 2025
1. Asukkaat	Asukkaiden hyvinvointia seurataan Pohjois-Savon hyvinvoinnin vuosiraportissa (Avalt 07.10.2024 § 52)			Laaja hyvinvointikertomus käsitelty (Avalt 5.5.2025 § 33)
Painopiste	Mittari	TA25	Tavoite 25-	Toteuma 2025
2. Palvelut	1.10.–31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, (%)	76 %	↑	91,90 %
	Avohoidon keinoin vältettävissä olevat, päivystyksellisesti alkaneet sairaalahoitojaksot perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla.	1 487	↑↓	1 406
	Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet/10 000 asukasta	103	↓	88,8
	Hyvinvointialueille osoitettujen toimeentulotukihakemusten käsittely 7 arkipäivän kuluessa, (%) hakemuksista	98 %	↑↓	97 %
	Koki palvelun sujuvaksi, (%) sosiaalipalveluita käyttäneistä	50,9 %	↑	49,6 %
	Monisairaiden hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä tai hoitajakäynneillä.	0,23	↑	0,23 hoitajakäynnit 0,30 lääkärikäynnit
	Niiden kotihoidon 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus, joilla päivätyksenä alkaneita sairaalajaksoja, (%) vastaavan ikäisistä kotihoidon asiakkaista	18,8 %	↓	26,80 %
	Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv hoidon tarpeen arvioinnista, (%) toteutuneista käynneistä	62 %	↑	57,90 %
	RAI-arvioidut 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, (%) vastaavan ikäisestä väestöstä	18,50 %	↑	29,0 %
	Asiakas- ja potilasturvallisuusmittarit on otettu käyttöön hyvinvointialueella (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	Digitaalisten palvelujen kypsyystasoa mitataan osana THL:n luomaa kypsyystasomittaria, joka toteutetaan osana Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanoa (kyllä/ei)	kyllä	Kyllä	Kyllä
	Yhteistyöalueen hyvinvointialueet ovat laatineet yhteisen suunnitelman merkittävien tietojärjestelmien hankkimiseksi ja käyttöönottamiseksi ja sopineet siitä YTA-sopimuksessa.	Kyllä	Kyllä	Valmistelussa
Painopiste	Mittari	TA25	Tavoite 25-	Toteuma 2025
3. Työntekijät	Henkilötyövuosi (työntekijöitä)	12 670	Seuranta	12 673
	Henkilöstön ikärakenne (keski-ikä)	44	seuranta	44
	Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus (kuukausitasolla)	0,6 %	Seuranta	0,57 %
	Sairauspoissaolot (pv/työntekijä)	18,32**	↓	18,65
	Henkilöstön osaamisen kehittäminen / koulutuspäivät (päivät/työntekijä)	2	3	3,1
	Hyvinvointialue seuraa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden riittävyttä palvelukokonaisuuksissa ammattiryhmittäin (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	Hyvinvointialueella on käytössä säännöllinen laaja-alainen sote-henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa kuvaava kysely/selvitys (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	Johtamisen käsikirja ja siihen liittyvät koulutukset toteutettu (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Toiminnallisen ja henkilöstöpoliittisen tasa-arvosuunnitelman laatiminen on aloitettu vuonna 2023 ja henkilöstö on osallistettu tasa-arvosuunnitelman laatimiseen tasa-arvolain määrittelemällä tavalla (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä	
Painopiste	Mittari	TA25	Tavoite 2025	Toteuma 2025
4. Toimintaympäristö	Alueilla on luotu alueelliset yhteistyörakenteet sidosryhmien kesken tukemaan koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	Asiakas- ja potilasturvallisuusmittarit on otettu käyttöön hyvinvointialueella (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	Hyvinvointialueiden strategioissa on huomioitu sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	Julkisissa hankinnoissa on huomioitu sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	TKKI-toimintaan on luotu toimintamallit perustason palveluihin liittyen kansallisella ja alueellisella tasolla (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	Valmiussuunnittelu perustuu kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	Varautuminen perustuu kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	YTA-sopimuksen on valmis (kyllä/ei)	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Painopiste	Mittari	TA25	Tavoite 2025	Toteuma 2025
5. Talous	Tilikauden yli-/alijäämä, 1 000 euroa	-46 818	-1 820*	5 306
	Tilikauden yli-/alijäämä, €/asukas	-188	-7,32*	21
	Laskennallisen rahoituksen suhde hyvinvointialueen nettokäyttökustannuksiin, (%)	99,7 %	102,7 %*	103 %
	Vuosikate	-11 803	26 953*	34 592
	Vuosikate, % poistoista	-32 %	92 %*	118 %
	Hyvinvointialue on mukana vaikuttavuusverkostossa	Kyllä	Kyllä	Kyllä
	Hyvinvointialueella suunnitellaan/on käynnissä vaikuttavuuden pilotteja	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hyvinvointialueen sisäisessä ohjauksessa hyödynnetään vaikuttavuuden mittareita	Ei	Kyllä	Ei	

*Muutettu talousarvio Avalt 22.12.2025

**Henkilöstökertomus 2024

1.3 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella

Pohjois-Savon hyvinvoinnin ja terveyden ja osallisuuden edistämisen (HYTE) työtä ja yleishyödyllisten toimijoiden kanssa tehtävää avustusperustaista sekä toiminnallista yhteistyötä on koordinoinut HYTE- ja osallisuuspalveluyksikön tiimi. Toimintaa on vahvistanut hankehenkilöstö, muun muassa Kestävää hyvinvointia Pohjois-Savoon ja Terveyden edistämisen määräraha -hankkeilla. HYTE-työ on edennyt suunnitellusti. Pohjois-Savon hyvinvointialueen HYTE-työtä linjaa alueellinen hyvinvointikertomus ja –suunnitelma. HYTE-työn tärkeimmät painopisteet vuosille 2021–2025 olivat:

- osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentäminen
- vanhemmuus vahvistuu
- itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen
- mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy
- tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen ja
- HYTE –resurssien, rakenteiden ja prosessien vahvistaminen

Miten HYTE- työn painopisteissä on edetty

Myönteistä on, että hyvinvointialueen HYTE- rakenteet ovat monialaistuneet, HYTE-yhdyspinnat ovat selkiytyneet ja yhteistyö kuntien kanssa on vahvaa. Nuorten ja ikääntyneiden yksinäisyyden kokemus on vähentynyt. Tytöt kokevat aikaisempaa vähemmän syrjintää. Nuorten seksuaalinen ahdistelu ja häirintä ovat vähentyneet. Kohdunkaulan syövän joukkotarkastuksiin osallistutaan aiempaa paremmin. Lapset ja nuoret ovat tervehampaisempia ja liikkuvat aiempaa enemmän, mutta hyvä kehitys vaatii vielä huomiota. Työikäiset nukkuvat aiempaa paremmin. Ikääntyneiden suositusten mukainen ravitsemus ja liikkuminen ovat parantuneet. Lukiolaisten viikoittainen alkoholinkäyttö on laskussa. Raskauden aikainen tupakointi on vähentynyt. Yläkouluikäisten positiivisen mielialan kokemus on lisääntynyt. Lukiolaisten tyttöjen huoli mielialastaan on vähentynyt. Itsemurhat nuorilla aikuisilla ovat laskussa. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ovat vähentyneet.

Huolta aiheuttaa, että Pohjois-Savon sairastavuus on edelleen maan korkeimpia. Yhteiset toimintakäytännöt kaatumisten ehkäisemiseksi, alkoholin riskikäytön havaitsemiseksi, elintapaneuvonta ja HYTE- kertoimeen vaikuttavien toimenpiteiden kirjaaminen vaativat vielä huomiota. Yksinäisyyttä kokevat työikäiset miehet ja kotiin annettavien palvelujen piirissä olevat ikääntyneet. Yläkouluikäisten poikien kokemus syrjinnästä on lisääntynyt. Lasten, nuorten ja työikäisten ruokailutottumukset sekä fyysinen toimintakyky ovat heikentyneet. Aikuisten liikkuminen jää suosituksista, ja lapset sekä nuoret nukkuvat liian vähän. Yhä useampi lapsista kokee fyysistä ja henkistä väkivaltaa huolta pitävien toimesta. Ikääntyneillä kaatumiset ja niistä johtuvat hoitojaksot ovat lisääntyneet. Nuorista joka neljäs kokee masennusoireilua. Nikotiinipussien käyttö on lisääntynyt nuorilla ja aikuisilla. Kohdunkaulasyövän seulontoihin osallistutaan koko maata heikommin ja raskauden keskeytysten määrät ovat lisääntyneet. Nuoret käyttävät raskaudenehkäisyä aiempaa harvemmin. Työttömien terveystarkastuksia suhteessa työttömien määrään tehdään vähän. Hyvinvointialueen osallistumis- ja vaikuttamiskanavien monipuolinen hyödyntäminen, käytön seuranta ja vaikuttavuus vaativat vahvistamista. HYTE-työ tulee saada yhä vahvemmin osaksi toimialojen käyttösuunnitelmia, ja kuntayhteistyöhön tulee saada yhteyshenkilöitä.

Miten HYTE- työn painopisteissä on edetty toimenpiteiden näkökulmasta

Osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentäminen sekä järjestöyhteistyö: Osallisuuden vahvistamiseksi aloitti Pohjois-Savon osallisuusverkosto ja henkilöstön sateenkaari- verkosto. Vammaispoliittisen ohjelman ja toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelu käynnistyivät. Kehitettiin ja pilotoitiin asukasraadin malli. Otettiin käyttöön kokemustoiminnan eettiset ohjeet. Toteutettiin alueelliset neuvostotapaamiset, ikäihmisten neuvoston ja vammaisneuvoston päätösseminaarit ja aloitettiin uudet neuvostokaudet. Kaikukorttitoiminta valmisteltiin vammais- ja mielenterveyspalveluihin sekä päihdepoliklinikalle. Avustusperusteisella yhteistyöllä tuettiin 40 yleishyödyllistä yhteisöä. THL:n valtionavustuksella tuettiin ruoka-aputoimijoiden toteuttamaa hävikkiruuan jakelua ja ruoka-aputoimintaa. Järjestöyhteistyötä edistettiin hyvinvointialueen palvelutoimialojen sekä kuntien ja hyvinvointialueen verkostoissa. OLKA Pohjois-Savon ja HYTE- ja osallisuuspalveluyksikön välisellä yhteistyöllä on turvattu OLKA-toiminnan toteutuminen KYS sairaalassa.

Vanhemmuus vahvistuu: Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestettiin verkkovanhempainiltoja vanhemmuutta tukevilla sisällöillä. Lapset puheeksi -menetelmän käyttöön luotiin suositus, ja Lapset puheeksi koordinaatio- ja kouluttajatyöryhmän toimintaa on vahvistettu. Koulutettiin raskaus- ja vauvavaiheen mielenterveyden edistämisestä.

Itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen: Elintapaohjauksen toimintamallia on yhteensovitettu eri palvelujen kanssa. Verkkopuntari- ohjelman käyttöä ja elintapaohjauksen kirjaamiskäytänteitä on vahvistettu. Palvelupolut liikunnallisen elämäntavan, ravitsemuksen sekä unen ja palautumisen osalta työstettiin valmiiksi. Elintapaohjauksen ja seksuaaliterveyden edistämisen koulutuksia järjestettiin ammattilaisille elintapaohjauksen vahvistamiseksi. Kohdennetun elintapaohjauksen ja kuntien liikuntaneuvonnan rajatun kirjaamisoikeuden myöntämisen toimintamalli on valmisteltu hyväksyntää varten.

Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy: Mielenterveys- ja päihdejärjestöjen toimintaa esiteltiin hyvinvointialueen ammattilaisille. Mielenterveys ja päihdepalvelupolku valmistui, ja siihen liitettiin yhteistyössä laadittu läheisten palvelupolku. Kunnille tarjottiin asiantuntijatukea mielenterveyden edistämiseen. Nikotiinivieroituksen toimintamalli valmistui ja kytkettiin keskeisiin hoitoketjuihin. Vieroituksesta järjestettiin koulutussarja. Väestölle toteutettiin päihdeviestintää, jossa käytettiin Tupakaton päivän ja Savuton Suomi -kampanjoiden sisältöjä. Alkoholin riskikäytön toimintamallin jalkauttamista jatkettiin toimialakohtaisilla infoilla. C-hepatiitin häätöön tehtiin kampanja, hoitopolku ja hankeyhteistyötä.

Tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen: Kaatumisen ja väkivallan ehkäisemisen palvelupolut valmistuivat. Kaatumisen ehkäisemisen työtä tehostettiin käynnistämällä hyvinvointialueen sisäisen kaatumisen ehkäisemisen verkosto. Lähisuhdeväkivalta-verkosto on perustettu hyvinvointialueelle, ja yhteistyötä on lisätty YTA-alueen koordinaattoreiden kanssa. Kaatumisen ehkäisemisen ja väkivallan tietoisuutta on pidetty säännöllisesti. Arjeturvallisuuden edistämiseksi on alueelle perustettu työryhmä suunnittelemaan ja edistämään asiaa.

HYTE-resurssien, rakenteiden ja prosessien vahvistaminen: Alueen HYTE-työtä johtavassa HYTE-neuvottelukunnassa toteutettiin lakisääteiset HYTE-neuvottelut ja työstettiin uusi hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma (Avalt 22.12.2025 § 103), jossa konkretisoitiin eri toimijoiden HYTE-yhteistyötä ja asiantuntijatukea. Hyvinvointialueen palvelutuotannon

kanssa vahvistettiin yhteyksiä ja rakenteita HYTE-työhön. HYTE-kerroin tunnustetaan yhä useammin palveluissa. Poikkihallinnolliset ja monialaiset HYTE-teemaverkostot kokoontuivat säännöllisesti ja huomiota kiinnitettiin erityisesti HYTE-kertoimeen vaikuttaviin toimenpiteiden edistämiseen. Osaamista on tuettu vaikuttavien menetelmien koulutuksilla ja käytäntöjen jakamisella. HYTE-yhdyspintatyötä selkiytetty kuntakäynneillä. Hanketyönä valmistui HYTE-toiminnan ohjauksen- ja neuvonnan toimintamalli, otettiin käyttöön digitaalinen palvelutarjotin, OmaHyte, ja asiakaspalautteen keruun ja hyödyntämisen toimintamalli. Lisäksi yhteistyö kulttuurituottajien kanssa käynnistyi ikäihmisten kulttuurihyvinvoinnin edistämiseksi.

1.4 Selonteko hyvinvointialueen sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä

1.4.1 Sisäinen valvonta

Julkisen toiminnan luotettavuus edellyttää riittävää valvontaa. Valvonnan ja riskienhallinnan avulla pyritään saamaan varmuus siitä, että toiminta on järjestetty päätösten mukaisesti ja organisaatiolle asetetut tavoitteet ovat saavutettavissa. Hyvinvointialuelain 7. luvun 43. §:n mukaisiin hyvinvointialueen aluehallituksen tehtäviin kuuluu huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 108. § määrittää aluehallituksen tehtäviä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä omavalvontaohjelman ja varautumisen että hyvän hallinnon ja lainmukaisuuden valvonnan järjestämisestä.

Hallintosäännön ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan lautakunnat raportoivat aluehallitukselle sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan toteutumisesta ja keskeisistä johtopäätöksistä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut, rakenteet ja toimintatavat on kuvattu Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallintosäännössä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa (aluevaltuusto 16.6.2025 § 63) ja toimintaohjeessa (aluehallitus 19.12.2022 § 405). Lisäksi hyvinvointialueella on voimassa aluehallituksen hyväksymä korkoriskipolitiikka (10.2.2025 § 48).

Sisäisen valvonnan tuloksellisuutta ja riskienhallintaa seurataan talousarviovuoden aikana osana toiminnan ja talouden raportointia. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä hyvinvointialueen ja sen konsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla johto (tilivelvolliset) ja esihenkilöt pyrkivät varmistamaan, että hyvinvointialueen toiminta on tuloksellista ja taloudellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja resurssit turvataan.

Sisäisen valvonnan tavoitteet liittyvät yleisesti toiminnan kustannustehokkuuden parantamiseen, laadukkaan ja läpinäkyvän hallinnon järjestämiseen sekä työn mielekkyyden turvaamiseen. Sisäisen valvonnan tavoitteet ovat toiminnan tuloksellisuus, raportointi ja tiedon oikeellisuus, toiminnan laillisuus ja johdon antamien ohjeiden noudattaminen sekä resurssien ja omaisuuden turvaaminen ja hyödyntäminen. Pohjois-Savon hyvinvointialueen sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu kansainväliseen COSO Internal Control -käsitelmalliin, jossa sisäinen valvonta koostuu viidestä toisiinsa liittyvästä osatekijästä: valvontaympäristö, riskienhallinta, valvontatoimenpiteet, tiedonkulku ja seuranta.

Sisäiseen valvontaan kuuluvat muun muassa johdolle ja luottamuselimille laadittavat raportit, toiminnan ja erityisesti poikkeamien seuranta, talousarvion toteutumisen seuranta, säädösten ja ohjeiden noudattamisen valvonta, hyväksymis- ja valtuutusmenettelyt sekä tekniset valvontatoimenpiteet. Sisäisen valvonnan toimeenpanoon sisältyvät olennaisena osana yksiköiden päivittäisjohtamiseen kuuluvat valvontatoimet. Niiden avulla esihenkilöt varmistuvat siitä, että yksiköissä toimitaan tavoitteiden suuntaisesti ja annettujen ohjeiden mukaisesti. Valvontatoimia kohdistetaan esimerkiksi seuraaviin asioihin: päätöksenteko, toimivaltuuksien noudattaminen, varojen käyttö, henkilöstöhallinto ja palkat, sopimukset, hankinnat, tulot, kirjaimien oikeellisuus, tietoturva ja tietosuojat sekä häiriötilanteisiin varautuminen.

Vuoden 2025 sisäisen valvonnan painopisteinä hyvinvointialuetasoisesti olivat varautuminen ja väestönsuojelu, hankinnat ja hankintasopimukset, palvelujärjestelmä uudistuksen seuranta sekä omavalvonnan toimeenpano. Sisäistä valvontaa ja -tarkastusta on kohdennettu toimialakohtaisesti myös hankintojen ja henkilöstöpäätösten asianmukaisuuteen.

Hyvinvointialueen sisäisen valvonnan vuosisuunnitelman mukaan toimialojen, palvelualueiden, palveluyksiköiden ja toimintayksiköiden tuli käsitellä sisäisen valvonnan tuloksiaan loka-marraskuussa 2025. Sisäisen valvonnan itsearviointiin pohjautuva vuosiraportointi käsiteltiin toimialojen johtoryhmissä marras-joulukuussa sekä palvelutoimialoilla vastaavissa lautakunnissa joulukuussa 2025. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessikuvaukset ovat hyvinvointialueen IMS-tietojärjestelmässä.

Toimialojen omavalvonta on olennainen osa hyvinvointialueen palvelutuotannon sisäistä valvontaa, jonka avulla varmistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus, ja pelastustoimen tehtävien lainmukainen hoitaminen ja aluevaltuuston hyväksymän pelastustoimen palvelutasopäätöksen toteutuminen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sotevalvonta toimii merkittävänä linjajohdon tukena hyvinvointialueen ennakkolisessä, suunnitelmallisessa ja reaktiivisessa omavalvonnassa. Sotevalvonnan tuottamassa toimintayksikkökohtaisessa valvonnassa on ollut vuonna 2025 yhteensä 187 ennakkollista, suunnitelmallista ja reaktiivista valvontatapahtumaa. Näistä 163 on kohdentunut sosiaalihuoltoon ja 24 terveydenhuoltoon. Terveydenhuollon valvonnassa yksi valvontatapahtuma on kattanut 1–13 yksikköä. Lisäksi sotevalvonta on toteuttanut lakisääteisen rajattujen lääkevarastojen tarkastuksen 80 yksikössä. Pelastustoimessa omavalvonnan keinoin jalkautettiin resurssi- ja taloustietoa sekä palvelutasopäätöksen toteutumista, ja sisäisessä tarkastuksessa pureuduttiin viranhaltijapäätösten arkistointiin ja oikeellisuuteen. Hyvinvointialueen johtoryhmä päätti 17.9.2024 luopua ISO 9001 -sertifikaatista vuoden 2024 loppuun mennessä, eikä sertifikaatin mukaisia auditointeja enää ole tehty vuonna 2025.

1.4.2 Sisäinen tarkastus

Hyvinvointialuelain 51 §:n mukaan aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus. Hallintosäännön mukaisena sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoida arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpideehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi.

Aluehallitus hyväksyi riskiarvioon perustuneen sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman (10.2.2025 § 40). Vuosisuunnitelmassa tarkastuskohteita vuodelle 2025 määritettiin seitsemän. Tarkastuskohteiden lukumäärää mukautettiin vuoden kuluessa mm. johdon tietotarpeisiin, sisäisen tarkastuksen resursseihin sekä tarkastuslautakunnan käsiteltäviksi tulevien asioiden valmistelutehtäviin liittyen. Vuoden 2025 aikana sisäisessä tarkastuksessa arvioitiin muun muassa taloutta, kotoutumiskorvausprosessia, lahjoitusvarojen käyttöprosessia, ikäntyneiden palvelutarpeen arviointiprosessia sekä pelastustoimen resursointia. Sopimuksettomien hankintojen toteutumiseen liittyen toteutettiin jatko seuranta.

Sisäisessä tarkastuksessa tehtyjen havaintojen mukaan hyvinvointialueen toimintoja ja prosesseja on edelleen kehitetty vuoden 2025 aikana. Hankintapäätösten ja sopimusten kirjaimiseen sekä hankinnan ennakkollisen arvon seurantaan on kiinnitettävä edelleen huomiota, vaikkakin sopimuksettomien hankintojen kokonaismäärää on saatu vähennetyksi.

Sisäinen tarkastus katsoi palvelutarpeen arviointiprosessin olevan keskeisessä roolissa sujuvan palveluketjun näkökulmasta. Sisäinen tarkastus suositteli vahvistamaan asiakasohjaajien ja muiden palvelutarpeen arviointeja tekevien ammattilaisten, osaamista ja koulutusta arviointiprosessin ja toimintatapojen edelleen yhdenmukaistamiseksi.

Pelastustoimen resurssit suhteessa työkuormaan ja -tehtäviin ovat niukat, mikä on jo näkynyt tehtäviin osallistuneiden henkilöiden määrissä, valvontasuoritteissa ja sisäisen tarkastuksen havainnoissa myös hallinnon viranhaltijoiden työajan käytössä. Pelastustoimen hallinnon osalta sisäinen tarkastus suositteli toimialan resursoinnin tarkastelua, jotta palvelutasopäätöksen mukaiset tavoitteet saadaan toteutetuiksi.

Sisäinen tarkastus ottaa vastaan myös hyvinvointialueen sisäiseen Whistleblow-ilmoituskanavaan saapuvat ilmoitukset. Ilmoituksen voi tehdä kaikista väärinkäytöksiin liittyvistä havainnoista, vaikka ilmoittajan suojelu määrittyy EU-direktiivin ja sen täytäntöönpanoon liittyvän kansallisen lain mukaisiin soveltamisaloihin. Vuoden 2025 aikana ilmoituksia saapui 13, joista avattiin seitsemän tutkintaa. Osa tehdyistä tutkinnoista johti käsittelyryhmän selvitykseen sekä toimintojen kehittämiseen. Yhden ilmoituksen osalta sisäinen tarkastus selvitti viranhaltijan esteellisyyttä ja kahden ilmoituksen osalta eettisten periaatteiden noudattamista.

1.4.3 Riskienhallinnan järjestäminen

Pohjois-Savon hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeen mukaisesti riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa hyvinvointialueen häiriötön palvelutuotanto. Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla kehitetään yhteisiä tapoja tunnistaa, arvioida sekä hallita hyvinvointialueen toimintaan ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä riskejä. Riskienhallinnan avulla tunnistetaan organisaation toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saateetaan tapahtumien riskit organisaation hyväksymälle tasolle. Riskienhallinnan tavoitteena on myös auttaa päätöksentekijöitä tekemään tietoisia valintoja, priorisoida toimintoja tärkeysjärjestykseen sekä auttaa tunnistamaan vaihtoehtoisia toimintatapoja.

Toimialat, palvelualueet ja -yksiköt sekä tytäryhtiöt päivittävät riskiarvionsa vähintään kerran vuodessa talousarvion laatimisen yhteydessä. Vakaville riskeille suunnitellaan hallintatoimet, jotka pienentävät riskien todentumisen mahdollisuutta. Riskienhallintatoimenpiteiden vaikutusten seurannan ja riittävyyden arvioinnin avulla voidaan varmistaa, että riskienhallintakeinot on toteutettu suunnitellusti ja ne ovat vaikuttavia ja tehokkaita. Organisaation sisäisellä sekä keskeiset sidosryhmät huomioivalla luottamuksellisella tiedonvaihdolla varmistetaan, että kaikki keskeiset toimintaan vaikuttavat tahot ovat tietoisia toimintaan kohdistuvista riskeistä.

Riskien tunnistamisessa, arvioinnissa sekä riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksessa korostettiin vuonna 2025 toimialojen omaa vastuuta. Riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan säännönmukaisesti osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä. Johdon riskinarviointi vuodelle 2026 (pakollinen tilivelvollisille) toteutettiin Laatuportti-järjestelmässä

talousarvion laadinnan yhteydessä toimialakohtaisesti loka-marraskuussa 2025. Vuodelle 2025 riskinarvioinnit ovat olleet Granite-järjestelmässä, josta siirryttiin Laatuportti-järjestelmään vuoden 2025 aikana. Uusi Laatuportti -riskienhallinnan järjestelmä on otettu käyttöön hyvinvointialueen kaikissa toimintayksiköissä. Järjestelmään on kirjattu vuoden 2025 aikana 7 069 tunnistettua riskiä, arvioitu riskin taso sekä asetettu niille aikataulutetut ja vastuutetut hallintatoimenpiteet. Lisäksi kunkin poikkeamailmoitusjärjestelmään tehdyn ilmoituksen käsittelyn yhteydessä on laadittu vaaratapahtumakohtainen riskiarvio. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan hyvinvointialuetasoiseen kehittämiseen ja koordinointiin oli käytettävissä vuonna 2025 0,5 henkilötyövuotta yksiköiden esihenkilövastuiden lisäksi.

1.4.4 Sisäisessä valvonnassa havaitut puutteet kuluneella tilikaudella

Yhtenä vuoden 2025 sisäisen valvonnan painopisteenä hyvinvointialueella edistettiin varautumista ja väestönsuojelua. Varautumisen kokonaisuuden ohjaus ja toimenpiteet ovat edistyneet, vastuunjako on selkiintynyt mutta maailmanpoliittisen tilanteen kiristytessä toimenpiteitä on edelleen tehostettava. Toimialakohtaisesti valmiussuunnittelussa on suurta vaihtelua. Valmiussuunnitelmia on päivitetty, mutta niiden jalkauttaminen vaihtelee toimialoittain. Resursointi vaikuttaa suunnitelmalliseen kehittämiseen sekä toimialojen panostamista varautumiseen ja valmiuteen. Valmiutta on kehitetty esimerkiksi varastoinnin ja osaamisen kehittämisen muodossa, mutta toimialakohtaisesti osaamisvajetta on edelleen. Sosiaali- ja terveydenhuollossa valmiussuunnittelun ohjausta on kohdennettu koko yhteistoiminta-alueelle samoin kuin myös pelastustoimessa. Uhkakuvien mukaisesti tulee koulutusta ja osallistamista lisätä sote- ja pelastustoimen varautumisessa ja valmiudessa.

Toimialojen sisäisen valvonnan itsearvioinneissa ei havaittu merkittäviä poikkeamia hankinnoissa ja hankintasopimuksissa. Hankintavaltuudet ja menojen hyväksymisoikeudet oli määritetty ajan tasalle, ja niitä noudatettiin kaikilla toimialoilla. Hyvinvointialueen nykyiset hankintavaltuudet eivät tukeneet joidenkin toimialojen käytännön toimintaa.

Palvelujärjestelmän uudistaminen ja R-ohjelmien toimeenpano eteni suunnitellusti.

Omavalvonnan toimeenpano:

Organisaation palvelukuvaukset sekä toimintaprosessit ovat selkeät ja tehokkaat sekä on kuvattu ARC- ja IMS-järjestelmissä. Vuoden 2025 loppuun mennessä kuvaukset olivat valmistettuina hieman alle 50 prosentissa palveluista ja prosesseista. Eniten laatimatta olevia kuvauksia on hyvinvointialueen yleisissä palveluissa. Muun muassa henkilöresurssien kohdentamisen sekä prosessien ja vuosikellojen keskeneräisyyden vuoksi toiminnan kehittäminen ontuu, ja toiminta on osin liian reaktiivista suunnitelmallisen kehittämisen sijaan. Hyvinvointialuetasoisia ohjeistuksia ja käytänteitä tulee jalkauttaa nykyistä paremmin myös konserniyhteisöille.

Toimialojen itsearvioinneissa on noussut esille samoja kehittämisteemoja kuin syksyn 2025 henkilöstökyselyn tuloksissa liittyen esihenkilöiden kannustamiseen ja henkilöstön palkitsemiseen. Hyvinvointialue on ottanut käyttöön vuoden 2025 aikana hyvinvointialueen työntekijöiden onnistumisia ja palkitsemisia koskevan toimintamallin.

1.4.5 Sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Riskienhallintatyöryhmä kokouksessaan 14.1.2026 käsitteli vuoden 2026 sisäisen valvonnan painopistealueita. Pohjaesityksenä oli jatkaa vuoden 2025 painopistealueita johtuen niiden jalkauttamisen keskeneräisyydestä. Riskienhallintatyöryhmä päätti puoltaa pohjaesitystä, kuitenkin siten, että hankintojen ja hankintasopimusten tilalle muutettiin kustannustehokkuuden ja resurssiviisauden toteutuminen, joka korostaa hankintaprosesseja laajemmin kustannusten hallintaa.

Johtotiimi hyväksyi 3.2.2026 riskienhallintatyöryhmän esityksen mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan v. 2026 painopisteiksi:

- Varautuminen ja väestönsuojelu (globaali turvallisuustilanne heikentynyt)
- Kustannustehokkuus ja resurssiviisaus (taloudenhallinta, hankintaosaaminen, ohjeiden noudattaminen, sopimusriskien hallinta, resurssien harkittu käyttö)
- Palvelujärjestelmäuudistuksen seuranta (talousvaikutukset, vastuiden päivittäminen, muutosjohtamisen tuki)
- Omavalvonnan toimeenpano (vakiinnuttaminen ja raportointikäytännöt)

Muita kehittämistä vaativia mutta samalla hyvinvointialueen valvontaa ja johtamista palvelevia kokonaisuuksia ovat tiedolla johtamisen työkalujen kehittäminen, strategian ja sen seuranta-työkalujen päivittäminen, palveluprosessien kuvaamisen jatkaminen, palveluintegraation toteuttaminen toimialoilla ja yli toimialarajojen ja toimintakulttuurin yhtenäistäminen, tytäryhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytänteet sekä hallinnollisen johtamisen vuosikellon käyttöönotto. Riskienhallintatyöryhmä käynnisti prosessin sisäisen valvonnan toimintaohjeen päivittämiseksi ja johdon riskienarviointien kehittämiseksi.

Hyvinvointialueen kolmantena toimintavuotena sisäinen valvonta on ollut pääosin asianmukaisesti järjestetty ja toimialoilla on kyetty toteuttamaan johdon riskinarviointien ja toimialakohtaisten itsearviointien avulla sisäistä valvontaa sekä tunnistamaan keskeisiä riskejä ja tekemään johdettuja toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi ja pienentämiseksi. Sisäisen valvonnan koordinaatioon kohdennettua resurssointia tulee lisätä. Sisäisen valvonnan prosessien ja jalkauttamisen lisäksi kehittämistarpeena voidaan nähdä myös positiivisten riskien eli mahdollisuuksien parempi tunnistaminen sekä sisäisessä valvonnassa havaittujen onnistumisten esille tuonti.

1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tulojen riittävyys menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakateen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja. Kustakin tuloslaskelman erästä esitetään vastaava tieto vertailutietona, jos se on saatavissa. Tuloslaskelmassa ovat mukana hyvinvointialueen ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin.

Hyvinvointialueen toimintatuotot olivat yhteensä 291,3 miljoonaa euroa ja valmistus omaan käyttöön 1,9 miljoonaa euroa. Toimintatuotot ylittyivät 2,3 miljoonalla eurolla (+0,8 %) muutetusta talousarviosta. Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 18,92 prosenttia.

Toimintatuottojen ylitykset muodostuivat pääosin myyntituotoista (1,6 miljoonaa euroa). Yhteistoimintakorvauksia (+0,9 miljoonaa euroa) sekä tutkimussopimusten korvauksia (+0,7 miljoonaa euroa) saatiin ennakoitua enemmän. Asiakasmaksutuottoja kertyi 0,45 miljoonaa euroa arvioitua vähemmän. Tuet ja avustukset ylittyivät 0,5 miljoonalla eurolla, ja muut toimintatuotot ylittyivät 0,7 miljoonalla eurolla.

Toimintakulujen toteutuma oli 1 539,6 miljoonaa euroa. Toimintakulut alittuivat muutetusta talousarviosta 6,4 miljoonaa euroa (0,41 %). Henkilöstökustannukset olivat 739,5 miljoonaa euroa eli 48 prosenttia toimintakuluista ja palvelujen ostot 539 miljoonaa euroa eli 35 prosenttia toimintakuluista. Asiakaspalveluostojen osuus oli 291,6 miljoonaa euroa, joka oli 54,1 prosenttia palvelujen ostoista. Hoidot muilta hyvinvointialueilta olivat 29,2 miljoonaa euroa. Muiden palvelujen ostoista (247,4 miljoonaa euroa) suurimmat erät olivat ICT-palvelut (60,8 miljoonaa euroa), puhtaanapito- ja pesulapalvelut (43,9 miljoonaa euroa) sekä sosiaali- ja terveystalvet (48,8 miljoonaa euroa), josta laboratoriopalvelujen osuus oli 30,9 miljoonaa euroa.

Aineiden ja tarvikkeiden osuus oli 132,9 miljoonaa euroa, jonka osuuksista suurimmat olivat hoitotarvikkeet 72,8 miljoonaa euroa (54,8 %) ja lääkkeet 31 miljoonaa euroa (23 %). Avustuksia maksettiin yhteensä 39,3 miljoonaa euroa, josta suurin osuus oli omaishoidontukea 19,4 miljoonaa euroa (14,6 %). Muut toimintakulut olivat 88,7 miljoonaa euroa, josta vuokrien osuus oli 78,9 miljoonaa euroa (88,9 %).

Hyvinvointialueiden rahoitus määräytyi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaan ja rahoituksen tasosta päätettiin valtion budjettikäsittelyn yhteydessä. Pääasiallisesti rahoitus muodostui THL:n laatimien tarvekertoimien perusteella, minkä lisäksi rahoitukseen vaikuttivat asukasluvu, olosuhdetekijät, kuten kaksikielisyys ja asukastiheys, sekä HYTE-rahoitus.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen lopullinen rahoitusosuus vuodelle 2025 oli valtionvarainministeriön mukaan 1 289 048 742,44 euroa eli 5185,81 euroa asukasta kohti.

Rahoitustuotot pysyivät talousarviossa. Korkokuluja maksettiin 1,17 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.

Poistoja kirjattiin 0,058 miljoonaa euroa enemmän muutetusta talousarviosta. Ylijäämä 5,3 miljoonaa euroa on 0,33 prosenttia kokonaiskuluista.

1.5.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2025 1 000€	2024 1 000€
Toimintatuotot	291 297	278 768
Valmistus omaan käyttöön	1 917	1 376
Toimintakulut	-1 539 580	-1 508 967
TOIMINTAKATE	-1 246 365	-1 228 823
Valtion rahoitus	1 289 049	1 204 223
Rahoitustuotot ja -kulut	-8 092	-8 911
Korkotuotot	2 382	7 627
Muut rahoitustuotot	1 763	267
Korkokulut	-12 227	-16 783
Muut rahoituskulut	-9	-22
VUOSIKATE	34 592	-33 511
Poistot ja arvonalentumiset	-29 249	-34 311
Satunnaiset erät	0	0
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
TILIKAUDEN TULOS	5 344	-67 821
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	34	53
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-72	-81
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	5 306	-67 849

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Toimintatuotot/Toimintakulut %	18,94	18,49
Vuosikate/Poistot %	118,27	-97,67
Vuosikate, euroa/asukas	139,16	-134,68
Hyvinvointialueen asukasmäärä	248 572	248 823

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100*Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate euroina

= 100*Vuosikate/asukasmäärä

1.5.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2025 1 000€	2024 1 000€
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	34 592	-33 511
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-1 481	-2 673
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-60 336	-61 037
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 420	310
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	531	284
Toiminnan ja investointien rahavirta	-25 273	-96 627
Rahoituksen rahavirta		
<i>Antolainauksen muutokset</i>		
Antolainasaamisten lisäykset	-73	0
Antolainasaamisten vähennykset	1 014	1 014
<i>Lainakannan muutokset</i>		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	50 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-27 567	-23 194
Lyhytaikaisten lainojen muutos	334	-842
<i>Oman pääoman muutokset</i>	0	2 312
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	452	452
Vaihto-omaisuuden muutos	-32	-117
Saamisten muutos	-5 641	30 376
Korottomien velkojen muutos	3 539	-8 538
Rahoituksen rahavirta	42 026	51 462
Rahavarojen muutos	16 753	-45 165
Rahavarat 31.12.	86 043	69 291
Rahavarat 1.1.	69 291	114 456

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-222 026	-196 753
Investointien tulorahoitus-%	58,7	-55,2
Lainanhoitokate	0,7	-0,2
Kassan riittävyys, pv	19	16
Hyvinvointialueen asukasmäärä	248 572	248 823

Investointien tulorahoitus-%

=100*Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

=(Vuosikate+Korkokulut)/(Korkokulut+ Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv

= 365 pv * Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2025	2024		2025	2024
	1 000€	1 000€		1 000€	1 000€
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	566 764	538 181	A OMA PÄÄOMA	-59 606	-64 984
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	62 893	62 893
1. Aineettomat oikeudet	7 855	8 434	III Muut omat rahastot	668	596
2. Muut pitkävaikutteiset menot	2 943	3 304	IV Edellisten tilik. yli-/alijäämä	-128 473	-60 624
3. Ennakkomaksut	20 484	9 699	V Tilikauden yli-/alijäämä	5 306	-67 849
	31 283	21 437		-59 606	-64 984
II Aineelliset hyödykkeet			B POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	8	42
1. Maa- ja vesialueet	6 201	6 157	1. Poistoero	8	42
2. Rakennukset	358 087	368 863		8	42
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 340	5 222	C PAKOLLISET VARAUKSET	12 527	13 621
4. Koneet ja kalusto	43 709	44 773	2. Muut pakolliset varaukset	12 527	13 621
5. Muut aineelliset hyödykkeet	495	495		12 527	13 621
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hank.	86 776	54 419	D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	5 945	5 506
	499 607	479 930	1. Valtion toimeksiannot	1 701	1 207
III Sijoitukset			2. Lahjoitusrahastojen pääomat	4 161	4 172
1. Osakkuusyhteisöosuudet	16 572	10 760	3. Muut toimeksiantojen pääomat	83	127
2. Osakkeet ja osuudet	11 491	17 302	E VIERAS PÄÄOMA	770 688	724 382
4. Muut lainasaamiset	6 704	7 718	I Pitkäaikainen		
5. Muut saamiset	1 107	1 034	2. Lainat rahoitus- ja vakuutus-	516 998	475 994
	35 873	36 814	laitoksilta	2 112	2 112
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 159	4 172	3. Lainat julkisyhteisöiltä	519 110	478 106
2. Lahjoitusrahastojen varat	4 159	4 172	II Lyhytaikainen		
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	158 639	136 214	2. Lainat rahoitus- ja vakuutus-	30 615	28 852
I Vaihto-omaisuus			laitoksilta		
1. Aineet ja tarvikkeet	5 548	5 516	6. Ostovelat	81 177	73 893
	5 548	5 516	7. Muut velat	16 018	14 589
II Saamiset			8. Siirtovelat	123 768	128 942
Pitkäaikaiset saamiset				251 579	246 276
2. Lainasaamiset	75	56	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	729 562	678 567
	75	56			
Lyhytaikaiset saamiset					
1. Myyntisaamiset	33 351	30 669			
2. Lainasaamiset	1 756	132			
3. Muut saamiset	12 630	11 141			
4. Siirtosaamiset	19 235	19 409			
	66 973	61 351			
III Rahoitusarvopaperit					
IV Rahat ja pankkisaamiset	86 043	69 291			
	86 043	69 291			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	729 562	678 567			

TASEEN TUNNUSLUVUT:	2025	2024
Omavaraisuusaste-%	-8,17	-9,57
Suht. Velkaantuneisuus-%	48,77	48,85
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000€	-123 167	-128 473
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-495	-516
Lainakanta 31.12., 1 000€	549 725	506 958
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 212	2 037
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	887 821	761 944
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	3 572	3 062
Lainasaamiset, 1 000€	6 704	7 718
Hyvinvointialueen asukasmäärä	248 572	248 823

Omavaraisuusaste-%

= 100*(Oma pääoma+ Poistoero ja vapaaeht. varaukset) /
(Koko pääoma- Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus-%

= 100*(Vieras pääoma- Saadut ennakot) / Käyttötulot (eli Toimintatuotot ja valtion rahoitus)

Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000€

=Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä+ Tilikauden ylijäämä (alijäämä))

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas

=(Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä+ Tilikauden ylijäämä (alijäämä))/hyvinvointialueen asukasmäärä

Lainakanta 31.12., 1 000€

=Joukkovelkakirjalainat+ Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta+ Lainat julkisyhteisöiltä+ Lainat muilta luotonantajilta

Lainakanta 31.12., €/asukas

=(Joukkovelkakirjalainat+ Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta+ Lainat julkisyhteisöiltä+ Lainat muilta luotonantajilta)/hyvinvointialueen asukasmäärä

Lainat ja vuokravastuut, 31.12.

=Joukkovelkakirjalainat+ Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta+ Lainat julkisyhteisöiltä+ Lainat muilta luotonantajilta+ Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut, €/asukas

=(Joukkovelkakirjalainat+ Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta+ Lainat julkisyhteisöiltä+ Lainat muilta luotonantajilta+ Vuokravastuut)/hyvinvointialueen asukasmäärä

Lainasaamiset, 1 000€

=Sijoiuksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.7 Kokonaistulot ja -menot

HYVINVOINTIALUEEN KOKONAISTULOT JA -MENOT VUODELTA 2025

TULOT	1000€	MENOT	1000€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	291 297	Toimintakulut	1 539 580
Valtion rahoitus	1 289 049	Valmistus omaan käyttöön	-1 917
Korkotuotot	2 382	Korkokulut	12 227
Muut rahoitustuotot	1 763	Muut rahoituskulut	9
Satunnaiset tuotot	0	Satunnaiset kulut	0
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
<i>Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot</i>	-531	Pakollisten varausten muutos	
		Pakollisten varausten lis. (+), väh. (-)	1 094
		<i>Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot</i>	0
		Siirto investointien keskeneräisistä ylläpitoon tuloslaskelmalle	-144
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 420	Investointimenot	60 336
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	531		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	1 014	Antolainasaamisten lisäykset	73
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	27 567
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	334	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Oman pääoman lisäykset	0	Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	1 657 259	Kokonaismenot yhteensä	1 638 825

Täsmäytys:

Kokonaistulot
Kokonaismenot

1 657 259
-1 638 825
18 434

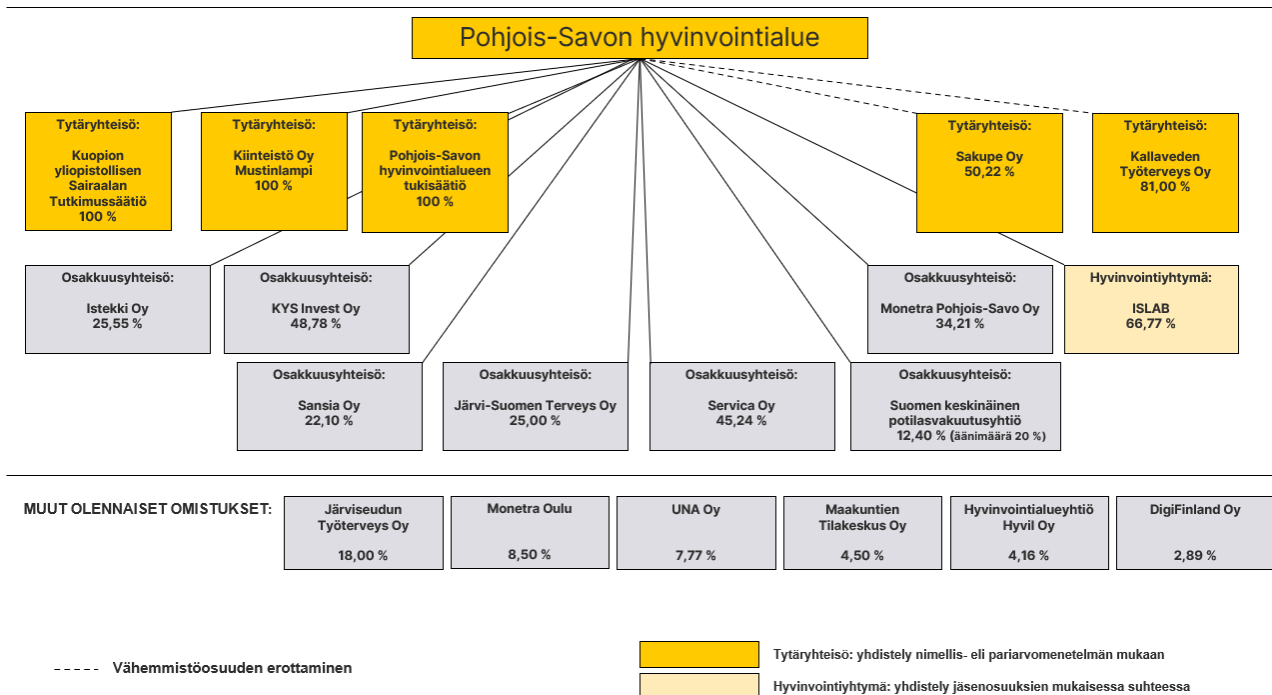
Rahavarojen muutos
Muut maksuvalmiuden muutokset

16 753
1 682
18 434

1.8 Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous

1.8.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Pohjois-Savon hyvinvointialuekonserniin kuuluvat tytäryhteisöt Sakupe Oy, Kallaveden Työterveys Oy ja Kiinteistö Oy Mustinlampi sekä Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen tukisäätiö.

1.8.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Pohjois-Savon hyvinvointialuekonsernin ohjaus perustuu aluevaltuuston hyväksymään hallintosääntöön ja konserniohjeeseen, joka sisältää myös omistajaohjauksen periaatteet. Aluehallitus on lisäksi hyväksynyt hyvinvointialueen tytär- ja osakkuusyhteisöjä koskevat yhtiökohdittaiset omistajapolitiittiset linjaukset, jotka on laadittu olemassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Aluehallitus vastaa hyvinvointialuekonsernin omistajaohjauksesta. Hallintosäännön määräyksillä omistajaohjaukseen liittyvää päätösvaltaa on delegoitu aluehallituksen alaisuudessa toimivalle omistajaohjaus- ja valvontajaostolle 31.5.2025 saakka ja aluevaltuuston hyväksymällä hallintosäännön muutoksella 1.6.2025 alkaen omistajaohjaus- ja talousjaostolle.

Hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa hänen ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Hyvinvointialuejohtaja vastaa konserniohjauksen täytäntöönpanosta. Omistajaohjaus- ja talousjaoston esittelijöinä ovat toimineet erityisasiantuntija ja talousjohtaja. Hyvinvointialueen edustajana yhtiökokouksissa, nimitysvaliokunnissa, osakaskokouksissa, vuosikokouksissa ja neuvottelukunnissa jaoston päätöksellä on toiminut rahoitus- ja omistajaohjaustehtäviä hoitava erityisasiantuntija.

Hallintosäännön mukaan omistajaohjaus- ja talousjaosto valmistelee tytäryhtiöiden ja säätiöiden toiminnan ja talouden tavoitteet sekä seuraa ja arvioi näiden toteutumista. Tytäryhteisöille

ja säätiöille on asetettu tavoitteet hyvinvointialueen vuoden 2025 talousarvion yhteydessä. Konserniyhteisöt ovat raportoineet tavoitteiden toteutumisesta säännöllisesti omistajaohjaus- ja talousjaostolle.

Tavoitteiden toteuma

Sakupe Oy				
Mittari (1 000 €)	Toteuma 2024	Tavoite 2025	Toteuma 2025	%
Liikevaihto	32 975	32 424	32 865	101,4 %
Tulos	30	541	984	181,9 %
Investoinnit	3 471	3 500	2 008	57,4 %
Pitkäaikaisen velan määrä	3 555	2 760	2 760	100,0 %
Omavaraisuusaste (%)	56,4	61,0	59,7	97,9 %
Toimitusvarmuus (yhteistekstiilit)	99,1 %	98,0 %	98,8 %	100,8 %
Asiakastyytyväisyysindeksi (asteikko 1-6)	4,6	4,8	4,7	
Henkilöstötyytyväisyysindeksi (asteikko 1-6)	4,8	4,8	5,0	
Prosessin tehokkuus (pesukiloa per henkilötyötunti, kg/hlö/h)	32,6	33,5	33,3	

Kiinteistö Oy Mustinlampi				
Mittari (1 000 €)	Toteuma 2024	Tavoite 2025	Toteuma 2025	%
Liikevaihto	5 534	5 450	5 573	102,3 %
Tilavuokrat, t€	4 064	4 100	4 100	100,0 %
Tilavuokrat, €/m ²	12,0	13,2	13,2	100,0 %
Tilikauden tulos	138	0	427	
Investoinnit	0	100	0	0,0 %
Vieras pääoma	43 311	41 550	40 030	96,3 %
Omavaraisuusaste (%)	14,8	15,0	16,4	109,3 %

Kallaveden työterveys Oy				
Mittari (1 000 €)	Toteuma 2024	Tavoite 2025	Toteuma 2025	%
Liikevaihto	1 391	1 397	1 271	91,0 %
Tulostavoite	349	230	207	90,0 %
Investoinnit	0	0	0	
Pitkäaikaisen velan määrä	0	0	0	
Omavaraisuusaste (%)	90,3	92,5	92,5	100,0 %

Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö sr.				
Mittari (1 000 €)	Toteuma 2024	Tavoite 2025	Toteuma 2025	%
Liikevaihto	4	4	51	1275,0 %
Tulostavoite				
Investoinnit				
Pitkäaikaisen velan määrä				
Omavaraisuusaste (%)	100	100	100	100,0 %

1.8.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Aluevaltuusto hyväksyi 5.5.2025 Pohjois-Savon tukisäätiön perustamisen. Säätiö on osa Pohjois-Savon hyvinvointialueen konsernia. Tukisäätiön toiminta-ajatus on tukea ja kehittää Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintaa potilaiden, asiakkaiden ja henkilökunnan parhaaksi. Säätiön toiminta rahoitetaan pääomalla, toiminnan tuotoilla ja muulla rahoituksella.

Hyvinvointialueen rahoituksen riittämättömyys ja syntyneet alijäämät ovat edellyttäneet hyvinvointialueen talouden tasapainottamiseksi säästötoimia myös hyvinvointialueen sidosyksiköissä. Sidosyksiköt ovat joutuneet tehostamaan ja sopeuttamaan toimintaansa kustannussäästöjen aikaansaamiseksi.

1.8.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hallituksen esitys hankintalainsäädännön uudistamisesta on edennyt 5.2.2026 eduskunnan käsiteltäväksi. Uudistuksen yksi keskeisimmistä muutoksista liittyy sidosyksiköiden kymmenen prosentin vähimmäisvaatimukseen. Omistusvaatimus ulottuisi myös sidosyksikön mahdollisiin tytär- ja sisaryhtiöihin. Vähimmäisomistusvaatimuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.7.2027. Uudet säännökset on tarkoitettu tulevan voimaan keväällä 2026.

Suurin osa hyvinvointialueen omistamista yhtiöistä tuottaa tällä hetkellä omistajilleen palveluja hankintalain mukaisessa sidosyksikköasemassa. Lakimuutoksen vaikutukset hyvinvointialueen sidosyksiköiden toimintaan tulevat olemaan merkittäviä ja johtavat konsernissa mahdollisiin osakekaappoihin ja konsernirakenteen muutoksiin.

1.8.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohton vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konserniohjeen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen seurantaan. Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että hyvinvointialuekonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Hyvinvointialueen konsernivalvonta perustuu aluevaltuustoon päättämiin hallintosääntöön, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteisiin sekä konserniohjeeseen ja aluehallituksen päättämään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeeseen. Hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen konsernijohtoon kuuluvat aluehallitus, omistajaohjaus- ja talousjaosto, hyvinvointialuejohtaja, erityisasiantuntija sekä hyvinvointialuejohtajan sijainen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perustana ovat hyvinvointialueen strategia, talousarvion toiminnan ja talouden tavoitteet sekä hyvän hallinnon periaatteet. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet koskevat kaikkia hyvinvointialuekonsernin toimielimiä, johtoa ja esihenkilöitä sekä kaikkea hyvinvointialuekonsernin toimintaa, josta hyvinvointialue vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä

Toimivallan jako aluevaltuuston, aluehallituksen ja omistajaohjaus- ja talousjaoston välillä on toteutettu hallintosäännön määräyksillä. Hallintosäännön mukaisesti omistajaohjaus- ja talousjaosto päättää ohjeiden antamisesta hyvinvointialuetta eri yhteisöjen hallintoelimissä edustaville henkilöille. Tytäryhteisöille ja säätiölle on asetettu tavoitteet vuoden 2025 talousarvion yhteydessä ja niiden toteumaa on seurattu neljännesvuosittain. Hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisesti omistajaohjaus- ja talousjaosto päättää hyvinvointialueen ehdokkaiden nimeämisestä konserniyhteisöjen ja soveltuvin osin säätiöiden hallituksiin. Hallitusjäsenien nimeämisprosessissa kehittämistarpeeksi on tunnistettu, kuinka prosessissa voidaan paremmin ja dokumentoidusti arvioida hyvinvointialuelain mukaista hallituksen riittävää talouden ja liiketoiminnan asiantuntemusta.

Hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeen ja konserniohjeen mukaisesti vastuu tytäryhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on yhtiön hallituksella. Hyvinvointialueella toteutettiin riskienarviointit pääsääntöisesti ohjeistuksen

mukaisesti talousarvion 2025 laadinnan yhteydessä ja samalla pyydettiin myös hyvinvointialueen toiminnan kannalta keskeisimpien sidosyksikköjen riskiarvioita kokonaiskuvan muodostamiseksi.

Vuoden 2025 aikana konserniyhteisöjen toiminnassa ei ole noussut esille hallitsemattomia riskejä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta keskeisimmäksi kehittämistarpeeksi on tunnistettu dokumentoitujen toimintamallien luominen, sillä niiden avulla konsernijohto saa riittävän varmuuden yhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta sekä yhteensovittamisesta.

1.8.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	TOTEUMA 2025 1 000€	TOTEUMA 2024 1 000€
Toimintatuotot	345 044	333 051
Toimintakulut	-1 580 499	-1 552 936
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2 465	1 610
TOIMINTAKATE	-1 232 990	-1 218 275
Valtion rahoitus	1 289 049	1 204 223
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 573	-9 947
Korkotuotot	2 363	7 601
Muut rahoitustuotot	260	256
Korkokulut	-13 175	-17 769
Muut rahoituskulut	-21	-36
VUOSIKATE	45 486	-23 999
Poistot ja arvonalentumiset	-36 516	-41 665
Suunnitelman mukaiset poistot	-36 516	-41 557
Arvonalentumiset	0	-108
Satunnaiset erät	0	0
TILIKAUDEN TULOS	8 970	-65 665
Tilinpäätössiirrot	-93	-74
Tilikauden verot	-484	-56
Laskennalliset verot	-65	-76
Vähemmistöosuudet	-744	-189
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	7 584	-66 059
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot /Toimintakulut, %	21,87	21,47
Vuosikate / Poistot %	124,56	-57,60
Vuosikate, euroa/asukas	182,99	-96,45
Hyvinvointilaeen asukasmäärä	248 572	248 823

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut- Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100*Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2025 1 000 €	2024 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	45 486	-24 085
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	-484	-56
Tulorahoituksen korjauserät	-2 621	-3 843
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-62 600	-65 870
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 420	310
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	532	177
Toiminnan ja investointien rahavirta	-18 267	-93 367
Rahoituksen rahavirta		
<i>Antolainauksen muutokset</i>		
Antolainasaamisten lisäykset	-73	0
Antolainasaamisten vähennykset	364	364
<i>Lainakannan muutokset</i>		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	55 463
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-31 158	-32 063
Lyhytaikaisten lainojen muutos	484	-1 129
<i>Oman pääoman muutokset</i>	-343	2 291
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	515	458
Vaihto-omaisuuden muutos	31	-241
Saamisten muutos	-6 710	30 318
Korottomien velkojen muutos	3 140	-8 762
Rahoituksen rahavirta	36 250	46 699
Rahavarojen muutos	17 982	-46 668
Rahavarat 31.12.	97 649	79 667
Rahavarat 1.1.	79 667	126 335
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, M€	-112	-190
Investointien tulo-rahoitus, %	74,35	-36,61
Laskennallinen lainanhoitokate	0,94	-0,10
Kassan riittävyys, pv	21	17

Investointien tulo-rahoitus, %

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv

= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kassastamaksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2025 1000€	2024 1000€		2025 1000€	2024 1000€
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	625 924	601 947	A OMA PÄÄOMA	-35 995	-42 231
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	62 893	62 893
1. Aineettomat oikeudet	8 935	9 865	III Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	25	25
2. Muut pitkävaikutteiset menot	3 014	3 334	III Muut omat rahastot	668	596
3. Ennakkomaksut	20 486	9 699	IV Edellisten tilik. yli-/alijäämä	-107 165	-39 618
	32 435	22 899	V Tilikauden yli-/alijäämä	7 584	-66 127
				-35 995	-42 231
II Aineelliset hyödykkeet			B VÄHEMMISTÖSUUS	6 881	6 436
1. Maa- ja vesialueet	6 344	6 300	C PAKOLLISET VARAUKSET	12 582	13 671
2. Rakennukset	409 681	423 284	2. Muut pakolliset varaukset	12 582	13 671
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 389	5 279		12 582	13 671
4. Koneet ja kalusto	51 685	54 237	D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	6 186	5 725
5. Muut aineelliset hyödykkeet	3 179	3 769	1. Valtion toimeksiannot	1 701	1 207
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hank.	87 005	54 553	2. Lahjoitusrahastojen pääomat	4 401	4 391
	562 284	547 421	3. Muut toimeksiantojen pääomat	83	127
				6 186	5 725
III Sijoitukset			E VIERAS PÄÄOMA	817 596	775 065
1. Osakkuusyhteisöosuudet	28 235	22 558	I Pitkäaikainen		
2. Muut osakkeet ja osuudet	409	6 217	2. Lainat rahoitus- ja vakuutus-		
3. Muut lainasaamiset	1 454	1 818	laitoksilta	550 765	513 000
4. Muut saamiset	1 107	1 034	3. Lainat julkisyhteisöiltä	2 091	2 091
	31 205	31 627	4. Laskennalliset verovelat	1 085	980
				553 941	516 071
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 368	4 422	II Lyhytaikainen		
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 368	4 422	2. Lainat rahoitus- ja vakuutus-		
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	176 958	152 297	laitoksilta	33 690	32 130
I Vaihto-omaisuus			6. Ostovelat	82 528	75 779
1. Aineet ja tarvikkeet	5 704	5 735	7. Muut velat	17 607	15 675
	5 704	5 735	9. Laskennalliset verovelat	0	40
II Saamiset				263 654	258 994
Pitkäaikaiset saamiset					
1. Lainasaamiset	75	56			
2. Muut saamiset	0	5			
	75	62			
Lyhytaikaiset saamiset					
1. Myyntisaamiset	38 118	35 210			
2. Lainasaamiset	1 756	132			
3. Muut saamiset	13 994	11 886			
4. Siirtosaamiset	19 663	19 606			
	73 530	66 833			
IV Rahat ja pankkisaamiset	97 649	79 667			
	97 649	79 667			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	807 250	758 666	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	807 250	758 666

Omavaraisuusaste %

= 100 * +(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaeht. varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus %

=100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

TASEEN TUNNUSLUVUT:

Omavaraisuusaste %	-3,61	-4,71
Suhteellinen velkaantuneisuus %	50,03	50,41
Kertynyt yli-/alijäämä 1000€	-99 581	-105 677
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	-401	-425
Lainat, €/asukas	2 360	2 199
Lainakanta 31.12. 1000€	586 546	547 135
Lainat ja vastuut 31.12.	906 720	781 934
Lainat ja vastuut, €/asukas	3 648	3 143
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000€	1,45	1,82
Hyvinvointialueen asukasmäärä	248 572	248 823

1.9 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimet

1.9.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Aluehallitus tekee toimintakertomuksessa esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja. Hyvinvointialueen tilikauden tulos on ennen tuloksenkäsittelyeriä ylijäämäinen 5 343 779,49 euroa.

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 34 117,39 euroa ja rahastojen lisäyksiä 72 226,84 euroa, yhteensä -38109,45 euroa.
- Tilinpäätöskirjausten jälkeen tilikauden ylijäämä on 5 305 670,04 euroa. Ylijäämä esitetään kirjattavaksi taseen yli/alijäämätilille.

1.9.2 Talouden tasapainottamistoimet

Jos hyvinvointialueen taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa esitetään selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi seuraavalla tilikaudella erityisesti silloin, jos vaadittu tasapainotila ei ole tilikaudella toteutunut.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen kattamaton alijäämä tilinpäätöksessä 31.12.2025 on yhteensä 123,2 miljoonaa euroa, jossa on otettu 2025 vuoden ylijäämä 5,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 talousarvio on hyväksytty ylijäämäisenä 6,8 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialue on aloittanut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän uudistamistyön, jonka tavoitteena on saavuttaa pysyviä säästöjä vuoteen 2028 mennessä. Uudistamistyön lisäksi on tehty henkilöstön sopeutustoimenpiteitä ja kertaluonteisia henkilöstösäästöjä.

Palvelujärjestelmän uudistamisohjelman neljä kokonaisuudistusta on siirtynyt toimeenpanovaiheeseen aluevaltuuston jälkeen:

R1 Vastaanottotoiminnan ja alueellisen erikoissairaanhoidon sekä aikuissosiaalityön uudistus R2 Osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palvelujen uudistus Avalt päätös 17.6.2024 §47.	säästö 30-50 miljoonaa euroa
R3 Perhe- ja vammaispalveluiden uudistus Avalt päätös 16.12.2024§80	säästö n. 5-10 miljoonaa euroa
R4 Erikoissairaanhoidon ja yliopistollisen sairaalan uudistus; Avalt päätös 5.5.2025§29	säästö 20-25 miljoonaa euroa

Suunnitelmavuosille 2027–2029 on laskettu taloutta parantavia R1-R4 ohjelmien toimenpiteitä yhteensä 70 miljoonaa euroa, jotka on laskettu keskiarvallisesti valtuuston päätöksistä. Suunnitteella oleva R5 mielenterveys- ja päihdepalvelujen -uudistus etenee päätöksentekoon maaliskuussa. Eurotietoja ei ollut käytettävissä tilinpäätöstä laatiessa. Vuodelle 2026 YT-säästö tavoite on 7,7 miljoonaa euroa.

Kevään 2026 aikana on tehty arvio hyvinvointialueitten tilinpäätösten 2025 vaikutukset 2027 rahoitukseen. Tämä tarkentuu myöhemmin 2026 aikana.

Alijäämän kattamisen tavoite on asetettu vuoteen 2028. Eduskunnassa on käsittelyssä laki-muutos, jonka mukaan hyvinvointialue voisi hakemuksesta saada vuoteen 2028 asti aikaa alijäämien kattamiseen.

Hyvinvointialueen talouden tasapainotoimenpiteiden keskeiset kohdat:

- Kattamatonta alijäämä: Taseessa on alijäämää, joka on syntynyt vuosien 2023–2024 aikana.

- Uudistusohjelmat: Hyvinvointialueella on käynnissä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän uudistamistyö, jonka tavoitteena on saavuttaa merkittäviä säästöjä.

Arvioidut säästöt on esitetty edellä olevassa taulukossa.

- Lisäohjelmat: Vuosittain on laadittava lisäohjelma talouden tasapainottamiseksi.

Yhteenvedona voidaan todeta, että hyvinvointialueen talouden tasapainottamisessa on haasteita, mutta uudistusohjelmilla pyritään saavuttamaan merkittäviä säästöjä. Alijäämän kattamisen tavoite on vuodessa 2028.

PSHVA / Tuloslaskelma 1000 €	TP 2023	TP 2024	TP 2025	2026	2027	2028
Toimintatuotot	267 107	278 768	291 298	288 221	290 688	299 408
Valmistus omaan käyttöön	1 356	1 376	1 917	1 698	1 700	1 800
Toimintakulut	-1 467 617	-1 508 967	-1 539 580	-1 566 530	-1 575 989	-1 585 578
Toimintakate	-1 199 154	-1 228 823	-1 246 365	-1 276 611	-1 283 602	-1 284 370
Valtion rahoitus	1 174 804	1 204 223	1 289 049	1 331 701	1 378 000	1 407 000
Rahoituskustannukset, netto	-5 147	-8 911	-8 092	-9 979	-10 979	-12 979
Vuosikate	-29 497	-33 511	34 592	45 112	83 419	109 651
Poistot	-33 646	-34 311	-29 249	-35 616	-36 043	-36 764
Satunnaiset myynnit	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-63 143	-67 822	5 343	9 496	47 376	72 887
Poistoero	208	-27	-38	8	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-62 935	-67 849	5 305	9 504	47 376	72 887
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-62 935	-128 472	-123 167	-113 663	-66 287	6 600

Sis.ulkopuolisella rahoituksella olevat hankkeet(TAL152)

Toimintakulujen muutos		tp 23 / tp 24	tp 24 / tp 25	tp 25 / ta 26	ta 26 / ta 27	ta 27 / ta 28
	€	-41 350	-30 613	-26 950	-9 459	-9 589
	%	2,8	2,0	1,75	0,60	0,61

TA2026 korjattu aluevaltuuston 22.12.2025 jälkeen;

- o VM:n rahan lisäys 2,7 miljoonaa euroa (VM 18.12.2025 julkaistu rahoituslaskelma, ei valtuuston päätöstä)
- o Pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut/kulujen lisäys 0,699 miljoonaa euroa (valtuuston päätös 22.12.2025)

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Potilas- ja asiakaslähtöisyys

Pohjois-Savon hyvinvointialueen strategian keskeisinä painopistealueina ovat olleet muun muassa asukkaat ja palvelut. Tavoitteena on tunnistaa asiakkaiden ja asukkaiden erilaiset tarpeet ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Vastuullisuus tarkoittaa luotettavaa, oikeudenmukaista, avointa ja taloudellisesti kestävää toimintaa sekä hyvää hallintotapaa. Työtä tehdään yhdessä – työkavereiden, asukkaiden ja kumppanien, kuten kuntien, yritysten ja järjestöjen kanssa. Toimintavuoden aikana tavoitteena on ollut edelleen kehittää palveluiden toimintavarmuutta, lisätä integraatiota ja edistää asiakasprosessien osallistavuutta ja asiakaslähtöisyyttä. Yhtenä keskeisenä ja palveluiden monipuolisuuden saatavuutta edistävänä toiminnallisuutena on digitaalisten palvelujen kehittäminen, esimerkiksi asiakkaan OmaSavoverkkoasiointipalvelu. Lisäksi hyvinvointialueella on käynnissä ollut viisi ns. reformiohjelmaa, joissa palveluja on arvioitu ja kehitetty kokonaisvaltaisesti. Tässä yhteydessä on järjestetty myös alueella laajoja kuulemis- ja kommentointimahdollisuuksia väestölle, kunnille ja eri toimijoille.

Eri toimialojen yhteistyötä ja toiminnan integraatiota on edistetty edelleen muun muassa integraatiojohtoryhmässä, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että hyvinvointipalveluihin liittyvät resurssit ja tavoitteet ovat kaikkien palvelualueiden tiedossa ja toimialat johtavat toimintaa samansuuntaisesti. Integraatiojohtoryhmä linjaa kaikkia toimintoja koskevia yhteisiä asioita ja antaa niille suunnan.

Osallisuuden lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy ovat asiakaslähtöisyyden merkittäviä tavoitteita. Hyvinvointialueelle on laadittu osallisuusohjelma, jolla edistetään asukkaiden ja henkilöstön osallisuutta päätöksenteossa ja palvelujen kehittämisessä. Osallisuusohjelmassa asetetaan hyvinvointialueelle osallistumisen ja osallisuuden edistämisen tavoitteita ja kehittämistoimia. Tarkemmin nämä on kuvattu HYTE-työstä kertovassa kappaleessa. Pohjois-Savon hyvinvointialueella on käytössä ja sovelletaan Kuopion yliopistollisen sairaalan toiminnallista yhdenvertaisuussuunnitelmaa, jonka avulla tunnistetaan, ylläpidetään ja kehitetään asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua. Yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan, miten edistetään asiakkaiden yhdenvertaisuutta, ehkäistään syrjintää ja puututaan siihen sekä lisätään osallisuutta. Hyvinvointialueen toiminnan lähtökohtana on, että erilaiset asiakasryhmät voivat käyttää yhdenvertaisesti palveluja ja että yhdenvertaisuus toteutuu kaikessa toiminnassa. Toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on myös syventää henkilöstön tietoisuutta yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden periaatteesta toiminnan eri osa-alueilla sekä vahvistaa asiakkaiden osallisuutta palveluissa. Hyvinvointialueen toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämisen pohjaksi tehtiin vuoden 2025 aikana kyselyt asiakkaille, henkilöstölle ja sidosryhmille. Kyselyn tuloksia analysoidaan parhaillaan ja tavoitteena on saada suunnitelma valmiiksi kevään 2026 aikana.

Asiakas- ja potilastyytyväisyyttä seurataan erillisillä asiakastyytyväisyysmittauksilla ja potilas-palautekyselyillä. Palautetta voi antaa sivustolla www.pshyvinvointialue.fi ja hoitokäyntien yhteydessä. Palvelutapahtuman jälkeen lähetetyn tekstiviestikyselyn jälkeen hyvinvointialueen NPS-arvo oli 66 (5 100 vastaajaa). Tämä kuitenkin vaihtelee eri toimintojen välillä. Nettisivulla palautetta antaneiden arvio oli kriittisempi, NPS keskimäärin - 26 (1100 vastaajaa). Pääasiassa asiakkaat ovat tyytyväisiä saamaansa hoitoon ja kohteluun sekä kokevat henkilöstön olevan ammattitaitoisia. Myös rakentavaa palautetta saatiin sekä erilaisia kehittämisehdotuksia, jotka

liittyivät esimerkiksi palvelujen saatavuuteen, kohteluun, potilasohjaukseen ja hyvinvointialueelle yhteyden ottoon liittyviin haasteisiin.

2.1.2 Taloudellisuus ja tehokkuus

Vuosi 2025 oli hyvinvointialueen kolmas talousarviovuosi. Vuoden 2025 muutettu talousarvio laadittiin 1,82 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, mutta toteuma oli 5,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Toteuma oli 7,13 miljoonaa euroa arvoitua parempi.

Toimintatuotot toteutuivat 2,3 miljoonaa euroa arvioitua suurempana ja toimintakulut 6,4 miljoonaa euroa pienempänä. Toimintatuotoissa maksutuotot jäivät 0,4 miljoonaa euroa alle talousarvion. Muut tuloerät toteutuivat arvioitua suurempana. Toimintakuluissa aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät 1,8 miljoonaa euroa muutetun talousarvion. Palveluiden ostot jäi muutetusta talousarvoista 4,2 miljoonaa euroa ja muut toimintakulut 3,7 miljoonaa euroa.

Muutetun talousarvion mukaan sitovat tavoitteet olivat

- toimintatuotot 289,0 miljoonaa euroa, toteuma 291,3 miljoonaa euroa, ylitys 2,3 miljoonaa euroa.
- toimintakulut 1 546,0 miljoonaa euroa, toteuma 1539,6 miljoonaa euroa, alitus 6,4 miljoonaa euroa
- vuosikate 27,0 miljoonaa euroa, toteuma 34,6 miljoonaa euroa, parani 7,6 miljoonaa euroa

2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen

2.2.1.1. Konsernihallinto

Toimintaympäristön kuvaus

Hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa hänen ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Hyvinvointialuejohtaja vastaa konserniohjauksen täytäntöönpanosta.

Hyvinvointijohtajan toimistossa on vastaava lääkäri ja sisäinen tarkastus.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA11 Konsernihallinto 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama (%)
Toimintatuotot	35	143	174	31	21,8
Toimintakulut	-24 904	-1 652	-1 463	189	-11,4
Toimintakate	-24 869	-1 509	-1 289	220	-14,6

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/htv	Vaihtuvuus (%)
Hallintopalvelut	105	104	83	12,95	6,6 %
Henkilöstöpalvelut	823	820	601	22,19	6,2 %
Talouspalvelut	109	113	89	7,61	7,1 %
Strategia ja kehittäminen	257	252	192	7,95	0,7 %
Perhe- ja vammaispalvelut, josta	1 471	1 396	1 075	18,93	6,7 %
Perhepalvelut	844	810	615	16,96	7,4 %
Vammaispalvelut	620	580	455	21,89	5,8 %
Yleisten palvelujen toimiala, josta	6 008	5 802	4 334	16,01	6,3 %
Peruspalvelut	1 704	1 659	1 261	18,06	6,0 %
Erityispalvelut	4 296	4 135	3 068	15,22	6,5 %
Ikääntyvien palvelut	3 395	3 152	2 403	24,55	8,3 %
Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut	322	342	262	12,97	8,4 %
Yhteensä	12 497	11 988	9 044	18,65	6,9 %

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

HVA konsernihallinnon tunnusluvut sisältyvät Yhteensä-riville.

2.2.1.2. Hallintopalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Hallintopalvelut järjestävät hyvinvointialueen asianhallinta- ja arkistopalvelut, lainopilliset ja tietosuojapalvelut, kiinteistöhallinnon palvelut sekä hankinta- ja tukipalvelut (hankinnat, ruokahuolto, laitoshuolto, välinehuolto, logistiikka ja lähettipalvelut), viestinnän- ja markkinoinnin sekä toimielinorganisaation.

Yleishallinto

Yleishallinnon osalta toiminta keskittyi toiminnan vakiinnuttamiseen, prosessien kehittämiseen ja strategisten hankkeiden loppuun saattamiseen.

Kirjaamon toiminta oli pääsääntöisesti normaalia ja palvelulupauksessa (2–4 päivää) pysyttiin hyvin muutamia ruuhkapiikkejä lukuun ottamatta. Kirjaamon osalta jatkettiin mm. sähköisen asioinnin kehittämistä, kirjaamon toimintojen automatisoinnin kehittämistä sekä muiden hallinnollisten prosessin kehittämistä yhdessä toimialojen kanssa. Hallinnollisten prosessien kehittämisen yhteydessä on luotu integraatioita asianhallintajärjestelmästä muihin järjestelmiin, mikä osaltaan sujuvoittaa hallinnollisia prosesseja ja asioiden ja asiakirjojen ajantasaista siirtymistä ja käsittelyä asianhallinnassa.

Arkistopalvelujen osalta saatettiin loppuun kunnilta hyvinvointialueen vastuulle siirtyneiden arkistoaineistojen siirto hyvinvointialueen arkistotiloihin. Tuusniemen ja Kaavin siirtyneet aineistot sijoitettiin pääterveysaseman sote-päätearkistoon. Muiden kuntien siirretyt aineistot sijoitettiin Puijonlaakson potilaskertomusarkistoon. Siirrot saatiin toteutua aikataulun mukaisesti vuoden loppuun. Siirtämättä jäi Varkauden kaupungin arkistossa sijaitseva aineisto, jolle hyvinvointialueelta ei löytynyt riittävää arkistotilaa. Aineisto tullaan myöhemmin siirtämään osittain hyvinvointialueelle. Harjulan ja Julkulan arkistomuutot saatettiin loppuun aikataulun mukaisesti. Arkistomuuttoa edelsi arkistoaineistojen järjestely- ja hävitystyö. Arkistot siirrettiin Puijonlaakson potilaskertomusarkistoon.

Arkistojen muutot kunnista sekä Harjulan ja Julkulan sairaaloista tarkoittavat tietopalvelun keskittymistä entistä enemmän KYS potilaskertomuskeskukseen. Sosiaalihuollon analogisten aineistojen tietopalvelua hoidetaan sote-päätearkistossa ja KYS potilaskertomusarkistossa, mikä tarkoittaa KYS potilaskertomuskeskuksen osalta työtehtävien monipuolistumista, kun tietopalvelusihteerit vastaavat terveydenhuollon aineistojen lisäksi myös sosiaalihuollon aineistojen tietopalvelusta ja arkistojen muista päivittäistehtävistä. Tämä vaikuttaa arkistojen osalta toimintatapojen kehittämiseen. Toimintatapojen kehittämistyö aloitettiin loppuvuodesta 2025 ja sitä edelleen jatketaan vuonna 2026.

Terveydenhuollon analogisen aineiston määrä arkistossa ei enää tulevaisuudessa kasva, sillä saapuva ja syntyvä aineisto tullaan skannaamaan keskitetysti ja hajautetusti. Yhteistyössä Isteekin kanssa vuoden 2026 aikana on tavoitteena saavuttaa paperiton terveydenhuolto. Sosiaalihuollon analogisen aineiston digitoinnin testaus suoritettiin onnistuneesti joulukuussa 2025 yhteistyössä Isteekin asiantuntijoiden kanssa. Sosiaalihuollon aineiston digitoinnin kehittäminen on yksi tulevien vuosien tavoite, jotta arkistotilojen kasvutarve saadaan minimoitua.

Hallinnollisen arkistopalvelun puolella edistetään osaltaan sähköisen arkistoinnin (Istekki Arkisto) käyttöönottoa yksiköissä. Hallinnollinen arkistopalvelu tukee ja opastaa yhdessä asiantuntijoiden kanssa yksiköiden ja palvelualueiden lähiarkistojen toimintaa. Yhteistyössä Isteekin, tietosuojan ja tietohallinnon kanssa edistetään digitaalisen aineiston elinkaarenhallintaa (verkkolevyjen, Teams-ryhmien ym. tiedostojen siivous, hävittäminen ja arkistointi) projektityöskentelyinä.

Oikeudelliset palvelut

Oikeudellisten palveluiden vuosi 2025 keskittyi toimintatapojen ja prosessien kehittämiseen yhteistyössä toimialojen kanssa. Työoikeuden prosesseja uudistettiin ja vahvistettiin yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa. Merkille pantavaa on, että erityisesti lokitietojen tarkastuspyyntöjen ja tietojen käsittelyä koskevien selvityspyyntöjen määrät ovat määrällisesti merkittävästi kasvussa.

Kiinteistöhallinto

Kiinteistöhallinnon toiminta keskittyi omistettujen ja vuokrattujen toimitilojen hallintaan ja kehittämiseen sekä hyväksytyjen investointisuunnitelmien 2023–2025 toteuttamiseen. Kiinteistö- ja toimitilastrategiset tavoitteet ja linjaukset hyväksyttiin aluehallituksessa 2.12.2024 ja niiden mukaisesti toimittiin vuonna 2025.

Toimitiloihin liittyviä palvelupyynnöitä tuli vuoden 2025 aikana yhteensä noin 10 500, mikä on keskimäärin 875 palvelupyynnöitä kuukaudessa. Vuoden aikana tulleista palvelupyynnöistä 99 % saatiin ratkaistua. Sisäilmailmoituksia tuli vuoden aikana yhteensä 289 ja niistä yli 95 % saatiin ratkaistua. Vuoden aikana toimitiloihin toteutettiin vain välttämättömät huolto- ja korjaustoimet. Joitain korjaustoimia on jouduttu myös lykkäämään.

Kuntien kanssa solmitut ns. 3+1-vuokrasopimukset päättyivät vuoden 2025 lopussa, koska optiovuotta ei käytetty. Jatkosopimuksista neuvoteltiin kuntien kanssa vuoden aikana ja pääosin päästiin neuvottelutulokseen muutamaa kuntaa lukuun ottamatta. Osa vuokrasopimusten päätöksenteosta menee vuoden 2026 puolelle. Toimitiloja on saatu vähennettyä ja tehostettua suunnitelmallisesti. Vuodelle 2026 hyvinvointialueen hallinnassa olevat toimitilat

vähenevät noin 30 000 neliometrillä. Tavoitteena on tehostaa hyvinvointialueen tilankäyttöä 15 % vuoden 2028 loppuun mennessä.

Vuoden aikana saatiin keskitettyä hyvinvointialueen asukasvuokrauksen vuokrasopimusten hallinta kiinteistöhallintoon sekä sähköistettyä kaikki sopimukset. Esitys vuokrasopimusten yhtenäistämistä on tarkoitus viedä päätöksentekoon vuoden 2026 aikana.

Rakennusinvestointien osalta KYS Uusi Sydän -projektin 3-vaihe vastaanotettiin suunnitellusti lokakuun loppuun mennessä ja muutot ml. Harjulan toimintojen siirtyminen uusiin peruskorjattuihin tiloihin toteutettiin marras-joulukuun aikana. Uusi Sydän -projektin jatkosta 4-vaiheeseen päätettiin vuoden loppupuolella. KYS 1A – taloteknisten järjestelmien peruskorjauksen suunnittelu- ja valmistelutyöt aloitettiin. Projektin aikataulua on todennäköisesti tarkoituksenmukaista viivästyttää alkuperäisestä aikataulusta toimintojen väistötilasuunnittelusta johtuen. KYS helikopterikentän voimassa olevien määräysten mukaiset muutostyöt aloitettiin, jotka valmistuvat keväällä 2026.

Kuopion Sotokeskus –hankkeen ohjaus- ja projektiryhmätyöskentely käynnistettiin syksyn 2025 aikana. Työ jatkuu tarve- ja hankesuunnitteluvaiheella vuoden 2026 aikana. Siilinjärven vammaispalveluhankkeen rakentaminen eteni suunnitellusti ja uudet tilat valmistuivat vuoden 2025 loppuun mennessä. Toimintojen muutot toteutetaan helmikuussa 2026. Varkauden vammaispalveluhanke saatiin käyntiin vuoden 2025 aikana ja hankkeelle myönnettiin valtion tukea 40 %. Hanke valmistuu vuonna 2026.

Leppävirran pelastusasemahanke sekä Julkulan ikääntyneiden asumishanke ja vammaispalveluiden hanke päätettiin toteuttaa hyvinvointialueen omistukseen vuokramallin sijaan, koska kustannukset vuokramallilla olisivat kohonneet liian korkeiksi. Hankkeiden rakentaminen saatiin käyntiin vuoden 2025 aikana ja kohteet valmistuvat syksyllä 2026 – pois lukien ikääntyneiden hanke, joka valmistuu 2027 alkupuolella.

Syksyllä 2025 aloitettiin myös Joroisten terveyskeskuksen tyhjentyneisiin vuodeosastotiloihin muutostyöt vammaisten asumisyksikköä varten. Muutostyöt valmistuvat alkuvuonna 2026. Valmistuneiden tilojen käyttäjäkyselyitä toteutettiin vuoden 2025 aikana mm. Lainesairaalaan, Siilinjärven ja Neulamäen pelastusasemille sekä Kuopion Turvakotiin. Käyttäjätyytyväisyyskyselyjen keskiarvo oli 3,6 asteikolla 1–5.

Vuoden 2025 aikana liitettiin Julkisten alojen energiatehokkuussopimukseen sekä tehtiin useita energiatehokkuustoimenpiteitä, kuten valaisinten vaihtoja energiatehokkaampiin ratkaisuihin sekä teknisten järjestelmien optimointeja omistetuissa rakennuksissa.

Hankinta- ja tukipalvelut

Kertomusvuosi 2025 on hankinta- ja tukipalveluissa ollut vahvan kehittämisen aikaa. Toiminnan vakiinnuttamisen hankkeet vietiin päätökseen ja niiden avulla saatiin vakiinnutettua monia koko organisaatiota hyödyttäviä uusia menettelytapoja ja käyttöön otettua toimintaa ja johtamista helpottavia työkaluja. Samanaikaisesti prosessien tehostamisella saavutettiin selkeitä euromääräisiä hyötyjä kaikissa palvelualueen koordinoimissa palveluissa. Valmius ja varautuminen oli kattavasti mukana kaikessa.

Hankintoihin liittyvien sopimusten optimoinnissa luotiin hyvinvointialueelle yhtenäiset sopimusperusteiset, kehitettiin hankintaprosessia ja selkiytettiin eri toimijoiden rooleja hankintojen toteuttamisessa. Samalla otettiin käyttöön ostolaskujen analyysityökalu, sekä toteutettiin hankintasopimus- ja hankintasuunnitelmaraportit koko organisaation käyttöön. Työn tulokset näkyvät sopimustiedon yhtenäisyytenä, sekä löydettävyyden ja hyödynnettävyyden paranemisenä hyvinvointialuealaajuisesti.

In-house kumppanuuden kiinnittäminen tukipalvelujen kokonaispalveluketjuun tehtiin useamman kehittämisprojektin avulla. Materiaalilogistiikan selvitystyön kautta asetettiin tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden avulla edetään kohti kokonaiskustannusten optimointia, raportoinnin kehittämistä ja valikoimien keskittämistä. Materiaalilogistiikan tueksi toteutettu logistiikan selvitystyö ja osastovarastojen hallinnan järjestelmäpilotti käynnistettiin lokakuussa 2025. Tulokset saadaan kokonaisuudessaan vasta 2026 puolella. Osastologistiikan hankkeen osana käynnistettiin hoitotarvikkeiden hävikinhallintaprojekti, jota jatketaan vuoden 2026 puolella laajentaen merkittävästi tarvikkeita käyttäviin yksiköihin. Henkilölogistiikan selvitys tuotti tietoa vaihtoehtoisista toimintamalleista ja osoitti, että henkilölogistiikassa on mahdollista saavuttaa kustannushyötyä tekemällä tiivistä yhteistyötä ja kilpailutuksia YTA laajuisesti, mitä lähdettiin heti myös toteuttamaan.

Palvelusetelien käytön lisääminen PSHVA:n palvelujen toteuttamistapana oli kertomusvuoden tavoitteissa. Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on nyt määritelty yhdenmukaiset prosessit ja toimintamallit palvelusetelitoiminnasta. Prosesseja luotiin niin palveluiden järjestämisen näkökulmasta kuin palveluiden myöntämisen näkökulmasta. Prosessien tueksi tehtiin yhtenäiset palvelusetelisääntökirjat ja ohjeet, jotka jalkautettiin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialoille. Palvelusetelikokonaisuuden omistajuus linjattiin hankintapalveluihin.

Hyvinvointialueen hankintakulttuurin ja menettelytapojen yhdenmukaistaminen-hankkeessa laadittiin ja päivitettiin hyvinvointialueen hankintojen linjaukset, prosessit ja ohjeet sekä määriteltiin ja otettiin käyttöön sähköiset hankintajärjestelmät ja menettelytavat. Hoitotarvikkeista on muodostettu sopimusperustaista valikoimaa, joka varmistaa hankintojen lakisääteistä toteutusta ja parantaa kustannustehokkuutta. Hankintojen johtamisjärjestelmä kilpailutettiin ja järjestelmän käyttöönotto toteutetaan kevään 2026 aikana.

Hankintoja on edistetty suunnitelmallisesti niin omana toimintana kuin yhteistyössä sidosyksiköiden, erityisesti Servican, Sansian ja Isteikin kanssa. Hankintoja toteutettiin kertomusvuonna myös yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden kanssa ja yhteistyötä hankinnoissa on syvennetty YTA sopimussyhteistyön kautta.

Tukipalvelujen optimointia HVA:n palveluverkon mukaisesti toteutettiin Pohjois-Savon hyvinvointialueelle useissa tukipalveluiden kehittämisprojekteissa, joiden yhteisenä tavoitteena on ollut vahvistaa palvelujen laatua, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta osana koko hyvinvointialueen toimintaa. Kehittämistyön keskiössä ovat olleet toimintamallien selkeyttäminen, henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja tiedolla johtamisen tukeminen. Projekteissa on tuotettu konkreettisia työkaluja, kuten tukipalveluiden järjestämisen käsikirja.

Palvelutoimialojen kanssa tehtiin kohdennetusti työtä palvelu ja materiaalien ostojen kustannusten hallintaan. Ostoja kohdentui kertomusvuonna merkittävästi edellisiä enemmän sopimusvalikoimiin ja keskitettyihin tilauskanaviin. Palvelujen koordinoitua ja keskitettyä ohjausta

tarvitaan palvelutuotannon tueksi paljon ja tämä tunnistetaankin keskeiseksi hankinta- ja tukipalvelujen työtä myös jatkossa.

Hankinta- ja tukipalveluista on osallistuttu palvelujärjestelmä uudistamisen reformityöpajoihin. Niissä on asetettu yhteisesti tavoitteita ja saatu parempaa kuvaa muutoksen kohteena olevista hyvinvointialueen toiminnoista, joihin hankinta- ja tukipalvelut pystytään näin liittämään yhteistyössä paremmin.

Viestintä ja markkinointi

Viestintä- ja markkinointiyksikön toiminta vuonna 2025 keskittyi erityisesti viestintään palvelutoiminnasta ja sen uudistuksista.

Heti vuoden 2025 alussa viestintä- ja markkinointiyksikössä vedettiin yhteen edellistä vuotta erilaisten tunnuslukujen avulla. Uudet toimintatavat ja ratkaisut alkoivat kantaa hedelmää, ja näkyvyydessä tehtiin ennätyksiä useassa eri kanavassa. Alkuvuonna toteutettiin myös media-analyysi.

Alkuvuotta värittivät kunta- ja aluevaalit, jolloin hyvinvointialue viesti aluevaaleista asukkaille tavoitteena jakaa yleistä tietoa vaaleista ja nostaa vaalien äänestysaktiivisuutta.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen digitaalisen asiointin ensimmäiset palvelut OmaSavo.fi:ssä otettiin käyttöön joulukuussa 2024, mutta suurempi palvelujen lanseeraus toteutettiin helmikuussa 2025, jolloin muun muassa sairaanhoitajan chat käynnistyi. OmaSavosta viestittiin monikanavaisesti henkilöstölle, alueen asukkaille ja sidosryhmille. OmaSavon markkinointikampanja toteutettiin maaliskuussa ja siihen kuului muun muassa lehtimainontaa alueen suurimmissa lehdissä, radiomainoskampanja, bussimainoskampanja, sosiaalisen median organisaatiosta ja maksettua mainontaa, hakusanamarkkinointia sekä infonäyttömainontaa.

Alkuvuonna 2025 toteutettiin verkkosivujen kilpailutusta varten verkkosivujen esiselvitys siitä, mitä toiminnallisia ja teknisiä seikkoja tulee kilpailutuksessa ja uuden sivuston julkaisujärjestelmässä huomioida. Syksyllä 2025 valmisteltiin verkkosivujen julkaisujärjestelmän kilpailutusta tekemällä vaatimusmäärittely. Verkkosivujen julkaisujärjestelmien kilpailutus toteutettiin alkuvuonna 2026 ja uudistus toteutetaan vuonna 2026. Nykyisten verkkosivujen tekstien mukauttaminen selkokielelle aloitettiin.

Hyvinvointialueen puhelinpalvelu-uudistukset jatkuivat muun muassa sote-keskus alueiden (keskinen, pohjoinen, eteläinen) hoitaja- ja lääkärivastaanottojen numeroiden yhtenäistämällä. Asukkaita tiedotettiin uudistuksesta muun muassa alueen sanomalehdissä sekä hyvinvointialueen somekanavissa, verkkosivuilla, infonäytöillä ja toimipisteissä. Lisäksi tehtiin maksettua mainontaa valituissa kanavissa.

Henkilöstöviestinnässä toteutettiin yhteistyössä rekrytointiyksikön kanssa henkilöstön kiitoskampanja loppuvuonna 2024. Vuoden 2025 ensimmäisellä neljänneksellä kiitoksia jalkautettiin eri puolille maakuntaa. Kiitosten saajien ensifiilikset taltioitiin videoille. Nämä videot ja tarinat ovat saaneet somessa suuren suosion.

Hyvinvointialueen viestinnän linjaukset ja hajautetun viestinnän periaatteet hyväksyttiin aluehallituksessa maaliskuussa, jolloin aloitettiin pitkäjänteinen sisäinen viestintä linjausten jalkauttamiseksi.

Keväällä 2025 aloitettiin hyvinvointialueen nimeämiskäytäntöjen pohdinta ja linjaaminen nimeämistyöryhmässä, johon kutsuttiin mukaan eri toimialojen ja palveluiden ammattilaisia. Nimeämisen ohjeessa ja nimeämistyössä tärkeintä on asiakkaan näkökulma. Nimeämistyötä jatketaan vuonna 2026.

Sisäisen viestinnän pääkanavan Pulssi-intran kehittämiseksi toteutettiin henkilöstölle käyttäjäkysely.

Hyvinvointialueen media- ja kuvapankin uudistusta valmisteltiin useamman kuukauden ajan. Uusi ja aiempaa monipuolisempi ja helppokäyttöisempi mediapankki julkaistiin huhtikuun lopussa.

Toimielinorganisaatio

Toimielinorganisaation osalta toimielinten työskentely jatkui suunnitelmallisesti vuosikellon mukaan. Aluevaalit pidettiin keväällä 2025. Aluevaltuusto kokoontui ja järjestäytyi kokouksessaan 2.6.2025, ja muut toimielimet aloittivat toiminnan kesäkuun 2025 aikana. Syksyllä 2025 keskityttiin uusien aluevaltuutettujen perehdyttämiseen ja uusien toimielinten työskentelyyn.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA12 Hallintopalvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama (%)
Toimintatuotot	5 703	6 203	7 044	842	13,6
Valmistus omaan käyttöön	1 461	1 461	1 323	-138	-9,4
Toimintakulut	-108 090	-105 363	-102 745	2 618	-2,5
Toimintakate	-100 926	-97 699	-94 378	3 321	-3,4

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/htv	Vaihtuvuus (%)
Hallintopalvelut	105	104	83	12,95	6,6 %

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

Toimintakulujen alittumiseen johtaneet merkittävimmät tekijät ovat olleet vuokramenot 1 miljoonaa euroa, henkilöstökustannukset 0,4 miljoonaa euroa ja palveluiden ostot 0,6 miljoonaa euroa.

2.2.1.3. Henkilöstöpalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

HR toimialalla huolehditaan keskitetysti tukipalvelurakenteet sote-henkilöstön riittävyyden, saatavuuden ja pysyvyyden turvaamiseksi. Henkilöstöhallinnon toimialalla keskeinen tehtävä on henkilöstövoimavarojen turvaaminen. Hyvinvointialueella on toteutettu henkilöstön saatavuuden ennuste vuoteen 2030 asti.

Henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden varmistamisessa keinoina ovat muun muassa

- riittävät koulutusmäärät oppilaitoksissa
- eettinen kansainvälinen rekrytointi
- koulutuksen sisältöjen kehittäminen
- työnjaon ja työn organisoimisen uudistaminen
- teknologisten ratkaisujen monipuolinen hyödyntäminen sekä
- työssä jaksamisen ja hyvän työn edellytysten parantaminen eri keinoin

(<https://stm.fi/sotehenkilosto/ohjelma>). Hyvinvointialueella ohjelmaa tukee oma HR strateginen ohjelma: henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen.

Toiminta

Henkilöstöpalveluiden ydinyksikkö henkilöstöhallinnollisissa palveluissa on pieni ja palveluina HR järjesti keskitettyjä henkilöstöasioiden tukipalveluja seuraavasti: rekrytointipalvelut, palvelussuhdepalvelut, työhyvinvointi- ja työsuojelupalvelut sekä lisäksi keskitettyinä palveluina hoitotyön akuuttisijaisvälityksen (varahenkilöstön ja keikkatyön) sekä keskitetyn sihteeripalvelun siltä osin kuin resursseja on siirtynyt keskitettyyn palveluun.

Tavoitteet

Henkilöstöpalveluissa huolehditaan mm. Hyvinvointialueen järjestämislain mukaisista henkilöstöhallinnon lakisääteisistä velvoitteista, työlainsäädännön velvoitteista, työsuojelu- ja työturvallisuuslain velvoitteista, rekrytointikokonaisuudesta sekä tukipalveluina mm. hallintomenettelystä (hallintosihteeripalvelut) ja potilasasiakirjahallinnasta (osastonsihteerin- ja tekstinkäsittelypalvelut). Lisäksi huolehditaan yhdenmukaisesta henkilöstöpolitiikasta (HVA-strategia) ja koordinoidaan lakisääteistä yhteistoimintavelvoitetta. Hyvinvointialueen tärkein tavoite on henkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen.

Toiminnan painopistealueet

Henkilöstöstrategiassa painopisteenä olivat edelleen oman henkilöstön ensisijaisuus palveluiden tuottamisessa ja sairauspoissaolojen vähentäminen. Keskitetyissä rekrytointipalveluissa vuodelle 2025 oli tavoitteena rekrytointiprosessin tehokkuus ja erityinen tuki toimialoille erityisesti vaikeasti rekrytoitavissa ammattiryhmissä (lääkärit ja psykologit). Vuonna 2025 toteutettiin erilliset kehittämisprojektit psykologien ja lääkäreiden rekrytointiin. Kehittämishankkeiden tuloksia voidaan soveltaa myös muiden ammattiryhmien rekrytoinneissa. Näkyvimmit tulokset tulivat psykologirekrytointien kehittämishankkeessa, jonka ansiosta vuoden lopussa oli vain 7 psykologin tehtävää täyttämättä. Myös lääkäreiden rekrytointien kehittämisessä edistettiin ja hakijamäärät sekä rekrytoinnit paranivat edelliseen vuoteen verrattuna. Projektin aikana mm. perustettiin lääkirrekrytointiin erikoistunut tiimi ja opeteltiin täysin uudenlainen rekrytointitapa (kontaktointi, headhunting). Lisäksi perustettiin lääkäreille yhteinen yhteydenotkanava helpottamaan lääkäreiden työllistymistä hyvinvointialueella.

Lääkäreiden yhteydenottoihin on vastattu nopeasti ja pyritty luomaan hyvää työnantajamielikuvaa. Samanaikaisesti on lisätty merkittävästi yhteistyötä Itä-Suomen yliopiston lääketieteen opiskelijoiden kesken. Lisäksi on perustettu päivystysringit tukemaan Iisalmen ja Varkauden päivystyspisteitä, jossa lääkärirekytointitiimi koordinoi päivystysvuoroja lääkäreille. Muutos on helpottanut ylläkäreiden työtä. Vuonna 2025 juurrutettiin lisäksi työnantajamielikuvatyötä yhdessä viestinnän kanssa.

Hyvinvointialueen henkilöstöasioiden kehittämisessä on tunnistettu vahvuudeksi rakentavaan vuoropuheluun ja yhteistyöhön perustutuva yhteistoimintajärjestelmä. Henkilöstön osallistumisen foorumeiksi vakiinnutettiin mm. toimialakohtaiset ja säännölliset yhteisökeskustelut sekä erilliset kyselyt keskeisistä hyvinvointialueen kehittämistavoitteista.

Henkilöstöhallinnon palvelussuhdepalveluissa toteutettiin esiselvitys palkanlaskennan kokonaisuudesta yhteistyössä in house -yhtiö Monetra oy:n kanssa. Palkkaharmonisaatiotyötä jatkettiin palkkojen yhdenmukaistamiseksi Kunta- ja hyvinvointialueyönantajien ohjeistuksen mukaisesti ja toimeenpanossa käytettiin kansallisia kehittämis- ja järjestelyvaraeriä.

Vuoden 2025 aikana toteutettiin mm. seuraavia tuottavuusselvityksiä ulkoisen toimeenpanorahoituksen turvin:

- selvitys palkanlaskennan palveluiden talous- ja tuottavuustoimista.
- selvitys HR tietojärjestelmien sekä raportoinnin nykytilasta ja kehittämistarpeista
- selvitys sisäisen liikkuvuuden ja palkisemisen kehittämisestä
- selvitys varahenkilöstön kehittämisestä
- selvitys sihteeripalveluiden kehittämisestä
- selvitys työvuorosunnittelun tilannekuvasta ja kehittämisestä
- kehittämishanke psykologien rekrytointin kehittämiseksi
- kehittämishanke lääkäreiden rekrytointin kehittämiseksi.

HR tukipalveluina työhyvinvointi- ja työsuojelupalvelut toimivat keskitetysti. Toiminnan ja talouden osalta tiimeissä seurattiin säännöllisesti sairauspoissaolojen kehitystä, Aino Health -raportointijärjestelmän raportointia sekä työterveyshuollon yhteistyötä.

Keskitetyn hoitotyön akuuttisijaisvälityksen osalta toteutettiin toiminnallinen muutos siten, että hoitotyön henkilöstövuokrauksen määrärahat ovat palvelutuotannon toimialoilla, mutta yhteistyössä toimialojen kanssa em. kustannusten koordinoitua huolehdittiin keskitetysti henkilöstöhallinnosta. Keikkatyön määrärahaan kohdentui sopeutusta mm. lakkautuvien yksiköiden ja hoitotyön mitoituksen muutosten osalta 1,7 miljoonaa, josta säästöksi toteutui 1 miljoonaa euroa. Keikkatyöhön kohdistuvien kertaluonteisten säästöjen osalta työnantaja kävi tilannekuvan läpi syksyllä 2025 ja todettiin, että keikkatyössä ei voida maksimoida koko säästötavoitetta asiakas- ja potilastyön turvaamiseksi. Muutoksessa ennakoitiin mm. lakkautuvien yksiköiden vaikutukset, jonka lisäksi toteutettiin keikkatyön kohdentamiseen priorisointia kriittisyysasteittain. Vuonna 2026 keikkatyön määrärahojen hallinnointi siirtyy toimialoille itselleen.

Keskitetyt sihteeripalvelut tuottavat hyvinvointialueen laajuisesti hallinnollisia sihteeripalveluja. Vuoden 2025 aikana selvitettiin erityisesti osastonsihteeriresurssien tilannetta. Tekstinkäsittelypalveluun käynnistyi puheentunnistuksen digitalisaatioprojekti, jolla ennakoitaan olevan vaikutuksia tekstinkäsittelyn resursointiin vuonna 2026. Hallintosihteerityössä tehtiin analyysi tuottavuustoimiksi vuodelle 2026.

Seurantamittarit HVA-tasolla	Vuosi 2025	Toteuma 1-12/2025
Palvelussuhdeyksikkö	Esihenkilöille palvelussuhdekoulutuksia joka kuukausi Palvelupyyntöjen käsittelyviiveet ovat alle 7 päivää	Yhteensä 13 kpl 7 päivää
Työhyvinvointiyksikkö	Sairauspoissaolojen määrä on alle 18 kalenteripv/htv Aino Health esihenkilötyössä -keskustelut toteutuvat yli 90-prosenttisesti Työhyvinvointikyselyssä QWL-indeksi paranee vuoden 2024 tasosta Korvaavan työn määrät	Sairauspoissaolojen määrä 18,65 kal.pv/htv Päätettyjä varhaisen tuen keskusteluja 84 % kaikista QWL-indeksi 57,39 % eli parantui 0,9-prosenttiyksikköä 7 510 kalenteripäivää
Työsuojeluyksikkö	Vaaratahtumailmoitukset ja niiden käsittely (100 %) Riskienarviointi kaikkiin yksiköihin (100 %) Työtapaturma ja ammattitautitilastot	Käsitelty 95 % ilmoituksista 86,9 % Ammattitauteja 12, työtapaturmia 377 (ei sisällä työmatkatapaturmia)
Rekrytointiyksikkö	Rekrytointiprosessien ammattikohtaiset tilastot	Kasvaneet
Keskitetty sijaishallinta	Varahenkilöstön käyttöaste 100 %	+Nykyisellä resursoinnilla varahenkilöstön käyttöaste-% on korkea: vain n. 1-2% varahenkilöstön saatavilla olevista työvuoroista jää varaamatta.
Keskitetty sihteeripalvelut	Tekstinkäsittelyn sanelumäärät sekä puretut/purkamattomat sanelut (h/min.)	noin 90 %

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama (%)
1TA13 Henkilöstöpalvelut 1 000 €					
Toimintatuotot	4 141	4 141	3 676	-465	-11,2
Toimintakulut	-60 058	-60 141	-59 633	507	-0,8
Toimintakate	-55 916	-55 999	-55 957	42	-0,1

Talouden tasapainottamiseksi kaikilla toimialoilla kohdentuu edelleen sairauspoissaolojen hallintaan. Hyvinvointialueen omistajaohjaus edellytti in-house -yhtiöille 0-budjetointivelvoitteen. Työterveyshuollon kustannukset kasvoivat 5 % vuodesta 2024 vuoteen 2025. Vuodelle 2026 on siten vahvistettu erityisiä tuottavuustoimia kuten esimerkiksi, että esihenkilö ensisijaisesti myöntää sairauspoissaolon 9 kalenteripäivään saakka ja työterveyshuollosta sairauspoissaolotodistuksia myönnetään alle 9 päivän poissaoloihin vain poikkeustapauksissa. Monetra Oy:n kustannukset kasvoivat 1 % vuodesta 2024 vuoteen 2025. Muutos olisi ollut suurempi, mutta omistajaohjauksen linjauksen mukaisesti Monetra Pohjois-Savo Oy antoi 40 %:n alennuksen joulukuun peruspalveluiden hintoihin.

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto- työpanos	Sairauspoissaolot pv/htv	Vaihtuvuus (%)
Henkilöstöpalvelut	823	820	601	22,19	6,2 %

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

Henkilöstöpalveluiden tunnusluvuissa sisällä ovat myös keskitetyt sihteeripalvelut ja keskitetty hoitotyön varahenkilöstö. Henkilöstöpalveluiden sairauspoissaolot / htv on keskitettyjen palvelujen osalta 23,47 ja henkilöstöhallinnon osalta 10,71.

2.2.1.4. Talouspalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Taloushallinnon palvelut tuottavat hyvinvointialueen taloushallinnon ja talouden johtamisen tuen palvelut kaikissa talouden osa-alueissa. Taloushallinnon peruspalvelut tuottaa Monetra Pohjois-Savo Oy.

Toiminta

Talouden ohjaamisen parantamiseksi aluevaltuusto perusti omistaja- ja ohjausjaoston ja lakautti omistajaohjaus – ja valvontajaoston 01.06.2025 alkaen. Jaoston työ on lähtenyt hyvin käyntiin ja jaosto tulee valmistelemaan merkittävät talouden linjaukset aluehallitusta ja aluevaltuustoa varten taloussuunnitelman 2027–2029 osalta. Jaosto on käsitellyt omistajaohjaukselle hallintosäännön mukaisesti kuuluvat tehtävät.

Taloustoimiala osallistui vuoden 2025 aikana merkittävästi hyvinvointialueen strategian laatimiseen ennen kaikkea talouden osalta ja aluevaltuuston päätöksen mukaisesti talouden tasapaino on yksi keskeisistä strategisista tavoitteista. Strategian valmistelun yhteydessä aluevaltuustolle kerrottiin hyvinvointialueen talouden kehityksestä, asemasta kansallisessa vertailussa sekä talouden strategisen tason näkymistä. Saadun palautteen perusteella talouden osuus strategian valmistelusta oli varsin onnistunut.

Taloustoimiala järjesti elokuussa 2025 kaikille aluevaltuutetuille koulutuksen hyvinvointialueen taloudesta ja omistajaohjauksesta, jotta uudella aluevaltuustolla olisi riittävät perustiedot hyvinvointialueen taloudesta ja hyvinvointialuekonsernista sekä omistajaohjauksesta.

Investointisuunnitelman sekä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman valmistelussa on vahvistettu taloustoimialan asemaa.

Aluehallitusta ja aluevaltuustoa on raportoitu hyvinvointialueen taloustilanteesta lähes kaikissa kokouksissa. Raportointia on suoritettu myös nopealla aikataululla, kun valtiolta saadut tiedot rahoituksesta tai talouden ohjauksesta ovat muuttuneet.

Vuoden 2026 osalta on yhdessä hallintotoimialan kanssa laadittu kokousaikatauluehdotus, joka paremmin palvelisi talouden ja toiminnan käsittelyä toimielimissä. Vuoden 2026 alusta muutetaan kirjanpidon kuukausijaksotuskäytäntöjä, jotta talouden kuva olisi entistäkin selvempi tilikauden aikana. Tilinpäätöskäytäntö pysyy ennallaan.

Hyvinvointialueen talouden ohjaamista on haastanut valtion rahoituksen muuttuvat tiedot sekä valtion ohjauksen muuttuminen tilikauden aikana. Talouden henkilöstöresurssit ovat olleet myös niukat.

Talouspalveluiden kaikissa yksiköissä (laskutus, talouspalvelut, rahoitus ja controller-palvelut) keskityttiin kertomusvuonna hyvinvointialueen talousprosessien vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen tiiviissä yhteistyössä muun organisaation ja eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Työ koski sekä talouden päivittäisiä prosesseja että talousraportoinnin, ennustamisen ja taloussuunnittelun toimintatapojen kehittämistä. Lisäksi pyrittiin parantamaan talouden tietojärjestelmien käytettävyyttä ja varmistamaan niiden toimintavarmuus.

Asiakasmaksujen laskutuksen prosessien kehittämistä jatkettiin kertomusvuoden aikana. Painopisteenä kehittämistyössä oli laskutuksen ajantasaisuuden varmistaminen yhteistyössä palvelutuotannon kanssa. Eri toimialoille, joista asiakaslaskutusta muodostuu, järjestettiin laskutuksen työpajoja, joissa korostettiin laskutusaineiston oikeellisuutta ja sen merkitystä niin taloudellisesti kuin prosessien kannalta. Laskutuksen tilanne pysyi pääsääntöisesti tasaisena koko vuoden ajan, kertomusvuonna myyntilaskuja lähetettiin 767 974. Myyntilaskujen sähköisyysaste jatkoi kasvuaan ollen joulukuussa 46,19 %, joka on muiden hyvinvointialueiden sähköisyysasteeseen verrattuna korkein luku.

Lifecare-potilastietojärjestelmän käyttäjät siirtyivät huhtikuussa yhteisen potilastietojärjestelmän OMNI360:n käyttöön ja samalla koko perusterveydenhuollon asiakaslaskutusjärjestelmä yhdistyi. Projekti erikoissairaanhoidon siirtymisestä OMNI360 potilastietojärjestelmään jatkui aktiivisena. Erikoissairaanhoidon käyttöönotto on suunniteltu syksyyn 2026, jolloin myös erikoissairaanhoidon laskutusjärjestelmä Omniraha otetaan käyttöön. Myös sosiaalihuollon järjestelmän käyttöönottoprojekti jatkui kertomusvuoden ajan ja edelleen riskinä on, että sosiaalihuollonlaskutuksessa ei onnistuta selvittämään mahdollisia teknisiä haasteita. Testausta ja käyttöönottosuunnittelua jatketaan.

Talouden peruspalvelujen tuottajan Monetra Pohjois-Savon kanssa yhteistyö on ollut toiminnan kehittämistä kumppanuusmallin mukaisesti. Kertomusvuonna on tehty kehittämistyötä myös muun muassa työmenetelmien parantamiseksi ja ICT-ohjelmien kehittämiseksi. Monetra Pohjois-Savo Oy:lle on annettu hoidettavaksi perintään liittyvät prosessit.

Talouspalvelujen rahoituksen tehtävänä on huolehtia muun muassa hyvinvointialueen pitkäaikaisten lainojen kilpailutuksista, maksuvalmiudesta ja maksuvalmiussuunnittelusta sekä lainojen korkosuojausten valmistelusta aluehallituksen antamien ohjeiden mukaan.

Sosiaalirahoitusyksikkö toimii talouden tukipalveluna sosiaalityön eri toimialueilla ja tuottaa palveluja etuuksien ratkaisutyön ja maksatuksen, perinnän, luototuksen sekä korvauskäsittelyjen osalta. Etuuskäsittelyssä tuotettiin hyvinvointialueen täydentävän toimeentulotuen päättöksiä ja käsiteltiin välitystiliasiakkaiden varat. Ratkaisutyössä pysyttiin pääsääntöisesti lakisääteisissä käsittelyajoissa. Etuuskäsittely myös vastasi sosiaalisen luototuksen hakemusten valmistelutyöstä ja tuotti maksuvapaahakemusten ratkaisutyön. Lastensuojelun hoidonkorvausten ratkaisutyö ja perinnän toimeenpano siirtyi kertomusvuoden aikana sosiaalirahoitusyksikköön. Perinnän ratkaisutyössä päästiin tavoitteeseen reaaliaikaisesta lastensuojelun hoidonkorvauskäsittelystä koko PSHVA:n alueella. Sosiaalirahoitusyksikkö myös käsitteli kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten itsenäistymisvaratilien varat. Korvauskäsittelyn toimesta kuntoututtavan työtoiminnan osalta saatiin korvauksia hyvinvointialueelle noin 317 000 euroa, ja kotoutumislain mukaisia korvauksia saatiin haettua hyvinvointialueen eri palvelutehtävien osalta noin 4,2 milj. euroa.

Talouspalvelut ovat olleet keskeisessä roolissa ostolaskujen käsittelyn sujuvuuden varmistamisessa ja prosessien kehittämisessä sekä kirjanpidon oikeellisuuden tukemisessa. Vuoden aikana ostolaskujen käsittely nopeutui, ja automaation lisääminen toi merkittävää ajansäästöä sekä ostopalveluille että koko hyvinvointialueen toiminnalle. Automaattikka helpottaa myös isojen laskumassojen tarkistamista ja käsittelyä. Laskuista reitittyy automaattisesti 69 % manuaalisesti reititettävistä ostolaskuista. Laskuista 32 prosenttia menee automaattisesti tiliöitynä

tarkistajille. Tilikaudelle 2025 saapuneita ostolaskuja oli 165661 kappaletta. Ostolaskujen lukumäärä ei pidä sisällään palvelusetelilaskutusta.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on käynnissä kehitysprojekti, jossa uudistetaan taloushallinnon tietojärjestelmät ja prosessit vastaamaan laajentuneen toimintaympäristön tarpeita. Uudistuksen taustalla on hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen 1.1.2023.

Tavoitteena on kustannustehokas, joustava ja ajanmukainen taloushallinnon järjestelmäkokoisuus, joka tukee parhaalla mahdollisella tavalla talouden seuranta- ja suunnittelua. Uudistus toteutetaan vaiheittain. Vaiheistus sovitetaan yhteen muiden hyvinvointialueella käynnissä olevien ICT-hankkeiden kanssa ja asiantuntijaresurssien saatavuus huomioiden.

Vuoden 2025 aikana on käynnistetty kustannuslaskentajärjestelmän sekä talous- ja henkilöstösuunnittelujärjestelmien kilpailutusprosessit. Hankintakumppaneina toimivat Sansia ja Istekki. Kustannuslaskentajärjestelmää (Sansia) koskeva tarjouspyyntö julkaistiin joulukuussa 2025, ja tarjousten käsittely sekä toimittajan valinta toteutetaan vuoden 2026 alussa. Talous- ja henkilöstösuunnittelujärjestelmän (Istekki) osalta tietopyyntö ja toimittajakeskustelut on käyty touko-kesäkuussa. Vaatimusmäärittelyissä on huomioitu hyvinvointialueen kaikkien toimialojen tarpeet, ja toimittajien kanssa on käyty erillinen vuoropuhelu järjestelmien kyvykkyyksistä lokakuussa. Varsinainen tarjouspyyntö julkaistaan vuoden 2026 alussa.

Talouden raportoinnin osalta on tunnistettu kehittämistarpeita, ja raportointiin liittyvä henkilöstöhallinnon selvitys on valmistunut vuoden 2025 loppuun mennessä. Organisaation Master Datan kehittämistarpeiden selvitys on aloitettu hyvinvointialueen ja Isteikin yhteistyönä, ja toimenpiteiden edistäminen sekä valittava teknologia tarkentuvat vuoden 2026 aikana.

Controller-palvelut on tuotettu kumppanuusmallin mukaisesti toimialoille. Painopisteenä on ollut, että yksikkö pystyy tuottamaan hyvinvointialueen tarpeita vastaavaa raportointia talouden johtamisen tueksi. Yksikkö on vastannut muun muassa talousarvion prosessista, ennustamisesta ja talouden seurannasta yhteistyössä toimialojen kanssa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA14 Talouspalvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama (%)
Toimintatuotot	900	1 472	1 500	28	1,9
Toimintakulut	-18 620	-12 245	-12 387	-142	1,2
Toimintakate	-17 720	-10 773	-10 887	-114	1,1

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/htv	Vaihtuvuus (%)
Talouspalvelut	109	113	89	7,61	7,1 %

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

2.2.1.5. Strategia ja kehittäminen

Toiminta

Strategia ja kehittäminen toimiala tuotti keskitetysti seuraavia palveluja tukemaan hyvinvointialueen palvelutuotannon toimialoja ja strategia- ja konsernipalveluita:

- Lakisääteinen tutkimus- ja koulutustoiminta (yliopistosairaala ylläpitävä hyvinvointialue)
- Tietoturva, tietosuoja ja tiedonhallinta sekä digitalisaatio
- Tieto- ja laitehallinto (ICMT)
- Toiminnan kehittäminen ja hankkeet
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja osallisuus
- Potilas- ja sosiaaliasiavastaavatoiminta
- SOTE-valmius ja varautuminen (sote-valmiuskeskus)
- SOTE-Valvonta
- Tietojohtaminen
- Potilas- ja asiakasturvallisuus

Toimialan palvelut ovat lakisääteisiä tai tukevat lakisääteisten palveluiden järjestämistä. Osa palveluista tuotetaan YTA-alueen laajuisesti. Toimialan hyvää tulosta vuonna 2025 alkuperäiseen talousarvioon nähden selittää mm. se, että ICT-kulut jäivät merkittävästi budjetoidusta. Tämä johtui mm. ICT-hankkeiden viivästymisistä ja saaduista ostohyvitykset, jotka kuitenkin rasittavat vuoden 2026 talousarvioita. Toimialan sopeutustoimia ja tulokseen vaikuttavia tekijöitä on tarkemmin kuvattu seuraavissa kappaleissa.

Asiakkuudet ja laatu

Toiminta toteutui suunnitellusti ja vuodelle 2025 asetetut tavoitteet toteutuivat. Palvelujen ostot alittuivat koska sopimuksia tarkasteltiin ja kaikki hankinnat eivät toteutuneet täysimääräisesti. Palvelualue toteutti tuottavuus ja taloudellisuusohjelman mukaiset toimenpiteet ja säästi näin kustannuksissa ja sopeutti toimintaansa koko vuoden ajan. Omavalvontasuunnitelmien itsearviointia ja lakisääteistä raportointia kehitettiin vastaamaan määräyksiä. Omavalvonnan tulokset koottiin koko hyvinvointialueen tasolla, ja ne osoittavat myönteistä kehitystä omavalvonnan kokonaiskuvassa vuoden aikana. Omavalvonnan tuottamaa tietoa hyödynnettiin terveydenhuollon suunnitelmallisen valvonnan riskiperusteisessa kohdentamisessa ja toiminnan kehittämisen tukena. Kumppanuusmallin mukaisesti tuotantoon valmisteltiin toimintaa tukevia raportteja ja kehittämisohjelmia laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden osalta. Valmisteltiin vastuullisuuspolitiikkaa ja -ohjelmaa osana strategian toimeenpanoa. Valmistelu perustuu ESG-viitekehykseen ja valtioneuvoston kestävyystavoitteisiin, ja sen tavoitteena on tukea johdon päätöksentekoa, seuranta ja kestävä toimintaa.

Itä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus

Valmiussuunnittelun ohjaukseen yhteistyöalueella vaikutti useampi vuoden 2025 aikana tapahtunut häiriötilanteiden aikaista toimintaa ohjaava lakimuutos. Valmiussuunnittelu eteni yhteistyöalueella kansallisen mallin mukaisesti. Yhteistyöalueen laajuinen tilannekuva on toteutunut ja sen kehittäminen jatkuu päivittäistyönä. Yhteistyöalueella tuotettua tilannekuvaa hyödynnetään häiriötilanteiden johtamisessa ja osana kansallista sote valmiustilannekuvaa. Virka-ajan ulkopuolinen toiminta on tuotettu yhteistyössä ensihoidon kenttäjohdon kanssa 24/7.

ICMT-palvelut ja kehittäminen

Vuonna 2024 muodostetun palvelualueen toimintoja integroitiin 2025 edelleen yhteen ja syksystä 2025 valmistauduttiin ulkopuolisen hankerahoituksen merkittävään vähentymiseen. Tämä tulee näkymään erityisesti hankevoimalan ja kehittämyksikön toimintojen uudelleen järjestelyinä vuonna 2026. Palvelualueen toimintojen keskeiset prosessit on tunnistettu ja kuvattu. Palvelualueen sidosryhmäyhteistyötä on toteutettu vuodesta 2025 lähtien kumppanuusmallilla. Syksyllä 2021 aloitettu ICT-muutoshanke päätettiin suunnitellusti syksyllä 2025. Alkuperäiseen 2025 talousarvioon nähden ICT-kulut jäivät merkittävästi budjetoidusta. Hyvää tulosta selittää mm. Istekin toteuttamat säästötoimet sekä saadut ostohyvitykset ja mm. ICT-hankkeiden viivästyemisestä vuodelle 2026 siirtyneet kustannukset.

Vuonna 2023 kilpailutetun sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän käyttöönotot jouduttiin edelleen siirtämään vuoden 2026 puolelle järjestelmän testauksessa löytyneiden puutteiden takia. Keväällä 2024 aloitettiin hyvinvointialueen yhtenäisen potilastietojärjestelmän käyttöönottoprojekti. Istekki Oy:n ja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa kilpailutettu yhteinen potilastietojärjestelmä on Pohjois-Savon hyvinvointialueelle keskeinen strateginen tavoite, joka mahdollistaa osaltaan toimivan ja tehokkaan sekä asukkaille tasa-arvoisen sote-palvelutuotannon Pohjois-Savossa. Järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuosien 2025 ja 2026 aikana koko hyvinvointialueen alueella.

Kehittämispalvelut-yksikkö keskittyi digitaalisen asiainnin ja digipalvelujen kehittämiseen. Digiohjelman mukaisia toimenpiteitä edistettiin suunnitellusti ja valtaosin hankerahoitteisesti (RRP sekä toiminnan vakiinnuttamisen ja kehittämisen rahoitus). Rakennettiin OmaSavo-kokonaisuus mahdollisimman yhtenäiseksi digiasioinnin palveluksi ja otettiin käyttöön OmaSavo-mobiilisovellus. Vaativana projektina muunnettiin ja siirrettiin digitaaliset hoitopolut OmaSavoon. Sähköisen ajanvarauksen toiminnallinen suunnittelu saatiin monin osin valmiiksi ja laajentaminen perustason terveydenhuoltoon on mahdollista. Täysi ajanvarauksen siirtymä OmaSavoon tapahtuu 2026. Lomakkeiden digitalisointia tehtiin merkittävästi. Toteutettiin asukkaille suunnatun tekoälyavustajan (chatbot) koekäyttö verkkosivuilla ja se jäi käyttöön. Rakennettiin laaja digin koulutustoiminta: digiosaamisen mallit, kurssit, ohjeet ja tapahtumat. Järjestettiin asukkaille Digituen palvelut ja OmaSavo-taskussa-kiertue (69 tilaisuutta). Käynnistettiin ammattilaisille suunnattu puheentunnistuksen pilotointi kirjausten tuottamiseen. Purettiin päällekkäisiä järjestelmiä, mikä toi merkittäviä kustannussäästöjä.

Vuonna 2023 käynnistynyt keskitetty **laitehallintapalvelut-yksikkö** on vakiinnuttanut roolinsa hyvinvointialueella. Laitehallintapalvelut vastaa laitepankin hallinnasta, laiteinvestointisuunnittelun ohjaamisesta ja fasilitoinnista, lääkinnällisten laitteiden regulaatiovelvoitteiden ohjeistamisesta, lääkinnällisten laitteiden hankintapäätöksistä, laitteiden ja hoidollisten kutsu- ja turvajärjestelmien sekä laitesidonnaisten keskitettyjen järjestelmien ylläpidon järjestämisestä ja elinkaaren hallinnasta sekä rakennushankkeiden laiteusintojen tukemisesta ja koordinoimisesta. Hyvinvointialueen yksiköille tarjottava laitepalvelu toimi alkuun sairaalasankujen palveluna ja verenpainemittareiden laitepalveluna ja laajentui 2025 valmistuneen hankintasopimuksen myötä infuusioautomaatteihin. Vuodelle 2025 suunnitellut keskitetyt hankinnat toteutettiin hankintabudjetin asettamissa rajoissa tuottavuus ja taloudellisuustavoitteet huomioiden. Hankintoja on myös pyritty järjeistämään hyödyntämällä olemassa olevan laitekannan keskitettyä varastointia ja uudelleen sijoittelua. Hankintaprosessi itsessään on sekä merkittävästi hidastunut että muuttunut työläemmäksi usean tekijän summana, mikä haastaa laitteiden

suunnitelmallista uudistamista ja mm. investointirahoituksen käyttöä annettujen määräaikojen puitteissa.

Vuonna 2025 tunnistettiin uusia lääkinnällisten laitteiden ylläpitovelvoitteita ja solmittiin sopimuksia laitteiden toimivuuden turvaamiseksi. Ylläpitotoiminta etenee pääosin suunnitellusti, mutta haasteina ovat yksiköiden laiteosaamisen vaihtelevuus ja laitteiden irrottaminen käytöstä huollon ajaksi. In-house-toimijoiden (Istekki ja Servica) roolitusta on edelleen selkeytetty ja yhteistyötä kehitetty. Istekin kanssa on solmittu uusi korvaava ja aiempaa selkeämpi sopimus koostuen KYS Tekninen tuki sekä PSHVA Huolto ja ylläpito -palveluista. Ylläpitopalvelujen kustannuksissa säästöä syntyi lähinnä toimittajavaihdosten myötä ja läpilaskutusta vähentämällä. Kaikkia Istekin uusia palveluita ei otettu käyttöön tai niiden tarve oli odotettua vähäisempi. Laitehallinnan rooli laitesidonnaisten ICT-palveluiden järjestäjänä on kasvanut.

Hankevoimala

Hyvinvointialueen toiminnan vakiinnuttamisen ja kehittämisen valtionavustuksen käyttöaika päättyi 31.12.2025. Lisäksi seuraavien hankkeiden toteutusaika päättyi vuoden 2025 loppuun: RRP2 Kestävää hyvinvointia Pohjois-Savoon, RRP3 Paljon palveluita käyttävien tutkimushanke PALVA, RRP 4 Oma-Tiimi Pohjois-Savossa, OTSO, ja RRP5 Nuorten mielenterveyden tuki työelämässä. Yhteensä päättyviä valtionavustushankkeita oli noin 40 miljoonan euron edestä. Käynnissä olevia hankkeita jatkui vuoden 2026 puolelle 24 kappaletta, hankesalkun suuruuden ollessa noin 7 miljoonaa euroa. Hankevoimalan toiminnan jatkuvuuden tarkastelu on aloitettu loppuvuonna 2025, jonka yhteydessä tarkastellaan myös kehittämistoiminnan kokonaisuutta Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Lisäksi osana TKKI-strategiaa tarkastelussa on YTA-tasoinen yhteistyö kehittämistoiminnan osalta.

Koulutus

Koulutuksen palvelualueen kaksi keskeistä tehtävää (TKKI-strategian toimenpiteet 7 ja 8) oli vahvistaa hyvinvointialueen koulutuksen ekosysteemiä kehittämällä koulutustoiminnan rakenteita ja prosesseja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä varmistaa monialaisesti opiskelijoiden koulutuksen ja harjoittelupaikkojen laatu ja riittävyys. Koulutuksen ekosysteemiin liittyen Mikrokirurgiakeskusella järjestettiin lääketieteen eri alojen koulutuksia opiskelijoille ja ammattilaisille. Lisäksi opiskelijoilla ja ammattilaisilla oli mahdollisuus käydä harjoittelemassa kirurgisia taitoja itsenäisesti. Kliinisen koulutuksen keskus koulutti henkilöstön lisäksi Itä-Suomen yhteistoiminta-alueella ja kansallisesti aikuisten ja lasten elvytyksiin eurooppalaisen koulutussuosituksen mukaan. Yleislääketieteen koulutus toteutui koulutussopimuksen mukaisesti sekä Pohjois-Savon hyvinvointialueella että yhteistoiminta-alueella. Yleislääketieteen erilaisiin koulutuksiin ja koulutuspäiviin osallistui yli 100 lääkäriä. Hyvinvointialueella järjestettiin noin 2500 täydennyskoulutustapahtumaa (ei sisällä verkkokoulutuksia tilastointivaikeuksien vuoksi), joista sisäisiä koulutuksia oli 59 %. Koulutuspäivien määrän tavoitteena oli vähintään kolme päivää per työntekijä. Koulutuspäivien toteutunutta määrää ei pystytty luotettavasti raportoimaan eri järjestelmiin ja ohjelmiin kerättävien tietojen vuoksi, mutta saadun täydennyskoulutusraportin mukaan koulutuspäiviä oli 3,12 / työntekijä. Erityistä huomiota kiinnitettiin laiskäiteisten ja välttämättömien koulutusten toteutumiseen muun muassa Uhka- ja väkivaltilannekoulutuksia järjestettiin 174, joissa osallistujia oli yhteensä 1500. Koulutuksista kerättiin palautteet, joiden perusteella koulutuksia arvioidaan ja kehitetään edelleen.

Hyvinvointialueen yksiköissä harjoitteli tuhansia sosiaali-, terveys- ja pelastusalan opiskelijoita sekä muiden alojen opiskelijoita. Harjoittelupaikkojen riittävyys varmistettiin seuraamalla

harjoittelupaikkatarjontaa, varaustilannetta ja niihin liittyvää raportointia. Tarjolla olevia harjoitteluviikkoja voitiin edelleen lisätä vuonna 2025 ja sotealan tarjolla olevista AMK-harjoitteluviikoista jäi 30 %:a täyttämättä. Opiskelijapalautteita sekä opiskelijaraatitoimintaa hyödynnettiin harjoittelun laadun kehittämisessä. Ohjausosaaminen varmistettiin järjestämällä ohjaajakoulutuksia, joihin osallistui yli 1 600 henkilöä. Monialaisia oppimisympäristöjä kehitettiin yhteistyössä oppilaitosten kanssa muun muassa Opetusvastaanotto OSMO -hankkeessa. Koulutuksen palvelualue huolehti keskitetysti koulutuskorvausten anomisesta, niiden käytöstä ja käytön raportoinnista.

Tietojohtaminen

2025 oli tietojohtamisen palvelualueen ensimmäinen täysi toimintavuosi. Talousarvioon varatut määrärahat toteutuivat 73,5 prosenttisesti. Toteuman alittuminen johtui yt-menettelyjen aiheuttamasta rekrytointikiellosta ja määräaikaisista poissaoloista.

Palvelualueen keskeiset tehtävät ovat:

1. hyvinvointialueen tietoaltaan kehittäminen
2. raportoinnin ja analytiikan rakentaminen tietoaltaan päälle
3. kansallisten tietotoimitusten toteuttaminen
4. tietopointojen toteuttaminen tietojohtamiseen ja tutkimuskäyttöön
5. hyvinvointialueen tietojohtamisen koordinointi.

Tutkimuspalvelut

Palvelualueen toiminta on sujunut pääosin suunnitellusti, mutta osin vajain resurssein rekrytointien viivästymisen takia. Vuoden 2025 talousarvion edellyttämät sopeuttamistoimenpiteet sekä tulorahoituksen kasvattamiseen liittyvät toimenpiteet onnistuivat suunnitellusti. Tieteellisen tutkimuksen saama kilpailtu ulkoinen tutkimusrahoitus nousi ennätykseen noin 13,4 miljoonaan euroon. Tämän myötä Pohjois-Savon hyvinvointialueen ulkoisella rahoituksella toimivien tutkimushankkeiden kokonaisarvo nousi 37,2 miljoonaan euroon. Tämä on seurausta merkittävästi kasvaneesta tutkimusrahoituksen hakuaktiivisuudesta ja TKKI-toiminnan strategisen ohjelman onnistuneesta toimeenpanosta. Yritysyhteistyönä toteutettava kliininen lääketutkimus kasvoi ja vuoden lopussa käynnissä oli 80 toimeksiantotutkimusta niiden sopimusarvon ollessa 11,54 miljoonaa euroa. Toimeksiantotutkimukset tuottivat tämän lisäksi vuonna 2025 noin 3,2 miljoonaa euroa lääkehyötyä ilmaisten kokeellisten lääkkeiden myötä. Tutkimushankkeita oli vuonna 2025 käynnissä ennätykselliset 1 038 kappaletta. Kasvaneen ulkoisen rahoituksen myötä tutkimushankkeiden tuottama overhead-tulo kattaa aiempaakin merkittävämmän osan palvelualueen budjetista.

Lakisääteisten prosessien kannalta keskeisen **Tiedepalvelukeskuksen** toiminta on sujunut suunnitellusti ja lakisääteiset tehtävät sekä niihin liittyvät prosessit on kyetty järjestämään asianmukaisesti. **Kliinisen tutkimuksen keskuksen, Hoitotieteen sekä sosiaali- ja terveysjohtamisen tutkimuskeskuksen sekä Sosiaali- hyvinvointi- ja pelastuspalvelujen tutkimuskeskuksen** toiminta on sujunut suunnitellusti, mutta osin vajain resurssein. Tutkimuskeskukset ovat kyenneet tukemaan toimintaansa hankkimalla merkittävää ulkoista tutkimusrahoitusta.

Itä-Suomen Biopankin perustoiminta on jatkunut suunnitellusti. Vaativa taloustilanne on johtanut sopeuttamistoimiin, priorisointeihin ja haasteisiin kehittämistoimien toteuttamisessa. Biopankin aktiivisten suostumusten määrä oli vuoden 2025 lopussa yli 73 000. **Itäinen**

syöpäkeskus (FICAN East) on jatkanut syöpätutkimuksen ja -hoidon kehittämistä Itäisellä YTA:lla, edistään sekä akateemisten että syöpälääketutkimusten edellytyksiä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA15 Stategia ja kehittäminen 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama (%)
Toimintatuotot	31 544	31 708	33 344	1 636	5,2
Valmistus omaan käyttöön	362	362	459	96	26,6
Toimintakulut	-112 135	-101 000	-96 430	4 570	-4,5
Toimintakate	-80 229	-68 930	-62 628	6 303	-9,1

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/htv	Vaihtuvuus (%)
Strategia- ja kehittäminen	257	252	192	7,95	0,7 %

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

2.2.1.6. Perhe- ja vammaispalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Perhe- ja vammaispalveluiden toimiala on palvelutoimiala, jonka tehtävänä on yhteensovittaa ja ohjata hyvinvointialueen perhe- ja vammaispalveluita sekä vastata perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta.

Toimintaympäristöä on leimannut palvelutarpeen kasvu ja monialaisuus, jotka johtuvat väestörakenteen muutoksista, alueen sairastavuudesta sekä laajemmasta yhteiskunnallisesta tilanteesta. Palvelujen kysyntä on painottunut korjaaviin ja raskaisiin palveluihin, mikä on lisännyt kustannuspaineita ja haastanut palvelurakenteen tasapainoista kehittämistä. Toimialan keskeisiä haasteita on ollut lisäksi erityishenkilöstön rekrytointivaikeudet, ostopalvelujen laaja käyttö sekä hyvinvointialueen rajallinen taloudellinen liikkumavara palvelutuotannon painopisteen siirtämiseksi ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin.

Toimintavuoden aikana käynnistettiin perhe- ja vammaispalveluiden palvelujärjestelmän uudistuksen (R3) toimeenpano, jonka tavoitteena on palvelurakenteen keventäminen, oman palvelutuotannon vahvistaminen, ostopalvelujen käytön vähentäminen sekä palvelujen integraation syventäminen ja toimintamallien yhtenäistäminen. Keskeisenä kehittämissuuntana on sähköisten palvelujen lisääminen, kuten sähköinen perhekeskus, virtuaalinen etäpäivätoiminta ja etähoivapalvelut.

Palvelurakennemuutoksessa painopistettä siirretään varhaisen tuen palveluihin vahvistamalla lastensuojelun avohuoltoa sekä lisäämällä vammaispalveluiden asumispalveluissa tuetun ja yhteisöllisen asumisen ratkaisuja. Palvelujen yhteensovittamista vahvistetaan moniammatillisella ja monialaisella työskentelyllä, toimintamalleja kehittämällä sekä henkilöstön joustavalla yhteiskäytöllä. Uudistuksen keskeisenä sisältönä on myös verkostoyhteistyön vahvistaminen kuntien, koulutuksen järjestäjien ja järjestöjen kanssa.

Perhe- ja vammaispalveluiden uudistus toteutetaan vaiheittain vuosina 2025–2028.

Toiminta

Toimialatasolla toteutettiin tiedolla johtamisen projekti, jossa määriteltiin toiminnan johtamisen ja kehittämisen kannalta keskeiset tiedontarpeet sekä tiedon tuottamisen, analysoinnin ja jakamisen periaatteet. Määrittelytyön toimeenpanoa edistetään yhteistyössä tiedolla johtamisen yksikön kanssa. Toimeenpanon edellytykset vahvistuvat siirryttäessä yhteisiin asiakas- ja potilastietojärjestelmiin.

Toimialalta osallistuttiin Palvelujärjestelmän uudistaminen – R5 Mielenterveys- ja päihdepalvelujen uudistus, jossa uudistustyöskentelyn puheenjohtajina toimivat yleisten palveluiden ja perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtajat. Valmistelutyöskentely on tapahtunut kahdessa työryhmässä; lapset ja nuoret, aikuiset.

Perhepalveluiden palvelutuotannossa jatkettiin toimintakäytänteiden yhtenäistämistä ja toimenpiteitä erityisesti toiminnan muutoksen edistämiseksi sekä palvelutuotannon jatkuvuuden varmistamiseksi. Sosiaalihuollon yhteisen asiakastietojärjestelmän käyttöönotto ei edennyt suunnitellusti ja palvelutuotannossa jatkui työskentely neljällä eri asiakastietojärjestelmällä, mikä tuotti haasteita asiakasprosessien hallinnointiin ja johtamisessa tarvittavan tiedon

muodostamiseen sekä hidasti palvelutuotannossa suunniteltujen muutosten edistämistä. Potilastietojärjestelmissä siirryttiin yhteen OMNI360-järjestelmään toukokuussa. Kuraattori-palveluissa otettiin käyttöön uusi sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmä Saga elokuussa 2025, ja henkilöstö koulutettiin sen käyttöön kesäkuussa.

Palvelualueella jatkettiin toiminnan kehittämistä ja resurssien kohdentamista palveluiden lakisääteisyys turvaamiseksi. Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluissa saavutettiin hoitotakuu syksyllä 2025, Itä-Suomen aluehallintovirasto antoi maaliskuussa uhkasakolla tehostetun määräyksen palvelun saattamisesta lainmukaiseksi, aluehallintovirasto päätti valvonnan joulukuussa. 1.5.2025 voimaan astuneen terapiatakuun myötä alle 23-vuotiaiden mielenterveyspalveluihin pääsy on alueella toteutunut 28 vuorokauden sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Itä-Suomen aluehallintovirasto päätti syksyllä 2025 lastensuojelulain mukaista asiakasmitoitusta sekä lastensuojelun käsittelyaikoja koskevan valvonnan. Valvova viranomaisen korosti ratkaisussaan hyvinvointialueen velvoitteita palveluiden järjestämiseen lainmukaisesti. Opiskeluhuollon psykologipalveluiden järjestämisestä annettiin Itä-Suomen aluehallintovirastolle selvitys marraskuun lopussa, selvitys tuli antaa psykologimitoituksesta, niiden yhdenvertaisuudesta ja omavalvonnallisista toimenpiteistä ja kuinka hyvinvointialue laskee mitoituksen, kun psykologi työskentelee etänä ja konsultoiden, sekä oppilaan keskusteluun pääsystä opiskeluhoitolain 15 §:n mukaan psykologille tai kuraattorille.

Digitaalisia palveluita otettiin käyttöön eri palveluissa, kuten videovälitteinen etävastaanotto puheterapiapalveluissa ja neuvolapalveluissa sekä OmaSavon Viestit-palvelu ja sähköisen ajanvarauksen mahdollisuuksien lisääminen neuvolapalveluissa. Sähköinen perhekeskus toimi palvelutuotannon tukena Omaperhe, Omahelpperi, ammattilaisten osion osalta. Digitaalisten palveluiden käyttöönotossa erityisesti sosiaalihuollon palvelutoimintaan ilmeni palvelualueella vielä haasteita käytettävissä olevien toiminnallisuuksien rajoitteiden johdosta. Palvelualueelta tehtiin yhteistyötä ICMT-palvelualueen kanssa palvelutuotannon tarpeiden tunnistamisen edistämiseksi sekä käytettävissä olevien ratkaisujen edelleen kehittämiseksi erityisesti sosiaalihuollon toiminnan tarpeisiin.

Palvelualueen toiminnassa korostuu **kuntien ja järjestöjen** kanssa tehtävät yhteistyön tarpeet, mihin liittyen yhteistyörakenteiden kehittämistä jatkettiin. Perhekeskuskoordinaattorin hanketyönä rakennettiin alueelle viisi monialaista ja monitoimijasta perhekeskusverkostoa. Lisäksi Yhdessä-aika palvelun kirjalliset materiaalit kuten työntekijän ABC- päivitettiin ja tunnettavuutta pyrittiin perhekeskuskoordinaattorin ja RRP-hankkeen (Kestävän kasvun ohjelma) yhteistyöllä parantamaan. Myös alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä kokoontui vuoden aikana 3 kertaa, jossa on ollut edustettuina niin koulutuksen järjestäjiä, perhekeskuspalvelujen toimijoita kuin opiskelijoiden ja huoltajien edustus.

Järjestöyhteistyötä toteutettiin kumppanuusavustusten sekä toiminnallisten yhteistyösopimusten kautta erityisesti vanhemmuuden tuessa, nuorten matalan kynnyksen palveluissa sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämässä. Hyvinvointialueella toimivien perheentalojen toiminnalliset yhteistyösopimukset päivitettiin toimintavuoden aikana.

Syksyllä 2025 käynnistettiin perhepalveluiden organisaatiomuutoksen valmistelu: Yhteistoimintaneuvotteluiden myötä perhepalveluiden organisoitumisessa päädyttiin edelleen jatkaamaan muutosta, jossa toimintojen uudelleen organisoinnin kautta haetaan toiminnallisten integraatioiden vahvistamista ja parempaa hyödynnettävyyttä; vaikuttavan yhteistyön ja

yhteensovittavan johtamisen edistäminen sekä tavoitteena asiakkaan palveluprosessien sujuvoittamisen edellytysten vahvistaminen osana toiminnallisissa kokonaisuuksissa muodostuvia palvelupolkuja.

Palvelualueella jatkettiin **kehittämissyhteistyötä eri hankkeissa** myös palvelutuotannon toimintamallien uudistamisen tukemiseksi. RRP-hankkeen mahdollistamana perhekeskuspalveluissa jatkettiin vuoden 2025 aikana lapsiperheille suunnattua, yhdestä numerosta tarjottua Yleinen neuvontapalvelua, jonka tarkoituksena oli antaa perheille varhaista tukea, vahvistaa ammattilaisten osaamista ja yhteistyötä sekä kehittää matalan kynnyksen, käytännön läheinen neuvontamalli, joka tukisi perheiden palveluohjautumista ja ammattilaisten osaamista ja työskentelyn vaikuttavuutta. Toimintamalli jatkuu jatkossa osana lapsiperheiden asiakasohjaus- ja alkuarviointiyksikön toimintaa. Lisäksi RRP-hanketyönä yhteistyössä lasten ja lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa kuvattiin hoidon kriteerit ja tuotettiin jalkautuvan psykiatrisen sairaanhoitajan-toimintamalli. Hanketyössä tuotettiin myös kirjallista materiaalia, kuten ryhmätoimintamalli hyvinvointi- ja päihderyhmille sekä Lanu-ryhmäohjaajan käsikirja. Hanketyössä hoitoa sai kaikkiaan 315 nuorta ja hoitoon pääsi keskimäärin 8 vuorokaudessa.

Lastensuojelussa jatkettiin moniammatillisen vanhemmuuden tuen kehittämistä osana Matkalla riittävään vanhemmuuteen-ryhmähanketta. Lisäksi vuoden aikana saatettiin loppuun toiminnan vakiinnuttamisen ja kehittämisen valtionavustukselle toteutetut projektit; kehitettyjen toimintamallien toimeenpano jatkuu osana palvelutuotannon prosesseja. Lisäksi aktiivista yhteistyötä toteutettiin uusien rahoitusten hakemiseksi toiminnan kehittämisen tueksi.

Polku kirjolle-hankkeessa (5.5.2025 alkaen) jatkettiin RRP-hankkeen nepsy-tiimin toimenpiteiden juurruttamistyötä, kuten ADHD-ensitietopäiviä ja Strategia-ryhmiä, osaksi alueen pysyvää toimintaa. Kelan rahoittaman hankkeen tavoitteena on neurokehityksellisesti oireilevien lasten, nuorten ja perheiden palvelupolun kuvaaminen hyvinvointialueelle. Palvelupolun kehittämistyöhön liittyen ammattilaisille järjestettiin monialaisia työpajoja. Joulukuussa 2025 palvelupolkuluonnokseen kerättiin kommentteja hankkeen ohjausryhmältä. Hanke jatkuu syyskuun 2026 loppuun.

Palveluiden integraatiota vahvistavien toimintakäytänteiden muutos on edistynyt hitaasti, mihin on vaikuttanut moniammatillisen yhteistyön valmiiden rakenteiden ja edeltäneiden toimintakäytänteiden puute osana hyvinvointialueen toimintaympäristöä sekä toiminnan organisoinnissa tapahtuva jatkuva muutos. Keskeisenä tavoitteena on ollut lasten, nuorten ja perheiden tuen ja palveluiden oikea-aikaisuuden ja vaikuttavuuden kehittäminen: toiminnan kehittämiseksi tehdyt toimenpiteet eivät kuitenkaan vielä ole näkyneet palveluiden kokonaisuudessa: vaikka lastensuojelun avoimuuden asiakkaana olleiden lasten määrä väheni edelliseen vuoteen nähden, tapahtui sijaishuollon tarpeessa yhä kasvua. Koko hyvinvointialueen yhteinen kuntoutuksen integraatiotyöryhmä aloitti toimintansa kesällä 2025 ja niin ikään sosiaalipalveluiden yhteistoimintaan toimialan sisällä käynnistettiin yhteinen työryhmärakenne syksyn 2025 aikana.

Perhekeskuksen palveluyksikössä laadittiin asiakasosallisuussuunnitelma ja kehitettiin asiakasosallisuuden rakenteet tiedon, suunnittelun, päätöksenteon ja toiminnan tasoille. Järjestötoimijoiden kanssa toteutettiin yhteistyön arviointi, jonka pohjalta määriteltiin kehittämistoimenpiteet jatko-yhteistyön vahvistamiseksi.

Äitiys- ja lastenneuvolassa toimeenpantiin yhdistelmätyöhön siirtyminen Kiuruveden, Lapinlahden, Pielaveden, Tervon ja Keiteleen neuvoloissa. Lisäksi toimeenpanosuunnitelma tehtiin Siilinjärven, Varkauden, Leppävirran ja Suonenjoen neuvoloissa. Osassa kunnista siirryttiin puhelinpalvelussa päivittäisistä puhelinajoista takaisinsoittopalvelun käyttöön. Terveydenhoitajan tarjoamia lisätuen vastaanottoaikojen määrä lisääntyi 80 % vuodesta 2024. Lapsia syntyi 1 811, mikä on kasvua edellisvuoteen 5,7 prosenttia (1 713). Seksuaaliterveysneuvolan käyntimäärä oli 14 046, ja asiakkaita 6 561. Äitiysneuvolassa lakisääteiset palvelut toteutuivat sekä hoitaja- että lääkäripalveluissa. Sen sijaan lastenneuvolassa terveydenhoitajan tekemät ikävuositarkastukset toteutuivat, mutta 18 kuukauden ikäisten lääkäritarkastukset viivästyivät lisäsalmissa, Lapinlahdella, Vieremällä, Sonkajärvellä, Kuopiossa ja Varkaudessa. Lisäksi leikkiikäisten (4-vuotiaat) lasten lääkäritarkastukset viivästyivät lisäsalmissa, Lapinlahdella, Vieremällä, Rautavaaralla, Kuopiossa ja Varkaudessa.

Kouluterveydenhuollossa pilotoitiin 2. ja 3. luokkalaisille terveelliset elämäntavat ja kaverisuhteet -ryhmätunteja. Lisäksi yhdenmukaistettiin avovastaanottokäyntejä ja soittoaikoja yhteydenoton helpottamiseksi. Asetuksen mukaisten laajojen terveystarkastusten saatavuutta parannettiin (1., 5. ja 8. luokka) koululääkärin tarkastusten ketterän kokeilun mallia laajentamalla syyslukukauden aikana.

Kokeilussa kouluterveydenhoitaja kutsuu oppilaan ja hänen huoltajansa vastaanotolle. Terveydenhoitajan tekemän arvion perusteella koululääkärin tarkastusaika voidaan varata joko yhteiskäynniksi, johon oppilas saapuu huoltajan kanssa, tai erilliseksi koulupäivän aikana toteutettavaksi lääkärikäynniksi ilman huoltajaa, mikäli oppilaasta ei ole herännyt erityistä huolta. Lääkärintarkastuksen toteutustavasta sovitaan terveydenhoitajan vastaanotolla yhdessä huoltajien kanssa. Palveluja järjestettiin 106 peruskoululle. Terveydenhoitaja- ja lääkärikäyntimäärä oli yhteensä 77 515 ja asiakasmäärä oli 23 378. Oppilasmäärä oli 23 144 syyslukukauden laskennassa. Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitajan laaja-alaiset terveystarkastukset toteutuivat lain edellyttämässä aikataulussa, mutta määräaikaistarkastuksista jäi toteutumatta 6 %. Lääkäritarkastukset viivästyivät kaikilla alueilla.

Opiskeluterveydenhuollossa toteutettiin asetuksenmukaisesti opiskelijoiden terveyden edistämistä- (77 %) ja sairaanhoidollista (23 %) työtä. Työryhmissä yhdenmukaistettiin sairaanhoidon palvelujen käytäntöjä ja vahvistettiin yhteistyötä muiden opiskeluhuollon toimijoiden, kuten kuraattoreiden ja psykologien kanssa. Palvelua tuotettiin 43 oppilaitoksessa. Terveydenhoitaja- ja lääkärikäyntejä oli 32 377 ja asiakasmäärä oli 8 278. Opiskelijoita oli 12 760 syyslukukauden laskennassa. Ensimmäisen vuosikurssin kaikille opiskelijoiden mahdollistetaan lainmukainen terveystarkastus. Opiskelijoille annetaan ohjaus varata vastaanottoaika joko sähköisesti tai puhelimitse.

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluissa työryhmien henkilöstöresursseja lisättiin ja työryhmien kesken tasoitettiin. Yksikköä vahvistettiin kahdella uudella sairaanhoitajan tehtävällä sekä perustetuilla lääkärinviroilla; apulaisylilääkäri ja kaksi erikoislääkäriä. Työryhmissä yhtenäistettiin toimintakäytänteitä ja tehtiin työhöjeita selkiyttämään hoitolinjauksia ja toimintatapoja. Lisäksi työntekijöiden osaamista vahvistettiin koulutusten ja sisäisten rakenteiden kautta. Hoidon porrastuksen toteutumisesta huolehtii keskitetysti koko hyvinvointialueella apulaisylilääkäri. Tehtiin aktiivista yhteistyötä universaalien palveluiden,

sosiaalipalveluiden ja erikoissairaanhoidon kanssa. Lisäksi työryhmistä osallistuttiin R5 työskentelyyn. Työryhmissä on ollut vuoden aikana asiakkaita 1952 ja käyntejä 26 860.

Lasten ja nuorten avokuntoutuksessa yhtenäistettiin työn tekemisen ja kirjaamisen toimintatapoja sekä lähetekriteereitä kaikissa toiminnoissa. Lisäksi jokaiseen toimintaan laadittiin yhteinen esitietolomake. Eteläiselle, keskiselle ja pohjoiselle alueelle perustettiin omat kuntoutustyöryhmät. Ostopalveluita käytettiin niihin toimintoihin, joita ei voitu toteuttaa omana palveluna.

Fysioterapiapalveluissa hoitotakuu toteutui pääosin kaikissa työryhmissä, yksittäinen ylitys keskisellä alueella koko vuoden aikana. Yhteistyötä sote-keskusten kanssa tiivistettiin ja toimintatapoja yhdenmukaistettiin muun muassa kirjaamisen osalta. Toiminnan kehittämistä haastoi se, että fysioterapiaa tuotetaan sekä sote- että perhekeskuksissa. Vuonna 2025 fysioterapiapalveluissa oli 2 758 asiakasta ja vastaanottokäyntejä oli 8 463.

Toimintaterapiassa hoitotakuu ylittyi vuonna 2025 kaikissa työryhmissä (vaihtelu 1–24 lasta). Asiakasaikoja mahdollistettiin myös arjen toimintaympäristössä, kuten jalkautumalla varhaiskasvatukseen. Suonenjoen alueella kartoitettiin uusia toimintaterapian toimitiloja, ja työ jatkuu vuoden 2026 alussa. Toimintaterapiassa oli 727 asiakasta ja vastaanottokäyntejä oli 3 806.

Puheterapiapalveluissa hoitotakuu toteutui pääosin pohjoisella alueella, mutta muilla alueilla syntyi ylityksiä (ylityksiä 22–75 asiakkaalla/alue). Resursseja tasapainotettiin siten että, pohjoisen alueen työntekijät toteuttivat terapiakäynnit eteläisen alueen asiakkaille etäyhteyksin. Puheterapiapalveluissa oli 1 566 asiakasta ja vastaanottokäyntejä oli 7 314. Videovälitteisten etävastaanottojen käyttö lisääntyi kaikilla alueilla (249 asiakasta, 673 vastaanottoa). Sähköisen ajanvarauksen käyttöönottoa valmisteltiin loppuvuonna 2025, ja käyttöönotto on suunniteltu alkuvuoteen 2026. Lisäksi asiakasperheille tuotettiin äänteiden kotiharjoitteluohjeita, jotka on viety Pohjois-Savon hyvinvointialueen verkkosivuille sekä lisätty perheille Miten kohtaan lapsen änkytyksen? -videotallenne.

Psykososiaalisessa opiskeluhollossa yhtenäistettiin yhteisöllisen työn toimintatapoja sisällillä koulutuksilla, kehittämispäivissä, muissa henkilöstön tapaamisissa sekä koostamalla materiaalia työn tueksi. Psykologien rekrytointia pidettiin aktiivisena koko vuoden ajan ja psykologivaje pieneni vuodesta 2024 (19,4 htv) vuoteen 2025, jolloin vaje oli keskimäärin 14,3 henkilötyövuotta. Joulukuussa 2025 vaje oli 7,5 henkilötyövuotta. Konsultoivan psykologin mallia yhdistettynä tutkimusostoihin toteutettiin resurssivajetilanteissa, ja ostopalveluja pystyttiin vähentämään omatuotannon henkilöstöresurssin kasvaessa. Rekrytointihanketta hyödynnettiin aktiivisesti veto- ja pitovoimatekijöiden vahvistamiseksi.

Kuraattoripalveluissa henkilöstö osallistui ryhmämuotoiseen Friends- ja yksilömuotoiseen IPC-menetelmäkoulutuksiin. Vastaava kuraattori tehtävien sisältöä on ensimmäisen kerran arvioitu ja työajanseuranta on toteutettu. Kesäajalla 23.6.–25.7.2025 koulujen ja oppilaitosten ollessa kiinni yhteensä 10 kuraattoria työskenteli työparina perhesosiaalityössä ja arviointiyksikössä. Työskentelyjaksojen pituudet vaihtelivat 6–30 päivän välillä.

Lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi henkilöstön menetelmäosaamista määrämuotoisten lyhytinterventioiden osalta on vahvistettu niin koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa kuin psykososiaalisessa opiskeluhollossa (kuraattori- ja psykologipalveluissa).

Psykologityössä vahvistettiin lyhytinterventio-osaamista erityisesti tilanteisiin, joissa manualisoidut menetelmät eivät ole riittäviä (KAT-koulutus; kognitiivisanalyttinen terapia).

Kasvatus- ja perheneuvonnassa jatkettiin toimintojen ja palveluiden yhtenäistämistä. Yksikössä siirryttiin sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmiin ja yhtenäiseen lainmukaiseen asiakastietojen kirjaukseen. Hyvinvointialueella siirryttiin yhtenäisiin alueellisiin puhelinaikoihin palveluun yhteyden saamisen helpottamiseksi. Keskimääräinen kuukausittainen sosiaalihuollon asiakasmäärä kasvoi noin 25 % edellisvuodesta (527), kun asiakasmäärä vuonna 2025 oli keskimäärin 660. Asiakkaita palvelussa oli 1 724. Yksiköstä tuotettiin terveydenhuollon psykologin tutkimuksia (neuvolaikäiset) 70 eri asiakkaalle ja perheasioiden sovittelua 215 asiakkaalle.

Lapsiperheiden kotipalvelussa ja perhetyössä vahvistettiin asiakasohjausta ja oman palvelutuotannon yhtenäisiä toimintatapoja. Perhetyössä oli keskimäärin 270 lasta kuukaudessa ja vuoden aikana palvelua sai yhteensä 1 401 lasta. Kotipalvelun asiakkuudet laskivat kuukaudessa noin 25 % edellisvuodesta (117 perhettä/ kk) ja vuoden aikana palvelua sai 447 perhettä. Perheiden kotiin annettavissa palveluissa ostopalvelujen käyttö väheni, kun palveluja tuotettiin aiempaa tehokkaammin omana toimintana.

Lapsiperheiden asiakasohjaus ja alkuarviointiyksikössä vahvistettiin ja kehitettiin hyvinvointialueetasoisen yksikön toimintatapoja vuoden 2025 aikana, niin että asiakasohjaus ja alkuarviointiyksikkö pystyi palvelemaan asiakkaita tasavertaisesti koko alueella. Lapsiperheiden yleinen neuvonta siirtyi joulukuussa osaksi asiakasohjaus ja alkuarviointiyksikön ohjaus- ja neuvontapuhelinta. Yksikkö tukee hyvinvointialueen muita lapsiperheiden kanssa toimivia yksiköitä mm. antamalla ohjausta lastensuojeluilmoituksen tekemiseen. Pohjois-Savon hyvinvointialueelle tuli vuoden aikana 11 213 lastensuojeluilmoitusta, jotka koskivat 5 393 lasta (5 670 lasta v. 2024). Lastensuojeluilmoituksissa kasvu oli 6,1 % edellisvuoteen (10 560). Yhteydenotot sosiaalihuoltoon lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi lisääntyivät 40,6 %, ja niitä tehtiin 2125.

THL seuraa lastensuojelun käsittelyaikoja 6 kk välein. Palvelutarpeen arviointien käsittelyn aloittaminen ei toteutunut lakisääteisessä ajassa ajalla 1.4.-30.9.2025, mutta parani: 0-7 arkipäivässä 97,9 %, kun edellisellä seurantajaksolla 1.10.2024-31.3.2025 käsittely oli aloitettu 95,2 % vireille tuloista. Palvelutarpeen arviointien valmistuminen lakisääteisissä 3 kuukauden määräajassa heikkeni viimeisellä seurantajaksolla: valmistunut 82,5 %, kun edellisellä jaksolla 1.10.2024 - 31.3.2025 määräajassa valmistui 91,9 % selvityksistä.

Lapsiperheiden sosiaalityön ja -ohjauksen työryhmissä vastataan palvelutarpeen arvioinnista suunnitelmallisesta perhesosiaalityöstä. Perhesosiaalityön asiakkuudessa oli vuonna 2025 yhteensä 3 544 alle 18-vuotiasta, lukuun sisältyy palvelutarpeen arvioinnit ja suunnitelmallisen sosiaalityön asiakkuudet.

Hyvinvointialueella on järjestämisvastuu yksin maahan tulleiden oleskeluluvan saaneiden alaikäisten lasten tarvitseman hoivan ja tuen järjestämisestä. Osa lapsista asuu sukulaisen tai muun yksityisen henkilön kanssa ja osan kohdalla asuminen on järjestetty perheryhmäkodissa. Pohjois-Savon hyvinvointialueella palvelu on hankittu ostopalveluna. Vuoden 2025 aikana seitsenpaikkainen perheryhmäkoti on ollut täynnä lähes koko ajan. Maalis-lokakuussa TEM-rahoitteisessa (tilapäisen suojelun lisätuki) hankkeessa hanketyöntekijä kehitti yksin maahan

tulleiden alaikäisten itsenäistymisen yhdyspintatyöskentelyn toimintamalleja, prosessikuvausta ja palvelun sisältöä yhteistyössä verkostojen kanssa.

Perheoikeudellisissa palveluissa tehtyjen olosuhdeselvityksien määrä, 42 kpl, väheni edellisvuodesta (49). Elatussopimuksia vahvistettiin 2 012 lapselle, kun vuotta aiemmin määrä oli 2 246. Lastenvalvoja-sosiaalityöntekijöitä oli vuonna 2025 yksi vähemmän kuin aiemmin, mikä osaltaan vaikuttaa vahvistettujen sopimusten ja tehtyjen selvitysten valmistumisaikaan. Tapaamispaikkatoiminnassa asiakkaina oli 120 perhettä vuodessa, ja tapaamisia toteutui keskimäärin 116 kuukaudessa.

Lastensuojelun palveluyksikössä toimintaa kehitettiin erityisesti lainmukaisen palvelutoiminnan jatkuvuuden hallitsemiseksi sekä edelleen keskeneräisen palvelutoiminnan yhdenmukaistamisen edistämiseksi. Lastensuojelun sosiaalityössä laillistettujen sosiaalityöntekijöiden osuus lapsen asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden tehtävissä vakiintui noin 90 prosenttiin. Keväällä 2025 palveluyksikössä otettiin käyttöön lastensuojelun resurssisosiaalityöntekijän virka, minkä myötä saatiin vaikutettua myös lastensuojelun asiakasmitoituksen kehittymiseen myönteisesti osana lastensuojelun sosiaalityön ja -ohjauksen palveluiden toimintaa hyvinvointialueitasoisesti.

Lastensuojelun palvelutoiminnassa keskeisenä tavoitteena on ollut avohuollon toimintaedellytyksien ja vaikuttavuuden vahvistaminen suhteessa kodin ulkopuolisten sijoitusten tarpeen ehkäisyyn. Kuluvan vuoden aikana lastensuojelun avohuollon asiakasmäärissä on näkynyt pientä laskua, mutta tästä riippumatta lastensuojelun kokonaisasiakasmäärä on säilynyt suhteessa 0–17-vuotiaiden väestön määrään korkealla tasolla ja sijaishuollon tarve on säilynyt korkealla tasolla. Sisällöllisesti kehittämistoimenpiteitä kohdennettiin lastensuojelun toiminnassa erityisesti yksikkökohtaisen perehdytyksen toimintamallien kehittämiseen; systeemisen lastensuojelun toimintamallin, perheen jälleenyhdistämisen ja ympärivuorokautisten palveluiden, kuten tukiperhehoidon, perhehoidon ja lastensuojelun laitospalveluiden palveluverkon kehittämiseen.

Lastensuojelun sosiaalityössä toteutettiin lähtövaihtuvuutta sekä luontaisia muutostilanteita hyödyntäen toimipisteverkon kehittämistä R3-muutosohjelman tavoitteiden mukaisesti, jossa lastensuojelun sosiaalityön palveluita on suunniteltu järjestettävän laajojen perhekeskusten palveluverkon mukaisesti. Vuoden 2026 alkuun mennessä toteutetut muutokset koskivat 4 toimipistettä. Vuoden aikana laadittiin toimipisteverkkomuutosten toimeenpanon suunnitelma, jossa toimenpidetarpeet palveluverkon 2030 muodostamiseksi on tunnistettu ja kuvattu. Suhdereperusteisen sosiaalityön toteuttamisen edellytysten vahvistaminen jatkui suhteessa lastensuojelulain mukaisen asiakasmitoituksen alentamiseen, Systeemisen lastensuojelun kehittämisprojektin tuella jatkettiin myös systeemisen lastensuojelun osaamisen vahvistamista sekä osana lastensuojelun sosiaalityötä, että laajennettiin osaamista osaksi hyvinvointialueen omien laitossuhteiden toimintaa.

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun järjestämiseen liittyen toiminnan sopeuttamisen tavoitteena oli erityisesti palveluiden tarpeen arvioinnin ja palveluiden järjestämisen toimintakäytänteiden sekä toimintamallien yhdenmukaistaminen. Tuottavuustavoitteita ei kuitenkaan saavutettu palveluiden painopisteeseen vaikuttamiseksi erityisesti laitospalveluiden tarpeen muutos- ja sopeutustavoitteisiin nähden. Oman palvelutuotannon käyttöä sekä toiminnallisia

muutoksia tuen tarpeen arvioimiseksi pystyttiin jossain määrin tehostamaan sosiaalityön tuki-palveluissa, mikä näkyi asiakaspalveluiden ostojen vähenemisenä avopalveluissa.

Lastensuojelun asiakkaana oli vuonna 2025 kuukausittain keskimäärin 1 971 lasta (0–17-vuotiaat), mikä oli 0,7 prosenttiyksikköä vähemmän, kuin vuonna 2024. Lastensuojelun palvelutarpeessa ei kuukausittain palveluiden piirissä olevien asiakkaiden määrässä mitaten vuoden aikana tapahtunut merkittävää vaihtelua, vaihteluvälin ollessa 1959–1987 asiakasta/kk. Lisäksi asiakkaana lastensuojelussa oli kuukausittain keskimäärin 469 täysi-ikäistä jälkihuollon asiakasnuorta. Vastaavasti sosiaalityön ja -ohjauksen toiminnassa vuonna 2025 oli resursoituna 73 lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, 6 jälkihuollon sosiaalityöntekijän sekä 17 sosiaaliohjaajan virkaa. Kaiken kaikkiaan lastensuojelun asiakkaana oli vuonna 2025 yhteensä 2527 (-93) alle 18-vuotiaista lasta ja 666 (-89) täysi-ikäistä nuorta.

Vuoden 2025 aikana kodin ulkopuolisen sijoituksen palveluissa oli kuukausittain keskimäärin 697 lasta, vuoden lopussa (joulukuu) 711 lasta. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna lastensuojelun asiakkaana olevista lapsista oli asiakasmäärässä suhteutettuna noin 39 %. Kuukausittain palveluissa olleista noin 57 % oli sijoitettuna perhehoitoon, 5 % ammatilliseen perhehoitoon ja 38 % laitospalveluihin. Kuukausittain avohuollon sijoitettuna oli keskimäärin 75 palvelunkäyttäjää ja kiireellisesti sijoitettuna 63 palvelunkäyttäjää sekä huostaanotettuna 612 palvelunkäyttäjää. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen kokonaismäärä on säilynyt pääosin vakiintuneena; kuitenkin keskimääräiset kuukausittaiset avohuollon sijoitusten määrät jatkoivat laskuaan (-33) ja huostaanotettuna olleiden lasten määrä jatkoi kasvuaan (+29).

Lastensuojelussa on pitkäaikaisena tavoitteena vahvistaa perhehoitoa sekä perhehoidon omatuotantoa R3-muutosohjelman mukaisesti. Toiminnassa kehitettiin uusia toimintamalleja perhehoidon tuen kehittämiseksi sekä aloitettiin lastensuojelun perhehoidon palveluiden kilpailutuksen valmistelu. Samalla valmisteltiin perhehoidon toimintamallimuutosten edellyttämien resurssien käyttöönotto työnjakoa ja prosesseja kehittämällä. Useat asiakastietojärjestelmät vaikeuttivat edelleen perhehoidon palveluiden prosessienhallintaa ja tiedolla johtamista.

Perhehoitoon oli vuoden aikana sijoitettuna yhteensä 493 eri lasta (-12 lasta vuoteen 2024 verrattuna) ja ammatilliseen perhekotihoitoon 44 eri lasta. Joulukuussa 2025 perhehoitoon sijoitettujen yhteenlaskettu määrä (mukaan lukien ammatillinen perhehoito) oli suhteutettuna kaikkiin kodin ulkopuolisiin sijoituksiin 62 % eli taso säilyi ennallaan.

Lastensuojelun laitospalveluissa käynnistettiin toiminnallinen suunnittelu investointisuunnitelmaan 2026–2028 sisältyvästä lastensuojelun laitospalvelun rakennusinvestoinnista. Vuoden aikana laadittiin hyvinvointialueen omien laitospalveluiden yksiköiden kehittämissuunnitelma, jonka mukaisesti hyvinvointialueen oma lastensuojelun laitospalveluiden tuotanto kohdenneetaan jatkossa erityistason ja vaativan tason palvelutasoille; syksyn 2025 käynnistettiin myös yksikkökohtaisten kehittämissuunnitelmien valmistelu sekä valmisteltiin vaaditut muutokset osaksi seuraavan vuoden henkilöstösuunnitelmaa. Osana ympärivuorokautisten palveluiden palveluverkon kehittämistä ja oman toiminnan tuottavuuden arviointia päädyttiin osana Mäntyrinteen perhetukikeskuksen toimintaa toimineen perhekrisisyksikön toiminnan lakkauttamiseen, mikä toteutui vuoden loppuun mennessä, jolloin hyvinvointialueen oman laitospalvelun tuotannon vahvuudeksi jäi 42 asiakaspaikkaa (laskennallisesti 15 330 vuosittaista hoitovuorokautta, -2 190 hoitovuorokautta).

Hyvinvointialueen omassa lastensuojelun laitospalveluiden toiminnassa toteutettiin yhteistyössä Pesäpuu ry:n kanssa vertaisarviointi, jossa palautetta kerättiin vertaistoimijoiden avulla laitoksiin sijoitettuna olevilta lapsilta.

Vuoden lopussa vuoteen 2024 nähden laitospalveluissa sijoitettuna ajankohtaisesti -6 lasta vähemmän. Vuonna 2025 yhteensä 454 eri lasta (2024: 497 eri lasta). Hyvinvointialueen omassa palvelutuotannossa toteutuneiden hoitovuorokausien määrää ei pystytty lisäämään, mutta lastensuojelulaitos Laineen asiakaspaikkojen myynti muille hyvinvointialueille Itä-Suomen alueen yhteistoimintasuunnitelmaan perustuen toteutui asetettujen myyntituottojen mukaisesti.

Lastensuojelun jälkihuollossa käynnistettiin vuoden alusta hyvinvointialuetasoisesti yhden yksikön toiminnaksi keskitetty jälkihuollon toiminta; vuoden 2025 aikana jatkettiin jälkihuollon toimintamallien yhdenmukaistamista osana keskitettyä jälkihuollon toimintaa.

Vammaispalvelut

Uusi vammaispalvelulaki tuli voimaan 1.1.2025. Laki sisältää säännökset vammaisille henkilöille järjestettävistä palveluista, joita tarvitaan henkilön tavanomaisessa elämässä, mikäli hän ei saa yksilöllisen tarpeen mukaisia palveluja muun muassa sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelulain tai terveydenhuoltolain nojalla. Laissa korostetaan sosiaali- ja perhekeskusten tarjoamien yleisten sosiaali- ja terveysten palvelujen ensisijaisuutta vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden palveluissa.

Uusi laki toi vammaisille henkilöille uusia palveluja, ja subjektiivisten oikeuksien piiriin kuuluvat palvelut laajenivat. Näiden palvelujen järjestämisestä hyvinvointialueella on erityinen, määrärahoista riippumaton vastuu. Lain voimaantulon tukena toimi hanketyöntekijän resurssi, ja yhteistyötä vahvistettiin erityisesti työikäisten ja ikääntyneiden toimialojen kanssa.

Toimintavuonna 2025 keskeistä oli keväällä talousarvio 2025:n yhteistoimintaneuvottelujen mukaisesti toteutetut muutosprosessit, jotka koskivat tukipalveluja, lähiesihenkilöiden vähennyksiä sekä johtamisen tukirakenteita. Syksyllä vuoden 2026 talousarvion yhteistoimintaneuvottelut edellyttivät säästötoimenpiteiden suunnittelua. Vammaispalvelujen johtoryhmätyöskentely on ollut toimintavuoden aikana tiivistä.

Toimintavuosi 2025 oli viimeinen, jolloin hyvinvointialueen saama valtionavustus toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen oli käytettävissä. Syksyllä kiinnitettiin erityistä huomiota hankkeiden kehittämistyön jalkauttamiseen ja loppuraportointiin. Sagan käyttöönotto siirtyi vuodelle 2026, minkä vuoksi jäljellä olevia kehittämismäärärahoja kohdennettiin tiedonsiirron ja käyttöönoton tukemiseen palkkaamalla vammaispalveluihin kaksi uutta projektityöntekijää elokuussa 2025.

Palvelujen ja palveluverkon uudistamisen (R3) toimeenpanosuunnitelman sekä tuottavuustöiden valmistelu olivat keskeisiä tehtäviä koko toimintavuoden ajan. Palveluseteli otettiin käyttöön hoiva- ja hoitopalveluissa. Toimintakertomusvuoden aikana saatiin runsaasti palautetta kuljetuspalvelujen saatavuuden haasteista. Sansian ilmoitettua lopettavansa kuljetusten tuottamisen ja hallinnoinnin, päätti hyvinvointialue kilpailuttaa kuljetuspalvelut yhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa. Uusi sopimuskausi alkaa 1.2.2026. Lisäksi Kuopion

kaupungin päätös rajoittaa iltapäivätoiminta 1. luokan oppilaille 1.8.2025 alkaen lisäsi lyhytaikaisen huolenpidon tarvetta ja kustannuksia keskisellä alueella.

Vammaispalveluihin saapui vuonna 2025 yhteensä 107 oikaisuvaatimusta (vuonna 2024: 141). Muistutuksia tuli yhteensä 24 kappaletta (vuonna 2024: 46). Kanteluiden ja muistutusten kokonaismäärä oli 28.

Toiminnan tavoitteet tai toimenpiteet

Perhepalveluiden strategisena tavoitteena on siirtää painopistettä varhaisen tuen ja ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä vähentää erityispalveluiden tarvetta. Tavoitteiden toteutumista seurataan muun muassa henkilöstön riittävyyden ja mitoituksen avulla, jotta avohuollon palvelut ja perhehoito voidaan tarjota laadukkaasti suhteessa laitoshoitoon.

Vammaisten asumis- ja avopalveluiden kehittäminen vuonna 2025

Vammaisten asumispalveluiden palvelurakenteen ja asumisen kokonaisuuden kehittämistä on toteutettu vuodesta 2024 lähtien intensiivisesti. Prosessit etenevät, mutta muutostyö on aikaa vievää, eikä kaikki muutokset tapahdu hetkessä. Vammaispalveluiden palvelurakennemuutoksen (R3) keskeisiä tavoitteita ovat oman palvelutuotannon lisääminen ja asumispalveluiden palvelurakenteen keventäminen.

Tarkoituksenmukaisten tilojen löytäminen osoittautui haastavaksi, eikä oman palvelutuotannon laajentuminen ja vahvistuminen toteutunut vuoden 2025 tavoitteiden mukaisesti toimitilaratkaisuihin liittyvien rajoitteiden vuoksi. Kehittämistyötä tehtiin aktiivisesti yhdessä avopalvelujen ja tilapalvelujen kanssa. Oma palvelutuotanto vahvistuu Joroisten terveyskeskuksen vuodeosaston peruskorjauksen myötä, kun se muuttuu vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköksi alkuvuodesta 2026. Lisäksi uusien asumispalveluiden rakennuskohteiden, kuten lasten yksikkö Kirsikan Siilinjärvelle ja ympärivuorokautista palveluasumista tuottavan yksikön Saarnipuun Kuopioon, rakentaminen etenee suunnitelmien mukaisesti. Lasten yksikkö Kirsikka avautuu helmikuussa 2026 ja Saarnipuu syksyllä 2026.

Taloudellisuuden ja tuottavuusohjelman toimenpiteiden myötä pitkäaikaisen laitoshoidon hoitopäiviä on onnistuttu vähentämään siirtämällä asiakkaita omaan palvelutuotantoon (2 asiakasta) ja ostopalveluihin (2 asiakasta). Näillä toimilla on hillitty laitoshoidon ostopalveluiden kasvua ja vähennetty laitoshoidon hoitovuorokausia. Oman palvelutuotannon lisääminen ei kuitenkaan vastannut tarvetta, ja ympärivuorokautista palveluasumista jouduttiin ostamaan 13 uudelle asiakkaalle ilman talousarviomäärärahaa. Talouden kokonaisuuden näkökulmasta asumispalveluille asetettuja säästötavoitteita ei saavutettu, ja palvelurakenne on edelleen raskas: lähes 78 % vammaisista asiakkaista on ympärivuorokautisen palveluasumisen piirissä.

Oman palvelutuotannon kehittämistyötä on jatkettu yhdenmukaisen toiminnan vahvistamiseksi. Vammaisten asumispalveluiden omavalvontasuunnitelmat ja asumisyksikkökohtaiset toimintasuunnitelmapohjat on päivitetty ja yhdenmukaistettu. Tuetun asumisen toimintaa on laajennettu, kun Pielaveden Vasalan yksikkö lopetettiin ja henkilökunta siirtyi tukemaan asiakkaita omiin asuntoihin tiimimallilla.

Vammaisten avopalveluissa henkilökohtaisen avun järjestämistapaa tarkistettiin järjestelmällisesti vuoden 2025 aikana. Ostopalveluna järjestetyn henkilökohtaisen avun määrä väheni, kun palvelua siirrettiin toteutettavaksi palvelusetelillä tai työnantajamallilla. Lasten

lyhytaikaisen hoidon järjestämisessä siirryttiin loppuvuoden aikana ostopalveluista palveluseteliin, ja palvelusetelin vahvistaminen järjestämistapana jatkuu vuonna 2026. Lisäksi vammaisten avopalveluihin siirtyi vuoden 2025 alussa ikääntyneiden palveluista yhden lapsen yöhoitorinki, jonka kustannuksiin ei voitu varautua talousarviosuunnittelussa.

Päivä- ja työtoiminnan yksikössä pilotoitiin etäpäivätoimintaa osana digitaalisten palveluiden vahvistamista. Hop-keskuksessa otettiin käyttöön omaishoidon tuen sähköinen sopimus.

Toimintakeskus Helmen ja Jussinpihan päivätoiminta yhdistettiin 1.4.2025 alkaen, ja Toimintakeskus Helmen toimitiloista luovuttiin. Rautalammen Kokkatoiminnan asiakkaiden päivätoiminta siirtyi maaliskuussa 2025 määräaikaisesti Suonenjoen päivätoiminnan yhteyteen ja lopullisesti 1.1.2026 alkaen, jolloin myös Kokkatoiminnan tiloista voitiin luopua. Suonenjoen päivätoiminta muutti asumisyksikön yhteydestä uusiin erillisiin toimitiloihin joulukuussa 2025. Myös Kiuruveden päiväkeskus Poiju siirtyi toimivampiin tiloihin joulukuun lopussa 2025, ja päivätoiminta uudessa yksikössä käynnistyi tammikuun alussa 2026.

Perhehoidon vahvistamiseksi vammaispalvelukeskusten kaksi sosiaaliohjaajaa suoritti vuonna 2025 perhehoidon valmentajakoulutuksen. Syksyn 2025 aikana he toteuttivat yhden perheitäjien ennakkovalmennuksen kokonaisuuden.

Perhe- ja vammaispalveluiden mittarit

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Tavoitetaso	Riskiarvio	Toteuma 1-12/2025	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
1PA210 Perhepalvelut	Perhesosiaalityön vaikuttavuuden vahvistuminen	Perhesosiaalityön suunnitelmallisen sosiaalityön asiakasmäärän suhde lastensuojelun asiakasmäärään.	Perhesosiaalityön asiakasmäärä kasvaa ja lastensuojelun asiakasmäärä alenee.	Perhesosiaalityön sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät kasvavat suuriksi, jolloin perhesosiaalityössä suhdeperustainen tavoitteellinen työskentely ei mahdollistu ja työskentelyn vaikuttavuus heikkenee. Palvelussa ei ole lakisääteistä asiakasmitoitusta.	Ei luotettavaa tietoa saatavissa, lasta perhesosiaalityössä, 2 527 lasta lastensuojelun asiakkuudessa.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PL2130 Lapsiperheiden sosiaalityö ja -ohjaus	Perhesosiaalityön riittävä henkilöstöresurssi	Perhesosiaalityön asiakasmäärä/sosiaalityöntekijä, turvataan riittävät resurssit jotta perheille voidaan tuottaa oikea-aikaiset suhdeperustaiset ja palvelun tarvetta vastaavat vaikuttavat palvelut.	55 erityisen tuen tarpeessa olevaa lasta/sosiaalityöntekijä (100 %)	Perhesosiaalityön asiakkaiden suuri määrä ja rekrytointi haasteet sosiaalityöntekijävirkeisiin.	Ei luotettavaa tietoa saatavissa.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PL2103 Neuvoapalvelut	Lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varhainen tukeminen tarjoamalla 2-vuotiaiden lasten perheille ja erityisesti perheille, joilla on tapahtunut elämässä muutoksia, keskustelua ammattilaisen kanssa	Lapset puheeksi - menetelmän käyttö 2-vuotiaiden lastenneuvola tarkastuksen yhteydessä (tarjotaan perheille mahdollisuutta keskusteluun)	90 %:lle ikäluokan perheistä tarjotaan keskustelua ja 60 % perheistä käy keskustelun.	Henkilöstön menetelmäosaamisen kattavuus jää liian alhaiseksi mm. henkilöstövaihdokset. Perheet eivät hyödynnä tarjottua mahdollisuutta.	Tarjottu 469 (30 %) perheelle ja keskustelu pidetty 610 (39 %) perheelle.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Talous on tasapainossa.
1PL2107 Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut	Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdetyön yksiköissä asiakkaan kuukausittainen hoitokäyntimäärä on 2-4 kertaa kuukaudessa	Asiakkaan kuukausittainen käyntimäärä LANU-yksikössä	Asiakkaalla 2-4 hoitokäyntiä kuukaudessa (90 %)	Asiakkaiden hoitoa ei pystytä toteuttamaan hoidonpöytäkirjan mukaisesti, perustaso/erityistaso, asiakkaiden hoitoketjun toimimattomuudesta johtuen ja asiakkaita jää hoitosuhteeseen vääriin tasoon ja hoitojono kasvaa perustasolla.	63 % asiakkaista on hoitokäyntimäärän piirissä	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelun palvelutoiminnassa painopiste siirtyä kevyempiin ja ensisijaisiin palveluihin myös kodin ulkopuolisen sijoituksen palveluissa lapsen (0-17 vuotta) etu ja oikeudet huomioiden.	Perhehoidon palveluiden (toimeksiantosuhteinen ja luvanvarainen) ja lastensuojelun laitospalvelun suhde kaikissa kodin ulkopuolelle toteutuneissa lasten sijoituksissa.	Yhteensokettu perhehoidon osuus kaikista kodin ulkopuolisen sijoituksen palveluista säilyi tai kasvaa.	Perhehoidon palveluiden riittävää saatavuutta ei pystytä turvaamaan.	62 %	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelussa kehitetään suunnitelmallista palvelutoimintaa ja avohuollon tukitoimia siten, että edellytykset viimesijaisen tuen tarpeiden (kodin ulkopuolelle sijoittaminen) ennaltaehkäisyille vahvistuvat	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä kaikista lastensuojelun asiakkaana olevista lapsista.	Aleneva (elokuu 2024: 38 %)	Tuen tarpeisiin ei kyetä vastaamaan oikea-aikaisesti: viimesijaisen palveluiden tarve lisääntyy.	39 %	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelussa on käytettävissä riittävät henkilöstövoimavarat ja osaaminen toiminnan lakisääteisyys sekä palveluiden saatavuuden turvaamiseksi ja toiminnan jatkuvuutta voidaan hallita.	Lastensuojelun asiakasmitoituksen toteutuminen ja laillistettujen sosiaalityöntekijöiden osuus lapsen asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden tehtävissä.	1) Käytössä olevan resurssin riittävyys palvelutarpeeseen nähden. Huhtikuussa 2024 (THL) laskennallinen mitoitus 27,7, ylittävien osuus 26 %. Tavoite: aleneva. 2) Laillistettujen sosiaalityöntekijöiden osuus. Huhtikuussa 2024 (THL) 71 %. Tavoite: nouseva.	Puutteet henkilöstön saatavuudessa johtavat rekrytointien pitkittymiseen sekä lastensuojelulain mukaisen asiakasmitoituksen ylittymiseen ja henkilöstön vaihtuvuuden ja korkean sijaiskelpoisten osuuden johdosta edellytykset jatkuvuuden hallinnalle heikkenevät.	Laskennallinen mitoitus 27,0 ja ylittävien osuus 3 %. Laillistettujen sosiaalityöntekijöiden osuus 89 %	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Tavoitetaso	Riski-arvio	Toteuma 1-12/2025	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
1PA220 Vammaispalvelut	Palvelujen järjestäminen perustuu yhdenmukaisesti arvioituun toimintakykyyn ja palvelutarpeeseen	RAI-toimintakykyarvioiden määrä vammaispalveluissa	Vähintään 700 toimintakykyarviointia/vuosi	Menetelmäosaaminen. Työkalun soveltuminen palvelutarpeen arviointiin	RAI-toimintakykyarvioiden määrä 1 041. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 187 (kasvua 22 %)	Palvelustrategia: Laadukas, laaja-alainen ja moniammatillinen palvelutarpeen arviointi
1PK2210 Vammaisten asumispalvelut	Asumispalvelujen rakenteen keventäminen	Vammaisten tuetun ja yhteisöllisen asumispalvelun asiakkaat	Tuetun asumisen asiakkaat vähintään 160 Yhteisöllisen asumisen asiakkaat vähintään 250	Erlaisten asumispalvelujen saatavuus ja sijoittuminen eri puolille hyvinvointialuetta	Ympärivuorokautisesta palveluasumisesta on siirtynyt yhteisölliseen asumisen yhteensä 7 asiakasta, omaan kotiin kaksi asiakasta ja yhteisöllisestä asumisesta tuettuun asumiseen kaksi asiakasta	Palvelustrategia: Siirtää asumispalvelujen tuottamisen painopiste ympärivuorokautisesta palveluasumisesta muihin asumisen järjestelyihin.
1PK2210 Vammaisten asumispalvelut	Vammaisten pitkäaikaisen laitoshoidon vähentäminen	Vammaisten pitkäaikaisen laitoshoidon hoitopäivät	Hoitopäiviä enintään 17 000 vuodessa	Laitoshoidon jälkeisten asumispalvelupaikkojen saatavuus	Pitkäaikaisen laitoshoidon päivät 1-12/2025 yhteensä 11 609 htp (-4 173 hpv, -26,4 % edelliseen vuoteen verrattuna)	Palvelustrategia: Erlaisten asumispalveluratkaisujen kehittäminen.
1PA220 Vammaispalvelut	Teknologisten ratkaisujen käyttöönotto vammaisten asumispalveluissa ja päivätoiminnassa	Virtuaalisen päivätoiminnan käyttöönotto Etähoivan käyttöönotto	Teknologiset ratkaisut otettu käyttöön	Teknologisten ratkaisujen ja sisällön luominen	Kurssimuotoisen etäpäivätoiminnan pilotti toteutui. Järjestettiin seitsemän erillistä tuokiota. Tämän lisäksi hyödynnettiin Sävelsirkkuoohjelmaa etäpäivätoiminnan toteutuksessa. Tuetun asumisen palvelussa toteutettiin etätukipalvelua kymmennelle asiakkaalle Suvanto Care -ohjelmistoa hyödyntäen.	Palvelustrategia: Digitaalisten palveluiden kehittäminen

Toiminnan painopistealueet

Sote-uudistuksen kansallisten tavoitteiden toteutuminen toimialalla

Kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja	Perhe- ja vammaispalveluissa pirstaleinen järjestämisvastuu on korvattu hyvinvointialuetasoisella järjestämisvastuulla, mikä mahdollistaa palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja laadukkaan kehittämisen kaikilla alueilla. Tämä rakenne tukee terveys- ja hyvinvointierojen kaventumista pidemmällä aikavälillä. Toimialalla on edistytty merkittävästi tämän tavoitteen toteuttamisessa.
Turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystyöpalvelut kaikille suomalaisille	Hyvinvointialueen yhtenäinen järjestämisvastuu perhe- ja vammaispalveluissa takaa, että palvelut ovat tasalaatuisia ja saavutettavissa koko alueella. Yhtenäinen toimintamalli ja palvelurakennemuutokset mahdollistavat palvelujen jatkuvan kehittämisen ja varmistavat, että erityis- ja avohuolto ja varhaisen tuen palvelut toteutuvat yhdenvertaisesti kaikille asiakasryhmille.
Parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla	Hyvinvointialuetasoinen järjestämisvastuu mahdollistaa palveluiden paremman yhdenmukaisuuden ja saavutettavuuden koko alueella verrattuna aiempaan kuntapohjaiseen järjestämiseen. Perhe- ja vammaispalveluissa tämä näkyy erityisesti varhaisen tuen, avohuollon ja tukipalveluiden vahvistumisena, mikä parantaa palvelujen saatavuutta perustasolla kaikille asiakasryhmille.
Turvata ammattitaistaisen työvoiman saanti	Henkilöstön saatavuusongelmat ovat helpottaneet, mutta todennäköisesti vain väliaikaisesti. Hyvinvointialuetasoinen järjestämisvastuu tarjoaa aiempaa kuntapohjaista rakennetta paremmat valmiudet työvoiman hallintaan ja rekrytointitarpeiden

	ennakointiin. Perhe- ja vammaispalveluissa strateginen henkilöstösuunnittelu, koulutus ja rekrytointitoimet tukevat ammattitaitoisen työvoiman saata- vuutta pitkällä aikavälillä.
Vastata yhteiskunnallisten muutosten muka- naan tuomiin haasteisiin	Toimialaan vaikuttavat keskeisimmät yhteiskunnal- liset muutosajurit ovat väestön ikääntyminen, syn- tyvyyden lasku ja lapsimäärän väheneminen, henki- löstön saatavuus pitkällä tähtäimellä sekä taloudel- linen tuottavuusvaade. Perhe- ja vammaispalve- luissa näihin haasteisiin vastataan strategisen suun- nittelun avulla, esimerkiksi palvelurakennuudistuk- silla, oman palvelutuotannon vahvistamisella ja re- surssien kohdentamisella varhaisen tuen ja avo- huollon palveluihin. Tämä mahdollistaa palvelujen kestävä ja laadukkaan järjestämisen muuttuvassa toimintaympäristössä.
Hillitä kustannusten kasvua	Perhe- ja vammaispalveluissa kustannusten kasvua hillitään palvelurakennuudistusten, oman palvelu- tuotannon vahvistamisen sekä ostopalvelujen mää- rän hallinnan avulla. Toimialalla on keskitytty varhai- sen tuen ja avohuollon palveluiden vahvistamiseen, mikä vähentää kalliimpien erityispalveluiden ja ympä- rivuorokautisen laitoshoidon tarvetta. Lisäksi talous- ja henkilöstösuunnittelun avulla pyritään re- surssien tehokkaaseen käyttöön, esimerkiksi henki- löstömitoituksen, rekrytointien ja palveluverkkojen optimoinnin kautta. Näillä toimilla on onnistuttu hil- litsemään kustannusten kasvua suhteessa asiakas- tarpeiden kehitykseen.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvi- oon

1TA20 Perhe- ja vammaispalvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama (%)
Toimintatuotot	14 523	15 712	16 318	606	3,9
Toimintakulut	-250 715	-254 655	-254 217	438	-0,2
Toimintakate	-236 193	-238 943	-237 899	1 043	-0,4

Perhepalvelut

Perhepalveluiden tulojen ja menojen toteuma yhteensä oli 99 % (107 993 774 €), alitus muutostalousarvioon 1 107 537 €. Kasvua vuoteen 2024 verrattuna oli 3,2 % (3 370 449 €). Perhekeskuspalveluiden toteuma oli 99 %, 39 601 927 € ja lastensuojelupalveluiden toteuma 99 %, 68 103 410 €.

Toimintatuottojen toteuma oli 114 % (5 609 534 €), eli 679 870 € muutostalousarviota parempi. Toteumaa kasvattivat erityisesti myyntituotot, muut yhteistoimintakorvaukset sekä täyden korvauksen perusteella saadut valtion korvaukset. Toimintatuotot kasvoivat 11,3 % vuodesta 2024.

Toimintakulujen toteuma oli 100 % (113 603 309 €), alitus muutostalousarvioon 427 561 €. Menojen jakautuminen: palvelujen ostot 56,4 % (64 182 041 €) ja henkilöstökulut 41,2 % (46

908 544 €). Henkilöstökuluissa alitus oli 542 107 €, ja myös aineet, tarvikkeet sekä avustukset alittuivat yhteensä 145 571 €. Alitus selittyy pitkittyneillä rekrytoinneilla erityishenkilöstön osalta. Merkittävin ylitys muodostui muiden palveluiden ostoissa (337 691 €), erityisesti lääkärityövoiman vuokrauksessa. Asiakaspalveluiden ostot jäivät 54 661 514 €, eli 558 076 € alle edellisvuoden. Toimintakulut kasvoivat 3,5 % vuodesta 2024.

Vammaispalvelut

Vammaispalveluiden tulojen ja menojen toteuma yhteensä oli 100 % (129 miljoona euroa), alitus muutostalousarvioon 89 658 €. Kasvua vuoteen 2024 verrattuna oli 5,8 % (7 083 026 €). Vammaisten avopalveluiden toteuma oli 101 % (49 493 857 €) ja vammaisten asumispalveluiden 100 % (79 304 808 €).

Toimintatuottojen toteuma oli 99 % (10 708 538 €), eli 74 367 € muutostalousarviota alhaisempi. Myyntituotot ylittivät arvion 51 033 €, mutta maksutuotot jäivät 22 000 € alle arvioidun.

Toimintakulujen toteuma oli 100 % (139,8 miljoona euroa), eli ylitys 14 750 € muutostalousarvioon. Menojen jakautuminen: palvelujen ostot 66 % ja henkilöstökulut 25 %. Henkilöstökulut alittuivat 86 000 € ja palvelujen ostot 241 600 € muutostalousarviosta.

Henkilöstömenojen alitukset molemmissa palveluyksiköissä selittyvät rekrytointiiveillä ja täyttämättömillä virkatehtävillä, erityisesti psykologien ja sosiaalityöntekijöiden osalta alkuvuoden aikana.

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/htv	Vaihtuvuus (%)
Perhe- ja vammaispalvelut	1471	1396	1075	18,93	6,7 %
Perhepalvelut	844	810	615	16,96	7,4 %
Vammaispalvelut	620	580	455	21,89	5,8 %

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

Perhepalvelut

Perhepalveluiden henkilöstömäärä oli yhden henkilön verran vähemmän kuin edellisvuonna, mutta henkilötyövuosissa oli kasvua 32 henkilötyövuotta ja nettotyöpanoksessa 19 henkilötyövuotta. Sairauspoissaolot vähenivät yhdellä päivällä edellisvuodesta. Esihenkilörakenteessa tapahtui muutoksia syksyn 2024 yhteistoimintaneuvottelujen myötä, ja vuoden 2025 alusta esihenkilövirkoja väheni kolme.

Palvelualueella on useita henkilöstöryhmiä, joissa noudatetaan säädettyjä mitoituksia suhteessa asiakasmäärään. Henkilöstön saatavuus kehittyi myönteisesti erityisesti lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja opiskeluhuollon psykologien osalta. Avokuntoutuksen puheterapeuttien rekrytoinnissa esiintyi haasteita erityisesti eteläisellä ja keskisellä alueella, ja lastensuojelun ympärivuorokautisissa palveluissa ohjaajien rekrytointi erityisesti sijaisuuksiin oli ajoittain haastavaa pohjoisella alueella.

Kesäkuussa 2025 toteutetussa työhyvinvointikyselyssä perhepalveluiden QWL-arvo (työhyvinvointiin vaikuttavien kolmen motivaatiotekijän mittari) oli 58,02 %, kun hyvinvointialueen keskiarvo oli 57,39 %. Motivaatiotekijöiden arvot perhepalveluissa olivat:

- Fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus: 78,03 % (v. 2024: 77,67 %)

- Yhteenkuuluvuus ja identiteetti: 73,63 % (v. 2024: 74,08 %)
- Päämäärät ja luovuus: 66,48 % (v. 2024: 64,96 %)

Tuloksia on hyödynnetty työhyvinvointisuunnitelmien valmistelussa.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelukeskuksissa ja päivä- ja työtoiminnan yksiköissä organisoiduttiin keväällä 2025 viiden alueen sijaan kolmeen alueeseen (eteläinen, keskinen, pohjoinen). Muutoksessa yhden johtavan sosiaalityöntekijän ja kahden palveluesihenkilön virat lakkasivat. Päivä- ja työtoiminnan yksikköön perustettiin uusi palveluesihenkilön virka, johon siirtyi lasten aamu- ja iltapäivähoidon sekä loma-ajan hoidon kokonaisuus. Vammaispalvelukeskusten yksikköön perustettiin asiantuntijasosiaalityöntekijän virka.

Vuoden 2025 talousarviossa varauduttiin uuden vammaispalvelulain voimaantulon vaatimiin lisätyötehtäviin kahdella uudella sosiaalityöntekijän viralla.

Vammaisten asumispalveluiden henkilöstörakenteeseen vaikuttivat tukipalveluiden linjaukset: asumisyksiköistä luovuttiin omasta tukipalveluhenkilöstöstä, mikä tarkoitti yhden ravitsemushuoltajan ja viiden toimitilahuoltajan viran lakkaamista, ja laitoshuollon palvelut siirtyivät Servicalle. Henkilöstöä vahvistettiin yhdeksällä ohjaajan tehtävälisäyksellä asiakasrakenteen muutosten vuoksi. Lisäksi Päivänkierron yksikön paikkaluku kasvoi 13:sta 15 paikkaan. Lähiesihenkilöiden tarkastelun seurauksena yhden palveluesihenkilön virka lakkautettiin ja Laturkadun yksikön esihenkilötyö järjestettiin uudelleen. Ikääntyneiden palvelualueen keskitetyistä sijaispalveluista siirtyi vammaisten asumispalveluiden järjestämisvastuulle viisi lastenhoitorkiä, mikä toi kuusi vakinaista ja viisi määräaikaista työntekijää.

Kesäkuussa 2025 toteutetussa työhyvinvointikyselyssä vammaispalveluiden QWL-arvo oli 58,60 % (toimialan keskiarvo 57,91 %). Motivaatiotekijöiden arvot:

- Fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus: 77,92 %
- Yhteenkuuluvuus ja identiteetti: 74,59 %
- Päämäärät ja luovuus: 67,16 %

Kyselyn tuloksia hyödynnetään työhyvinvointisuunnitelmien valmistelussa.

2.2.1.7. Yleiset palvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Yleisten palveluiden toimiala koostuu peruspalveluiden palvelualueesta ja erityispalveluiden palvelualueesta, joka sisältää Kuopion yliopistollisen sairaalan sekä muualle Pohjois-Savon hyvinvointialueelle tuotettavat erikoissairaanhoidon palvelut. Peruspalvelut jakaantuvat palveluyksiköihin, jotka ovat sote-keskukset (sisältäen suun terveydenhuollon palvelut, keskitetty hoitotarvikejakelu), työikäisten sosiaalipalvelut ja osastopalvelut. Kuopion yliopistollinen sairaala jakaantuu palveluyksikköinä viiteen: ydinyksiköt, operatiivinen keskus, lääkinnällisten palveluiden keskus, mielenterveys ja hyvinvointi sekä akuutti. Ne tarjoavat eritasoista erikoissairaanhoidoa Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sekä yliopistollisena sairaalana vaativaa erikoissairaanhoidoa myös koko yhteistyöalueelle ja jossain määrin myös valtakunnallisesti (esimerkiksi Kansallinen Neurokeskus).

Palvelujärjestelmän ja -verkon uudistus

Yleisten palvelujen toimialueella on toteutettu laaja-alaisesti Pohjois-Savon hyvinvointialueen palvelujärjestelmän ja -rakenteen uudistusten eri osa-alueiden valmistelua ja toimeenpanoa. Uudistuksista vastaanottotoiminnan, alueellisen erikoissairaanhoidon ja aikuissosiaalityön sekä osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palveluiden uudistukset (R 1 ja R2) on päätetty aluevaltuustossa kesäkuussa 2024, uudistusten toimeenpanoa on toteutettu vaiheittain vuosina 2024–25, ja toimeenpano jatkuu vuonna 2026. Yliopistosairaalan ja erikoissairaanhoidon rakenneuudistusta (R4) koskeva päätös on hyväksytty aluevaltuustossa toukokuussa 2025. Aluevaltuusto teki päätösesitykseen tiettyjä muutoksia, joiden myötä R4 toimeenpanosuunnittelu jatkuu kevääseen 2026 saakka. Mielenterveys ja päihdepalveluiden kokonaisuudistus (R5) käynnistyi alkuvuodesta 2025 ja etenee päätöksentekoon vuoden 2026 kevääseen mennessä.

Toiminta, toiminnan tavoitteet, toimenpiteet ja painopisteet

Peruspalvelut

Peruspalveluiden toimintavuoden aikana on jatkettu toimintakulttuurin ja toimintamallien yhtenäistämistä hyvinvointialuetasoisesti. Terveydenhuoltolain muutos hoitotakuun osalta muuttui 1.1.2025 alkaen: perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn määräaika palautui kolmeen (3) kuukauteen 23-vuotta täyttäneillä, kun taas alle 23-vuotiailla hoitoon pääsyn määräraja pysyi 14 vuorokaudessa. Hoitotakuun toteutumisessa oli paikkakuntien välillä eroja henkilöstöresurssivajeitten takia eikä hoitotakuu lainkirjaimenmukaisesti kaikin paikoin toteutunut vuoden 2025 aikana.

Toimintamallien tarkastelussa keskeisinä yhteistyön rakentajina toimivat koko aluetta palveleva digitaalisen sotekeskuksen toiminta sekä keskitettyyn puhelinpalveluun siirtyminen. Sotekeskuksen palveluvalikoima vahvistui digitaalisilla palveluilla, kun uudella OmaSavo-digialustalla otettiin käyttöön sairaanhoitajan chat-linja 12.1.2025 alkaen. Digipalveluvalikoima laajeni edelleen vaiheittain v. 2025 aikana kiireettömiin viesteihin (4/2025), Omaolo-oirearvioihin (5–12/2025) ja digipolkujen tuottamiseen OmaSavo-alustalla (11/2025). Sähköisen asiointin kanavien avulla laajentui yhteydenottotavat palveluihin, mikä osaltaan lisäsi palvelujen saavutettavuutta hyvinvointialueella. Sotekeskuksen digitaalisilla asiointikanavilla käytyjä keskusteluja sairaanhoitajan kanssa toteutui 55 500 (chat + viestit + Omaolo-viestit) ja

videovastaanottoja TK-lääkärillä digisotekeskuksessa toteutui 308 kpl ensimmäisen tuotantovuoden aikana.

Keskitetyn hoitotarvikejakelun kustannuksia nostaa tarvikkeiden määrän kasvu sekä niiden hankintakustannukset. Merkittävimmät hankintaerät kohdistuivat diabetes- ja avannetarvikkeisiin sekä inkontinenssituotteisiin. Hoitotarvikejakelussa otettiin käyttöön sähköinen asiointi, sähköisiä asiakastilauksia tehdään noin 400 tilausta kuukaudessa. Sähköisten tilausten määrä on ollut kasvava.

Suun perusterveydenhuollon hoitotakuulaki muuttui 1.1.2025 kuuteen (6) kuukauteen ja alle 23-vuotiailla kolmeen (3) kuukauteen. Hoitoon ohjautumista ja ammattilaisten välistä työnjakoa kehitettiin ja lisäksi toteutettiin hoitotakuujononpurkua hyödyntämällä omaa työvoimaa virka-aikana. Lisäksi hoitoon pääsyn edistämisen -hanke jatkui koko vuoden 2025 ja näillä toimenpiteillä hoitotakuujono lyheni merkittävästi. Oikomishoidon ostopalvelua on vähennetty vuoden aikana, lisätty omaa työvoimaa sekä saatu oikomishoito hoitotakuulain mukaiseksi. Suun perusterveydenhuollon vastaanottojen yhteinen potilastietojärjestelmä otettiin käyttöön 4/2025. Lähiesihenkilötason vakituiset virat täytettiin 1.9.2025 alkaen.

Osastopalveluissa toteutettiin R2-palvelureformiin liittyvät, aluevaltuuston 17.6.2024 päätöksen mukaiset palvelurakennemuutokset. Peruspalveluiden osastot lakkautuivat Pielavedellä 1.1.2025, Karttulassa 1.3.2025, Kaavilla 1.6.2025 ja Tuusniemellä 1.10.2025. Osastoilta vapautunut henkilöstö sijoittui pääosin tukemaan alueelle jäljelle jääviä tai osastohoitoa korvaavia palveluja. Harjulan osastot siirtyivät KYSin tiloihin joulukuun 2025 alussa. Muutos aloitti erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon tiiviimmän integraation erityisesti osastokuntoutuksessa ja palliatiivisen hoidossa. Vaativan kuntoutuksen osaston profilointiin liittyen myös muiden osastojen rooli osastokuntoutuksessa profiloitiin uudelleen. Ikääntyneiden palveluiden kanssa tehtiin aktiivista yhteistyötä peruspalveluiden osastoilta jatkohoitoon odottavien määrän vähentämiseksi, Kokonaiskuvassa odottajien määrää on saatu hillittyä. Hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden vajeiden vuoksi osastohoidossa on ollut vuoden aikana osastojen osa- ja kokonaissulkuja.

Työikäisten sosiaalipalveluissa toimii kolme keskitettyä palveluohjausyksikköä vastaten kaikkien uusien työikäisten asiakkaiden matalan kynnyksen ohjauksesta ja neuvonnasta. Vuonna 2025 tapahtuneet sosiaaliturvaan liittyvät leikkaukset näkyvät esimerkiksi yleisessä asumistuessa ja työttömyysturvassa. Edellä mainitusta syystä täydentävän ja ehkäisevän toimentulotuen ruokakuntamäärissä on ollut hienoista kasvua. Työikäisten sosiaalipalveluissa kilpailutettiin asumispäivystys vuoden 2025 aikana. Kuntouttavien sosiaalipalveluiden tuottamista on tarkasteltu tuottavuuden ja kustannustehokkuuden näkökulmasta. Työikäisten sosiaalipalveluissa on lisätty sähköisten asiointikanavien käyttöä. Palveluyksikkö on osallistunut R5 palvelurakennemuutoksen valmisteluun. Työikäisten sosiaalipalveluihin kohdentuu mittavasti erilaisia lainsäädäntömuutoksia, mm. toimeentulotukilain, kuntouttavan työtoiminnan lain ja sosiaalihuollon palveluvalikoiman uudistamistyön myötä. Lainsäädännön muutosten vaikutuksia palvelutuotantoon on pyritty ennakoimaan mahdollisuuksien rajoissa vuoden 2025 aikana.

Mittaristo

Organisaatiotas	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita	Toteuma 1-12/2025
Sote-keskus	<ul style="list-style-type: none"> Kiireettömän hoitoon pääsyn varmistaminen lain sääätmissä rajoissa. Edistää terveyttä ja ekkäistä kansansairauksia. Vahvistaa peruspalveluiden palvelutarjontaa ja hoidonporrastusta. 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitoon pääsyn toteutumisaika (odotusaika) hoidon tarpeen arvioinnista (14 vrk) - 3 kk hoitotakuun toteutuminen COC-indeksi (hoidon jatkuvuus) Etäpalveluiden käytön % osuus kaikista käynneistä. Etävastaanottojen %-osuus kaikista vastaanotoista Lähetteen määrä erityispalveluihin 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakassegmentaation käyttöönotto ja aktiivinen hyödyntäminen. Yhtenevän palvelutarpeen arvon kehittäminen ja käyttöönotto. Vastaanoton toimintamallien vertaaminen ja tarvittaessa yhdenmukaistaminen. Käytettävissä olevien resurssien hyödyntäminen alueellisesti. Hoitoketjujen ja Käypä hoito -suositusten yhteneväisen käytön lisääminen koko hyvinvointialueella. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita. Talous on tasapainossa. 	<p>Hoitoon pääsyn toteutumisaika (odotusaika) hoidon tarpeen arvioinnista (14 vrk) 15,0 vrk.</p> <p>3 kk hoitotakuun toteutuminen 25 vrk.</p> <p>Etäpalvelujen käytön %-osuus kaikista käynneistä 30,3 %.</p> <p>Etävastaanottojen %-osuus kaikista vastaanotoista 16 %.</p> <p>Lähetteen määrä erityispalveluihin oli 32 867.</p>
Työikäisten sosiaalipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Edistää asiakkaiden itsenäistä selviytymistä Vastata asiakkaiden akuutteihin ennakkoimattomiin taloudellisiin tarpeisiin. Varmistaa henkilöstöresurssin riittävyys laadukkaan ja vaikuttavan suunnitelmallisen sosiaalityön tuottamiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Harkinnanvaraista toimeentulotukea (ehkäisevä ja täydentävä) saaneet kotitaloudet (lkm) Asiakasmäärä/ suunnitelmallisen sosiaalityön sosiaalityöntekijä (60) Etävastaanottojen määrä/kk 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaisen selvitystyön kehittäminen. Moniviranomaistyön ja moniammatillisen työskentelyn sekä ennaltaehkäisevän työnteon kehittäminen. Henkilöstöresurssin kohdentaminen siten, että eri työntekijöiden ammattitaitoa voidaan hyödyntää parhaiten palveluprosessin eri kohdissa. Muistutuksiin ja kanteluihin vastataan 4 viikon kuluessa asian vireilletulosta ja niiden sisältöä seurataan. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita. Talous on tasapainossa. 	<p>Harkinnanvaraista toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä on 4 062.</p> <p>Asiakasmäärä suunnitelmallisessa sosiaalityössä on keskimäärin 57 asiakasta/sosiaalityöntekijä.</p> <p>Etävastaanottojen määrä on toteumakaudella 1 567.</p>
Osastopalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Ratkaista akuutti tervetsongelma ja/tai tasapainottaa pitkäaikaissairaus niin, että potilas pystyy odotettavissa olevan toimintakykynsä mukaisesti mahdollisimman omatoimiseen ja osallistuvaan arkeen. Kehittää perus- ja vaativan tason osastokuntoutusta Kehittää elämän loppuvaiheen arvokasta hoitoa 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitojaksot ja -päivät (lkm) Hoidetut asiakkaat (lkm) Hoitojakson keskipituus (12 vrk) HILMOon raportoidut hoidon aikaiset haittatapahtumat 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen palvelujärjestelmän yhteensovittamiseksi ja sujuvoittamiseksi erikois- ja perus- palveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Hoitotyön resurssien riittävyden edistäminen työtehtäviä tarkentamalla ja muiden ammattiryhmien sekä kolmannen sektorin tuella. Potilastyössä olevien terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatillisen osaamisen vahvistaminen perehdytyksen sekä täydennys- ja jatkokoulutuksen avulla. Osastojaksojen vaikuttavuuden parantaminen ja seuranta. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa. 	<p>Hoitojaksot 9 326 ja hoitopäivät (netto) 133 523</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoidetut asiakkaat 6 037 Hoitojakson keskipituus 16,8 HILMOon raportoidut hoidon aikaiset haittatapahtumat 0

Erityispalvelut

Erityispalvelujen osastotoimintaa koskevissa rakenneuudistuksissa on ollut painopisteenä työtapojen ja toimintaprosessien uudistaminen erityis- ja peruspalvelujen vuodeosastojen välillä erityisesti keskisellä alueella. KYS Puijon sairaalassa otettiin syksyllä 2025 käyttöön Uuden Sydämen kolmannen vaiheen uudistetut tilat. Muutot peruskorjattuun rakennukseen toteutettiin marras-joulukuussa 2025, jolloin keskisen alueen peruspalveluiden osastot (Harjulan Sairaala) muuttivat peruskorjattuihin ja uudistettuihin tiloihin. Yhdessä peruspalvelujen osastotoiminnan sekä ikääntyneiden kotiutusyksikön ja kotisairaalan kanssa optimoidaan potilaan jatkohoitoon liittyvää tarvetta ja jatkohoitopaikkaan ohjautumista. Lisäksi yhteistyön syventämistä sekä toimintojen integroitumista erityis- ja peruspalveluiden sekä muiden toimialojen välillä on edistetty, josta esimerkkinä mm. palliatiivisen osaston toiminta Puijon sairaalan tiloissa.

Erityispalveluiden operatiivisilla aloilla vuoden 2025 tavoitteena oli operatiivisilla aloilla tehostaa omaa leikkaustoimintaa prosesseja uudistamalla, sekä lisätä lyhytjälkihoitoisen kirurgian määrää ja samalla mahdollistaa YTA tasoinen raskaampi kirurgia hoidon porrastuksen mukaisesti. Samalla hoitovelan eli >6 kk hoitoa odottaneiden jononpurkua on toteutettu lisäämällä lyhytjälkihoitoisen kirurgian volyyymiä sekä osin ylityönä ja ostopalveluna.

Toiminnan volyymit hoidettujen henkilöiden, läheteiden, toimenpiteiden, hoitopäivien ja hoitajaksojen osalta ovat taulukossa 1. Verrattuna vuoteen 2024 hoitajakset ovat laskeneet -7,3 prosenttia ja nettohoitopäivät -2,6 prosenttia. Leikkaustoimenpiteiden määrä on kasvanut +13,8 prosenttia, joista lyhytjälkihoitoisen kirurgian osuus on 9513 leikkausta (kasvua edelliseen vuoteen +13 prosenttia).

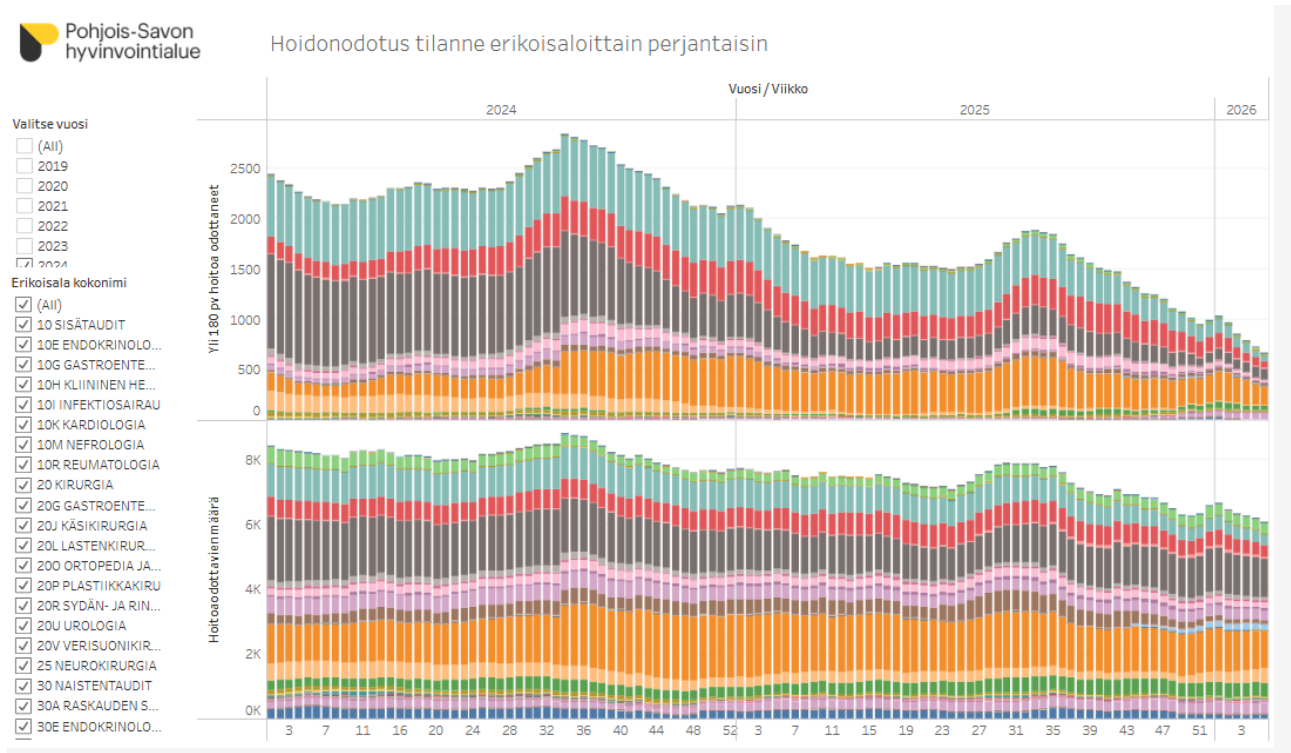
Taulukko 1.

Erityispalvelut	1-12/2025	1-12/2024	Muutos	
			€	%
Hoidetut henkilöt	123 926	108 951	14 975	13,7
Lähteet	84 739	86 206	-1 467	-1,7
Leikkaukset	21 908	19 255	2 653	13,8
Nettohoitopäivät	163 128	167 498	-4 370	-2,6
Hoitajakset	31 183	33 640	-2 457	-7,3

Lähde: Tableau 20.2.2026

Pohjois-Savon hyvinvointialue on ollut vuodesta 2024 lähtien Valviran (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirasto) valvonnassa erikoissairaanhoidon kiireettömän hoitoon pääsyn puutteiden osalta (hoitovelka). Valvira määräsi 8.10.2025 antamallaan päätöksellä (Dnro V/15042/2025) Pohjois-Savon hyvinvointialueen järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaiseksi 30.4.2026 mennessä. Valvira velvoittaa hyvinvointialueen noudattamaan määräystä 1 200 000 (miljoona kahdensadantuhannen) euron sakon uhalla. Kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyssä yli 6 kk hoitoa odottaneiden määrä onkin saatu vuoden 2025 loppuun mennessä merkittävästi laskemaan (Kuva 1 ylempi graafi) ja todennäköisesti hoitotakuu saavutetaan asetettuun määräaikaan mennessä.

Kuva 1. Hoitotakuun mukainen odotus, jonot viikoittain (kuvaaja) (v. 2024 - viikko 6/2026; hoitotakuun ylitykset, ylempi graafi)

Ydinyksiköissä lonkan ja polven tekonivelleikkausjono ja käsikirurgian leikkausjono saatiin aktiivisilla jonopurkutoimilla laskuun; pahimmillaan yli 900 tekonivelpotilaan hoitotakuun ylitysjono saatiin lyhennettyä noin sataan ja käsikirurgian hoitotakuun ylitysjono reilusta kolmestasadasta noin viiteenkymmeneen. Tästä suurin osa selittyi oman toiminnan tehostamisella: lyhytjälkihoitoisen kirurgian määrän lisäämisellä sekä käytössä olevien leikkaussalien määrän lisäämisellä sisäisillä resurssien siirroilla. Jonoja on purettu vähäisemmässä määrin käyttämällä myös ostopalveluita, joista ennakoidaan luovuttavan Ydinyksikköjen leikkaustoiminnassa (kattaa sydän- ja rintaelinkirurgian, verisuonikirurgian, neurokirurgian ja tukielinkirurgian) kokonaan kevään 2026 aikana kun on päästy hoitotakuuseen. Kuvantamiskeskuksessa radiologisen diagnostiikan annettussa menoraamissa pysyminen on edellyttänyt muutoksien tekemistä kuvantamisen palveluverkkoon ja -tarjontaan vastaamaan käytettävissä olevia taloudellisia resursseja. Muutosten myötä odotusaika joidenkin kuvantamismuotojen, kuten magneettikuvausten, osalta on pidentynyt.

Operatiivisessa yksikössä maha-suolikanavan leikkauksien (gastrokirurgian) hoitotakuun ylittävää jonoa on saatu jonopurkutoimin lyhenemään 521 potilaasta 147 potilaaseen ja samaan aikaan kokonaisjono on lyhentynyt n 900 potilaasta 420 potilaaseen.

Silmätautien jono on lyhentynyt niin, että yli 6 kuukautta jonottaneiden määrä on vähentynyt noin 500 potilaasta noin 280 potilaaseen. Kokonaisuudessaan jonossa olleiden potilaitten määrä on vähentynyt 1900 potilaasta 1300 potilaaseen. Silmätautien jonotilanteen hidastuminen selittyy suurelta osin YTA alueelta tulevasta kasvavasta kysynnästä. Silmätautien tuotannollisen kapasiteetin nostaminen on edellytys jonotilanteen hallintaan, mikäli ulko-HVA kysyntä säilyy korkealla tasolla. Silmätautien järjestämistä YTA-tasolla arvioidaan paraikaa erillisenä selvityksenä, jonka tukena toimii ulkopuolinen konsulttitoimisto. Selvityksen jälkeen tullaan arvioimaan silmätautien palvelurakenteen sekä sitä koskevan YTA-sopimuksen

muutostarpeita vuoden 2026 aikana. Muiden erikoisalojen jonoja on pystytty hallitsemaan ja lyhentämään siten, että niissä hoitotakuu pääosin toteutuu.

Lääkinnällisissä palveluissa vuonna 2025 pystyttiin pysymään lähes hoitotakuussa (noin 65 hoidontarpeen arviota yli 3 kuukautta odottaneita on endokrinologiassa ja gastroenterologiassa) mutta sen eteen tehtiin suunnitelmallisia muutoksia, mm. PYT-työtä gastroenterologian ja endokrinologian aloilla. Hoitajaksoja vuodeosastoilla oli yli 5700 vuodessa, tarve on jatkunut edellisen vuoden tapaan, mutta hoitajaksojen kesto on hieman pidentynyt vuodessa johtuen jatkohoitoapaikkaan pääsyn jonottamisesta huomioiden erityisesti ikääntyvä väestö. Avohoidon käynnit ja lähetteet ovat jatkuneet runsaina. Lääkinnällisten palveluiden seutupalveluiden tuottaminen on jatkunut Varkaudessa ja lisalmessa. Lääkinnällisiin palveluihin kuuluu myös hyvinvointialueen apteekki, jonka toiminta kattaa koko hyvinvointialueen. Vuonna 2025 luotiin palliativinen osasto peruspalveluiden puolelle, sen toiminta tapahtuu yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa.

Mielenterveyspalveluissa ostopalveluja on vähennetty omaa toimintaa lisäämällä. Laitosmuotoista päihdekuntoutusta tuotetaan pääosin lisalmen riippuvuusosastolla sekä puitesopimuksen mukaisesti Päihdepalvelusäätöillä. Päihdepalvelujen ostoja on pystytty vähentämään merkittävästi. Tähän on päästy siirtämällä korvaushoidot kokonaisuudessaan hyvinvointialueen tuottamaksi. Ostopalvelulääkäreiden hankintaa pystyttiin vähentämään vuoteen 2024 verrattuna.

Mielenterveyspalveluissa on pysytty vuoden 2025 aikana pääosin hoitotakuun sisällä. Neuropsykiatriset tutkimusjonot aikuispotilailla aiheuttavat ajoittain lievää ylitystä. Päätyneitä hoitajaksoja oli noin 1 900, joka oli hiukan vähemmän kuin vuonna 2024. Hoitopäivät ovat ylittyneet 8,8 %, ollen yli 32 000 hoitopäivää. Tämä suunta on toivottava, joskin aikuispsykiatristen osastopaikkojen niukkuus on ollut haasteena. Avohoidon potilaskontaktien määrä, noin 147 000 kontaktia, on kasvanut lähes 11 % verrattuna vuoteen 2024. Hoidossa olevien potilaiden lukumäärä lähes 9 500, kasvua edelliseen vuoteen 4 %.

Mielenterveys ja päihdepalvelujen uudistusohjelma R5 käynnistyi ohjausryhmä- ja työryhmätyöskentelyllä kesällä 2025. Keskeisenä uudistusehdotuksessa ovat palvelujen järjestämisen selkeyttäminen, peruspalvelujen vahvistuminen, mielenterveys- ja päihdepalveluiden perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatio ja oman toiminnan vahvistaminen sekä ostopalveluiden vähentäminen. Uusitus etenee aluevaltuuston päätökseen 23.3.2026.

Akuutissa toimeenpantiin rakenneuudistuksessa päätetyt muutokset koskien liikkuvan sairaalapaalvelujen toimintayksikön kokonaisuutta (liikkuva sairaala ja ensihoitopalvelut). Tähän sisältyi myös ensihoitopalveluissa alue-ensihoitoyksiköiden lisäys. Muutosrahoituksella toteutettu liikkuvien sairaalapaalveluiden hanke tuki muutosta. Ensihoitopalveluiden osalta hätäkeskusvälitteisten tehtävien määrä on edelleen jatkanut laskuaan ollen vuonna 2025 39 844 kpl (2024 43994 kpl). Ensihoidon palvelutasopäätöksen mukainen saatavuuden tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on kuvattu alla. Kokonaisuudessaan tavoitteisiin päästiin suhteellisen hyvin.

Ensihoitopalvelun palvelutasopäätöksen tavoitteet vuonna 2025

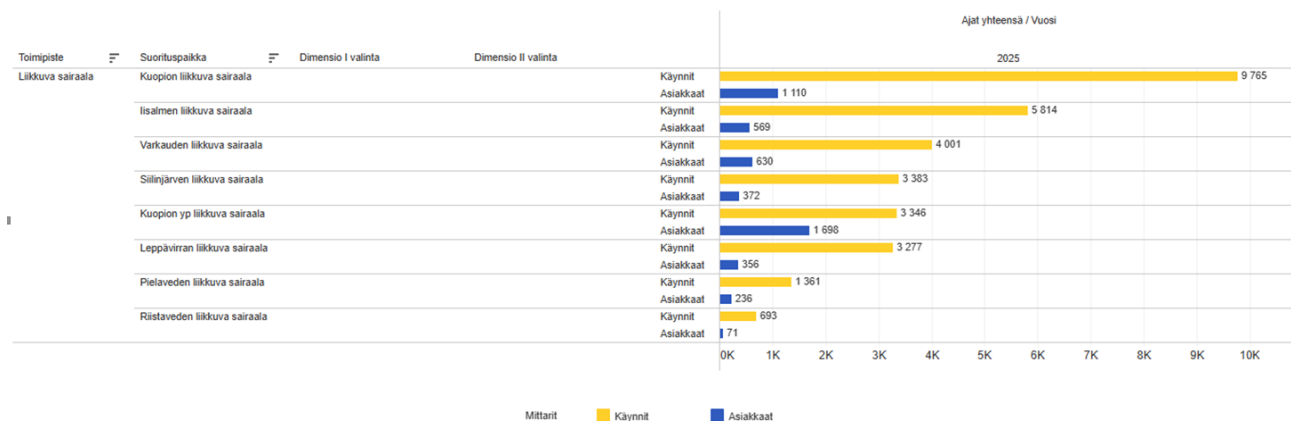
Aikatavoitteet potilaiden kohtaamiseen eri tehtäväkiireellisyysluokissa riskialueluokittain.

	A/B		C	D
	50 %	90 %	90 %	90 %
Ydintaajama	8 min	12 min	30 min	120 min
Muu taajama	10 min	25 min		
Haja-asutusalue	20 min	35 min		
Muu alue	Ei määritellä			

Palvelutasopäätöksen toteuma vuonna 2025

A- ja B-tehtävät	C-tehtävät	D-tehtävät
<p>Ydintaajama Lähtöviive: mediaani: 0:02:20 Lähtöviive: 9. desili: 0:04:49</p> <p>Saapumisviive: mediaani: 0:07:48 Saapumisviive: 9. desili: 0:12:39 Tehtävien lukumäärä: 1 480</p>	<p>Ydintaajama Lähtöviive: mediaani: 0:04:55 Lähtöviive: 9. desili: 0:10:51</p> <p>Saapumisviive: mediaani: 0:12:26 Saapumisviive: 9. desili: 0:23:49 Tehtävien lukumäärä: 3 512</p>	<p>Ydintaajama Lähtöviive: mediaani: 0:08:00 Lähtöviive: 9. desili: 0:27:15</p> <p>Saapumisviive: mediaani: 0:17:49 Saapumisviive: 9. desili: 0:45:40 Tehtävien lukumäärä: 1 375</p>
<p>Muu taajama Lähtöviive: mediaani: 0:02:41 Lähtöviive: 9. desili: 0:05:43</p> <p>Saapumisviive: mediaani: 0:09:51 Saapumisviive: 9. desili: 0:22:59 Tehtävien lukumäärä: 4 796</p>	<p>Muu taajama Lähtöviive: mediaani: 0:05:07 Lähtöviive: 9. desili: 0:11:29</p> <p>Saapumisviive: mediaani: 0:14:23 Saapumisviive: 9. desili: 0:32:22 Tehtävien lukumäärä: 10 000</p>	<p>Muu taajama Lähtöviive: mediaani: 0:08:21 Lähtöviive: 9. desili: 0:27:57</p> <p>Saapumisviive: mediaani: 0:21:19 Saapumisviive: 9. desili: 0:51:54 Tehtävien lukumäärä: 4 336</p>
<p>Asuttu maaseutu Lähtöviive: mediaani: 0:02:54 Lähtöviive: 9. desili: 0:06:03</p> <p>Saapumisviive: mediaani: 0:20:41 Saapumisviive: 9. desili: 0:35:50 Tehtävien lukumäärä: 1 580</p>	<p>Asuttu maaseutu Lähtöviive: mediaani: 0:05:17 Lähtöviive: 9. desili: 0:11:54</p> <p>Saapumisviive: mediaani: 0:27:23 Saapumisviive: 9. desili: 0:47:18 Tehtävien lukumäärä: 2 641</p>	<p>Asuttu maaseutu Lähtöviive: mediaani: 0:08:40 Lähtöviive: 9. desili: 0:29:25</p> <p>Saapumisviive: mediaani: 0:36:01 Saapumisviive: 9. desili: 1:10:29 Tehtävien lukumäärä: 947</p>

Liikkuvan sairaalan toiminta laajentui vuoden 2025 aikana rakenneuudistuksessa suunniteltuun kokonaislaajuuteen. Vuonna 2026 toteutetaan alueellinen resurssien uudelleen kohdentaminen. Liikkuvan Sairaalan kokonaisvolyymit on kuvattu alla alueittain.

Päivystyksen toimintayksikössä 116117 Päivystysapu otettiin omaksi toiminnaksi 2/2025 alkaen, perustuen taloudelliseen arvioon ja toiminallisesti parempaan integroitumiseen koko päivystyksellisen palvelun kokonaisuuteen. Tätä muutosta tuettiin muutoshankkeella. Muutos saatiin toteutettua hallitusti ja vuoden 2025 lopussa toiminta oli jo vakiintunut. Koko vuoden aikana vastattiin 70 000 puheluun, joista 61 000 puhelua oli päivystysapuun kuuluvia ja kirjattiin osaksi potilaskertomusta. KYS Päivystysyksikön käyntimäärät olivat 42 353 kpl vuonna 2025 (2024: 43 855 kpl), vähennystä -3 %. Varkaudessa potilastietojärjestelmän vaihdoksen takia vertailu ei vuoteen 2024 ole mahdollista, mutta 3–12/2025 lääkärikäyntimäärät olivat 7 597 kpl. lisälmissä lääkärillä 13 040 käyntiä (vs. 2024: 13800) ja hoitajalla 6 422 käyntiä (vs. 2024 5024). Akuutti vastasi loppuvuonna 2025 Varkauden ja lisälmen yöpäivystyksen 1.1.2026 loppumiseen liittyvästä toiminnallisen muutoksen kokonaisuuden suunnittelusta. Lisäksi vuoden 2025 aikana keskisen alueen sote-keskuksesta siirrettiin ilta- ja viikonloppuvastaanoton hoitohenkilöstö osaksi päivystyksen toimintayksikköä.

Kaikkien päivystysyksiköiden toiminnassa on ollut ajoittaista ruuhkautumista jatkohoitopaikkaa odottavien potilaiden osalta. Tämä on korostunut erityisesti kesäaikana. Tähän on pyritty vaikuttamaan yhteisellä suunnittelulla palvelutuotannon välillä. Loppuvuoden aikana otettiin käyttöön peruspalveluiden keskisillä osastoilla (Uusi Sydän) ns. joustomalli, jossa erittäin ruuhkautuneessa tilanteessa osastopaikkoja voidaan väliaikaisesti lisätä.

Sosiaalitoimen päivystyksellisiin palveluihin kuuluvat Sosiaali- ja kriisipäivystys sekä Turvakoti. Sosiaali- ja kriisipäivystyksellä on ollut yhteensä 8 560 tehtävää, joista eteläisellä alueella 1 354 tehtävää, keskisellä 3 598, pohjoisella 1 848 ja osoitteettomalla alueella 1 760 tehtävää. Näistä viranhaltijapäätöksiä edellyttäviä tehtäviä on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Kiireelliset sijoitukset

1.1.-31.12.2023	130
1.1.-31.12.2024	128
1.1.- 31.12.2025	129

Toimeentulotuen päätökset

1.1.-31.12.2023	71
1.1.-31.12.2024	83
1.1.- 31.12.2025	147

Tilapäisen asumisen päätökset

2023, ei päätöksiä tässä muodossa	
syksystä 2024 alkaen	87
1.1.-31.12.2025	189

Turvakodin aikuis- ja lapsiasiakkuuksien lukumäärä yhteensä vuonna 2025 on ollut 262 asiakasta, joista lapsiasiakkuuksien lukumäärä 127 (kaikki alle 18-vuotiaat - ei erotella ennakkotilastossa). Turvakodin asumispäivät yhteensä vuonna 2025 oli 5 521 asumispäivää.

Mittaristo

Mittarit	Tavoitetaso 2025	Toteuma 1-12/2025
Ydinyksiköt		
Hoitojaksojen määrä (n)	10 000	9 493
Hoitojaksojen kesto (pv)	3,00	4,8
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5, %-osuus	60,0 %	62,26 %
PSHVA sisäiset lähetteet (n)	5 200	4 088
Lyhytjätkihoitoisen (PKL, PÄIKI, 23H) kirurgian osuus (%) leikkauksista	25,0 %	21,1 %
Yli 6 kk Hoidon odotus (n)	0	144
Operatiiviset palvelut		
Hoitojaksojen määrä (n)	11 000	10 438
Hoitojaksojen kesto (pv)	2,50	4,21
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5 %-osuus	36,0 %	36,8 %
PSHVAn sisäiset lähetteet (n)	5 100	3 600
Lyhytjätkihoitoisen (PKL, PÄIKI, 23H) kirurgian osuus (%) leikkauksista	70,0 %	64,1 %
Yli 6 kk Hoidon odotus (n)	0	452
Lääkinnälliset palvelut		
Hoitojaksojen määrä (n)	5 000	5 736
Hoitojaksojen kesto (pv)	3,6	5,70
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5 %-osuus	38,0 %	44,68 %
PSHVA sisäiset lähetteet (n)	7 100	7 744
Yli 6 kk Hoidon odotus (n)	0	21
Mielenterveys ja hyvinvointi		
Hoitojaksojen määrä (n)	2 150	1873
Hoitojaksojen kesto (pv)	7,02	13,15
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5 %-osuus	20,4 %	21,23 %
PSHVA sisäiset lähetteet (n)	1 320	1 220
Yli 6 kk Hoidon odotus (n)	0	1
Akuutti		
Hoitojaksojen määrä, päivystysosasto (n)	8 000	3 654
Hoitojaksojen kesto, päivystysosasto (pv)	1	2,59
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5 %-osuus	32,0 %	
PSHVA sisäiset lähetteet (n)	0	3 010
Päivystysyksikön läpimenoaika (min) *)		264

*) Tietoa ei ole toistaiseksi raportointityökaluilla tuotettavissa, mutta seuranta aloitetaan heti kun tieto on käytettävissä.

Sote-uudistuksen kansallisten tavoitteiden toteutuminen toimialalla

Kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja	Alueellisten peruspalveluiden turvaaminen, osittain ostopalveluita käyttäen sekä hoidon tarpeen arvioinnin yhdenmukaisuus. Erikoissairaanhoidossa hoitotakuujonojen kaventaminen.
Turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvet kaikille suomalaisille	Palvelutuotannon turvaaminen olemassa olevin resurssein.
Parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla	Saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyvät haasteet johtuvat suurelta osin henkilöstöressursista ja sen tarpeen mukaisesta kohdentamisesta.
Turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti	Onnistunut rekrytointi, organisaation pito- ja vetovoiman edistäminen
Vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin	Työikäisten sosiaalipalvelut on pystynyt vastaamaan syntyneeseen kysyntään.
Hillitä kustannusten kasvua	Hyvinvointialueitasoinen taloudellisuus- ja tuotavuusohjelma.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA30 Yleiset palvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama (%)
Toimintatuotot	163 816	164 759	164 268	-491	-0,30
Valmistus omaan käyttöön	0	0	135	135	
Toimintakulut	-668 869	-678 071	-680 791	-2 720	0,4
Toimintakate	-505 053	-513 312	-516 387	-3 075	0,6

Peruspalvelut

Peruspalveluiden osalta toimintatuotot ylittivät talousarvion noin miljoonalla eurolla. Maksutuottoja kertyi talousarvion mukaisesti, edelliseen vuoteen kasvua oli noin kymmenen prosenttia (10 %). Myyntituottojen kasvua selittää kotolain mukaisten korvausten tulokertymä.

Toimintakulujen kasvu säilyi maltillisena toteutuen alkuperäisen talousarvion mukaisesti. Henkilöstökulut kasvoivat edellisestä vuodesta 3,2 miljoonaa euroa, josta 2,2 miljoonaa euroa selittyy tasausmaksun kirjaustavan muutoksesta. Palvelujen ostot säilyivät edellisen vuoden tasolla huolimatta potilasvakuutusmaksun kasvusta (1,1 miljoonaa euroa). Tarvikkeiden osalta muutettu talousarvio ylittyi 2,3 miljoonaa euroa, joka selittyy hoitotarvikejakelun kustannuksina. Peruspalveluiden sitova toimintakate jäi noin miljoona euroa alle alkuperäisen talousarvion.

Erityispalvelut

Erityispalveluiden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat ovat käsitelty palveluyksikkökohtaisesti johtuen niiden eroavaisuuksista.

Ydinyksiköt

Toimintatuotot toteutuivat yli alkuperäisen talousarvion ollen 50,3 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 3,5 miljoonaa euroa (7,5 %), joka muodostui myynnistä toisille hyvinvointialueille (+2,5 miljoonaa euroa) ja asiakasmaksutuotoista (+1 miljoonaa euroa).

Toimintakulut olivat 137,9 miljoonaa euroa, kasvaen edellisestä vuodesta 7,4 miljoonaa euroa (5,7 %) jääden kuitenkin 0,7 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion. Henkilöstökulut jäivät 0,5 miljoonaa euroa alle alkuperäisen talousarvion kasvaen vuodesta 2024 noin 9,7 % (6,5 miljoonaa euroa) selittyen tasausmaksun kirjaustapamuutoksella (1,5 miljoonaa euroa) ja valtakunnallisilla sopimuskorotuksilla. Ydinyksikköjen henkilöstömäärä väheni 1 161:stä 1 148:aan. Lomaraha- ja muita säästövapaita pidettiin aktiivisesti noin 0,4 miljoonan euron verran. Palvelujen ostot (27,3 miljoonaa euroa) kasvoivat noin 0,7 miljoonaa euroa (2,6 %) johtuen potilasvakuutusmaksujen yllättävän suuresta 1,7 miljoonan euron kasvusta, johon ei osattu varautua. Tarvikeostot (35,2 miljoonaa euroa) olivat käytännössä entisen vuoden tasoa (vain +0,3 %). Huomioiden edellä mainitut tasausmaksu ja potilasvakuutusmaksu, sitova toimintakate (-87,6 miljoonaa euroa) jäi 0,4 miljoonan euron alle alkuperäisen talousarvion (-84,8 miljoonasta eurosta).

Operatiivinen yksikkö

Toimintatuotot ylittivät hieman alkuperäisen ja muutetun talousarvion ollen 31 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuoteen verrattuna oli 3 miljoonaa euroa (11 %).

Toimintakulut 104 miljoonaa euroa, joka ylitti huomattavasti alkuperäisen menoraamin sekä myös muutetun talousarvion 2,2 miljoonalla eurolla. Kokonaismenot vuonna 2025 olivat noin 8,7 miljoonaa euroa (9,1 %) suuremmat edellisvuoteen verrattuna, mistä suurin osa selittyy henkilöstömenojen kasvulla, missä suurin yksittäinen syy on leikkauskapasiteetin lisäämisestä johtuvat menot.

Lääkinnälliset palvelut

Toimintatuotot jäivät noin 2,1 miljoonaa tavoitteesta, joka (muutettu talousarvio) oli 37,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 tilinpäätökseen verrattuna toimintatuotot jäivät noin 2,8 miljoonaa euroa vuonna 2025; vuosi 2024 olikin toimintatuottojen merkittävän nousun vuosi. Ulko-HVA myynissä voi olla toimintaan liittyviä vaihteluita, mutta merkittävää on, että vuonna 2025 ulko-HVA myynti väheni kaikille muille Itä-Suomen hyvinvointialueille, mikä saattaa osittain johtua säästöistä näillä hyvinvointialueilla. Hoidon oikea porrastaminen on jatkossa tärkeää, jotta laadukas hoito voidaan turvata koko Itä-Suomen alueella. Menot nousivat noin 1,3 miljoonalla eurolla muutettuun talousarvioon verrattuna (123,1 miljoonaa euroa) ja vain 1,3 % vuoden 2024 tilinpäätökseen verrattuna, mikä johtui pääosin henkilöstökulujen noususta palkan korotusten vuoksi ja henkilöstösiirtojen takia sekä palvelujenostoissa ostetun laitoshoidon lisääntymisestä erityisesti lasten ja nuorten keskuksessa. Palvelujen ostoissa muutettu talousarvio ylittyi 1,7 miljoonalla eurolla. Palvelujen ostoissa on vuosittaista vaihtelua. Materiaalikulussa saavutettiin merkittävää säästöä vuonna 2025 (-10 % verrattuna tilinpäätökseen 2024), ja näiden kulujen kasvu on saatu taitettua. Tuottavuustoimien säästötavoitteissa onnistuttiin kokonaisuutenakin erinomaisesti.

Mielenterveyspalvelut

Vuoden 2025 kokonaistuloissa kasvua vuoteen 2024 oli 5,3 %. Toimintatuotot toteutuivat 2 % yli muutetun talousarvion ollen 3,8 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueen ulkopuolinen myynti 1,3 miljoonaa euroa toteutui muutettuun talousarvioon nähden 100 prosenttisesti pysyen vuoden 2024 tasolla. Maksutuotoissa kasvua vuoteen 2024 oli 2,9 %.

Toimintakuluissa alitusta muutettuun talousarvioon nähden tuli noin 600 000 € ja se selittyy henkilöstökulujen alittumisella. Vuoteen 2024 verrattuna toimintakulujen kasvu oli maltillista ja

kulut kasvoivat vain noin 290 000 €. Henkilöstökuluissa kasvua vuoteen 2024 oli noin 2 miljoonaa euroa, mikä selittyy osin palkkaratkaisuilla sekä tasausmaksun kirjaustavan muutoksella. Palvelujen ostot toteutuivat kokonaisuudessa muutetun talousarvion mukaisesti. Palveluiden ostot vähenivät vuoteen 2024 noin 1,6 miljoonaa euroa. Asiakaspalveluiden ostot vähenivät noin 1,2 miljoonaa euroa ja siitä 700 000 € kohdistui päihdepalveluostoihin. Tämä mahdollistui oman toiminnan lisäämisellä. Muiden palveluiden ostot vähenivät 400 000 € verrattuna vuoteen 2024. Ostopalvelulääkäreiden kustannukset vähentyivät 600 000 € edelliseen vuoteen verrattuna. Aineet ja tarvikkeet ylittyivät 3 % muutettuun talousarvioon nähden, mutta vuoteen 2024 vähennystä tuli 53 000 €.

Akuutti

Akuutin vuoden 2025 tilinpäätöksessä verrattuna vuoden 2024 tilinpäätökseen on kasvua menojen osalta 1,75 miljoonaa euroa (3,6 %). Menojen osalta kasvua on erityisesti ollut henkilöstömenoissa (1,9 miljoonaa euroa). Erityisesti kesäaikaan päivystysyksikössä (KYS) henkilöstöä jouduttiin kutsumaan lisä- ja ylitöihin jatkohoitoa odottavien potilaiden hoidon turvaamiseksi. Ensihoitopalveluissa vuoden 2025 alussa työaikaan liittyvä paikallissopimuksen loppuminen johti kolmivuorotyöhön ja merkittävään poissaolojen kautta tarvittavaan lisä- ja ylitöihin. Palveluiden ostoissa alitettiin tilinpäätös 2024 ja aineissa/tarvikkeissa oli hyvin maltillinen kasvu. Maksutuotot kasvoivat 0,3 miljoonaa euroa ja myyntituotot laskivat 0,1 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2024 tilinpäätökseen. Talouden sopeuttamista haastoivat lukuisat toiminnalliset muutokset ja toimialojen väliset määrärahasiirrot 2024 lopussa ja vuoden 2025 alussa (ensihoitopalvelu ja liikkuva sairaala).

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/htv	Vaihtuvuus (%)
Yleisten palvelujen toimiala	6008	5802	4334	16,01	6,3 %
Peruspalvelut	1704	1659	1261	18,06	6,0 %
Erytispalvelut	4296	4135	3068	15,22	6,5 %

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

Hyvinvointialueen henkilöstön toteumaa 2025 on kuvattu edellä kohdassa 1.1.6. Yleisten palveluiden osalta sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön henkilötyövuosien määrä kasvoi 156 htv:n verran vuonna 2025, pääasiassa johtuen toiminnallisista ja palvelurakennemuutoksista sekä niiden takia toteutetuista henkilöstösiirroista toimialojen välillä (kts. kohta 1.1.6.).

Henkilöstön osalta on noudatettu tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaisia tavoitteita ja ohjeistusta. Sairauspoissaolot ovat hiukan kasvaneet tarkasteltaessa yleisten palveluiden toimialaa kokonaisuutena (sairauspoissaolopäivät/henkilö v. 2024 -> 2025, 12,6 -> 16,01 päivää). Henkilöstön saatavuuteen ja henkilöstön poissaoloihin liittyvät ongelmat ovat vaikuttaneet kyvykkyyteen tuottaa tarpeen mukaisia palveluita. Hoitohenkilökunnan osalta saatavuus on vaikuttanut eniten osastotoimintaan ja lääkäreiden osalta perusterveydenhuoltoon ja psykiatriaan.

2.2.1.8. Ikääntyneiden palvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Ikääntyneiden toimialan periaatteena on tukea ikääntyneiden mahdollisuutta elää arvokkaasti, turvallisesti ja omatoimisesti kotona oikea-aikaisilla ja riittävillä palveluilla sekä järjestää tarpeen mukaan ympärivuorokautista asumista ja hoitoa. Palveluja tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna sekä palvelusetelillä. Lähtökohtana on asiakkaan kotona asuminen ja palveluiden järjestäminen kotiin tai kodinomaiseen ympäristöön elämän loppuun saakka. Lääketieteellinen hoito ja konsultaatiot, lyhytaikaisjaksot, kuntouttavat arviointijaksot sekä kuntoutus tukevat kotona asumista. Palvelutarpeen arvioinnissa keskeistä on asiakkaan kokonaisvaltainen tilanteen arviointi palveluohjauksellisella toimintatavalla ja käyttämällä arvioinnin tukena luotettavia toimintakykymittareita. Palveluissa keskeistä ovat ennaltaehkäisevät, ennakoivat sekä toimintakykyä ja osallisuutta vahvistavat toiminnot. Pohjois-Savon väestö ikääntyy. Käytännössä yli 75- vuotiaiden ikäluokka kasvaa vuosittain yli 1 000 ikäihmisellä. Ikääntymiskehityksen aiheuttama palvelutarpeen kasvu aiheuttaa merkittävän uuden vuosittaisen noin 7 miljoonan euron kustannuspaineen.

Toiminta ja sen painopisteet

Toimialan keskeiset painopisteet ja panostukset liittyivät vuoden 2025 aikana palvelurakenteen keventämistavoitteen lisäksi palvelujärjestelmätyön (reformi 2) tavoitteiden saavuttamiseen, mikä käytännössä tarkoitti jonojen hallintaa ja ennaltaehkäiseviä toimintamalleja, joiden tavoitteena on hoivan tarpeen väheneminen pitkällä aikavälillä.

Hyvinvoinnin edistämisen työtä tehtiin yhteistyössä kuntien, seurakuntien ja kolmannen sektorin kanssa Etsivä vanhustyö -verkoston rakenteissa, joita alueelle muotoutui kolme (etelä, keskinen ja pohjoinen). Verkosto mahdollistaa asiakaskohtaisen ohjautumisen alueella toimivien yhteistyötahojen piiriin ja löytämään yksilöllisiä ratkaisuja vastata muun muassa yksinäisyyden kokemukseen. Kumppanuusavustusten kautta verkoston piiriin on saatu lisää toimijoita.

Uusien geriatrinen poliklinikoiden toimintamalli saatiin vakiinnutettua koko hyvinvointialueelle vuoden aikana. Matalan kynnyksen muistidiagnostiikan jonot saatiin purettua, mutta viiveitä ensikäynneille aiheuttivat radiologian kuvantamisviiveet. Geriatrisen kuntoutustoiminnan yhtenäistäminen ja kehittäminen käynnistyi. Lääkäreiden rekrytoinnissa onnistuttiin, minkä myötä iäkkäiden lääkärintyön laajentamisen toimeenpano eteni virka-ajan ja päivystystyön osalta. Myös omatyöntekijöiden osuutta ja roolia osana asiakasohjausta vahvistettiin. Edellä kuvattujen uusien toimenpiteiden ja resurssien hyödyt realisoituvat pääosin tulevien vuosien aikana.

Yhteisöllisen asumisen rakentumista on edistetty hyväksymällä kumppanuussopimusmalli, jonka pohjalta ensimmäiset yksiköt käynnistyvät loppuvuoden aikana. Palveluseteliasiakkudet yhteisöllisessä asumisessa ovat myös lisääntyneet, kuten myös palvelusetelitoimijoiden määrä. Asiakkaiden tunnistaminen uuteen palveluun vaatii edelleen uuden oppimista. Perhehoidon osuutta palveluiden järjestämistapana on vahvistettu. Toimintavuoden aikana on koulutettu uusia perhehoitajia ja lisätty ammattilaisten ymmärrystä perhehoidosta. Kiertävän perhehoidon kohdentamista muita palveluita korvaavana tunnistetaan ja toiminta laajenee vähitellen.

Teknologisten ratkaisujen käyttöönotto kotihoidossa on edistynyt. Teknologian käytön merkittävällä lisäämisellä onnistuttiin hillitsemään kustannusten kasvua sekä parantamaan palveluiden saatavuutta. Peittävyudet vuoden lopussa: lääkeautomaatit 27 % (v. 2024: 18 %), etähoiva 16 % (v. 2024: 15 %), etäryhmätoiminta 14 % (v. 2024: 10 %). Kotiutusyksikön toiminta on laajentunut koko hyvinvointialueitasoisiksi. Toiminta on näkynyt kotiuttamisen viiveiden lyhenemisenä. Osana oikea-aikaisen ja turvallisen kotiutumisen kokonaisuutta on valmisteltu ikääntyneiden palveluiden koordinaatiokeskusta, jonka toiminta käynnistyy vuoden 2026 alussa.

Ympäri vuorokautisessa asumisessa alkuvuoden aikana toimeenpantiin uusi henkilöstömitoitus yksikkökohtaisesti asiakkaiden RAI-arviointeihin pohjautuen.

Toimialan palvelutuotanto on toteutunut pääsääntöisesti suunnitellusti. Työntekijöiden saatavuuden suhteen tilanne on selkeästi parantunut.

Palvelujen saatavuus on parantunut vuoden aikana. Palvelutarvearvio saadaan toteutettua pääsääntöisesti lain säätämässä 7 vuorokauden aikaikkunassa, ja palvelut järjestyvät myös pääsääntöisesti 3 kuukauden aikaikkunassa. Asumispalvelupaikan järjestymisen osalta aika ylittyi vuoden vaiheessa 12 asiakkaalla (joista osalle oli jo tarjottu paikkaa). Tilanne korjautui vuoden aikana merkittävästi, vastaava yli 3 kuukautta odottajien lukumäärä vuotta aiemmin oli 80.

Keskeisimpiä vuoden aikana tehtyjä toimenpiteitä jonotilanteen helpottamiseksi olivat mm. käyttämättömien paikkojen siirtäminen keskiselle alueelle (10 paikkaa), myös palvelusetelillä tuotetun tilapäisen ympärivuorokautisen palveluasumisen määrärahoja kohdennettiin uudelleen pitkäaikaishoitoon. Näiden lisäksi muutosta tuki yhteisöllisen asumisen kapasiteetin kasvattaminen ja oman tuotannon käyttöasteen nostamiseen liittyvät toimet. Jonotilanteen käännyttyä hankalammaksi loppusyksyn aikana hankittiin 30 uutta asiakaspaikkaa osastojen tilanteen helpottamiseksi. Toimintavuoden aikana tehtiin ympärivuorokautisen asumisen kilpailutus, joka toimeenpannaan alkuvuonna 2026.

Ympäri vuorokautista palveluasumisen paikkaa odottavien määrä oli vuoden vaihteessa 149. Kun asumispaikanjärjestelyyn liittyy väistämättä viiveitä, vastaa vuoden vaihteen tilanne lähes järjestelyjonoa, kun huomioidaan, että kuukausittain 80–90 asiakasta saa uuden asumispalvelupaikan. Vuosi sitten vastaava jono oli 221 asiakasta.

Keskeinen tavoite toimintavuonna oli varmistaa palveluiden yhdenvertaisuus hyvinvointialueitasoisesti. Painopisteenä toimintavuonna oli varmistaa kotiin järjestettävien palveluiden ensisijaisuus ja kehittää palvelutuotantoa tunnistamaan ennakoiden kotona asumista vaarantavia tekijöitä.

Toinen keskeinen toiminnallinen tavoite talousarviovuonna on ollut palveluiden oikea-aikaisuus eli jonojen hallitseminen sekä asiakasvirtauksen prosessien nopeuttaminen. Korjaavat toimenpiteet liittyen asumispalvelupaikan odottamiseen vaihtelivat alueellisesti. Korkean peittävyuden alueella asukkailla tuli varmistaa kotihoidon jatkuvuus ja matalan peittävyuden alueella turvata riittävät asumispalvelupaikat. Jonojen hallinnassa edistyi toimintavuonna merkittävästi.

Harjulan terveydenhuollon osastot siirtyvät KYS Kampukselle loppuvuoden aikana. Samalla loppui ikääntyvien palveluiden Harjulan laitoshoidon yksiköiden toiminta. Toimintaa ajettiin alas noin 2 vuoden ajan. Laitoshoidon päättyessä palvelun piirissä olleille asiakkaille järjestettiin ympärivuorokautisen hoivan paikat ostopalveluna.

Sote-uudistuksen kansallisten tavoitteiden toteutuminen toimialalla

Kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja	Pirstaleisen järjestämisvastuun korvaantuminen hyvinvointialueatasoisella järjestämisvastuulla turvaa palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja niiden laadukkaan kehittämisen. Kehitys mahdollistaa terveys- ja hyvinvointierojen kaventumisen pidemmällä aikavälillä. On edistytty merkittävästi tavoitteen suhteen
Turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille	
Parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla	Työvoiman saatavuus ongelma on helpottanut, mutta todennäköisesti vain väliaikaisesti. Hyvinvointialueatasoinen järjestämisvastuu antaa kuntopohjaista rakennetta paremmat valmiudet tilanteen hallintaan.
Turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti	
Vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin	Toimialaan vaikuttavat keskeisimmät yhteiskunnalliset muutosajurit ovat väestön ikääntymiskehitys ja henkilöstön saatavuus pitkällä tähtäimellä sekä taloudellinen tuottavuusvaade. Haasteeseen vastataan strategisella suunnittelulla.
Hillitä kustannusten kasvua	Toimialan kustannuskehitys on ollut matalampi kuin ikääntymiskehityksen aiheuttama kustannuspaine ja yleinen kustannus- ja palkkakehitys antaisivat olettaa.

Toiminnan tavoitteet tai toimenpiteet

Keskeinen toimialat ylittävä tavoite on vaikuttaa raskaampien palvelujen kysyntään eli käytännössä hoivan tarpeeseen. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää käytännössä toimialat ylittävää toimintakyvyn ylläpidon ja kuntoutumisen erityishuomiointia. Toinen keskeinen toimialat ylittävä tavoite on jonoutumisen hallinta. Peruseriaatteet määriteltiin reformi 2:n valmistelussa (Osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palveluiden uudistus), joka hyväksyttiin valtuustossa 17.6 2024. Keskiössä on edelleen kotihoidon ja kotiutusyksikön kyvykkyys ottaa asiakkuuksia vastaan, jotta hoitajaksot eivät pidenny epätarkoituksenmukaisesti tilanteissa, joissa kotiutumiseen tuki on välttämätön.

Rakennetavoite ilmaistaan suhteellisena osuutena yli 75-vuotiaista, jotka ovat palvelujen piirissä. Palvelustrategiassa on määritelty tavoitetasot peittävyyksille toiminnoittain.

Palvelustrategiassa lähtökohtana ovat toimintakykyä ja kotona asumista tukevat palvelut, mikä käytännössä tarkoittaa kevyttä avohoitopainotteista palvelujen järjestämistä. Käytännössä tämä tarkoittaa ympärivuorokautisen hoivan peittävyuden pienentämistä, kotihoidon palvelujen peittävyuden turvaamista ja teknologian lisääntyvää hyödyntämistä palvelumuotona.

Mittarit	Tavoitetaso 2025	Toteuma 1-12/2025
Omaishoidon piirissä olevat, % yli 75-v.	4,5	4
Perhehoidon asiakasmäärä ikääntyneissä	150	16
Yli 75 v. %-osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Ympäri vuorokautinen asuminen	6,5	6,9
Yli 75 v. %-osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Yhteisöllinen asuminen	0,5	0,3
Yli 75 v. %-osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Laitoshoido	0,1	0
Säännöllisten kotihoidon peittävyys yli 75-v.(kumulatiivinen)	16,0	12,4

Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita	Toteuma 1-12 /2025
<ul style="list-style-type: none"> • Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen. • Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. • Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. • Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. • Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. • Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita. • Talous on tasapainossa. 	<p>Toimialan keskeisin strateginen asiakirja on ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma. Suunitelmalla vastataan hyvinvointialueen strategisiin tavoitteisiin. Valmistelu etenee ja asiakirja saataneen valtuustokäsittelyyn kesään 2026 mennessä. Tulevaisuuden palvelutarpeen hallitsemiseksi keskeistä on onnistua ennalta ehkäisevissä ja toimintakykyä ylläpitävissä tavoitteissa.</p>

Säännöllisen kotihoidon (kumulatiivinen) tavoite 16 % sisältää myös perhehoidon noin 1 % peittävyystavoitteen ja yhteisöllisen asumisen noin 2 % peittävyystavoitteen. Säännöllisen kotihoidon osuudeksi jää noin 13 %. Säännöllinen kotihoito toteutui hieman ao. tavoitetta alemmalla tasolla (12,4 %).

Kevyempien korvaavien palvelujen peittävyys kasvu toteutui tavoitetta hitaammin varsinkin yhteisöllisen asumisen ja perhehoidon osalta. Näiden palveluiden kokonaismerkitys palveluiden järjestämistapana nähdään vuoden 2026 aikana. Yhteisöllisen asumisen rakenteiden ylösnostamista vaikeutti kansallisen ohjauksen monitulkintaisuus.

Kun perhehoitoa tarkastellaan kuukausitasolla, niin joulukuussa 2025 palvelun piirissä oli perhekoodissa 16 pitkäaikaista ja 44 lyhytaikaista asiakasta, sekä 39 kiertävän perhehoidon asiakasta. (peittävyys 0,3 %)

Omaishoito toteutui hieman tavoitetasoa alemmalla peittävyystasolla. Laitoshoidon alasajo toteutui suunnitellusti. Laitoshoidon palvelun piirissä on yksittäisiä asiakkaita (vaikeasti käytösoikeisille suunnattu yksikkö).

Ympäri vuorokautinen asuminen toteutui suunniteltua laajempaan. Loppuvuonna tehty asiakaspaikkojen lisäys näkyy peittävyyskasvuna.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA51 Ikääntyneiden palvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama (%)
Toimintatuotot	61 532	64 222	64 306	84	0,1
Toimintakulut	-305 893	-305 753	-305 263	490	-0,2
Toimintakate	-244 362	-241 531	-240 957	574	-0,2

Vertailtaessa talouden toteumaa alkuperäiseen talousarvioon menot toteutuivat hieman arviointua pienempinä ja tulot ylittivät selkeästi alkuperäisen talousarvion.

Keväällä kiristettyyn talousarvioon nähden menot ylittyivät 2,3 miljoonaa euroa ja tulot 2,8 miljoonaa euroa eli katetasolla tulos toteutui 0,5 miljoonaa euroa parempana.

Tarkasteltaessa talouden toteumaa syksyllä tehtyyn muutostalousarvioon nähden, voidaan todeta talouden toteutuneen muutetun talousarvion mukaisesti ollen katetasolla 0,6 miljoonaa euroa parempi.

Kulueristä voidaan todeta henkilöstömenojen reilu 5 %:n kasvu, joka selittyy palkankorotuksilla, kun henkilöstö määrässä ei ollut oleellisia muutoksia. Palveluiden ostot ja avustukset toteutuivat samalla tasolla kuin vuonna 2024. Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa saavutettiin noin 1 miljoonan euron säästö, vastaavasti muiden toimintakulujen kasvu oli noin 1 miljoonaa euroa.

Kun kokonaismenokasvu jää hyvinvointialueindeksin tasolle, voidaan todeta, että ikääntymiskehityksen aiheuttama laskennallinen, noin 7 miljoonan euron kustannuspaine saatiin sopeutettua keventämällä palvelurakennetta. Vaikka palvelurakenne keveni ikääntymiskehityksen verran sen rinnalla, saatiin jonotilannetta helpotettua merkittävästi, mikä näkyy hyvinvointialuetasoisessa toiminnan ja talouden tarkastelussa.

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto-työpanos	Sairauspoissaolot pv/htv	Vaihtuvuus (%)
Ikääntyneiden palvelut	3395	3152	2403	24,55	8,3 %

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

Vakituinen henkilökunta on vähentynyt vuodentakaiseen verrattuna 67 henkilöllä. Toimialan työtekijämäärä on vuoden 2025 aikana vaihdellut kuukausittain liittyen kausittaiseen sijaistarpeen vaihteluun. Sijaisten määrä kuukausitasolla on vaihdellut 783 ja 1 091 sijaisen välillä. Vuoden lopussa (joulukuussa) sijaisia oli 44 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Henkilöstön määrää tarkasteltaessa on syytä huomata, että samalla kun merkittäviä muutoksia henkilöstön määrässä ei ole tapahtunut, on ostopalveluina toteutettua kotihoitoa vähennetty ja vuokratyövoiman käyttöä hillitty. Parantunut sijaistilanne näkyy lisä- ja ylitöiden vähenemisenä. Hälytysrahaa on kulunut aiempaa vähemmän uuden ohjeistuksen myötä.

Kotiutusyksikkö on laajentunut hyvinvointialuetasoiseksi, omatyöntekijä ja lääkärihenkilökuntaa on vahvistettu. Toisaalta henkilöstömitoitus asumisessa on pienentynyt, minkä takia kokonaishenkilömäärässä ei ole merkittäviä muutoksia.

Työhyvinvoinnin näkökulmasta toimintavuoden aikana kuormitusta aiheutti yhteistoimintaprosessit ja niiden toimeenpano. Esimiestyö näyttäytyi eri tasoilla kuormittavan edelleen, eikä toimintavuoden aikana lähijohdon työkuormaa saatu kevennettyä tavoitteen mukaisesti. 5-tason lähijohtamisen yt-prosessi loppuunsaatettiin toimintavuoden aikana.

Vertailtaessa toteumaa edelliseen vuoteen, voidaan todeta sairauspoissaolojen lisääntyneen 2,7 %. Sairauspoissaolojen määrää on pyritty vähentämään hyödyntämällä korvaavan työn toimintamallia. Vuonna 2025 korvaavaa työtä tehtiin 9 287 päivää 306 henkilön toimesta. Vaikka ikääntyneiden toimialalla korvaavan työn käyttö on laajinta, korvaa se vain 1,6 % kaikista sairauspoissaolopäivistä. Henkilökunnan vaihtuvuus on toteutunut edellistä vuotta 14 % pienempänä.

2.2.1.9. Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut

Toimintaympäristön kuvaus

Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut -toimiala on yksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen neljästä palvelutoimialasta. Toimialalla tuotetaan pelastuslain (379/2011) nojalla onnettomuuksien ehkäisyyn, pelastustoiminnan, tilanne- ja johtokeskuspalveluiden sekä valmiuden ja varautumisen palveluita. Pelastuslaitoksen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa tehokkaat pelastustoimen palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään vahingon seurauksia. Pohjois-Savon pelastustoimen palvelut tuotetaan lähipalveluperiaatteiden mukaisesti maakunnan alueella sijaitsevilta 32 pelastusasemalta. Lisäksi pelastusasemaverkkoa täydentää seitsemän (7) sopimuspalokunnilla olevaa pelastusasemaa.

Pelastuslaitos on osallistunut vuonna 2025 ensihoitopalveluiden tuottamiseen hyvinvointialueen päättämällä ja yleiset palvelut -toimialan kanssa sovitun mukaisesti Kuopion kantakaupungin alueella ja Varkaudessa.

Pelastuslain lisäksi pelastustoimelle on muodostunut merkittäviä tehtäviä ja vastuita valmiuslain (1552/2011) Väestönsuojelu ja evakuointi -luvun mukaisesti. Lisäksi pelastusviranomaisen on valvonut säädösten mukaisesti vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä huolehtinut räjähteiden ja iltotulitteiden kaupan varastoinnin valvonnasta ja tarkastuksista.

Turvallisuuspalveluiden palveluyksikössä on tuotettu hyvinvointialueelle organisaatioturvallisuuden palveluita sekä turvallisuuskoulutusta. Organisaatioturvallisuuden tehtävät ovat liittyneet muun muassa henkilökunnan ja toimitilojen turvallisuuden varmistamiseen, vartiointipalvelujen järjestämiseen sekä hälytys- ja kameravalvonnan ym. teknisten järjestelmien hoitamiseen. Lisäksi palveluyksikkö tuottaa teknisen toimen palveluita sekä turvallisuuskoulutuspalveluita hyvinvointialueen henkilöstölle ja osin myös ulkopuolisille tahoille.

Pohjois-Savon pelastustoimi on käynnistänyt 4/2025 valtioneuvoston asetuksessa Tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoaminen (145/2024) säädetyn mukaisen tilanne- ja johtokeskustoiminnan ja tuottaa asetuksessa säädetyn mukaisia 24/7/365 palveluita sekä erityisvalmiutta Itä-Suomen yhteistyöalueella. Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen vastuulla olevan pelastustoiminnan alueellisen johtamisen edellytyksenä olevalla erityisvalmiudella tarkoitetaan muun muassa kykyä ennakoivan tilanteen alueelliseen seurantaan ja pelastustoiminnan aikaiseen johtamisen tukemiseen. Lisäksi erityisvalmiuteen kuuluu niihin liittyvä välitön johtamisvalmius ja päätöksentekokyky.

Lisäksi pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut -toimialan vastuulle on siirretty hyvinvointialuekonsernin sisäisen valvonnan toteuttaminen sekä riskienhallinnan prosessien koordinaatio- ja kehittämistehtävät elokuusta 2025 alkaen.

Toiminta

Keskeisenä toiminta-ajatuksena on ollut toimialan ja pelastusviranomaisen vastuulle kuuluvien tehtävien mahdollisimman laadukas ja asiakaslähtöinen sekä riskiperusteinen ja lainsäädännön mukainen palveluiden tuottaminen rahoituksen reunaehdot huomioiden. Pelastustoitmesssa yhtenä keskeisenä painopistealueena on ollut palvelutasopäätöksen 2024–2027 ja sen

sisältämien kehittämistoimenpiteiden toimeenpano. Pelastustoimella tulee olla välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa. Pelastustoimi on paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen sisäisen turvallisuuden palvelu.

Yhteistoimintaneuvottelun 2025 tulokseen ja toimeenpanoon sisältyi erillistä neuvottelua vaativia osa-alueita, pysyviä henkilöstösäästöjä ja kertaluonteisia säästöjä. Lisäksi voidaan mainita mm. johtamis- ja esihenkilörakenne lähiesihenkilötyössä tarkastelu.

Pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut -toimiala sopeutti talouttaan talousarvio 2025 raamin mukaisesti. Palveluntuotannon toteuttamiseen muodostui haasteita, jonka vaikutuksia arvioitiin pelastuslaitoksen ylemmän hallinnon toimesta säännöllisesti. Kaikkia tilivelvollisia ja toimielimiä veloitettiin tekemään ylijäämäinen tilinpäätös aluehallituksen päätöksen mukaisesti 6/2025, joka vaikutti toimialan henkilöstö- ja työvuorovahvuuksien suunnitteluun näkyen vajaavahvuuksina pelastusasemilla. Talouden hallintaa haastoivat myös 2/2025 ja 6/2025 jaettujen järjestelyvaraerien vaikutukset, jotka olivat 0,4 miljoonaa euroa. Sopeutustoimenpiteiden vaikutuksista viestittiin henkilökunnalle säännöllisesti ja mahdollisimman proaktiivisesti, jolloin henkilökunta oli tietoinen sopeutustoimenpiteiden perusteista ja vaikutuksista arjen palveluntuotannon toteuttamisen osalta. Aluevaltuusto vahvisti talousarviomuutoksen joulukuussa, jonka vuoksi toimiala saavutti ylijäämäisen tilinpäätöksen.

Valmius ja varautuminen

Pelastuslaitos tuotti vuonna 2025 varautumisen ja valmiussuunnittelun lakisääteisiä palveluita. Lakisääteisiä palveluita pystyttiin pääosin tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Palveluiden tuotantoon vaikutti hidastavasti aikaisempien yhteistoimintaneuvotteluiden aiheuttamat resurssimuutokset, jonka seurauksena varautumisen ja valmiuden tehtäviä hoidettiin yhden henkilötyövuoden vajauksella syksyyn 2025 asti suunnitellun kolmen henkilötyövuoden sijaan.

Pohjois-Savon hyvinvointialue osallistui helmikuussa Kainuun prikaatin johtamaan Northern Stone 25 -paikallispuolustusharjoitukseen. Harjoitus kokosi yhteen eri toimijoita, joiden yhteistyö on keskeistä poikkeus- ja häiriötilanteiden hallinnassa. Mukana oli useita viranomaisia pelastuslaitokselta, poliisista, puolustusvoimilta ja sosiaali- ja terveystoimesta. Lisäksi mukana oli kuntien ja kaupunkien edustajia, järjestöjä sekä vapaaehtoisia.

Evakuointisuunnittelua edistettiin vuoden 2025 aikana aktiivisesti Pohjois-Savon hyvinvointialueen sisäisesti, yhteistyössä muiden Itä-, Kaakkois- ja Keski-Suomen pelastuslaitosten (Ikaros-verkosto) sekä kuntien ja eri viranomaisten kanssa. Vuoden 2025 aikana kokonaisuudistettiin vuonna 2022 laadittu kokonaisturvallisuuden perusteet -asiakirjan sisältö ja asiakirjan nimi muutettiin muotoon ”Kokonaisturvallisuus Pohjois-Savon hyvinvointialueella – varautumisen ja valmiussuunnittelun konserniohje”. Lisäksi kokonaisuudistettiin hyvinvointialueen valmiussuunnitelman yleinen osa ja käynnistettiin strategia- ja konsernipalveluiden valmiussuunnittelu.

Marras-joulukuun aikana Pohjois-Savon pelastuslaitos järjesti varautumistilaisuuden kymmenellä Pohjois-Savon paikkakunnalla. Varautumiskiertueen tavoitteena oli lisätä asukkaiden tietoisuutta arjen turvallisuudesta sekä tarjota mahdollisuus avoimeen keskusteluun varautumisesta häiriö- ja poikkeustilanteisiin. Kiertueen toteutus onnistui suunnitellusti ja se täytti sille asetetut tavoitteet.

Pelastustoiminta

Pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut -toimialan henkilöstökulut ovat n. 81 % toimialan käyttötaloudesta, joista suurin osa muodostuu pelastusasemilla työskentelevän pelastushenkilöstön henkilöstökuluista. Pelastustoiminnan palveluyksikkö sopeutti pelastusasemien henkilöstöresursseja talouden reunaehtojen mukaisesti, joka näkyi mm. pelastustehtäville osallistuneiden henkilöiden lukumäärissä ja osittain myös valvonta- ja palotarkastustoiminnan valvontasuoritteissa. Pelastustoiminnan palveluita ei täysimääräisesti pystytty toteuttamaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen palvelutasopäätöksessä 2024–2027 määritellyn mukaisesti. Joissakin tapauksissa myös kiireellisen pelastustoiminnan aloittaminen viivästyi.

Vanhempi pelastaja (asemavastaava) toiminnalla on saatu turvattua perustason palvelua pienissä kunnissa. Vuonna 2025 on kuitenkin ollut näkyvissä tehtäville osallistuneiden henkilöiden määrän laskua, joka osaltaan johtuu sivutoimisten henkilöstön vähenemisestä, päätoimisten pelastusasemien minimi- tai vajaavahvuuksista sekä siitä, että talouden vaatimusten takia vastesuunnittelua on ohjattu siten, että pienet tehtävät kohdistuvat lähtökohtaisesti päivystäville työvuoroille. Sopimushenkilöstön motivoimiseksi saatiin ottaa aktiivisuusraha käyttöön vuoden 2025 lopulla, mikä on ollut suuressa merkityksessä sopimushenkilöstön sitoutumisessa pelastustoimintaan. Sopimuspelastajien aktiivisuusraha maksettiin ensimmäisen kerran vuoden 2025 lopussa ja aktiivisuusrahan vaikutuksia seurataan vuonna 2026.

Pelastushenkilöstön riittävyden ja asetuksessa määritellyn mukaisen kelpoisuusehdon täyttävän pelastushenkilökuntamäärän varmistamiseksi tehtiin aktiivista rekrytointia osallistamalla erilaisiin messutapahtumiin. Pelastajaopiskelijoille toteutettiin kohdennettuja rekrytointitilaisuuksia Pelastusopistolla. Ammattitaitoisen pelastushenkilökunnan saatavuudessa ei tällä hetkellä ole haasteita, mutta talouden reunaehdot eivät mahdollista rekrytointien toteuttamista. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen työnantajakuva on hyvä.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos toimii osana Itä-Suomen pelastuslaitosten yhteistä EU-pelastuspalvelumekanismiin kuuluvaa GFFF-V maastopalomuodostelmaa, jonka muodostavat Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson puolustuslaitokset Maastopalomuodostelma osallistui kesällä 2025 metsäpalojen sammutustehtävään Espanjassa sisäministeriön toimeksiannosta. Tehtävälle osallistui viisi henkilöä Pohjois-Savon pelastuslaitokselta kokonaisvahvuuden ollessa 26 henkilöä. Tehtävän ajan muodostelman jäsenet olivat virkavapaalla omilta pelastuslaitoksiltaan. Kansainvälisen avun lähettämistä päättää Sisäministeriö, ja muodostelman työnantajana kansainvälisen tehtävän ajan toimii Pelastusopisto. Saatua kokemusta on mahdollista hyödyntää kansallisesti, osana muuta maastopaloihin varautumista ja kansainvälistä yhteistoimintaa.

Pelastustoiminnan palveluita haastaa merkittävällä tavalla ja samanaikaisesti pelastustoimen ja siviilivalmiuden suorituskyky ja suunnitteluperusteet hankkeen yhteydessä määritellyt suorituskykyvaatimukset, turvallisuuden toimintaympäristöstä nousevat uudet suorituskykyvaatimukset sekä talouden haasteista muodostuvat reunaehdot. Pelastustoiminnan palveluiden kohdistuvien vaatimuksien täyttämiseksi toteutettiin vuonna 2025 sisäisen koulutuksen kehittämisen hanke, jonka yhteydessä laadittiin Pohjois-Savon pelastuslaitoksen sisäinen koulutusjärjestelmäkokonaisuus. Koulutusjärjestelmäkokonaisuus on laadittu maakunnallisesta ja kaikki henkilökuntaryhmät läpileikkaavasta näkökulmasta, jossa tavoitteena on pelastustoimintaan osallistuvan henkilökunnan henkilöstövoimavarojen, osaamisen ylläpitäminen sekä

kehittäminen koulutussuunnittelun ja jatkuvan oppimisen keinoin. Vuonna 2025 käynnistettiin myös kaksi merkittävää osaamisen ja erityisvalmiuksien kehittämiseen kohdennettua sisäistä pelastuslaitoksen sisäistä työryhmää. Työryhmätyö keskittyi sortumapelastamisen (SOPE) ja CBRN(E) valmiuksien ja suorituskyvyn kehittämiseen ja valmistelutyö jatkuu vuonna 2026.

Vuonna 2025 toteutettiin pilotti kotihoidon ja pelastuslaitoksen yhteystoimintamallista Suomenjoella. Pilotissa pelastaja avustavat tarvittaessa ennalta määritellyn prosessin mukaisesti kotihoitoa toiminnallisissa tehtävissä, joita voivat olla mm. Kotihoidon asiakkaan nostoapu, ajoneuvon tekninen tuki tai lähietsinnän toteuttaminen. Yhteystoimintamallin jatkamisesta tai toiminnan laajentamisesta tehdään kokemusten perusteella päätös vuoden 2026 aikana.

Onnettomuuksien ehkäisy

Vuonna 2025 määräaikaisten palotarkastusten määrä (1 525 kpl) jäi tavoitteesta noin 20 %. Palvelutasopäätöksen mukaiset HTV-resurssit eivät toteutuneet päätoimisten palotarkastajien osalta täysimääräisesti, joka vaikutti valvonta- ja palotarkastustoiminnan toteutumaan Turvallisuusviestinnän osalta vuosittainen tavoite kohdata 15 % Pohjois-Savon asukkaista täyttyi. Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtiin yhteensä 140 päätöstä. Rakentamiseen ja maankäytön suunnitteluun laadittiin yhteensä 450 lausuntoa. Palontutkintoja tehtiin 25 kpl. Viranomaisyhteistyö etenkin poliisin suuntaan toimii hyvin vakiintuneiden toimintamallien ansiosta. Pelastuslaitos osallistui kansalliseen palotarkastusjärjestelmän uudistamishankkeeseen yhden henkilön voimin ja hanketyö jatkuu 2026 loppuun samalla periaatteella. Palotarkastusjärjestelmän uusiminen on kriittinen ja pakollinen Pohjois-Savon pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyä koskettava uudistus.

Muut lainsäädännön mukaiset palvelut saatiin pääosin ylläpidettyä, mutta palveluiden vastaajissa ja laadussa on haasteita. Kaikkia palveluja ei saatu toteutettua tavoitetasolla (esim. paloriskivalvonta ja pientalojen paloturvallisuuden itsearviointi). Aluehallintoviraston antamat kehittämistarpeet on tunnistettu ja niihin vastataan saatavilla olevan resurssin puitteissa. Lisäksi on tunnistettu tarve prosessikuvauksille, henkilöstön sisäisen koulutukselle ja asiakirjahallinnan kehittämiseksi. Toiminta ei kestä pidempiä poissaoloja ilman merkittäviä vaikutuksia palvelutuotantoon.

Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2027

Pelastustoimessa yhtenä keskeisenä painopistealueena on ollut palvelutasopäätöksen 2024–2027 toimeenpano ja sen sisältämien kehittämistoimenpiteiden toimeenpano. Palvelutason toteutumista on seurattu säännöllisesti ja raportoitu kokonaisturvallisuuslautakunnalle. Lisäksi pelastustoimen suunnitelmien korjausvelan umpeen kurominen on ollut erityinen tehtävä huomioiden uusi kansallinen ohjeistus mm. varautumisessa ja yhteistyöalueilla.

Kehittämissuunnitelmassa on nostettu yhdeksi tavoitteeksi henkilöstön kehittäminen, osaamisprofiilin määrittäminen ja työhyvinvoinnin kehittäminen. Pelastuslaitos on osallistunut Työterveyslaitoksen pelastustoimelle kohdennettuun työhyvinvointikyselyn pilotointiin, ja myös hyvinvointialueen omaan työhyvinvointikyselyyn. Kyselyjen tuloksista saadaan hyviä henkilöstön näkökulmia yhteisen toiminnan ja toimintatapojen kehittämiseksi ja vertailua myös muihin pelastuslaitoksiin. Erillisrahoituksella on toteutettu seitsemän kehittämishanketta, joista osa jatkuu vuonna 2026.

Pelastustoimen investoinnit 2025 ovat pääosin toteutuneet suunnitellusti, mutta osa investoinneista siirtyy pitkien toimitusaikojen takia vuodelle 2026. Pelastustoimen Investointisuunnitelma on laadittu vuosille 2026–2030, jonka osalta investointisuunnitelman sisältö vahvistetaan vuosittain.

Ensihoitopalvelut

Ensihoitopalveluiden tuottamiseen kohdennettiin yhdeksän (9) pelastajan työpanos Kuopiossa ja 4,5 pelastajan työpanos Varkaudessa. Lisäksi Pelastuslaitos tuotti ensihoitopalveluihin kuuluvia ensivastepalveluita kaikilta pelastusasemilta koko maakunnan alueella läheisyysperiaatteen mukaisella toimintatavalla. Pelastuslaitoksen henkilökunnan jäseniä voi myös toimia kuljettajana ensihoitoyksikössä, mikäli ensihoitoyksikön ensihoitajaresurssit kohdistetaan potilasturvallisuuden varmistamiseksi potilaan hoitotoimenpiteiden toteuttamiseen ja potilaan tilan vakiinnuttamiseen.

Turvallisuuspalvelut-palveluyksikkö

Organisaatioturvallisuusyksikkö

Pohjois-Savon hyvinvointialueen organisaatioturvallisuusyksikkö vastaa noin 12500 työntekijän ja asiakkaan turvallisuuteen liittyvien järjestelyjen koordinoinnista sekä huolehtii yli 400 toimitilan turvallisuudesta.

Hyvinvointialueella on noin 450 kiinteistöä, joissa pelastussuunnitelmien hallintajärjestelmä Pelsun käyttöönotto on mahdollistanut ajantasaisen ja keskitetysti hallitun turvallisuusdokumentaation. Järjestelmän avulla on pystytty parantamaan työntekijöiden turvallisuutta ja tukemaan paremmin ennaltaehkäisevää turvallisuustyötä koko alueella tiiviissä yhteistyössä turvallisuushenkilöstön kanssa.

Kiinteistöjen osalta on varmistettu henkilö- ja rikosturvallisuusjärjestelyt yhteistyössä kiinteistönomistajien, turvallisuushenkilöstön, vartiointin sekä muiden toimijoiden kanssa. Organisaatioturvallisuusyksikkö on edistänyt hyvinvointialueen henkilöstön turvallisuusosaamista järjestämällä laaja-alaisesti organisaatioturvallisuuteen liittyviä koulutuksia, turvallisuusharjoituksia ja perehdytyksiä. Lisäksi poistumisturvallisuusselvityksiä on laadittu yhteistyössä yksiköiden kanssa.

Organisaatioturvallisuusyksikön järjestämät turvallisuusyhdyshenkilöiden koulutukset ovat toteutuneet suunnitellusti. Hyvinvointialueella on nimettynä reilut 400 turvallisuusyhdyshenkilöä ja he toimivat yksiköissään esihenkilöiden tukena turvallisuusasioissa.

Vuonna 2025 yksikön toimesta tuotettiin ”turvallista työpäivää” -opas koko henkilökunnan käyttöön. Turvallisuusohjeistuksia on edelleen päivitetty ja uusia ohjeistuksia laadittu turvallisuustietoisuuden lisäämiseksi.

Organisaatioturvallisuusyksikkö on jatkanut tiivistä yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa. Yksikkö toimii asiantuntijana rikosturvallisuuteen liittyvissä tilanteissa yhteistyössä esihenkilöiden ja työsuojelun kanssa. Lisäksi yksikkö toimii aktiivisesti hyvinvointialueen eri yhteistyöryhmissä turvallisuuden asiantuntijana, edistäen ajantasaista ja yhtenäistä turvallisuuskulttuuria koko hyvinvointialueella. Vuonna 2025 yksikkö kilpailutti koko hyvinvointialueen vartiointipalvelut. Lisäksi yksikkö on huolehtinut henkilöturvallisuusselvitysten toteuttamisesta lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Yksintyöskentelyn turvaa on parannettu käyttöönottamalla HERO-turvallisuusjärjestelmä hoitohenkilökunnan käyttöön.

Turvallisuuskoulutus

Pohjois-Savon hyvinvointialueella sote-toimintayksiköiden turvallisuuskoulutus (alkusammutus, poistumisharjoitukset, hätäensiapu ja turvakorttikoulutukset) sisäisenä koulutuksena on toteutunut suunnitellusti ja toimintamuodot vakiintuneet. Koulutuksia järjestettiin 412 (sisäiset ja ulkoiset koulutukset) kertaa ja niihin osallistui 4886 henkilöä. Ulkoinen koulutustarjonta onnistuttiin pitämään suunnitellulla tasolla sekä osallistujamäärän että taloudellisen tavoitteen mukaisesti.

Tekniset palvelut

Pelastustoimen tekniset palvelut tuottivat kaluston kunnossapitoa, hankintaa ja poistoa suunnitellusti. Teknisten palveluiden esihenkilöresurssivajauksesta huolimatta tehtävien uudelleensuunnittelun ja priorisointien avulla palvelutuotanto saatiin turvattua. Tekniset palvelut on toiminut asiantuntijana kaikissa toimialan kaluston hankintaan liittyvissä kilpailutuksissa sekä Sansian että hyvinvointialueen hankintojen kanssa. Suurimpana hankintana oli seitsemän hyvinvointialueen yhteinen raskaan kaluston alustat kilpailutus, joka saatiin päätökseen vuonna 2025. Kilpailutuksessa pelastustoimen tekniset palvelut toimi kilpailutuksen vastuullisena valmistelijana huolehtien kilpailutuksen toteutuksesta. HVA tekniset palvelut tuotti hyvinvointialueen ajoneuvokaluston hallintaa pois lukien ambulanssit. Osana hyvinvointialueen säästötoimia HVA tekniset palvelut aloitti suunnittelemaan hyvinvointialueen soteautojen yhteiskäytön tehostamista.

Talous

Toimintatuotot toteutuivat 0,08 miljoonaa euroa talousarviota suurempana. Myyntituotot ylittivät 0,02 miljoonaa euroa johtuen koulutuspalvelujen myynnin talousarviota suuremmasta toteutumisesta. Maksutuotot toteutuivat 0,04 miljoonaa euroa talousarviota suurempana. Maksutuotoissa tarkastusmaksutuotot ylittivät talousarvion 0,05 miljoonaa euroa. Muut toimintatuotot tiliryhmässä kaluston myyntituotot ylittivät talousarvion 0,08 miljoonaa euroa ja Erhe-maksutulot alittivat talousarvion 0,09 miljoonaa euroa. Tuet ja avustukset toteuma vuodelta 2025 oli 0,02 miljoonaa euroa suunniteltua suurempi Onnettomuuksien ehkäisy -projektin saatavien avustusten takia.

Toimintakulut toteutuivat 0,43 miljoonaa euroa talousarviota pienempinä. Henkilöstökulut alittivat talousarvion 0,49 miljoonaa euroa. Maksetut palkat, lomarahat ja lomapalkkavelan muutos toteutuivat 0,29 miljoonaa euroa pienempinä, henkilöstökorvaukset toteutuivat 0,11 miljoonaa euroa suurempina. Henkilösivukulut toteutuivat 0,1 miljoonaa euroa talousarviota pienempinä. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät talousarvion 0,2 miljoonaa euroa. Vuokrakulut alittuivat 0,1 miljoonaa euroa.

Toiminnan tavoitteet tai toimenpiteet

Pelastuslaitoksen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitos tuottaa tehokkaat pelastustoimen palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään vahingon seurauksia. Pelastuslaki 379/2011, 27 §:ssä määritellyn lisäksi pelastuslaitos vastaa seuraavista:

1. tuottaa ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita siten, kuin hyvinvointialue siitä päättää

2. osallistuu 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon
3. huolehtii muistakin muussa laissa hyvinvointialueen pelastustoimelle ja pelastusviranomaiselle säädetyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan läheisyysperiaatteen mukaisesti 32 pelastusaseman palveluverkon kautta. Lisäksi pelastustoimen järjestelmään kuuluu mm. sopimuspalokunnat (7), Järvipelastusyhdistyksiä ja muita vapaaehtoisen pelastuspalvelun järjestöjä ja yhteistyötahoja.

Pelastustoimen kansallisen strategisen päämäärän 2015-2025 mukaan pelastustoimi parantaa yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa - myös poikkeusoloissa - yhdessä muiden toimijoiden kanssa lähellä ihmistä: vähentämällä onnettomuuksia, vastaamalla pelastustoiminnasta, osallistumalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen, rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia kaikissa oloissa ja hyödyntämällä pelastustoimen valmiutta nykyistä laajemmin yhteiskunnassa sekä tuottamalla terveydenhuollon kanssa sovittuja ensivaste- ja ensihoitopalveluja.

Valtioneuvosto vahvisti valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023–2026. Tavoitteissa huomioidaan kansalliset, alueelliset ja paikalliset tarpeet pelastustoimelle sekä onnettomuusuhat. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa pelastustoimen palvelujen järjestäminen laadukkaasti, yhdenmukaisesti ja kustannusvaikuttavasti. Tavoitteet ohjaavat pelastustoimen valtakunnallista sekä hyvinvointialueen pelastustoimen kehittämistä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 6 §:ssä tarkoitetun palvelutasopäätöksen valmistelua sekä hyvinvointialueiden kanssa 10 §:n perusteella käytäviä neuvotteluja. Tavoitteena on parantaa pelastustoimen palvelujen saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta sekä kustannuksia ja tuottavuutta. Tavoitteet tulivat voimaan 11.1.2023. Valtakunnalliset strategiset tavoitteet on huomioitu Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä 2024–2027.

Toiminnan painopistealueet

1. Pohjois-Savon pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut toimialan sisäisten pääprosessien kuvaaminen, laadinta ja toimeenpano (I-vaihe) siten, että toimiala kykenee huomioimaan ja vastaamaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen (alueellinen itsehallinto) ja pelastustoimen hallinnonalan (SM, ISAVI) suunnasta samanaikaisesti tulevaan ohjaukseen ja pyyntöihin asianmukaisella tavalla.
2. Itä-Suomen aluehallintoviraston korjausmääräys 4.11.2025 ja valvonta-asian 2024 päättäminen

Itä-Suomen aluehallintovirasto oli pelastustoimen valvonnassaan havainnut, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasossa esiintyy pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 18 §:n mukaisia huomattavia epäkohtia pelastustoiminnan toimintavalmiusajan riskiruutukohtaisissa toteutumissa Siilinjärven Vuorelassa ja Toivolassa. Pelastustoiminnan palvelutason huomattavan epäkohdan korjaaminen ja palvelutason saattaminen vastaamaan pelastustoimen järjestämislain 3 §:n vaatimusta edellyttää, että riskiluokkien mukaiset ensimmäisen vasteen toimintavalmiusajan 50 %

vähimmäistavoitteet toteutuvat riskiruutukohtaisesti kaikissa alueen riskiruuduissa. Aluehallintovirastot siirtyivät vuoden 2026 alusta kansalliseen Lupa- ja valvontavirastoon, joka jatkossa valvoo kyseistä ISAVI/9711/2025 päävelvoitteen toteutumista 1.1.2026 lähtien voimassa olevan pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti. Itä-Suomen aluehallintovirasto asetti 4.11.2025 Pohjois-Savon hyvinvointialueelle päävelvoitteen tehosteeksi 350 000 euron uhkasakon uhkasakkolain (1113/1990) 5§ ja 6 §:n mukaisesti.

Vuoden 2024 valvonta-asiaan Kuopion kantakaupungin riskiruutuihin liittyen, Itä-Suomen aluehallintovirasto ilmoitti, että Pohjois-Savon pelastuslaitoksen tekemät korjaukset toimenpiteet olivat olleet riittäviä ja toimintavalmiusaikojen puutteet olivat korjautuneet siten, että aluehallintovirasto päätti kyseisen valvonta-asian 15.1.2025.

3. Omavalvonta perustuu keskeisten mittareiden ja tunnuslukujen seurantaan sekä tietoperusteiseen päätöksentekoon (tiedolla johtaminen).
4. Pelastustoimen henkilökunnan osaamisen kehittäminen, joka mahdollistui erillisen hankerahoituksen myötävaikutuksella. Vuoden 2025 aikana toteutettiin mm. seuraavat kehityshankkeet: Henkilöstön osaamisen ja osaamisen ylläpidon kehittäminen ja julkisen hallinnon turvallisuusverkko (TUVE) käyttöönotto, joka jatkuu edelleen vuonna 2026.
5. Valtioneuvoston asetuksen mukainen tilanne- ja johtokeskustoiminta 24/7 käynnistettiin huhtikuun alussa 2025.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat muutettuun talousarvioon

1TA61 Pelastus- ja turvallisuuspalvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 31.12.	Poikkeama	Poikkeama (%)
Toimintatuotot	589	589	668	78 770	13,4
Toimintakulut	-26 535	-27 083	-26 651	432 164	-1,6
Toimintakate	-25 946	-26 494	-25 983	510 934	-1,9

Henkilöstö

	Henkilöstön määrä 31.12.	HTV	Netto- työpanos	Sairauspoissaolot pv/htv	Vaihtuvuus (%)
Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut	322	342	262	12,97	8,4 %

Lähde: MonetTieto 10.1.2026

Taulukon tunnusluvut eivät sisällä seuraavien ammattiryhmien henkilömääriä, koska niistä ei kerry henkilötyövuosia:

- sivutoimiset sopimuspelastajat, joita on poikkeileikkauksena 397 henkilöä

Pohjois-Savon pelastuslaitos on talouden tiukkojen reunaehtojen mukaisesti pyrkinyt edelleen maksimoimaan työvuorosuunnittelun ja pelastusasemien välillä toteuttavien henkilöresurssi-siirtojen mahdollisuudet henkilöstökulujen hillitsemiseksi, ja pelastuslaitos ei toteuta valmiuden ylläpitämistä ylityön keinoin. Toimenpiteet ovat olleet erittäin tehokkaita henkilöstökulujen hillitsemisen näkökulmasta, mutta käänteisenä tekijänä on ollut pelastusasemakohtaisten henkilövahvuuksien ja pelastusryhmän kokoisen pelastusmuodostelman sekä muodostelman

suorituskyvyn liukuminen alle pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa (2/2025, SM) määriteltyjen henkilövahvuuksien.

Sopimuspelastajat ovat päätoimisen pelastushenkilöstön tukena toimiva henkilöresurssi, jonka rekrytointitoimenpiteet ovat olleet hieman haasteellisia erityisesti maakunnan reuna-alueilla. Sopimuspelastajien rekrytointiin ja lukumäärän ovat vaikuttaneet mm. toimintaympäristön muutos, väestön ikärakenne sekä pelastuslaitoksen palveluntuotantomuodon uudistaminen. Pelastuslaitos otti käyttöön 8.5.2025 laaditun päätöksen mukaisesti sopimuspelastajien aktiivisuusrahan välille 1.7.2025–31.12.2026. Sopimuspelastajille kohdennettu aktiivisuusraha maksettiin ensimmäisen kerran 31.12.2025 ja aktiivisuusrahan vaikutus on ollut positiivinen.

Mittarit

Mittarit	Tavoitetaso 2025	Toteuma 1-12/2025	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Pelastustoiminnan tehtävämäärä	4 050	3 745	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Talous on tasapainossa.
Yksiköiden yhteenlaskettu henkilömäärä pelastustoiminnan tehtävässä	5	4,38	
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika (mediaani)	9:15 min	9:24 min	
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteutuminen (valvontakohteet A1-A8, hoito- ja huoltolaitokset, omavalvontakohteet)	100 % 1.900	80,3% 1525	
Turvallisuuskoulutukseen ja -viestintään osallistuneet henkilöt	41 000	47 887	

2.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU					
POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUE	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2025	MUUTETTU TALOUSARVIO 2025	TOTEUMA 2025	POIKKEAMA 2025	Poikkeama %
Toimintatuotot	282 781 320,00	288 948 855,00	291 297 430,66	2 348 575,66	1 %
Myyntituotot	134 050 420,00	137 039 370,00	138 640 564,77	1 601 194,77	1 %
Maksutuotot	101 537 648,00	102 919 336,00	102 440 812,53	-478 523,47	0 %
Tuet ja avustukset	32 372 783,00	32 107 371,00	32 635 626,57	528 255,57	2 %
Muut toimintatuotot	14 820 469,00	16 882 778,00	17 580 426,79	697 648,79	4 %
Valmistus omaan käyttöön	1 823 225,00	1 823 225,00	1 917 341,87	94 116,87	5 %
Toimintakulut	-1 575 818 066,00	-1 545 961 906,00	-1 539 579 637,50	6 382 268,50	0 %
Henkilöstökulut	-762 132 930,00	-739 645 993,00	-739 550 301,60	95 691,40	0 %
Palvelujen ostot	-540 108 945,00	-543 207 784,00	-539 051 226,57	4 156 557,43	-1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-136 480 982,00	-131 115 876,00	-132 912 708,69	-1 796 832,69	1 %
Avustukset	-40 017 400,00	-39 431 789,00	-39 276 582,06	155 206,94	0 %
Muut toimintakulut	-97 077 809,00	-92 560 464,00	-88 788 818,58	3 771 645,42	-4 %
TOIMINTAKATE	-1 291 213 521,00	-1 255 189 826,00	-1 246 364 864,97	8 824 961,03	-1 %
Valtion rahoitus	1 287 943 401,00	1 289 048 742,00	1 289 048 742,44	0,44	0 %
Pelastustoimi	27 033 227,00	27 033 227,00	27 056 427,54	23 200,54	0 %
Sosiaali- ja terveyshuolto	1 260 910 174,00	1 262 015 515,00	1 261 992 314,90	-23 200,10	0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-8 532 500,00	-6 905 780,00	-8 091 528,32	-1 185 748,32	17 %
Korkotuotot	4 170 000,00	2 435 000,00	2 381 916,04	-53 083,96	-2 %
Muut rahoitustuotot	500 000,00	1 721 720,00	1 763 078,40	41 358,40	2 %
Korkokulut	-13 200 000,00	-11 060 000,00	-12 227 154,37	-1 167 154,37	11 %
Muut rahoituskulut	-2 500,00	-2 500,00	-9 368,39	-6 868,39	275 %
VUOSIKATE	-11 802 620,00	26 953 136,00	34 592 349,15	7 639 213,15	28 %
Poistot ja arvonalentumiset	-36 049 514,00	-29 307 031,00	-29 248 569,66	58 461,34	0 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-36 049 514,00	-28 686 805,00	-28 573 591,33	113 213,67	0 %
Kertaluonteiset poistot	0,00	-620 226,00	-674 978,33	-54 752,33	9 %
Satunnaiset tuotot ja kulut	1 000 000,00	500 000,00	0,00	-500 000,00	-100 %
TILIKAUDEN TULOS	-46 852 134,00	-1 853 895,00	5 343 779,49	7 197 674,49	-388 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	34 117,00	34 117,00	34 117,39	0,39	0 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	0,00	***
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	-72 226,84	-72 226,84	***
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-46 818 017,00	-1 819 778,00	5 305 670,04	7 125 448,04	-392 %

2.2.3 Investointien toteutuminen

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN HANKKEET							
	KUST.ARVIO MUUTOKSINEEN	ED. VUOSIEN KÄYTTÖ	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO 2025	MUUTETTU TALOUSARVIO 2025	TOTEUMA 2025	TOT. % 2025	KUST. ARV. KÄYTETTY % 31.12.2025
SOVELLUSINVESTOINNIT:							
Investoinnit yhteensä			-13 811 000	-13 811 000	-15 276 136,40	110,61 %	
Menot			-13 811 000	-13 811 000	-15 276 136,40	110,61 %	
Tulot					1 316 830,70		
Nettomeno			-13 811 000	-13 811 000	-13 959 305,70	101,07 %	
HANKKEET:							
PTJ kilpailutus ja käyttöönotto	-6 460 000	-1 009 390,71	-3 000 000	-3 000 000	-3 654 463,86	121,82 %	72,20 %
Menot	-6 460 000	-1 009 390,71	-3 000 000	-3 000 000	-3 654 463,86	121,82 %	
Tulot							
Nettomeno	-6 460 000	-1 009 390,71	-3 000 000	-3 000 000	-3 654 463,86	121,82 %	
Sosiaalihuollon ATJ hankinta ja käyttöönotto	-5 567 618	-1 388 058,68	-2 975 000	-2 975 000	-1 958 666,17	65,84 %	60,11 %
Menot	-5 567 618	-1 388 058,68	-2 975 000	-2 975 000	-1 958 666,17	65,84 %	
Tulot							
Nettomeno	-5 567 618	-1 388 058,68	-2 975 000	-2 975 000	-1 958 666,17	65,84 %	
D4 Tietoturva ja tietosuojat	-5 324 000	-943 919,47	-1 452 000	-1 452 000	-1 153 283,96	79,43 %	39,39 %
Menot	-5 324 000	-943 919,47	-1 452 000	-1 452 000	-1 153 283,96	79,43 %	
Tulot							
Nettomeno	-5 324 000	-943 919,47	-1 452 000	-1 452 000	-1 153 283,96	79,43 %	
Muut hankekustannukset			-7 836 000	-7 836 000	-8 509 722,41	108,60 %	
Menot			-7 836 000	-7 836 000	-8 509 722,41	108,60 %	
Tulot							
Nettomeno			-7 836 000	-7 836 000	-8 509 722,41	108,60 %	
KIINTEISTÖINVESTOINNIT:							
Investoinnit yhteensä			-44 300 000	-37 000 000	-33 680 174,38	91,03 %	
Menot			-44 300 000	-37 000 000	-33 680 174,38	91,03 %	
Tulot					0,00		
Nettomeno			-44 300 000	-37 000 000	-33 680 174,38	91,03 %	
HANKKEET:							
KYS Uusi sydän projekti (kust.arvion muutos AH 1.12.2025)	-203 500 000	-159 151 047,05	-28 700 000	-27 000 000	-24 635 870,93	91,24 %	90,31 %
Menot	-203 500 000	-159 151 047,05	-28 700 000	-27 000 000	-24 635 870,93	91,24 %	
Tulot							
Nettomeno	-203 500 000	-159 151 047,05	-28 700 000	-27 000 000	-24 635 870,93	91,24 %	
KYS Uusi sydän liittyvät hankkeet	-14 100 000	-3 931 736,96	-850 000	-850 000	-638 506,41	75,12 %	32,41 %
Menot	-14 100 000	-3 931 736,96	-850 000	-850 000	-638 506,41	75,12 %	
Tulot							
Nettomeno	-14 100 000	-3 931 736,96	-850 000	-850 000	-638 506,41	75,12 %	
Muut hankekustannukset			-14 750 000	-9 150 000	-8 405 797,04	91,87 %	
Menot			-14 750 000	-9 150 000	-8 405 797,04	91,87 %	
Tulot							
Nettomeno			-14 750 000	-9 150 000	-8 405 797,04	91,87 %	
LAITEINVESTOINNIT							
Investoinnit yhteensä			-18 586 000	-11 486 000	-11 335 720,99	98,69 %	
Menot			-18 586 000	-11 486 000	-11 335 720,99	98,69 %	
Tulot					103 588	***	
Nettomeno			-18 586 000	-11 486 000	-11 232 133,49	97,79 %	
HANKINNAT:							
Ambulanssi	-1 442 000	0,00	-1 442 000	-1 442 000	-1 107 674,57	76,82 %	76,82 %
Menot	-1 442 000	0,00	-1 442 000	-1 442 000	-1 107 674,57	76,82 %	
Tulot							
Nettomeno	-1 442 000	0,00	-1 442 000	-1 442 000	-1 107 674,57	76,82 %	
Muut laitehankinnat:			-17 144 000	-10 044 000	-10 228 046,42	101,83 %	
Menot			-17 144 000	-10 044 000	-10 228 046,42	101,83 %	
Tulot					103 587,50	***	
Nettomeno			-17 144 000	-10 044 000	-10 331 633,92	102,86 %	
MUUT INVESTOINNIT							
Investoinnit yhteensä			-50 000	-50 000	-44 251,63	***	
Menot			-50 000	-50 000	-44 251,63	***	
Tulot							
Nettomeno					-44 251,63		
MENOT YHTEENSÄ	-236 393 618	-166 424 152,87	-76 747 000	-62 347 000	-60 336 283,40	96,77 %	
TULOT YHTEENSÄ					1 420 418,20	***	
NETTOMENO YHTEENSÄ	-236 393 618	-166 424 152,87	-76 747 000	-62 347 000	-58 915 865,20	94,50 %	

Rakennusinvestointien talousarvio oli 37,0 miljoonaa euroa ja toteutuma 33,7 miljoonaa euroa. Suurin hanke oli KYS Uusi Sydän -projekti ja siihen liittyvät projektit, yhteensä 25,2 miljoonaa euroa. Projektin 3-vaihe vastaanotettiin suunnitellusti lokakuun loppuun mennessä ja muutot ml. Harjulan toimintojen siirtyminen uusiin peruskorjattuihin tiloihin toteutettiin loppuvuoden aikana. KYS Uusi Sydän -projektin jatkosta 4. vaiheeseen päätettiin vuoden loppupuolella. Vaiheen kustannusarvio on 15 miljoonaa euroa.

Leppävirran pelastusasemahanke, Kuopion ympärivuorokautinen kuntoutumis- ja asumisyksikkö sekä Kuopion palveluasumisen hanke ikääntyneille päätettiin aluehallituksen 25.2.2025 tekemän päätöksen mukaan toteuttaa hyvinvointialueen omistukseen vuokramallin sijaan, koska kustannukset vuokramallilla olisivat kohonneet liian korkeiksi. Hankkeiden rakentaminen saatiin käyntiin vuoden 2025 aikana ja kohteet valmistuvat syksyllä 2026. Ikääntyneiden hanke valmistuu 2027 alkupuolella.

Laiteinvestointien talousarvio oli 11,5 miljoonaa euroa, ja investoinnit toteutuivat 11,3 miljoonan euron suuruisina. Suurin yksittäinen laiteinvestointi oli ambulanssin hankinta ensihoitoon, 1,1 miljoonaa euroa.

ICT-investointien talousarvio oli 13,8 miljoonaa euroa ja toteutuma 15,3 miljoonaa euroa. Talousarvio ylittyi 1,5 miljoonalla eurolla, johtuen edelliseltä vuodelta siirtyneistä investoinneista. Suurimmat ICT-investoinnit olivat: potilastietojärjestelmän käyttöönoton kustannukset 3,6 miljoonaa euroa, sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän käyttöönoton kustannukset 1,9 miljoonaa euroa ja tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät kustannukset 1,1 miljoonaa euroa.

Investointien talousarvio oli yhteensä 62,4 miljoonaa euroa ja kokonaiskustannukset 60,3 miljoonaa euroa.

2.2.4 Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen

Valtioneuvoston hyvinvointialueelle myöntämä lainanottovaltuus vuoden 2025 investointisuunnitelmaan oli 108,3 miljoonaa euroa. Lainanottovaltuuteen sisältyy 9,8 miljoonaa euroa investointeja vastaavia sopimuksia. Valtuus nostaa pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseen on 98,5 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialue nosti vuoden 2025 aikana pitkäaikaista lainaa 70,0 miljoonaa euroa, josta vuoden 2023 lainanottovaltuuteen hyväksytyjen investointien rahoittamiseen on käytetty 29,8 miljoonaa euroa, merkittävimpana KYS Uusi Sydän -projektin rahoittaminen. Vuoden 2024 lainanottovaltuuteen hyväksytyjen investointien rahoittamiseen käytettiin 16,2 miljoonaa euroa ja vuoden 2025 lainanottovaltuuteen hyväksytyjen investointien rahoittamiseen 14,2 miljoonaa euroa. Loppuosa nostetusta lainasta, 10,0 miljoonaa euroa, käytetään vuoden 2026 aikana vuoden 2024 lainanottovaltuuteen sisältyvien investointien rahoittamiseen. Vuonna 2024 nostetusta lainasta vuodelle 2025 siirtyi käytettäväksi 14,0 miljoonaa euroa, joka käytettiin pääosin vuoden 2024 investointisuunnitelmaan sisältyvien investointien rahoittamiseen.

Investointeja vastaava rakennussopimus vuoden 2025 investointisuunnitelmassa oli 1,5 miljoonan euron lisäys Kuopion ympärivuorokautisen kuntoutumis- ja asumisyksikön sopimussummaan alkuperäisen sopimussumman ollessa 3,5 miljoonaa euroa. Aluehallituksen

25.2.2025 tekemän päätöksen mukaan hankkeelle tehtiin rahoitusmallin muutos ja se tullaan toteuttamaan taseinvestointina.

Laitteisiin ja kalustoon kohdistuvia investointeja vastaavia sopimuksia vuoden 2025 investointisuunnitelmassa olivat leasing-sopimukset kuvantamisen laitteista, digipatologian palvelusopimus sekä vuokraussopimukset ajoneuvoista. Kuvantamisen leasing-sopimuksia käynnistyi 2,7 miljoonalla eurolla ja ajoneuvojen vuokraussopimuksia 2,2 miljoonalla eurolla.

Pelastuslaitoksen vuoden 2024 lainanottovaltuuteen sisältyvistä investointeja vastaavista sopimuksista kuljetuskaluston sopimuksia toteutui 0,4 miljoonalla eurolla ja Kuopion VPK:n pelastusasemahankkeen sopimus 1,0 miljoonalla euroa. Pelastuslaitoksen vuoden 2025 investointisuunnitelman sisältyvistä investointeja vastaavista sopimuksista aluehallitus hyväksyi rahoitustavan muutoksen kuljetuskaluston 0,4 miljoonan euron sopimusten muuttamisesta taseinvestointina toteutettaviksi.

LAINANOTTOVALTUUDET							
	Lainanottovaltuus	Rahoitusmallin muutokset	Valtuuden käyttö investointeihin yhteensä	Valtuutta käytetty aiemmillä tilikausilla	Valtuutta käytetty tilikaudella	Käyttämättä jäävät valtuudet	Valtuutta käyttämättä
Vuosi 2023	245 770 000	-1 500 000	136 002 408	106 242 391	29 760 017		105 268 592
Taseinvestoinnit	194 394 000	36 430 000	122 736 859	92 976 842	29 760 017	3 000 000	105 087 141
Inv. vastaavat sopimukset	51 377 000	-37 930 000	13 265 549	13 265 549			181 451
Vuosi 2024	126 292 000	0	36 205 658	18 487 793	17 717 865		55 585 342
Taseinvestoinnit	93 931 000	9 500 000	29 282 449	13 038 195	16 244 254	34 500 000	39 648 551
Inv. vastaavat sopimukset	32 360 000	-9 500 000	6 923 209	5 449 598	1 473 611		15 936 791
Vuosi 2025	108 340 000	0	19 163 272	0	19 163 272		89 176 728
Taseinvestoinnit	98 519 000	1 839 435	14 234 172	0	14 234 172		86 124 263
Inv. vastaavat sopimukset	9 821 000	-1 839 435	4 929 099	0	4 929 099		3 052 466

Investointeja vastaavien sopimusten osalta tiedot on ilmoitettu kokonaisarvoltaan sille vuodelle, kun vuokranmaksu on alkanut.

Käyttämättä jäävät valtuudet:

- Vuodelta 2023 Siilinjärven ikäihmisten asumisyksikkö 3,0 M€ (lainanottovaltuus haettu uudelleen v. 2026 investointisuunnitelmalla).
- Vuodelta 2024 Keskinen alueenosastopalvelut -hankkeen suunnitellut rakentamiskustannukset 31,5 M€. Hanke ei toteudu.
- Vuodelta 2024 investointiavustus Kiint. Oy Mustinlammelle 3,0 M€. Hankkeen aikataulu arvioidaan uudelleen.

*)rahoitusmallin muutos ja kustannusarvion tarkennus

2.2.5 Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSLASKELMA							
		TA 2025	TA-muutokset 2025	Muutettu TA2025	Toteuma 2025	Poikkeama	Poikkeama (%)
Toiminta ja investoinnit							
<i>Toiminnan rahavirta</i>							
	+ / -	-11 803 000	38 756 136	26 953 136	34 592 349,15	-7 639 213,15	-28,34
	+ / -						
	+ / -	0	0	0	-1 481 156,11	1 481 156,11	****
<i>Investointien rahavirta</i>							
		-76 747 000	14 400 000	-62 347 000	-60 336 283,40	-2 010 716,60	3,23
	+	0	0	0	1 420 418,20	-1 420 418,20	****
	+				531 470,00		
Toiminta ja investoinnit, netto		-88 550 000	53 156 136	-35 393 864	-25 273 202,16	-10 120 661,84	28,59
Rahoitustoiminta							
<i>Antolainauksen muutokset</i>							
	-				-72 777,50	72 777,50	
	+	500 000	0	500 000	1 013 525,00	-513 525,00	-102,71
<i>Lainakannan muutokset</i>							
	+	70 000 000	0	70 000 000	70 000 000,00	0,00	0,00
	-	-27 600 000	0	-27 600 000	-27 567 125,10	-32 874,90	0,12
	+ / -	40 000 000	0	40 000 000	333 880,00	39 666 120,00	99,17
<i>Oman pääoman muutokset</i>							
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>							
	+ / -				451 931,40	-451 931,40	****
	+ / -				-32 009,80	32 009,80	****
	+ / -				-5 640 617,35	5 640 617,35	****
	+ / -				3 539 067,81	-3 539 067,81	****
Rahoitustoiminta		82 900 000	0	82 900 000	42 025 874,46	40 874 125,54	49,31
Vaikutus maksuvalmiuteen		-5 650 000	53 156 136	47 506 136	16 752 672,30	30 753 463,70	64,74

2.2.6 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTIENVETO ALUEVALTUUSTON HYVÄKSYMIIEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIODEN TOTEUTUMISESTA (1 000€)

	Määrärahat							Tuloarviot					
	Sito- vuus	Alkup. TA	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama (%)	Alkup. TA	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama (%)
KÄYTTÖTALOUSOSA													
Konsernihallinto	B	-24 904	23 252	-1 652	-1 463	189	-11,4	35	108	143	174	31	21,8
Hallintopalvelut	B	-108 090	2 727	-105 363	-102 745	2 618	-2,5	5 703	500	6 203	7 044	842	13,6
Valmistus omaan käyttöön	B							1 461	0	1 461	1 323	-138	-9,4
Henkilöstöpalvelut	B	-60 058	-83	-60 141	-59 633	507	-0,8	4 141	0	4 141	3 676	-465	-11,2
Talouspalvelut	B	-18 620	6 375	-12 245	-12 387	-142	1,2	900	572	1 472	1 500	28	1,9
Strategia ja kehittäminen	B	-112 135	11 135	-101 000	-96 430	4 570	-4,5	31 544	164	31 708	33 344	1 636	5,2
Valmistus omaan käyttöön	B							362	0	362	459	96	26,6
Perhe- ja vammaispalvelut	B	-250 715	-3 940	-254 655	-254 217	438	-0,2	14 523	1 190	15 712	16 318	606	3,9
Yleiset palvelut	B	-668 869	-9 202	-678 071	-680 791	-2 720	0,4	163 816	943	164 759	164 268	-491	-0,3
Valmistus omaan käyttöön	B										135		
Ikäntyvien palvelut	B	-305 893	140	-305 753	-305 263	490	-0,2	61 532	2 690	64 222	64 306	84	0,1
Pelastustoimi ja turvallisuus	B	-26 535	-548	-27 083	-26 651	432	-1,6	589	0	589	668	79	13,4
		-1 575 818	29 856	-1 545 962	-1 539 580	6 382	-0,4	284 605	6 168	290 772	293 215	2 307	0,8
TULOSLASKELMAOSA													
Valtionrahoitus	B							1 287 943	1 105	1 289 049	1 289 049	0	***
Rahoitustuotot ja -kulut													
Korkotulot	B							4 170	-1 735	2 435	2 382	-53	-2,2
Muut rahoitustulot	B							500	1 222	1 722	1 763	41	2,4
Korkomenot	B	-13 200	2 140	-11 060	-12 227	-1 167	10,6						
Muut rahoitusmenot	B	-3		-3	-9	-7	274,7						
Satunnaiset erät	B												
Tulorahoituksen korjaukset					-1 481	-1 481	***						
		-13 203	2 140	-11 063	-13 718	-2 655	24,0	1 292 613	592	1 293 205	1 293 194	-12	0,0
INVESTOINNIT													
Hyvinvointialue	B	-76 697	14 386	-62 311	-60 336	1 975	-3,2				1 952	1 952	***
		-76 697	14 386	-62 311	-60 336	1 975	-3,2				1 952	1 952	
RAHOITUSOSA													
Antolainauksen muutokset													
Antolainasaamisten lisäys	B				-73								
Antolainasaamisten väh.	B							500		500	1 014	514	102,7
Lainakannan muutos													
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B							70 000		70 000	70 000		***
Pitkäaikaisten lainojen väh.	B	-27 600		-27 600	-27 567	33	-0,1						
Lyhytaikaisten lainojen muut.	N							40 000		40 000	334	-39 666	-99,2
Oman pääoman muutokset													
Muut maksuvalmiuden muut.					-1 682	-1 682	***						
		-27 600		-27 600	-29 322	-1 649	6,0	110 500		110 500	71 347	-39 153	-35,4
YHTEENSÄ		-1 693 318	46 382	-1 646 935	-1 642 955	4 053	-0,2	1 687 718	6 760	1 694 478	1 659 708	-34 905	-2,1

Vaikutus maksuvalmiuteen

16 753

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Pohjois-Savon hyvinvointialue

3.1.1 Tuloslaskelma

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN TULOSLASKELMA VUODELTA 2025

	TOTEUMA 2025	TOTEUMA 2024	Muutos %
Toimintatuotot	291 297 430,66	278 768 180,44	4,49 %
Myyntituotot	138 640 564,77	132 097 460,74	4,95 %
Maksutuotot	102 440 812,53	101 739 608,94	0,69 %
Tuet ja avustukset	32 635 626,57	26 088 336,88	25,10 %
Muut toimintatuotot	17 580 426,79	18 842 773,88	-6,70 %
Valmistus omaan käyttöön	1 917 341,87	1 376 190,11	39,32 %
Toimintakulut	-1 539 579 637,50	-1 508 967 024,75	2,03 %
Henkilöstökulut	-739 550 301,60	-710 604 247,26	4,07 %
Palkat ja palkkiot	-600 825 007,44	-576 938 838,07	4,14 %
Henkilösivukulut	-138 725 294,16	-133 665 409,19	3,79 %
<i>Eläkekulut</i>	-120 115 032,38	-119 303 445,57	0,68 %
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-18 610 261,78	-14 361 963,62	29,58 %
Palvelujen ostot	-539 051 226,57	-531 432 365,50	1,43 %
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-132 912 708,69	-136 026 869,82	-2,29 %
Avustukset	-39 276 582,06	-38 476 125,62	2,08 %
Muut toimintakulut	-88 788 818,58	-92 427 416,55	-3,94 %
TOIMINTAKATE	-1 246 364 864,97	-1 228 822 654,20	1,43 %
Valtion rahoitus	1 289 048 742,44	1 204 222 913,16	7,04 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-8 091 528,32	-8 910 781,89	-9,19 %
Korkotuotot	2 381 916,04	7 626 995,19	-68,77 %
Muut rahoitustuotot	1 763 078,40	267 029,90	560,26 %
Korkokulut	-12 227 154,37	-16 782 524,87	-27,14 %
Muut rahoituskulut	-9 368,39	-22 282,11	-57,96 %
VUOSIKATE	34 592 349,15	-33 510 522,93	-203,23 %
Poistot ja arvonalentumiset	-29 248 569,66	-34 310 673,95	-14,75 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-28 573 591,33	-33 544 020,04	-14,82 %
Kertaluonteiset poistot	-674 978,33	-766 653,91	-11,96 %
Satunnaiset erät	0,00	0,00	***
TILIKAUDEN TULOS	5 343 779,49	-67 821 196,88	-107,88 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	34 117,39	53 119,83	-35,77 %
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-72 226,84	-80 957,64	-10,78 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	5 305 670,04	-67 849 034,69	-107,82 %

3.1.2 Rahoituslaskelma

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN RAHOITUSLASKELMA VUODELTA 2025

		1.1. - 31.12.2025		1.1. - 31.12.2024	
Toiminnan ja investointien rahavirta					
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
Vuosikate	+ / -	34 592 349,15		-33 510 522,93	
Satunnaiset erät	+ / -	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	+ / -	-1 481 156,11	33 111 193,04	-2 672 840,71	-36 183 363,64
<i>Investointien rahavirta</i>					
Investointimenot		-60 336 283,40		-61 037 269,55	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	1 420 418,20		310 001,63	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	531 470,00	-58 384 395,20	283 500,00	-60 443 767,92
Toiminnan ja investointien rahavirta			-25 273 202,16		-96 627 131,56
Rahoitustoiminnan kassavirta					
<i>Antolainauksen muutokset</i>					
Antolainasaamisten lisäykset	-	-72 777,50		0,00	
Antolainasaamisten vähennykset	+	1 013 525,00		1 013 525,00	
<i>Lainakannan muutokset</i>					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	70 000 000,00		50 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-27 567 125,10		-23 193 873,80	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -	333 880,00	43 707 502,40	-842 200,00	26 977 451,20
<i>Oman pääoman muutokset</i>			0,00		2 312 228,78
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	+ / -	451 931,40		451 605,66	
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -	-32 009,80		-117 386,15	
Saamisten muutos	+ / -	-5 640 617,35		30 375 721,97	
Korottomien velkojen muutos	+ / -	3 539 067,81	-1 681 627,94	-8 537 924,45	22 172 017,03
Rahoituksen rahavirta			42 025 874,46		51 461 697,01
Rahavarojen muutos			16 752 672,30		-45 165 434,55
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	+	86 043 449,70		69 290 777,40	
Rahavarat 1.1.	-	69 290 777,40	16 752 672,30	114 456 211,95	-45 165 434,55

3.1.3 Tase

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN TASE 2025

	TASE 31.12.2025	TASE 31.12.2024	Muutos % 25/24
VASTAAVAA			
A PYSYVÄT VASTAAVAT	566 763 615,55	538 181 253,40	5,31
I Aineettomat hyödykkeet			
1. Aineettomat oikeudet	7 855 057,37	8 433 770,42	-6,86
2. Muut pitkävaikutteiset menot	2 943 370,29	3 304 302,98	-10,92
3. Ennakkomaksut	20 484 463,22	9 699 092,01	111,20
	31 282 890,88	21 437 165,41	45,93
II Aineelliset hyödykkeet			
1. Maa- ja vesialueet	6 201 011,22	6 156 759,59	0,72
2. Rakennukset	358 086 682,56	368 863 044,78	-2,92
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 340 154,56	5 222 365,09	-16,89
4. Koneet ja kalusto	43 708 717,91	44 773 454,36	-2,38
5. Muut aineelliset hyödykkeet	495 111,62	495 111,62	0,00
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	86 775 548,05	54 419 106,30	59,46
	499 607 225,92	479 929 841,74	4,10
III Sijoitukset			
1. Osakkuusyhteisöosuudet	16 571 539,17	10 759 935,33	54,01
2. Osakkeet ja osuudet	11 490 688,65	17 302 292,49	-33,59
4. Muut lainasaamiset	6 704 100,00	7 717 625,00	-13,13
5. Muut saamiset	1 107 170,93	1 034 393,43	7,04
	35 873 498,75	36 814 246,25	-2,56
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 159 167,91	4 171 584,27	-0,30
2. Lahjoitusrahastojen varat	4 159 167,91	4 171 584,27	-0,30
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	158 639 262,32	136 213 962,87	16,46
I Vaihto-omaisuus			
1. Aineet ja tarvikkeet	5 548 256,82	5 516 247,02	0,58
	5 548 256,82	5 516 247,02	0,58
II Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
2. Lainasaamiset	74 969,25	56 100,23	33,63
	74 969,25	56 100,23	
Lyhytaikaiset saamiset			
1. Myyntisaamiset	33 351 063,60	30 668 643,52	8,75
2. Lainasaamiset	1 755 743,00	131 969,68	1 230,41
3. Muut saamiset	12 630 308,21	11 141 461,72	13,36
4. Siirtosaamiset	19 235 471,74	19 408 763,30	-0,89
	66 972 586,55	61 350 838,22	9,16
III Rahoitusarvopaperit			
IV Rahat ja pankkisaamiset	86 043 449,70	69 290 777,40	24,18
	729 562 045,78	678 566 800,54	7,52

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN TASE 2025

	TASE 31.12.2025	TASE 31.12.2024	Muutos % 25/24
VASTATTAVAA			
A OMA PÄÄOMA	-59 606 062,12	-64 983 959,00	-8,28
I Peruspääoma	62 892 737,81	62 892 737,81	0,00
III Muut omat rahastot	668 090,43	595 863,59	12,12
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-128 472 560,40	-60 623 525,71	111,92
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 305 670,04	-67 849 034,69	-107,82
	<u>-59 606 062,12</u>	<u>-64 983 959,00</u>	<u>-8,28</u>
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	7 916,23	42 033,62	-81,17
1. Poistoero	7 916,23	42 033,62	-81,17
	<u>7 916,23</u>	<u>42 033,62</u>	<u>-81,17</u>
C PAKOLLISET VARAUKSET	12 526 902,00	13 620 774,00	-8,03
2. Muut pakolliset varaukset	12 526 902,00	13 620 774,00	-8,03
	<u>12 526 902,00</u>	<u>13 620 774,00</u>	<u>-8,03</u>
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	5 945 094,30	5 505 579,26	7,98
1. Valtion toimeksiannot	1 701 397,24	1 206 853,14	40,98
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	4 160 544,98	4 171 584,27	-0,26
3. Muut toimeksiantojen pääomat	83 152,08	127 141,85	-34,60
E VIERAS PÄÄOMA	770 688 195,37	724 382 372,66	6,39
I Pitkäaikainen			
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	516 997 621,20	475 993 823,58	8,61
3. Lainat julkisyhteisöiltä	2 112 053,53	2 112 053,53	0,00
	<u>519 109 674,73</u>	<u>478 105 877,11</u>	<u>8,58</u>
II Lyhytaikainen			
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	30 614 922,38	28 851 965,10	6,11
6. Ostovelat	81 177 294,12	73 893 077,56	9,86
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	16 018 325,12	14 589 165,50	9,80
8. Siirtovelat	123 767 979,02	128 942 287,39	-4,01
	<u>251 578 520,64</u>	<u>246 276 495,55</u>	<u>2,15</u>
	<u>729 562 045,78</u>	<u>678 566 800,54</u>	7,52

3.2 Konsernilaskelmat

3.2.1 Tuloslaskelma

KONSERNIN TULOSLASKELMA VUODELTA 2025

	2025	2024	Muutos %
Toimintatuotot	345 044 219,73	333 051 008,20	3,60
Toimintakulut	-1 580 499 187,68	-1 552 935 726,18	1,77
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappios)	2 465 296,25	1 609 767,57	53,15
TOIMINTAKATE	-1 232 989 671,70	-1 218 274 950,41	1,21
Valtion rahoitus	1 289 048 742,44	1 204 222 913,16	
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 573 038,42	-10 032 884,89	5,38
Korkotuotot	2 363 369,97	7 601 256,41	-68,91
Muut rahoitustuotot	259 951,91	256 300,59	1,42
Korkokulut	-13 174 867,35	-17 854 463,29	-26,21
Muut rahoituskulut	-21 492,95	-35 978,60	-40,26
VUOSIKATE	45 486 032,32	-24 084 922,13	-288,86
Poistot ja arvonalentumiset	-36 516 181,05	-41 665 192,37	-12,36
Suunnitelman mukaiset poistot	-36 516 181,05	-41 556 841,11	-12,13
Arvonalentumiset	0,00	-108 351,26	-100,00
Satunnaiset erät	0,00	0,00	***
TILIKAUDEN TULOS	8 969 851,27	-65 750 114,50	-113,64
Tilinpäätössiirrot	-93 243,91	-73 546,09	26,78
Tilikauden verot	-484 150,62	-56 107,49	762,90
Laskennalliset verot	-64 899,41	-58 651,37	10,65
Vähemmistöosuudet	-743 745,14	-188 797,15	293,94
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	7 583 812,19	-66 127 216,61	-111,47

3.2.2 Rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA VUODELTA 2025

		2025		2024	
Toiminnan ja investointien rahavirta					
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
Vuosikate	+ / -	45 486 032,32		-24 084 922,13	
Satunnaiset erät	+ / -	0,00		0,00	
Tilikauden verot	+ / -	-484 150,62		-56 107,49	
Tulorahoituksen korjauserät	+ / -	-2 621 422,01	42 380 459,69	-3 843 093,09	-27 984 122,71
<i>Investointien rahavirta</i>					
Investointimenot		-62 600 286,26		-65 870 066,38	
Rahoitusosuudet investointimenoihin		1 420 418,20		310 001,63	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		532 169,20	-60 647 698,86	177 380,13	-65 382 684,62
Toiminnan ja investointien rahavirta			-18 267 239,16		-93 366 807,33
Rahoitustoiminnan kassavirta					
<i>Antolainauksen muutokset</i>					
Antolainasaamisten lisäykset	-	-72 777,50		0,00	
Antolainasaamisten vähennykset	+	363 525,00	290 747,50	363 525,00	363 525,00
<i>Lainakannan muutokset</i>					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	70 000 000,00		55 462 762,51	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-31 158 379,09		-32 063 109,66	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -	483 880,00	39 325 500,91	-1 129 076,85	22 270 576,00
<i>Oman pääoman muutokset</i>					
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	+ / -	515 111,26		458 243,68	
Vaihto-omaisuuden muutos	+ / -	31 279,97		-241 164,77	
Saamisten muutos	+ / -	-6 710 114,80		30 318 332,30	
Korottomien velkojen muutos	+ / -	3 140 191,11	-3 023 532,46	-8 761 704,03	21 773 707,18
Rahoituksen rahavirta			36 249 709,19		46 698 697,40
Rahavarojen muutos			17 982 470,02		-46 668 109,93
Rahavarojen muutos					
Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	+	97 649 315,76		79 666 845,74	
Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	-	79 666 845,74	17 982 470,02	126 334 955,67	-46 668 109,93

3.2.3 Tase

KONSERNITASE 31.12.2025

	TASE 2025	TASE 2024	Muutos %
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT	625 923 552,28	601 946 788,86	3,98
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	8 934 586,71	9 865 461,14	-9,44
Muut pitkävaikutteiset menot	3 014 330,42	3 334 009,55	-9,59
Ennakkomaksut	20 485 996,93	9 699 092,01	111,22
	32 434 914,06	22 898 562,70	41,65
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	6 343 801,67	6 299 550,04	0,70
Rakennukset	409 681 274,73	423 284 278,13	-3,21
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 389 342,37	5 279 218,49	-16,86
Koneet ja kalusto	51 684 982,73	54 237 077,79	-4,71
Muut aineelliset hyödykkeet	3 179 486,64	3 768 646,96	-15,63
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	87 004 854,12	54 552 591,29	59,49
	562 283 742,26	547 421 362,70	2,71
Sijoitukset			
Osakkuusyhteisöosuudet	28 234 739,27	22 557 574,57	25,17
Muut osakkeet ja osuudet	408 885,76	6 217 270,46	-93,42
Muut lainasaamiset	1 454 100,00	1 817 625,00	-20,00
Muut saamiset	1 107 170,93	1 034 393,43	7,04
	31 204 895,96	31 626 863,46	-1,33
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 367 518,69	4 422 097,84	-1,23
Lahjoitusrahastojen varat	4 367 518,69	4 422 097,84	-1,23
	4 367 518,69	4 422 097,84	-1,23
VAIHTUVAT VASTAAVAT	176 958 478,00	152 297 173,14	16,19
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	5 704 077,06	5 735 357,03	-0,55
	5 704 077,06	5 735 357,03	-0,55
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Lainasaamiset	74 969,25	56 100,23	33,63
Muut saamiset	0,00	5 416,32	-100,00
	74 969,25	61 516,55	21,87
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	38 117 701,19	35 209 554,31	8,26
Lainasaamiset	1 755 743,00	131 969,68	1 230,41
Muut saamiset	13 994 047,85	11 885 588,80	17,74
Siirtosaamiset	19 662 623,88	19 606 341,03	0,29
	73 530 115,92	66 833 453,82	10,02
Rahat ja pankkisaamiset	97 649 315,77	79 666 845,74	22,57
	807 249 548,97	758 666 059,84	6,40

KONSERNITASE 31.12.2025

	TASE 2025	TASE 2024	Muutos %
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	-35 995 227,23	-42 231 399,65	-14,77
Peruspääoma	62 892 737,81	62 892 737,81	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	25 228,19	25 228,19	0,00
Muut omat rahastot	668 090,43	595 863,59	12,12
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-107 165 095,85	-39 618 012,63	170,50
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	7 583 812,19	-66 127 216,61	-111,47
	<u>-35 995 227,23</u>	<u>-42 162 930,65</u>	-14,63
VÄHEMMISTÖOSUUS	6 881 471,48	6 436 406,31	6,91
PAKOLLISET VARAUKSET	12 581 902,00	13 670 774,00	-7,96
Muut pakolliset varaukset	12 581 902,00	13 670 774,00	-7,96
	<u>12 581 902,00</u>	<u>13 670 774,00</u>	-7,96
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	6 185 730,37	5 725 198,26	8,04
Valtion toimeksiannot	1 701 397,24	1 206 853,14	40,98
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 401 181,05	4 391 203,27	0,23
Muut toimeksiantojen pääomat	83 152,08	127 141,85	-34,60
	<u>6 185 730,37</u>	<u>5 725 198,26</u>	8,04
VIERAS PÄÄOMA	817 595 672,35	775 065 080,91	5,49
Pitkäaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutus-			
laitoksilta	550 765 212,18	512 999 668,55	7,36
Lainat julkisyhteisöiltä	2 090 714,25	2 090 714,25	0,00
Laskennalliset verovelat	1 085 440,94	980 384,54	10,72
	<u>553 941 367,37</u>	<u>516 070 767,34</u>	7,34
Lyhytaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutus-			
laitoksilta	33 690 413,86	32 130 456,58	4,86
Ostovelat	82 528 425,72	75 779 318,08	8,91
Muut velat	17 606 712,46	15 675 081,15	12,32
Siirtovelat	129 828 752,94	135 369 300,78	-4,09
Laskennalliset verovelat	0,00	40 156,99	-100,00
	<u>263 654 304,98</u>	<u>258 994 313,58</u>	1,80
	807 249 548,97	758 666 059,84	6,40

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jakotusperiaatteet ja -menetelmät

HYVINVOINTIALUE

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi koneiden ja laitteiden sekä kiinteiden rakenteiden hankintamenoihin on tehty kertapoistoja 674 978,33 euroa.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimukset

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi. Pitkäaikaisen lainan ottaminen suunnitellaan talousarvion valmistelun osana ja sen tulee olla lainanottovaltuuden kanssa ristiriidaton. Hallintosäännön mukaan hyvinvointialuejohtaja päättää pitkäaikaisen lainan ottamisesta valtuuston päättämän talousarvion puitteissa.

Pitkäaikaiset lainat otetaan joko kiinteäkorkoisina tai vaihtuvakorkoisina. Epävarmuuteen markkinakorkojen kehityksestä varaudutaan pitkäjänteisellä korkosuojauspolitiikalla. Suojauspolitiikan tavoitteena on säilyttää riittävä viitekorkohajautus ja rajoittaa korkomarkkinariskin mahdollisesti aiheuttamaa tulosvaikutusta pitkällä aikavälillä. Korkosuojaukset toteutetaan joko yksittäisen lainan suojauksena tai ns. portfolio- eli lainasalkkusuojauksena. Korkosuojausten maturiteetit hajautetaan ajallisesti suojauspolitiikan jatkuvuuden turvaamiseksi ja korkosuojat tehdään hajautetusti eri aikaan.

Aluehallituksen hyväksymä korkoriskipolitiikka linjaa korkoriskin hallinnan periaatteet koko hyvinvointialueen tasolla. Korollisen velan osalta riskiä hallitaan ensisijaisesti korkovirtariskin näkökulmasta. Velan ja muussa muodossa hankittavan korollisen rahoituksen määrän ohella keskeisin korkoriskiasemaan vaikuttava tekijä on velkojen koronmääräytymisperusteet: ovatko velat kiinteitä- vai vaihtuvakorkoisia ja mihin markkinakorkoihin vaihtuvat korot on sidottu. Efektiivisiä koronmääräytymisperusteita voidaan muuttaa johdannaissuojauksilla. Korkosuojausten tekeminen on perusteltua, mikäli suojausten avulla saavutetaan hyvinvointialueen kannalta kohtuullinen korkokustannus suhteessa riskiin (korot nousevat tai laskevat) tuleville vuosille hyödyntäen kulloistakin markkinatilannetta. Johdannaissopimuksia voidaan tehdä ainoastaan suojaustarkoituksessa. Suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset heijastavat markkina-arvomuutoksissaan korkomarkkinoiden muutosta. Suojaamistarkoituksessa tehdyt koronvaihtosopimukset on esitetty liitetiedoissa kohdassa Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt. Hyvinvointialue on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi.

Suojausaste kuvaa kiinteään korkoon tai pitkään viitekorkoon (esim. 5–10 vuoden SWOP-korko) sidottujen velkojen suhdetta kaikkiin korollisiin velkoihin. Hyvinvointialueen ottamien lainojen suojausasteen vaihteluväli on 40–80 %. Suojausaste voi hetkellisesti laskea alle tai nousta yli riskilimiitin. Hyvinvointialueen suojausaste 31.12.2025 on 59 %.

Korkoriskipolitiikan mukaisesti korkosuojaustilannetta seurataan säännöllisesti lainasalkkuanalyysien ja niihin liittyvien herkkyyssanalyysien avulla. Aluehallitukselle raportoidaan korkosuojauspolitiikan toteutumisesta vähintään kerran vuodessa. Hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen johtaja päättää korkoriskipolitiikan mukaisten johdannaissopimusten tekemisestä. Aluehallitus päättää korkoriskipolitiikan muutoksista.

TILINPÄÄTÖKSEN ESITTÄMISTÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelman esittämistavassa ei ole muutoksia edelliseen tilikauteen verrattuna. Konsernilaskelmissa vertailutieto ei ole sama kuin tilinpäätöksessä 2024, koska Mustinlammen tilintarkastuksen yhteydessä havaitut virheet on korjattu konsernitilinpäätöksen jälkeen.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt sekä Islab hyvinvointiyhtymä konsernin tuloslaskelma jäsenosuuksien mukaisessa suhteessa. Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty Pohjois-Savon hyvinvointialueen tukisäätiötä eikä hyvinvointialueiden ja valtion yhteisessä määräysvallassa olevia yhtiöitä, jotka eivät ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan kannalta.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty ja konserniyhteisöjen ja kuntayhtymän omistaman liikelaitoskuntayhtymän keskinäiset tuotot ja kulut on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konsernin aktivointeihin sisältyviä sisäisiä katteita ei ole vähennetty. Oikaisulla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tulokseen.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö Oy Mustinlammen rakennusten ja rakennelmien poistot on oikaistu hyvinvointialueen poistosuunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Muiden tytäryhtiöiden poistoja ei ole konsernitilinpäätöksessä oikaistu. Oikaisulla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tulokseen.

Osakkuusyhteisöt

Konsernitilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Myyntituotot	193 551 007	187 828 367	138 640 565	132 097 461
Korvaukset hyvinvointialueilta	89 755 946	93 658 321	89 755 946	93 658 321
Muut myyntituotot	103 795 061	94 170 046	48 884 619	38 439 140
Maksutuotot	102 440 566	101 739 409	102 440 813	101 739 609
Terveystuotot	42 180 617	35 557 102	42 180 617	35 557 102
Sosiaalitoimen maksut	59 054 720	64 848 728	59 054 720	64 848 728
Muut maksutuotot	1 205 229	1 333 579	1 205 476	1 333 779
Tuet ja avustukset	32 783 464	26 088 337	32 635 627	26 088 337
Muut toimintatuotot	16 269 183	17 394 896	17 580 427	18 842 774
Toimintatuotot yhteensä	345 044 220	333 051 008	291 297 431	278 768 180

7) Valtion rahoitus

	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoitus	1 261 992 315	1 180 620 144
Pelastustoimen tehtävien rahoitus	27 056 428	23 602 769
Lisärahoitus	0	0
Valtion rahoitus yhteensä	1 289 048 742	1 204 222 913

8) Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin

	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Asiakaspalvelujen ostot	291 642 855	280 692 483
Muiden palvelujen ostot	247 408 371	251 059 631
Palvelujen ostot yhteensä	539 051 227	531 752 114

9) Valtuustoryhmille annetut tuet

	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Suomen Keskusta (Kesk.)	77 545	105 000
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue (SDP)	14 294	65 000
Kansallinen Kokoomus (Kok.)	50 177	60 000
Perussuomalaiset (PS)	16 514	30 000
Vasemmistoliitto (Vas.)	20 485	30 000
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	24 417	25 000
Vihreä liitto (Vihr.)	17 123	20 000
Liike Nyt (Liik.)	-5 000	5 000
Vapauden liitto (VL)	2 083	5 000
Tuet yhteensä	217 639	345 000

10) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen hyödyn mukaan.

PYSYVIEN VASTAAVIEN POISTOSUUNNITELMA 1.1.2025 ALKAEN Aktivointiraja 10.000 euroa

	Poistomenetelmä	Poistoaika
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5-20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	2-10 vuotta
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseräparannusmenot	Tasapoisto	5-10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-10 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		Ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	25-40 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	15-30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	15-20 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	Tasapoisto	10-15 vuotta
Putki- ja kaapeliverkko	Tasapoisto	10-20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Tasapoisto	15-20 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	5-20 vuotta
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-15 vuotta
Lääkinnälliset laitteet	Tasapoisto	3-15 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 vuotta
Muut laitteet ja kalusto	Tasapoisto	3-10 vuotta

Tasapoisto on käytössä 1.1.2013 tai sen jälkeen käyttöön otetuissa ja valmistuneissa käyttöomaisuuskohteissa.

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset ja rakennelmat		
Hallintorakennukset		
Puijon sairaala	Menojäännöspoisto	4 %
Julkulan sairaala	Menojäännöspoisto	4 %
Laitosrakennukset		
Puijon sairaala	Menojäännöspoisto	4 - 5 %
Tarinan sairaala	Menojäännöspoisto	3 - 4 %
Julkulan sairaala	Menojäännöspoisto	4 %
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet		
Puijon sairaala	Menojäännöspoisto	10 %
Tarinan sairaala	Menojäännöspoisto	10 %
Julkulan sairaala	Menojäännöspoisto	10 %

Menojäännöspoisto on käytössä 31.12.2012 mennessä käyttöön otetuissa ja valmistuneissa käyttöomaisuuskohteissa.

11) Pakollisten varausten muutokset

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Potilasvakuutusmaksuvastuu 1.1.	13 670 774	16 289 197	13 620 774	16 289 197
Lisäykset tilikaudella	5 000	50 000		
Vähennykset tilikaudella	-1 093 872	-2 668 423	-1 093 872	-2 668 423
Potilasvakuutusmaksuvastuu 31.12.	12 581 902	13 670 774	12 526 902	13 620 774
Pakolliset varaukset 31.12.	12 581 902	13 620 774	12 526 902	13 620 774

12) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Muut toimintatuotot	1 733 042	1 617 163	531 470	0
Osakkuusyhteisöosuuksien muutos	1 200 873	1 617 163		
Käyttöomaisuuden luovutusvoitot	532 169		531 470	
Muut toimintakulut	0	0		
Osakkuusyhteisöosuuksien muutos	0	0		

13) Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät osinkotuotot ja osuuspääoman korot

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Osingot ja osuuspääoman korot	1 212 010	18 591	1 511 609	18 591
Suomen luotto-osuuskunta	120	0	120	
Kuntarahoitus	20 460	18 590	20 460	18 590
Sarastia Oy	0	1	0	1
Istekki Oy	511 048	0	511 048	0
Sakupe Oy	0	0	301 319	0
Servica Oy	678 661	0	678 661	0
Muut	1 720	0		
Takausprovisiot	23 918	15 153	23 918	15 153
Sakupe Oy	0	0	19	532
Kiinteistö Oy Mustinlampi	0	0	23 899	14 621

14) Erittely poistoeron muutoksista

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos			34 117	53 120

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

16) Pysyvien vastaavien erittely

HYVINVOINTIALUE	Aineettomat hyödykkeet			YHTEENSÄ			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut				
Poistamaton hankintameno 1.1.	8 433 770	3 304 303	9 699 092	21 437 165			
Lisäykset tilikauden aikana	124 336		15 151 800	15 276 136			
Rahoitusosuudet tilikaudelta			-1 316 831	-1 316 831			
Vähennykset tilikauden aikana			-9 007	-9 007			
Siirrot erien välillä	3 040 591		-3 040 591	0			
Tilikauden poisto	-3 743 641	-360 933		-4 104 573			
Arvonlennukset ja niiden palautukset							
Poistamaton hankintameno 31.12.	7 855 057	2 943 370	20 484 463	31 282 891			
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 855 057	2 943 370	20 484 463	31 282 891			
HYVINVOINTIALUE	Aineelliset hyödykkeet			YHTEENSÄ			
	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet		Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankkeet
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 156 760	368 863 045	5 222 365	44 773 454	495 112	54 419 106	479 929 842
Lisäykset tilikauden aikana	44 252	646 405		10 051 388		34 318 103	45 060 147
Rahoitusosuudet tilikaudelta				-103 588			-103 588
Vähennykset tilikauden aikana						-135 179	-135 179
Siirrot erien välillä		1 670 837		155 644		-1 826 482	0
Tilikauden poisto		-13 093 604	-882 211	-11 168 181			-25 143 996
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 201 011	358 086 683	4 340 155	43 708 718	495 112	86 775 548	499 607 226
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 201 011	358 086 683	4 340 155	43 708 718	495 112	86 775 548	499 607 226

HYVINVOINTIALUE	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saam.			YHTEENSÄ
	Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	Hyvinvointiyhtymäosuudet	Osakkeet osakkuus yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteisö-osakkeet ja osuudet	Saamiset muut yhteisöt	Saamiset tytäryhteisöt	Saamiset osakkuus-yhteisöt	
Pysyvien vastaavien sijoitukset									
Poistamaton hankintameno 1.1.	9 046 685	2 094 693	10 759 485	6 160 914	450	1 034 393	5 900 000	1 817 625	36 814 246
Lisäykset						72 778			72 778
Rahoitusosuudet tilikaudelta									0
Vähennykset							-650 000	-363 525	-1 013 525
Siirrot erien välillä			5 812 054	-5 811 604	-450				0
Hankintameno 31.12.	9 046 685	2 094 693	16 571 539	349 310	0	1 107 171	5 250 000	1 454 100	35 873 498,75
Arvonlennukset tilikaudella									
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 046 685	2 094 693	16 571 539	349 310	0	1 107 171	5 250 000	1 454 100	

KONSERNI	Aineettomat hyödykkeet				YHTEENSÄ
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut		
Poistamaton hankintameno 1.1.	9 865 461	3 334 010	9 699 092		22 898 563
Lisäykset tilikauden aikana	124 336	0	15 153 334		15 277 670
Rahoitusosuudet tilikaudelta			-1 316 831		-1 316 831
Vähennykset tilikauden aikana	0	-11 189	-9 007		-20 196
Siirrot erien välillä	3 064 095	63 875	-3 040 591		87 379
Tilikauden poisto	-4 119 306	-372 365			-4 491 671
Arvonlennukset ja niiden palautukset					
Poistamaton hankintameno 31.12.	8 934 587	3 014 330	20 485 997		32 434 914
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 934 587	3 014 330	20 485 997		32 434 914

KONSERNI	Aineelliset hyödykkeet							YHTEENSÄ
	Maa- alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankkeet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 299 550	423 284 278	5 279 218	54 237 078	3 768 647	54 552 591	547 421 363	
Lisäykset tilikauden aikana	44 252	646 405	0	10 461 808	1 586 205	34 580 277	47 318 947	
Rahoitusosuudet tilikaudelta		0		-103 588		0	-103 588	
Vähennykset tilikauden aikana	0	-62 613	0	-43 299	0	-135 179	-241 091	
Siirrot erien välillä	0	1 670 837	0	234 619	0	-1 992 835	-87 379	
Tilikauden poisto	0	-15 857 633	-889 876	-13 101 636	-2 175 365	0	-32 024 510	
Arvonlennukset ja niiden palautukset				0			0	
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 343 802	409 681 275	4 389 342	51 684 983	3 179 487	87 004 854	562 283 742	
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 343 802	409 681 275	4 389 342	51 684 983	3 179 487	87 004 854	562 283 742	

KONSERNI	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saam.			YHTEENSÄ
	Osakkeet tytäryhtiöt	Osakkeet osakkuus yhteisöt	Hyvinvointi- yhtymä osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteisö- osakkeet ja osuudet	Saamiset muut yhteisöt	Saamiset osakkuusyht.	
Pysyvien vastaavien sijoitukset								
Poistamaton hankintameno 1.1.	0	22 557 575	0	6 216 820	450	1 034 393	31 626 863	
Lisäykset	0	0		3 669	0	72 778	76 447	
Rahoitusosuudet tilikaudelta		0		0	0			
Vähennykset		-2 600 185		0	0		-2 963 710	
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta		2 465 296					2 465 296	
Siirrot erien välillä	0	5 812 054		-5 811 604	-450			
Hankintameno 31.12.	0	28 234 739	0	408 885	0	1 107 171	31 204 895	
Arvonlennukset tilikaudella								
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	28 234 739	0	408 885	0	1 107 171	31 204 895	

17.-20) Omistukset muissa yhteisöissä

	Y-tunnus	Hyvinvointial. omistusos.	Konsernin omistusosuus	Konsernin osuus omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	voitosta / tappiosta
TYTÄRYHTEISÖT						
Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö	1044760-7	100,00 %	100,00 %	26 017	0	-22 965
Pohjois-Savon hyvinvointialueen tukisäätiö	3571025-6	100,00 %	100,00 %	50 000	0	0
Sakupe Oy	0171338-7	50,22 %	50,22 %	4 629 425	3 957 108	494 404
Kiinteistö Oy Mustinlampi	0172734-0	100,00 %	100,00 %	7 519 420	40 029 712	426 986
Kallaveden Työterveys Oy	2951895-4	81,00 %	81,00 %	1 148 521	92 423	167 898
	Tytäryhteisöt yhteensä			13 373 382	44 079 243	1 066 323
HYVINVOINTIYHTYMÄT						
ISLAB hyvinvointiyhtymä	2126106-6	66,77 %	66,77 %	2 313 681	6 019 964	373 907
OSAKKUUSYHTEISÖT						
Muut osakkuusyhtiöt:						
Kys Invest Oy	0793176-4	48,78 %	48,78 %	140 912	0	-1 701
Istekki Oy	2292633-0	25,55 %	25,55 %	9 644 476	12 736 143	1 940 383
Sansia Oy	2364760-8	22,10 %	22,10 %	795 012	573 853	-20 193
Servica Oy	2947618-4	45,24 %	45,24 %	10 662 538	12 101 940	-334 808
Monetra Pohjois-Savo Oy	2054342-4	34,21 %	34,21 %	1 417 735	607 827	90 486
Järvi-Suomen Terveys Oy	3180984-9	25,00 %	25,00 %	26 150	507 846	63 625
Suomen keskinäinen potilasvakuutusyhtiö	3146137-9	12,40 %	12,40 %	5 211 604	0	675 884
	Osakkuusyhteisöt yhteensä			27 898 427	26 527 610	2 413 676
Hyvinvointialueiden ja valtion yhteisessä määräysvallassa olevat yhtiöt						
Maakuntien Tilakeskus Oy	2809806-2	4,50 %	4,50 %	143 882	54 638	-6 957
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy	3324881-1	4,16 %	4,16 %	53 823	39 122	4 442
DigiFinland Oy	2859355-7	2,89 %	2,89 %	356 228	104 582	-19 144
	Valtion ja hyvinvointialueiden yhteiset yhtiöt yhteensä			553 933	198 342	-21 658

Pohjois-Savon hyvinvointialueen konsernirakenne on luvussa 1.8.1

21) Saamiset saman konsernin yhteisöiltä

	HYVINVOINTIALUE		
	2025		2024
Lyhytaikaiset saamiset			
Saamiset tytäryhteisöiltä			
Myyntisaamiset	273 814		372 657
Kallaveden työterveys Oy	239		41
Kiinteistö Oy Mustinlampi Oy	273 443		371 875
Sakupe Oy	132		740
Muut siirtosaamiset	11 139		34 737
Kiinteistö Oy Mustinlampi Oy	11 139		34 737
Saamiset hyvinvointiyhtymältä	59 271		35 889
Myyntisaa Islab hyvinvointiyhtymä	50 206		12 455
Siirtosaam Islab hyvinvointiyhtymä	9 066		23 434
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyhteisöiltä			
Myyntisaamiset	143 619		120 114
Servica Oy	126 885		105 013
Istekki Oy	16 734		15 101
Muut siirtosaamiset	1 310 151		2 000 919
Servica Oy	112 600		1 098 789
Istekki Oy	1 197 551		902 129

22) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtosaamiset	19 662 624	19 606 341	16 608 464	17 709 268
Ostohyvitys palvelujen ostoihin (Istekki)	1 180 000	890 740	1 180 000	890 740
Ostohyvitys palvelujen ostoihin (Servica)	0	1 000 000	0	1 000 000
Alexion Pharma lääkehyvitys	0	1 567 060	0	1 567 060
Potilasvakuutusmaksun tasausmaksu 2024	0	1 753 526	0	1 753 526
Tulkaustulojen jako 2023-2024	699 843	598 782	699 843	598 782
Perheryhmäkoti saaminen	244 791	240 268	244 791	240 268
Työterveyshuollon arvioidut korvaukset hyvinvointialue	7 695 767	4 048 229	7 601 875	4 048 229
Ensihoidon saamiset				
Kela-korvaukset	418 206	393 592	418 206	393 592
Rahoitusosuudet ja korvaukset				
RRP 2 tuloutus	2 114 327	4 216 810	2 114 327	4 216 810
RRP4 OTSO -hanke	1 875 145	231 706	1 875 145	231 706
Muut tulojäämät	5 434 544	4 665 628	2 474 277	2 768 555

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

23) Oma pääoma

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2025	2024	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	62 892 738	62 892 738	62 892 738	62 892 738
Lisäykset tilikaudella	0	0		
Peruspääoma 31.12.	62 892 738	62 892 738	62 892 738	62 892 738
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1.	25 228	25 228		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	25 228	25 228		
Muut omat rahastot 1.1.				
Henkilökunnan virkistysrahasto 1.1.	157 642	76 685	157 642	76 685
Siirrot rahastoon tilikaudella	72 227	80 958	72 227	80 958
Siirrot rahastosta tilikaudella	0	0	0	0
Investointien rahoitusosuudet	0	0	0	0
Henkilökunnan virkistysrahasto 31.12.	229 869	157 642	229 869	157 642
Kysteristä siirtynyt sijoitusrahasto 1.1.	438 221	438 221	438 221	438 221
Siirrot rahastoon tilikaudella				
Siirrot rahastosta tilikaudella	0	0		
Kysteristä siirtynyt sijoitusrahasto 31.12.	438 221	438 221	438 221	438 221
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	-105 745 229	-41 722 672	-128 472 560	-62 935 754
Vaalijalan palautus *	0	2 312 229	0	2 312 229
Osakkuusyhteisöjen edellisten tilikausien korjaus	-1 335 762	-207 569		
Mustinlammen poisto-oikaisun korjaus	-60 795	0		
Islab konsernin yhtiön edellisten tilikausien yli/alijäämä	-23 309	0		
Sakupe osingonjakoero	-1			
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	-107 165 096	-39 618 013	-128 472 560	-60 623 526
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	7 583 812	-66 127 217	5 305 670	-67 849 035
Oma pääoma yhteensä	-35 995 227	-42 231 400	-59 606 062	-64 983 959

* Vaalijalan tasingon ja kunnille palautettavan osuuden erotus

24) Erittely poistoerosta

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2025	2024	2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoero			7 916	42 034

25) Pitkäaikainen vieras pääoma

	KONSERNI		HYVINVOINTIALUE	
	2025	2024	2025	2024
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta 31.12.	582 826 906	545 044 539	545 983 824	504 845 789
Lainat julkisyhteisöiltä 31.12.	2 090 714	2 090 714	2 112 054	2 112 054
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät lainat;	416 122 274	420 541 919	392 206 649	393 250 803
Hyvinvointialueen lainat	392 206 649	393 250 803	392 206 649	393 250 803
Kiinteistö Oy Mustinlammen lainat	23 915 625	26 899 117		
Sakupe Oy:n lainat	0	392 000		

27) Pakolliset varaukset

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	12 526 902	13 620 774	12 526 902	13 620 774
Sakupe oikeudenkäyntivaraus	55 000	50 000		
	12 581 902	13 670 774	12 526 902	13 620 774

28) Velkojen erittely

		HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Velat tytäryhteisöille			
Ostovelat		664 049	564 201
Kiinteistö Oy Mustinlampi		1 908	151
Sakupe Oy		662 141	564 051
Velat hyvinvointiyhtymälle			
Ostovelat Islab hyvinvointiyhtymä		2 920 685	2 773 071
Muut siirt. Islab hyvinvointiyhtymä		0	31 962
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille			
Ostovelat		14 670 271	10 708 587
Servica Oy		7 960 974	6 343 302
Monetra Pohjois-Savo Oy		392 067	700 304
Sansia Oy		959 117	990 643
Istekki Oy		5 160 919	2 522 745
Järvi-Suomen Terveys Oy		197 193	151 593
Muut siirtovelat		78 112	91 541
Monetra Pohjois-Savo Oy		68 850	44 250
Istekki Oy		9 262	47 291
Muut velat			
Muut velat		0	0
Vieras pääoma yhteensä		18 333 116	14 169 362

29) Sekkilimiitti

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Luotollisen sekkitilin sekkilimiitti 31.12.	62 367 655	64 370 620	60 000 000	60 000 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	62 367 655	64 207 858	60 000 000	60 000 000

30) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	15 158 770	13 088 137	14 940 522	12 867 967
Lomapalkkavelka	103 520 213	98 725 162	98 332 134	93 545 096
Muut tuloennakot	7 856 426	19 270 584	7 856 426	19 270 584
Tapaturmavakuutuksen lisämaksu 2024	0	436 527	0	436 527
Taloudellisen tuen maksu	168 939	203 293	168 939	203 293
Ostolaskujen jaksotus	266 062	692 167	266 062	692 167
Muut menojäämät	1 396 873	1 950 923	2 203 897	1 926 653
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	128 367 282	134 366 794	123 767 979	128 942 287

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

31.–34) Muut vakuudet

	KONSERNI 2025	2024
Vuokraoikeus		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		
Kiinteistö Oy Mustinlampi	0	700 000
Sakupe Oy	0	5 416
Sakupe Oy Yrityskiinnitys (vastavakuus lainatakaukselle)	2 760 000	4 000 000
Sekkilimiittisopimus		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		
Sakupe Oy	1 684 000	1 684 000

35) Vuokravastuut

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Vuokravastuut yhteensä	303 800 045	218 967 626	323 624 443	241 195 028
siitä vuonna 2026 erääntyvät	69 267 042	61 263 832	67 560 319	59 495 932
Leasingvastuiden yhteismäärä (arvonlisäverottomina)	15 434 486	14 869 639	14 471 827	13 809 763
siitä vuonna 2026 erääntyvät	5 256 487	5 410 101	4 833 549	5 059 636
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus yhteensä	74 523 529	66 673 933	72 393 869	64 555 568

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

36) Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien puolesta

	HYVINVOINTIALUE 2025	HYVINVOINTIALUE 2024
Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	61 540 000	68 040 000
Kiinteistö Oy Mustinlammen lainat	61 540 000	65 040 000
Sakupe Oy:n lainat	0	3 000 000
Jäljellä oleva pääoma	34 083 082	36 591 574
Kiinteistö Oy Mustinlammen lainat	34 083 082	36 566 574
Sakupe Oy:n lainat	0	25 000
Muiden puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	500 000	500 000
Kiinteistö Oy Mustinlampi (luottolimiitti)	500 000	500 000
Jäljellä oleva pääoma	500 000	500 000
Kiinteistö Oy Mustinlampi (luottolimiitti)	500 000	500 000

37) Muut hyvinvointialueen antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	KONSERNI 2025	KONSERNI 2024
Muut sopimusvastuut		
Käyttökorvaussopimukset		
Islab	4 474 256	3 674 560
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus yhteensä		
Islab	2 668 879	2 785 111

38) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset yhteensä				
Sopimusten nimellisarvot yhteensä	160 110 858	192 296 776	146 546 484	162 924 070
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-207 615	-359 135	-465 193	-524 781
<u>Vuoden 2025 aikana päättyneet sopimukset</u>				
Koronvaihtosopimus				
Sopimuksen tekopäivä on 6.5.2015				
Jatko-oikeudellisella koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä.				
Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 0,564%.				
Pankilla on yksipuolinen oikeus eräännyttää koronvaihtosopimus 18.6.2025.				
Sopimuksen purkamisen on todennäköinen, sopimus on suojaava purkuhetkeen saakka.				
Sopimus on alkanut 8.5.2015 ja päättyy 18.06.2035, mikäli pankki ei pura sopimusta				
Pankki purkanut sopimuksen 18.6.2025.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	0	15 000 000	0	15 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	138 246	0	138 246
Koronvaihtosopimus				
Korkokattosopimuksen tekopäivä 28.4.2023				
Korkokattosopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä.				
Sopimuksen nimellispääoma on 30.000.000 ja korkokatto on 3,26%.				
Sopimus on alkanut 28.4.2023 ja päättyy 15.12.2025.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	0	28 163 266	0	28 163 266
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	472	0	472
<u>Voimassaolevat sopimukset</u>				
Koronvaihtosopimus 1				
Sopimuksen tekopäivä on 7.5.2015.				
Jatko-oikeudellisella koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä.				
Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 0,670%.				
Pankilla on yksipuolinen oikeus eräännyttää koronvaihtosopimus 11.5.2027.				
Sopimuksen purkamisen on todennäköinen, sopimus on suojaava purkuhetkeen saakka.				
Sopimus on alkanut 11.5.2015 ja päättyy 11.05.2037, mikäli pankki ei pura sopimusta				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	285 719	472 672	285 719	472 672
Koronvaihtosopimus 2				
Korkoputkisopimuksen tekopäivä on 4.5.2016.				
Sopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä.				
Sopimuksen nimellispääoma on 10.000.000 ja korkoputki 1,50% / 0,31%.				
Sopimus on alkanut 7.5.2018 ja päättyy 7.5.2026.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	25 622	119 164	25 622	119 164
Koronvaihtosopimus 3				
Sopimuksen tekopäivä on 6.10.2022.				
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.				
Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 2,20%				
Koronvaihtosopimuksen pääoma lyhennysohjelmineen vastaa suojattavan lainan vastaavia ehtoja.				
Sopimus on alkanut 17.7.2023 ja erääntyy 17.7.2026.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	17 607 708	18 822 028	17 607 708	18 822 028
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-12 001	170 404	-12 001	170 404
Koronvaihtosopimus 4				
Sopimuksen tekopäivä on 28.4.2023.				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkun korkoriskiä.				
Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 3,26%				
Sopimus alkaa 15.12.2025 ja päättyy 16.12.2030.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	26 938 776	26 938 776	26 938 776	26 938 776
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-878 824	-1 194 040	-878 824	-1 194 040
Koronvaihtosopimus 5				
Sopimuksen tekopäivä on 29.1.2024				
Koronvaihtosopimuksella suojataan yksittäisen lainan korkoriskiä.				
Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 2,54%				
Sopimus alkaa 2.5.2024 ja päättyy 15.1.2027.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	47 000 000	49 000 000	47 000 000	49 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-235 007	-231 699	-235 007	-231 699
Koronvaihtosopimus 6				
Sopimuksen tekopäivä on 27.5.2025				
Koronvaihtosopimuksella suojataan yksittäisen lainan korkoriskiä.				
Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi: 2,35%				
Sopimus alkaa 18.6.2025 ja päättyy 18.6.2032.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000		30 000 000	
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	349 298		349 298	

	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Kiinteistö Oy Mustinlampi				
Koronvaihtosopimus 5				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 22.12.2030				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 200 000	1 350 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 600	-5 918		
Koronvaihtosopimus 6				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 15.8.2028				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	0	2 100 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	-7 427		
Koronvaihtosopimus 8				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 15.8.2028				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	3 500 014	3 833 346		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 584	-275		
Koronvaihtosopimus 9				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 16.11.2026				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	0	6 525 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	120 881		
Koronvaihtosopimus 10				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 15.05.2033				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	0	12 500 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	-10 780		
Koronvaihtosopimus 11				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 15.05.2033				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	3 064 360	3 064 360		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	140 909	69 166		
Koronvaihtosopimus 12				
Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi korkoriskeiltä. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Päätymispäivä 16.11.2033				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	5 800 000	0		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	113 485	0		
	KONSERNI 2025	2024	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Kiinteistöinvestointien arvonnalisäveron tarkistusvastuu	12 756	726 069		
Kiinteistö Oy Mustinlampi	12 756	726 069		
Osuus hyvinvointiyhtymän alijäämästä				
Islab hyvinvointiyhtymä	0	174 688	0	174 688
Käynnissä olevat oikeudenkäynnit	340 000	329 000	340 000	329 000
Itä-Suomen hovioikeus				
3 kpl. Palkkavahinkoa koskevia kanteita	340 000	329 000	340 000	329 000
Oikeudenkäyntikuluriski n. 70 000 €				

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

39) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	KONSERNI 31.12.2025	1.1.2025	HYVINVOINTIALUE 31.12.2025	1.1.2025
Sosiaali- ja terveydenhuolto	11 373	11 494	10 874	10 918
Pelastustoimi	322	715	322	715
Yleishallinto ja muut palvelut	1 662	1 683	1 301	1 336
	13 357	13 892	12 497	12 969

31.12.2025 luvut eivät sisällä seuraavien ammattiryhmien henkilömääriä, koska niistä ei kerry henkilötyövuosia:

- sivutoimiset sopimuspelastajat, joita on poikkileikkauksena 397 henkilöä

- keikkatyötä tekevät työntekijät, joita on poikkileikkauksena 81 henkilöä

40) Henkilöstökulut

	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		
Palkat ja palkkiot	611 434 862	587 778 557
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	120 115 032	119 303 446
Muut henkilösivukulut	18 610 262	14 361 964
Henkilösivukulut yhteensä	138 725 294	133 665 409
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-10 609 855	-10 839 719
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	739 550 302	710 604 247
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	1 917 342	1 376 190
Yhteensä henkilöstökulut	737 632 960	709 228 057

41) Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Suomen Keskusta (Kesk.)	49 427	44 140
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue (SDP)	31 030	25 925
Kansallinen Kokoomus (Kok.)	21 943	20 990
Perussuomalaiset (PS)	6 443	8 993
Vasemmistoliitto (Vas.)	14 150	13 763
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	8 040	7 005
Vihreä liitto (Vihr.)	3 760	2 120
Liike Nyt (Liik.)	0	140
Yhteensä	134 793	123 075

42) Tilintarkastajan palkkiot

	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
BDO Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	75 660	66 026
Muut palkkiot	211 205	42 040
Palkkiot yhteensä	286 865	108 067
Tilintarkastuspalkkiot yhteensä	286 865	108 067

43) Intressitahotapahtumat

	HYVINVOINTIALUE 2025	2024
Ostot intressitahoilta yhteensä	229 870 463	218 898 051
Hyvinvointiyhtymiltä	34 498 941	33 530 424
Islab	34 498 941	33 530 424
Tytäryhteisöiltä	7 519 860	7 677 305
Sakupe Oy	5 645 205	5 724 498
Kiinteistö Oy Mustinlampi	1 874 655	1 952 807
Osakkuusyhteisöiltä	187 851 663	177 690 322
Istekki Oy	62 037 535	58 612 886
Servica Oy	107 787 560	101 587 417
Monetra Pohjois-Savo Oy	6 046 459	6 699 802
Sansia Oy	10 109 322	9 588 241
Järvi-Suomen Terveys Oy	1 870 787	1 201 976
Myynnit intressitahoille yhteensä	5 400 534	4 471 149
Hyvinvointiyhtymiltä	2 432 004	2 404 307
Islab	2 432 004	2 404 307
Tytäryhteisöille	335 216	468 725
Sakupe Oy	1 159	1 400
Kiinteistö Oy Mustinlampi	330 936	460 932
Kallaveden työterveys Oy	1 315	4 587
KYS Tutkimussäätiö	1 806	1 806
Osakkuusyhteisöille	2 633 313	1 598 118
Istekki Oy	396 443	236 304
Servica Oy	2 204 338	1 361 813
Monetra Pohjois-Savo Oy	32 532	0

Intressitahotapahtumien vertailutietoa on tämsennetty Islabin Sakupen, Istekin, Servican, Monetra Pohjois-Savon ja Sansian osalta.

Ostot on toteutettu palvelusopimusten mukaisesti ja myynnit koostuvat tavanomaisista palvelutuotantoon tarvittavista aineiden, tarvikkeiden ja palvelujen myynneistä.

Ei liiketoimia Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja intressipiirin henkilöiden välillä.

Johtajasopimukset

Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja hyvinvointialuejohtajan välillä on allekirjoitettu johtajasopimus 15.8.2022.

5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Kilpailulain vaatimusten mukainen eriytetty laskelma

KILPAILULAIN 30 d §:n ERIYTTÄMISSÄÄNNÖSTEN MUKAINEN TUOSLASKELMA

	TOTEUMA 2025	TOTEUMA 2024
Toimintatuotot	1 218 795,12	1 158 060,49
Myyntituotot	929 809,44	929 094,06
Muut toimintatuotot	288 985,68	228 966,43
Toimintakulut	-1 023 269,22	-967 473,85
Henkilöstökulut	-256 411,41	-242 518,27
Palvelujen ostot	-214 127,39	-154 662,54
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-377 531,18	-398 425,17
Muut toimintakulut	-175 199,24	-171 867,87
TOIMINTAKATE	195 525,90	190 586,64
Rahoitustuotot ja -kulut	0,11	-0,96
VUOSIKATE	195 526,02	190 585,67
Poistot ja arvonalentumiset	-27 341,74	-35 268,07
TILIKAUDEN TULOS	168 184,28	155 317,60
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		0,00
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		0,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	168 184,28	155 317,60

Eritytetyn toiminnan tuloslaskelmaan sisältyvät yksiköt:

Kysin päärakennuksessa oleva kanttiinitoiminta

Ulkoisen myynnin tuotot on eriytetty laskentatunnisteella.

Eriytetyn toiminnan kulut on jaettu tulojen suhteessa koko liikevaihdosta.

Kiinteistöhallinto

Hyvinvointialueen tilojen vuokrausta ulkopuolisille toimijoille ja vuokratuotot on eriytetty laskentatunnisteella.

Uuten tulleet Saarantupa, Via Gormont ja U&M Marketing Oy

Sidosyksiköille vuokrattuja tiloja ei ole sisällytetty eriyettyyn laskelmaan.

Vuokraustoiminnan kulut on laskettu suhteessa vuokrattujen neliöiden määrään koko rakennuksen pinta-alasta.

Hallinnolliset kulut on jaettu tasan kaikkien hyvinvointialueen vuokrasopimusten kesken.

Kuvantamiskeskus

Ulkoisen myynnin tuotot on eriytetty laskentatunnisteella.

Eriytetyn toiminnan kulut on jaettu tulojen suhteessa koko liikevaihdosta.

Pelastustoimi

Ulkoisen koulutuksen tuotot ja kulut on eriytetty laskentatunnisteella.

Ulkopuoliset myytävät koulutukset

Tullut uutena vuonna 2025

6 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUE

TILIKAUSI
1.1. - 31.12.2025

Kuopiossa 30. maaliskuuta 2026

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN ALUEHALLITUS

Riitta Raatikainen
aluehallituksen puheenjohtaja

Pia Hedman
aluehallituksen 1. vpj

Markku Rossi
aluehallituksen 2. vpj.

Pekka Taipale
aluehallituksen jäsen

Aino Kanninen
aluehallituksen jäsen

Heikki Miettinen
aluehallituksen jäsen

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tuula Väättäin
aluehallituksen jäsen

Merja Rautiainen
aluehallituksen jäsen

Suoritetusta tilintarkastuksesta on annettu kertomus sähköisen allekirjoituksen päivänä.

Vesa Lötjönen
aluehallituksen jäsen

Sassa Suna
aluehallituksen jäsen

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Ahti-Pekka Vornanen
aluehallituksen jäsen

Juha Pitkänen
aluehallituksen jäsen

Tiina Lind
KHT, JHT

Kati Ähman
aluehallituksen jäsen

Marko Korhonen
hyvinvointialuejohtaja

7 LUETTELOT JA SELVITYKSET

7.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitoKirjoista, tosittelajeista ja niiden säilytyksestä

VARSINAISET KIRJANPITOKIRJAT JA SÄILYTTÄMISTAPA

Tilinpäätöskirja	Sidottu
sisältäen	
-toimintakertomuksen	
-hyvinvontialueen tuloslaskelman	
-talousarvion tuloslaskelmaosan	
toteutumisvertailun	
-investointiosan	
-hyvinvontialueen rahoitusosan	
-hyvinvontialueen taseen	
-konsernin tuloslaskelman	
-konsernitaseen	
-konsernin rahoitusosan	
-liitetiedot	
Päiväkirja	Elektroninen arkisto
Pääkirja	Elektroninen arkisto
Tase	Atk-tuloste ja elektroninen arkisto
Saldoluettelo	Elektroninen arkisto

TOSITELAJIT JA SÄILYTTÄMISTAPA

Ostoeskontra;	
Ostolaskut	Elektroninen arkisto
Maksut	Elektroninen arkisto
rondo-maksu	Elektroninen arkisto
Täsmäytetyt maksut	Elektroninen arkisto
Myyntieskontra;	
Myyntilaskut	Elektroninen arkisto
Hyvityslasku	Elektroninen arkisto
Suoritukset	Elektroninen arkisto
Oikaisu	Elektroninen arkisto
Matkustuksenhallinnan aineisto;	
matka	Elektroninen arkisto
Sosiaalipalveluiden aineistot;	
proconsona	Elektroninen arkisto
effica	Elektroninen arkisto
Palkka-aineisto;	
Palkat	Elektroninen arkisto
Muu aineisto;	
Sakupe	Elektroninen arkisto
Islab	Elektroninen arkisto
Servica	Elektroninen arkisto
Oima	Elektroninen arkisto
Muistiotositteet;	
rondo-muistio	Elektroninen arkisto
avaustaseen muutos	Elektroninen arkisto
kptosite	Elektroninen arkisto
Tiliotteet	
tiliotteet	Elektroninen arkisto
Sisäiset liittymät;	
silas	Elektroninen arkisto
Toimenpidelääkärit	Hoitovastikkeet
Titania	E-potku
Teho	Digisanelu
Leikkaussali, anestesia, heräämö	Effector vuokrat
Röntgen	Kanttiini
Patologia	Viestintä
Kappa	Apteekin sisäinen laskutus
Pääomavastikkeet	Palkat sijaiset